

AİHM Kararlarında “Cezaî Konularda” Uluslararası Adli İşbirliği

COUNCIL
OF EUROPE

AVRUPA
KONSEYİ

(PC-OC)

Adli İşbirliği Serisi

ULUSLARARASI HUKUK VE DIŞ İLİŞKİLER
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNATIONAL LAW AND FOREIGN RELATIONS

<http://www.coe.int/tcj/>

Strazburg, 14 Ekim 2013

[PC-OC/Documents 2011/PC-OC(2011) 21 rev5]

AVRUPA KONSEYİ

PC-OC(2011) 21 REV 5

AVRUPA SUÇ SORUNLARI KOMİTESİ (CDPC)

**CEZAI KONULARDA İŞBİRLİĞİ HAKKINDAKİ
AVRUPA SÖZLEŞMELERİNİN İŞLEYİŞİ ÜZERİNE
UZMAN KOMİTESİ
(PC-OC)**

**Cezai Konularda Uluslararası İşbirliği Hakkındaki Avrupa
Sözleşmelerinin Uygulanmasına Yönelik İlgili Avrupa İnsan
Hakları Mahkemesi İçtihadı**

Hazırlayanlar:

**Barbara GOETH-FLEMMICH,
Miroslav KUBÍČEK,
Stéphane DUPRAZ
Erik VERBERT**

ADLI İŞBİRLİĞİ SERİSİ 1

YAYINA HAZIRLAYAN

Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

EDİTÖR

Mustafa SABİT

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Hâkim, Daire Başkanı

TERCÜME

Adem ŞENSES

Gönenç İNAL

Gülgün HAMAK

Enise ÖZDEMİR

Özge ELİKALFA

Sena ÖNAL

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Mütercim

KAPAK TASARIMI

Bekir SARITAŞ

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Memur

BASKI

NORM MATBAACILIK YAYINCILIK TANITIM HİZM. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Necatibey Mah. Işıklar Cad. İpek Sok. No:14 06250 Ulus - ANKARA

Tel: 0.312 311 40 80 - Fax: 0.312 311 40 22 - normmatbacilik@gmail.com

Basım Tarihi 2013

ELEKTRONİK SÜRÜM

Kitabın elektronik sürümüne; www.uhdigm.adalet.gov.tr/yayinlarimiz.html internet adresinden ulaşılabilir.

DİKKAT

Bu çalışmada yer alan hususlar kararların özetlerinin çevirisi olup, asıl olan kararların Avrupa Konseyi dillerindeki orijinal metinleridir.

Bütün hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir kısmı İletişim Dairesi Halkla İlişkiler ve Yayın Bölümü'nün (F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int) önceden yazılı izni olmadan hiçbir şekilde ve yolla elektronik (CD-Rom, İnternet vb.) veya fotokopi dahil olmaz üzere mekanik, kayıt ya da bilgi depolama veya geri erişim ile tercüme edilemez, çoğaltılamaz veya yayımlanamaz.

TAKDİM

Cezai konularda uluslararası adli işbirliği temel olarak ÷lkemizin de taraf olduğu Avrupa Konseyi s÷zleşmeleri çerçevesinde yürüt÷lmektedir. Diğer taraftan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yine bir Avrupa Konseyi s÷zleşmesi olan Avrupa İnsan Hakları S÷zleşmesi uyarınca bireysel başvuru yolunu kabul eden ÷lkelerin iç hukukunun bir parçası olan ikili ve çok taraflı adli işbirliği s÷zleşmelerinin uygulanmasını da kendi kıstasları ağısından incelemektedir.

Bu kapsamda verilen birçok karar Avrupa Konseyinin bir komitesi olan PC-OC komitesi uzmanları tarafından derlenerek ve özet haline getirilerek uluslararası camianın hizmetine sunulmuştur. Komite faaliyetlerini ÷lkemiz adına takip eden Bakanlığımız söz konusu çalışmayı tercüme ettirerek adli makamlarımızın, yüksek yargı organlarının, irtibat görevlilerinin ve bu alanda çalışma yapan akademisyenlerin kullanımına sunmuştur.

Aynı zamanda bu kitap, uluslararası adli işbirliği alanında büyük eksikliği hissedilen bilgi kaynaklarının oluşturulmasına yönelik bir seri oluşturma programının da ilk basamağını oluşurmaktadır.

Bu eseri hazırlayan Avrupa Konseyi PC-OC komitesi ve uzmanlarına, tercüme edilmesi ve yayına hazırlanmasında emeği geçen tüm UHDİGM çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

Dr. Nurdan OKUR
Hâkim
Genel Müdür

Cezai Konularda Uluslararası Âdli İşbirliği Hakkındaki Avrupa Sözleşmelerinin Uygulanmasına Yönelik İlgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatı

ÖNEMLİ NOTLAR

- i. Aşağıdaki fihrist ve dava özetleri PC-OC üyeleri tarafından hazırlanmış olup Mahkeme yahut Avrupa Konseyini bağlamamaktadır.
- ii. Tercümelemin redaksiyonunda mümkün olduğunca AİHM'in kullandığı dile sadık kalınarak Türk hukukundaki karşılığı kullanılmıştır. Ancak bazı terimlerde özellikle AİHM dili tercih edilmiştir. Ör: Tutma/tutulma tabiri yakalama, gözaltı ve tutuklama tabirlerinin hepsini kapsayacak bir üst kavram olarak kullanılmıştır.
- iii. Fihrist ve özetler detaylı olmayıp, yalnızca referans ve uygulayıcılar için tamamlayıcı bir araç olarak kullanılacaktır.
- iv. Türkçe tercüme baskıda içtihatlar öncelikle adli işbirliği konusuna göre 5 bölüme ayrılmışlardır. Ayrıca uluslar arası hukuk konusu olma niteliği taşıyan içtihatlar 6 ıncı bir başlık olarak eklenmiştir.
- v. Bölüm içerisinde içtihatlar anahtar kelimeler esas alınarak sıralanmışlardır.
- vi. Aynı içtihat birden fazla konuya ilişkin hususlar içerdiğinden birden fazla konu başlığı altında tekrarlanabilmektedir. İchtihatların metinlerine ilgili oldukları ilk konu başlığı altında yer verilmiş daha sonraki konu başlığı altında ise o metne atıf yapılmıştır.
- vii. Her bir listede atıfta bulunulan Sözleşme maddeleri, Mahkemenin hüküm veya kararı sırasında geçerli olan numaralandırmayı takip etmektedir (Örneğin daha önceki içtihatları bazı Sözleşme Protokollerini takip eden Sözleşme hükümlerinin yeniden numaralandırılmasından önce).
- viii. Mahkeme kararları HUDOC veritabanında bulunabilir (aşağıda G başlığı altında bakınız)
- ix. Orijinal olarak Fransızca hazırlanmış olan ve HUDOC veritabanında bulunan Mahkeme kararlarının bazı İngilizce tercümelemin orijinal kararların özetleri olup, tam metnin İngilizce tercümesi mevcut değildir.
- x. "[BD]" kısaltması Büyük Daire kararlarına işaret etmektedir.
- xi. İchtihatları esas Sözleşmeler özellikle şunları içermektedir: CETS No. 24 (Suçların İadesi ve Ek Protokoller ETS No. 86, 98 ve 209), 30 (Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli yardımlaşma ve Ek Protokoller ETS No 99 ve 182), 51 (Şartlı olarak Mahkûm edilen veya salıverilen suçların gözetlenmesi), 70 (Ceza Yargılarının Uluslararası Değeri), 73 (Ceza Muhakemelerinin Nakli), 112 (Hükümlülerin Nakli ve Ek Protokolü ETS No. 167).

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (İSTİNABE-TEBLİGAT)

1.1 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA	3
1.1.1 - Rantsev / Güney Kıbrıs ve Rusya (25965/04, 7 Ocak 2010)	3
1.2 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (Delillerin Kabul Edilebilirliği)	4
1.2.1 - A. M. / İtalya (37019/97, 14 Aralık 1999)	4
1.2.2 - Solakov / Makedonya (47023/99, 31 Ekim2001)	5
1.2.3 - Van Ingen / Belçika (9987/03, 13 Mayıs 2008)	6
1.2.4 - Zhukovskiy / Ukrayna (31240/03, 3 Mart 2011)	7
1.3 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (Tanıkların Dinlenmesi)	8
1.3.1 - Adamov / İsviçre (3052/06, 21 Haziran 2011)	8
1.3.2 - Fąfrowicz / Polonya (43609/07, 17 Nisan2012)	9
1.3.3 - KostECKI / Polonya (14932/09, 4 Haziran 2013)	10
1.3.4 - Marcello Viola / İtalya (45106/04, 5 Ekim 2006)	10
1.3.5 - Damir Sibgatullin / Rusya (1413/05, 24 Nisan 2012)	11
1.3.6 - Stojkovic / Fransa ve Belçika (25303/08, 27 Ekim 2011)	13
1.3.7 - Tseber / Çek Cumhuriyeti (46203/08, 22 Kasım 2012)	14
1.4 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (Tebliğat)	15
1.4.1 - Somogyi / İtalya (67972/01, 18 Mayıs 2004)	15
1.5 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (Video-Konferans)	17

BÖLÜM 2 - MUHAKEME NAKLİ

2.1 - MUHAKEMENİN NAKLİ	21
2.1.1 - Garkavyy / Ukrayna (25978/07, 18 Şubat 2010)	21
2.1.2 - Grori / Arnavutluk(25336/04, 7 Temmuz 2009)	23

BÖLÜM 3 - İNFAZ NAKLİ

3.1 - CEZA İNFAZININ NAKLİ	29
----------------------------------	----

BÖLÜM 4 - HÜKÜMLÜ NAKLİ

4.1 - HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ	33
4.1.1 - Drozd ve Janousek/Fransave İspanya(12747/87, 26 Haziran 1992)	33
4.1.2 - Selmouni / Fransa(25803/94 , 28 Temmuz 1999)	33
4.1.3 - Smith / Almanya (27801/05, 1 Nisan 2010)	34
4.1.4 - Willcox ve Hurford/Birleşik Krallık (43759/10&43771/12, 18 Ocak 2013)	35
4.2 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Ek Protokol 2. Madde)	38
4.3 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Ek Protokol 3. Madde)	38
4.3.1 - Csozászski / İsveç (22318/022, 7 Haziran 2006)	38
4.3.2 - Müller / Çek Cumhuriyeti (48058/09, 6 Eylül 2011)	39
4.3.3 - Veermäe / Finlandiya (38704/03, 15 Mart 2005)	40

4.4 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Cezanın Dönüştürülmesi)	41
4.5 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Erken Salıverme)	41

BÖLÜM 5 - İADE / GERİ VERME

5.1 - İADE	45
5.1.1 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)	45
5.1.2 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)	46
5.1.3 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)	49
5.1.4 - Dubovik / Ukrayna (33210/07 & 41866/08, 15 Ekim 2009)	51
5.1.5 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)	52
5.1.6 - Eminbeyli / Rusya (42443/02, 26 Şubat 2009)	54
5.1.7 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)	55
5.1.8 - Garabayev / Rusya (38411/02, 7 Haziran 2008)	58
5.1.9 - Iskandarov / Rusya (17185/05, 23 Eylül 2010)	60
5.1.10 - Ismailov ve diğerleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)	62
5.1.11 - K. / Belçika (10819/84, 5 Temmuz 1984)	63
5.1.12 - K./Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)	64
5.1.13 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)	67
5.1.14 - Khaydarov / Rusya (21055/09, 20 May 2010)	69
5.1.15 - Khodzhamberdiyev / Rusya (64809/10, 5 Haziran 2012)	70
5.1.16 - Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)	71
5.1.17 - Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)	73
5.1.18 - Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)	75
5.1.19 - Kolompar / Belçika (11613/85, 24 Eylül 1992)	77
5.1.20 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)	78
5.1.21 - Mokallal / Ukrayna (19246/10, 10 Kasım 2011)	80
5.1.22 - Molotchko / Ukrayna (12275/10, 26 Nisan 2012)	82
5.1.23 - Nasrulloev / Rusya (656/06, 11 Ekim 2007)	85
5.1.24 - Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)	86
5.1.25 - Öcalan / Türkiye (46221/99, 12 Mayıs 2005)	87
5.1.26 - Quinn / Fransa (18580/91, 22 Mart 1995)	88
5.1.27 - Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)	89
5.1.28 - Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)	91
5.1.29 - Sanchez - Reisse / İsviçre (9862/82, 21 Ekim 1986)	92
5.1.30 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)	93
5.1.31 - Shamayev ve diğerleri/Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)	97
5.1.32 - Shchebet / Rusya (16074/07, 12 Haziran 2008)	99
5.1.33 - Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)	100
5.1.34 - Soliyev / Rusya (62400/10, 5 Haziran 2012)	103
5.1.35 - Stephens / Malta (11956/07, 21 Nisan 2009)	104
5.1.36 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)	105

5.1.37 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)	107
5.1.38 - Zandbergs / Letonya (71092/01, 20 Aralık 2011)	111
5.1.39 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)	112
5.2 - İADE (Destekleyici Dökümanlar)	115
5.3 - İADE (Etkili Hukuk Yolları)	115
5.3.1 - Baysakov ve diğerleri / Ukrayna (54131/08, 8 Şubat 2010)	115
5.4 - İADE (Ret Gerekçeleri)	117
5.4.1 - Ahorugeze / İsveç (37075/09, 27 Ekim 2011)	117
5.4.2 - Aronica / Almanya (72032/01, 18 Nisan 2002)	120
5.4.3 - Aswat / Birleşik Krallık (17299/12, 16 Nisan 2013)	120
5.4.4 - Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)	122
5.4.5 - Babar Ahmad ve diğerleri/Birleşik Krallık (Karar (24027/07, 11949/08 &36742/08,6 Temmuz 2010)	125
5.4.6 - Babar Ahmad ve diğerleri/Birleşik Krallık (24027/07,11949/08, 36742/08, 66911/09 & 67354/09, 10 Nisan 2012)	127
5.4.7 - Chentiev ve Ibragimov/Slovakya (21022/08 & 51946/08,14 Eylül 2010) ...	132
5.4.8 - Cipriani / İtalya (22142/07, 30 Mart 2009)	135
5.4.9 - Dzhaksybergenov (aka Jaxybergenov) Ukrayna (12343/10, 10 Şubat 2011) ...	136
5.4.10 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)	137
5.4.11 - Gasayev / İspanya (48514/06, 17 Şubat 2009)	139
5.4.12 - Harkins ve Edwards/Birleşik Krallık (9146/07 & 32650/07,17 Ocak 2012) ...	140
5.4.13 - King / Birleşik Krallık (9742/07, 26 Ocak 2010)	142
5.4.14 - Klein / Rusya (24268/08, 1 Nisan 2010)	143
5.4.15 - Mamatkulov ve Askarov/Türkiye[BD](46827/99 & 46951/99, 4 Şubat 2005) ..	145
5.4.16 - Nivette / Fransa (44190/98, 3 Temmuz 2001)	147
5.4.17 - Rafea / Fransa (25393/10, 30 Mayıs 2013)	148
5.4.18 - Rrapo / Arnavutluk (58555/10, 25 Eylül 2012)	149
5.4.19 - Soering / Birleşik Krallık (14038/88, 7 Temmuz 1989)	150
5.5 - İADE (Hususilik Kuralı)	153
5.5.1 - Woolley / Birleşik Krallık (28019/109, 10 Nisan 2012)	153
5.6 - TUTMA / TUTUKLAMA (Hukuka Uygunluk)	154
5.6.1 - Al Husin / Bosna Hersek (3727/08, 07 Şubat 2012)	154
5.6.2 - Bozano / İsviçre (9009/80, 12 Temmuz 1984)	156
5.6.3 - Sidikov/Rusya (73455/11, 20 Temmuz 2013)	157
5.6.4 - Kafkaris / Güney Kıbrıs (21906/04, 12 Şubat 2008)	159
5.6.5 - Ramirez Sanchez / Fransa (28780/95, 24 Haziran 1996)	160
5.6.6 - Yoh-Ekale Mwanje / Belçika (10486/10, 20 Aralık 2011)	161
5.6.7 - Chahal / Birleşik Krallık (22414/93, 15 Kasım 1996)	163
5.6.8 - M.S. / Belçika (50012/08, 31 Ocak 2012)	164
5.6.9 - Tehrani / Türkiye (32940/08,41626/08 ve 43616/08, 13 Nisan 2010) ...	166

5.7 -	TUTMA/TUTUKLAMA (Adli İnceleme)	170
5.7.1 -	Bordovskiy / Rusya (49491/99, 8 Şubat 2005)	170
5.8 -	TUTMA / TUTUKLAMA (Süre-Uzunluk)	174
5.8.1 -	Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)	174
5.9 -	TUTMA / TUTUKLAMA (Yakalama Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı)	179
5.10 -	SİĞİNMA / MÜLTECİLİK	179
5.10.1 -	Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (30471/08, 22 Eylül 2009)	179
5.10.2 -	A. H. Khan / Birleşik Krallık (6222/10, 20 Aralık 2011).....	181
5.10.3 -	Al Hanchi / Bosna Hersek (48205/09, 15 Kasım 2011)	183
5.10.4 -	Bajsultanov / Avusturya (54131/10, 12 Haziran 2012)	184
5.10.5 -	Charahili / Türkiye (46605/07, 13 Nisan 2010)	186
5.10.6 -	Collins ve Akaziebie / İsveç (23944/05, 8 Mart 2007).....	187
5.10.7 -	Čonka / Belçika (51564/99, 5 Şubat 2002)	188
5.10.8 -	Cruz Varas / İsveç (15576/89, 20 Mart 1991).....	189
5.10.9 -	F. N. ve diğerleri / İsveç (28774/09, 18 Aralık 2012)	190
5.10.10 -	Jabari / Türkiye (40035/98, 11 Temmuz 2000)	191
5.10.11 -	J. H. / Birleşik Krallık (48839/09, 20 Aralık 2011)	192
5.10.12 -	N. / Finlandiya (38885/02, 26 Temmuz 2005)	193
5.10.13 -	S. H. H. / Birleşik Krallık (60367/10, 29 Ocak 2013)	194
5.10.14 -	Sufi ve Elmi / Birleşik Krallık (8319/07 & 11449/07)	196
5.10.15 -	Sultani / Fransa (45223/05, 20 Eylül 2007)	200
5.10.16 -	T. I. / Birleşik Krallık (43844/98, 7 Mart 2000)	200
5.10.17 -	Vilvarajah ve diğerleri/Birleşik Krallık (13163/87 & 13164/87 & 13165/87&13447/87 & 13448/87, 30 Ekim 1991)	201
5.10.18 -	Y. P. ve L. P. / Fransa (32476/06, 2 Eylül 2010)	202
5.11 -	SINIRDIŞI ETME	205
5.11.1 -	Antwi ve diğerleri / Norveç (26940/10, 14 Şubat 2012)	205
5.11.2 -	Aoulmi / Fransa (50278/99, 17 Ocak 2006)	206
5.11.3 -	Balogun / Birleşik Krallık (60286/09, 10 Nisan 2012)	207
5.11.4 -	Boultif / İsviçre (54273/00, 2 Ağustos 2001)	208
5.11.5 -	D. / Birleşik Krallık (30240/96, 2 Mayıs 1997)	209
5.11.6 -	Hirsi Jamaa ve Diğerleri / İtalya (27765/09, 23 Şubat 2012)	210
5.11.7 -	Mannia / İtalya (9961/10, 9961/10)	211
5.11.8 -	Müslim / Türkiye (53566/99, 26 Nisan 2005)	211
5.11.9 -	Nasri / Fransa (19465/92, 13 Temmuz 1995)	211
5.11.10 -	Samsonnikov / Estonya (52178/10, 3 Temmuz 2012)	212
5.11.11 -	S. F. ve diğerleri / İsveç (52077/10, 15 Mayıs 2012)	213
5.12 -	GEÇİCİ TEDBİR	217
5.12.1 -	Atmaca / Almanya (45293/06, 06 Mart 2012)	217
5.13 -	İADE İLE SINIRDIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ	220

5.14 - TEMİNAT/GÜVENÇE	220
5.14.1 - Ben Khemais / İtalya (246/07, 24 Şubat 2009)	220
5.14.2 - Labsi / Slovakya (33809/08, 15 Mayıs 2012)	222
5.14.3 - O. / İtalya (37257/06, 24 Mart 2009)	223
5.14.4 - Othman (Abu Qatada) / Birleşik Krallık (8139/09, 17 Ocak 2012)	224
5.14.5 - Saadi / İtalya [BD] (37201/06, 28 Şubat 2008)	229
5.14.6 - Sellem / İtalya (12584/08, 5 Mayıs 2009)	231
5.14.7 - Toumi / İtalya (25716/09, 05 Nisan 2011)	231
5.14.8 - Trabelsi / İtalya (50163/08, 13 Nisan 2010)	231
5.15 - KÖTÜ MUAMELE	236
5.15.1 - Ananyev ve diğerleri / Rusya (42525/07 & 60800/08, 20 Ocak 2012)	236
5.15.2 - Gäfgen / Almanya [BD] (22978/05, 6 Temmuz 2010)	237
5.15.3 - Samaras ve diğerleri / Yunanistan (11463/09, 28 Şubat 2012)	239
5.16 - ÖLÜM CEZASI	247
5.17 - ÖMÜR BOYU HAPİS CEZASI	248
5.17.1. - Vinter ve diğerleri/Birleşik Krallık (66069/09 ve 130/10 ve 3896/10, 9 Temmuz 2013)	248
5.18 - AYRIMCILIK	250
5.19 - ADİL YARGILAMA	250
5.20 - AİLE HAYATI (Ailenin Korunması)	253
5.21 - MASUMİYET KARİNESİ	254
5.22 - MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI	254

BÖLÜM 6 - ULUSLARARASI CEZA HUKUKU

6.1 - AYNI SUÇTAN DOLAYI İKİ KERE YARGILANMAMA (Ne Bis In Idem)	259
6.2 - KANUNSUZ CEZA OLMAZ (Nulla Poena Sine Lege)	259
6.3 - KOVUŞTURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	259
6.4 - GIYABÎ HÜKÜM	259
6.5 - MAHSUP (Yabancı cezaların düşülmesi)	260

EKLER

1 - AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ	260
2 - AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ İÇ TÜZÜĞÜ	264
3 - SUÇLULARIN İADESİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ	265
4 - CEZA YARGILARININ MİLLETLERARASI DEĞERİ KONUSUNDA AVRUPA SÖZLEŞMESİ	266
5 - HÜKÜMLÜLERİN NAKLİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ	266
6 - HÜKÜMLÜLERİN NAKLİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ EK PROTOKOLÜ	267
7- PC-OC TANITIM BİLGİLERİ	269

BÖLÜM 1
KARŞILIKLI ADLÎ YARDIMLAŞMA
(İSTİNABE-TEBLİGAT)

1.1-KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA

1.1.1 - Rantsev / Güney Kıbrıs ve Rusya (25965/04, 7 Ocak 2010)

Maddeler: Y: 2, 4, 5/1

Anahtar kelimeler: Karşılıklı adli yardımlaşma, Kovuşturma yükümlülüğü, Evrensel yargı yetkisi

Koşullar:

Güney Kıbrıs'ta ölen Rus vatandaşı hakkında Rusya'da soruşturma açılması talebi ve karşılıklı adli yardımlaşma.

İlgili şikâyet:

Başvuranın talebi üzerine, Rus makamlarının Adli Yardımlaşma Sözleşmesi uyarınca, ceza yargılamasını başlatmak için Güney Kıbrıslı makamlara başvurusu gerekmektedir. Bunun yerine Rus makamları Güney Kıbrıs'tan yalnızca Sayın Rantseva'nın ölümüyle ilgili koşullara dair bilgi istemiştir. Başvuranın, Rus makamlarından Rusya'da ikamet eden iki Rus vatandaşının ifadesini almasına yönelik mükerrer talepleri Retdedilmiştir. Rus makamları Güney Kıbrıs makamlarından bir adli yardımlaşma talebi gelmedikçe talep edilen hususla ilgili işlem yapamayacaklarını düşünmüşlerdir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sayın Rantseva'nın ölümü Güney Kıbrıs'ta gerçekleşmiştir. Sözleşme'nin 2. maddesi, Akit Devletlerin ceza kanunlarının, kendi vatandaşlarından birinin ölümü üzerine evrensel şekilde yargılama yürütülmesini gerektirmemektedir. Bu bağlamda, mevcut davanın genel yaklaşımdan uzaklaşmayı gerektiren özel nitelikleri olduğu ortaya konmadıkça, etkili bir resmi soruşturma yapma yükümlülüğü yalnızca Güney Kıbrıs için geçerlidir. Ölümle ilgili yapılan soruşturmanın etkili olabilmesi için Akit Devletler, soruşturmayı yapan devletin topraklarında bulunup bulunmadığına bakmaksızın delilleri güvence altına almak için gerekli ve mevcut adımları atmak zorundadır. Mahkeme, gerek Güney Kıbrıs gerekse Rusya'nın Adli Yardımlaşma Sözleşmesi'ne taraf olduğunu ve ikili Adli Yardımlaşma Anlaşması yaptıklarını gözlemlemiştir. Bu belgeler, Güney Kıbrıs makamlarının Sayın Rantseva'nın Güney Kıbrıs'ta kalması ve akabinde ölümü ile ilgili soruşturmada Rusya'dan yar-

dım isteyebilecekleri net bir usul belirlemektedir. Adli yardımlaşma talebinin yokluğunda, Rus makamlarının, Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca delilleri güvence altına alması gerekli kılınmamıştır. [par. 243, 244 ve 241]

1.2 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (Delillerin Kabul Edilebilirliği)

1.2.1 - A. M. / İtalya (37019/97, 14 Aralık 1999)

Maddeler: Y: 6/1, 6/3(d)

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Karşılıklı adli yardımlaşma (delillerin kabul edilebilirliği), Karşılıklı adli yardımlaşma (tanıkların dinlenmesi)

Koşullar:

İtalya'nın Amerika Birleşik Devletleri'nden aldığı karşılıklı adli yardımlaşma (tanıkların dinlenmesi).

İlgili şikâyetler:

1. İtalya topraklarının dışında yapılan beyanlar İtalya'daki yargılamada okunamaz. İstinabe taleplerine istinaden yapılan işlemler geçersizdir ve başvuranın yargılanması esnasında okunduğu için başvurunu, kendisini itham edenleri sorgulama imkânından yoksun bırakmıştır.

2. Karşılıklı adli yardımlaşma Anlaşması uyarınca tanıkların sorgulanmasını isteme imkânına ilişkin olarak ise, istinabe talepleri başvuranın bilgisi dışında hazırlanmıştır ve bunun sonucunda başvuran söz konusu Anlaşma'nın 14. maddesi uyarınca verilen hak ve özgürlüklerden yararlanamamıştır.

Mahkeme'nin vardığı sonuçlar:

1. Savunmanın hakları, hükmün yalnızca veya kesin olarak, sanığın soruşturma veya yargılama esnasında sorgulama veya sorgulatma imkânı olmayan tanığın ifadesine dayanması halinde Sözleşme'nin 6. maddesindeki gerekliliklerle uyuşmadığı ölçüye kadar sınırlıdır. Mevcut davada başvurunu mahkûm ederken ulusal mahkemeler, yalnızca yargılamadan önce Birleşik Devletlerde bulunan beyanlara dayanmış ve başvuran yargılamanın hiçbir aşamasında kendisini itham edenlerle yüzleşmemiştir. [25 ve 26. paragraflar]

2. 16 Mart 1991 tarihli istinabe talebinde, Floransa savcısının talep edilen sorgulama işlemlerine avukat katılımına izin verilmediğini Ameri-

kan makamlarına bildirdiği dikkate alınmalıdır. Ayrıca Hükümet (İtalya), Anlaşma'nın nasıl uygulandığını gösteren herhangi bir mahkeme kararı da sunmamıştır. Buna bağlı olarak, uygulanan usulün karşılıklı adli yardımlaşma Sözleşmesi'nin (İkili anlaşma) 14. maddesinde öngörülen erişilebilirlik ve etkililiği sağladığı tespit edilmemiştir. Bu koşullar altında başvuranın, mahkûmiyetine temel teşkil eden tanık beyanlarına itiraz edebileceği uygun ve yeterli imkâna sahip olduğu değerlendirilemez. [par. 27 ve 28]

1.2.2 - Solakov / Makedonya (47023/99, 31 Ekim2001)

Maddeler: N: 6/1, 6/3(d)

Anahtar kelimeler: Adil yargılama, Karşılıklı adli yardımlaşma (Delillerin kabul edilebilirliği), Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi)

Koşullar:

FYROM'un Amerika Birleşik Devletleri'nden aldığı karşılıklı adli yardımlaşma talebi (tanıkların dinlenmesi).

İlgili şikâyet:

Başvuran kendi mahkûmiyetinin yegâne temeli olan tanıkların beyanlarına ilişkin olarak soru yöneltilmediğinden ve savunma için iki tanığın hazır bulunması ve sorgulanması sağlanmadığından FYROM'daki yargılama adil olmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Tüm delillerin, normalde, çekişmeli yargı kapsamında tanığın da hazır bulunduğu açık duruşmada sunulması zorunludur. Ancak bu durum, delil olarak kullanılabilmesi için tanık beyanlarının her zaman mahkemedeki açık duruşmada sunulması anlamına gelmez; yargılama öncesindeki aşamada alınan bu tür beyanların delil olarak kullanılması, savunmanın haklarına saygı gösterildiği sürece Sözleşme'nin 6. maddesi, 3(d) ve 1. paragrafları ile kendi içinde tutarsız değildir. Kural olarak, bu haklar, sanığa kendisi aleyhindeki tanığa, bu tanık beyanda bulunduğu veya sonraki bir aşamada itiraz etmesi ve tanığa soru yöneltebilmesi için yeterli ve uygun fırsat verilmesini gerektirir. Başvuranın veya ikinci avukatının Birleşik Devletlerde tanıkların çapraz sorgusunun yapılacağı oturumuna katılma niyetini beyan ettiğine dair bir

gösterge yoktur. Hatta başvuran, sorgu hâkimi huzurunda, Birleşik Devletlere gidip gitmeme kararını ikinci avukata bıraktığını ve seyahat masraflarını karşılayacak yeterli imkânâna sahip olduğunu beyan etmiştir. Başvuranın ikinci avukatı, Birleşik Devletler Büyükelçiliğine vize başvurusunda bulunmadığı gibi vizeyi almak için yeterli zamanı olmadığını dikkate alarak tanıkların dinlenmesinin ertelenmesi talebinde bulunmamıştır. Ayrıca başvuranın ilk avukatı vize başvurusunu hiçbir zaman yenilememiştir. Mevcut dava, tanıkların yargılama öncesinde bir polis memuru tarafından sorgulandığı ve başvuranın avukatının bu sorguya katılmasına izin verilmediği A.M. / İtalya davasından ayrılabilir. [par. 57, 60 ve 63]

1.2.3 - Van Ingen / Belçika (9987/03, 13 Mayıs 2008)

Maddeler: N: 6/1

Anahtar kelimeler: Adil yargılama, Karşılıklı adli yardımlaşma (Delillerin kabul edilebilirliği)

Koşullar:

Amerika Birleşik Devletleri tarafından Belçika'ya karşılıklı adli yardımlaşma yoluyla delil (duruşma, soruşturma dosyasından bazı belgelerin kopyaları) sağlanmıştır.

İlgili şikâyet:

Başvuran, kendisini 2002'de mahkûm eden Mahkeme'nin, ABD makamlarınca hazırlanan yeni belgelerin sunulması için yargılamanın yeniden başlatılmasına ilişkin savcının ilettiği talebi Retdettiğini iddia etmiş ve Mahkeme'nin bu belgeleri inceleme fırsatı olmadan karara vardığını ileri sürmüştür. Başvuran, adli yargılama çerçevesinde, Mahkeme'nin mevcut belgeleri incelemeyeceği takdirde yargılamanın yeniden başlatılmasına ilişkin bir talebin sağlam bir temele dayanıp dayanmadığını değerlendirmesinin imkânsız olacağını belirtmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Temyiz mahkemesinin, savcının yeni deliller göstermesine imkân tanımak üzere yargılamayı tekrar başlatılmasına izin vermemesi neticesinde başvuranın kendi savunmasının sekteye uğradığını beyan etmesine gerek olmasa da, üzerine atılı cezai suçla bu yeni deliller arasındaki ilişkiyi ortaya koyması

şarttır. Delillerden bazılarının Belçika dosyasındakilerle aynı olmadığını ve ancak Hükümet tarafından Mahkeme'ye Eylül 2007'de gönderildikten sonra açığa çıktığını farz edersek, başvuran delillerin varlığından ancak o tarihte haberdar olmuştur. Dolayısıyla, kendisinin bu koşullar altında Belçika mahkemelerine bu delillerin incelenmesinin kendi savunmasıyla ilişkili olabileceğini beyan etmiş olamayacağı aşikârdır. Ancak başvuran bu hususu Mahkeme huzurunda dile getirebilecek olsa da, yeni delillerin önceki yargılamada açığa çıkarılması halinde Belçika mahkemelerinin kendisi hakkında verdiği hükmün değişmesinde nasıl etkili olabileceğini belirtmemektedir. [par. 32 ve 33]

1.2.4 - Zhukovskiy / Ukrayna (31240/03, 3 Mart 2011)

Maddeler: Y: 6/1, 6/3(d)

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Karşılıklı adlî yardımlaşma (Delillerin kabul edilebilirliği, Tanıkların dinlenmesi)

Koşullar:

Ukrayna'nın Rusya'dan talep ettiği karşılıklı adlî yardımlaşma.

İlgili şikâyet:

Rusya'da tanıkların ifadelerinin alınması sırasında savcı hazır bulunurken başvuranın temsilcisi hazır bulunmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Ulusal makamlar farklı ifade alma yollarını araştırmış ve tanıkların uluslararası adlî yardımlaşma mekanizması aracılığıyla Rusya'da dinlenmesini karar vermiştir. Savunma tarafının karşı çıkmadığı bu çözüm, makul bulunabilir. Ancak davanın koşulları içerisinde bu durum, Ukrayna'da yapılan yargılanma sonucunda başvuranın büyük oranda hazır bulunmayan tanıkların verdiği ifadeler temelinde çok ciddi bir suçtan hüküm giymesiyle sonuçlanmıştır. Ulusal mahkemeler, bu tanıkların ifadesini doğrudan almamış ve başvuran da tanıklara soru yöneltilmesini isteme imkânına sahip olmamıştır. Başvuranın mevcut davada tanıklara soru yöneltilme hakkının güvence altına alınmasındaki zorlukların bilincinde olan Mahkeme, video bağlantısı gibi mevcut modern teknolojilerin yurtdışındaki tanıkların dinlenmesini sağlayan daha interaktif imkânlar sunduğu kanaatindedir. Ulusal makamlar,

en azından duruşmanın tarihi ve yeri ile mevcut davada ulusal mahkemelerin hazırladığı sorulardan önceden haberdar etmekle yükümlüydüler. Bu tür bilgiler başvurana ve avukatına önemli sayılabilecek belli başlı soruları netleştirme veya destekleme imkânı sunacaktı. [par. 45 ve 46]

1.3 - KARŞILIKLI ADLÎ YARDIMLAŞMA (Tanıkların Dinlenmesi)

1.3.1 - Adamov / İsviçre (3052/06, 21 Haziran 2011)

Maddeler: N: 5/1

Anahtar kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk), İade, Karşılıklı adlî yardımlaşma (Tanık dinleme)

Koşullar:

İsviçre'yi ailevi nedenlerle ve iş nedeniyle ziyareti sırasında bir İsviçre ceza davasına tanık olarak çağırılan bir Rusya vatandaşının ABD'nin talebi üzerine iade edilmesi amacıyla geçici olarak tutulması.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, İsviçre makamlarının, 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesinin 12. maddesi kapsamında kendisine tanınan geçiş izni kuralından kendisini haksız olarak mahrum bıraktıklarını iddia etmiştir.

2. Başvuran, mahkeme çağrısı için geçerli olan resmi şartları bertaraf etmek ve hakkı olan dokunulmazlıktan onu yoksun bırakmak için İsviçre makamlarının hileye başvurduklarını savunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuran İsviçre'ye bir ceza davasında tanık olma amacıyla değil serbest olarak seyahat etmiştir. Karşılıklı adlî yardımlaşma kurallarına göre mevcut dava herhangi bir devletlerarası işbirliği içermediğinden, önceki fiil veya hükümlere dayalı olarak başvurunu tutulmaktan veya yargılanmaktan korumak için bir neden mevcut değildir. İlgili belgelerden kaynaklanan garanti-lere başvurmadan İsviçre'ye seyahat etmeyi kabul ederek, başvuran, geçiş izni kuralından yararlanmayı bilinçli olarak Retdetmiştir. [par. 66, 67 ve 68]

2. Sözleşme'nin 5/1. maddesinde geçen "Yasal" ve "yasaların tanımladığı bir işleme göre" kelimeleri ulusal mevzuatı ifade eder. Fakat ulusal hukukun gözetilmesi yeterli değildir: Sözleşme'nin 5/1. maddesi ayrıca, kişiyi keyfi hareketlere karşı korumak amacıyla her türlü özgürlükten yoksun bırakmanın yeterliliğini de gerektirir. "Keyfi hareket" kavramı ulusal mevzuata uymamanın ötesine gider, böylece yerel mevzuata göre özgürlükten yoksun bırakma yasal olabilirken, aynı zamanda keyfi olduğundan Sözleşmeye aykırı olabilir. Bir tutmada kötü niyet veya hile unsuru olduğunda "keyfi" olur. Bu durumda, her hilenin haklı gösterilemeyeceği gibi, makamların suçla savaşta taktiklere başvurmaları iyi niyete aykırı değildir. Mevcut davada Mahkeme, hâkimin başvurunu İsviçre'ye özel nedenlerle seyahat etmesi ve ifade vermeyi kabul etmesi nedeniyle çağırdığını fark etmiştir. Hâkim başvurunu İsviçre'ye seyahat etmeye ikna etmek için hile kullanmamıştır. [par. 52, 54, 56, 69 ve 70]

1.3.2 - Faşfrowicz / Polonya (43609/07, 17 Nisan2012)

Maddeler: N: 6/1, 6/3(d)

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi, Tebligat)

Koşullar:

Başvuran, Polonya'da ikamet edip etmediği davaya bakan mahkemece teyit edilmemiş olan JH'nin (hâlen ABD'de bulunan) ifadesi (önceki ifadesi) temel alınarak hüküm giymiştir.

İlgili şikâyet:

JH'ye soru yöneltme konusunda başvuranın savunma hakları haksız şekilde engellenmiştir. Davaya bakan mahkeme, JH'nin ABD'deki adresini bilmesine rağmen hazır bulunmasını sağlamak için herhangi bir işlem yapmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

JH'nin ABD'deki adresini bildiği kesin olarak tespit edilemediği için davaya bakan mahkeme, uluslararası adli yardımlaşma talebinde bulunmamakla suçlanamaz. [par. 56]

1.3.3 - Kostecki / Polonya (14932/09, 4 Haziran 2013)

Maddeler: N: 6/1, 6/3(d)

Anahtar kelimeler: Adil yargılama, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi)

Koşullar:

İlk derece mahkemesinin adresi başvuran tarafından sunulan bir tanığı İrlanda'daki bir mahkemenin sağlayacağı uluslararası adli yardımlaşma çerçevesinde sorgulamayı Retdi. Bundan önce, ilk derece mahkemesinin tanığı Polonya'dan celp etme teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlandıktan ve mahkemenin, polis tarafından tanığın İngiltere'de bilinmeyen bir adreste bulunduğu haberdar edilmesinden sonra, tanığın yargılama öncesinde verdiği ifade Polonya Ceza Muhakemesi Kanunu'nun hükümleriyle uyumlu olarak duruşma sırasında okunmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuranın, mahkûmiyetinin temelini oluşturan ifadelerin sahibi olan tanıkları sorgulama fırsatı olmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, polis soruşturması sonucunda tanığın aslında İngiltere'de yaşadığı anlaşıldıktan sonra, ilk derece mahkemesinin İrlanda'dan uluslararası adli yardımlaşma almayı Retdetmesinde usulsüz kabul edilebilecek bir unsur görmemektedir. [par. 65]

1.3.4 - Marcello Viola / İtalya (45106/04, 5 Ekim 2006)

Maddeler: N: 6

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi, Video konferans)

Koşullar:

Ulusal duruşma esnasında video konferans ile dinleme (karşılıklı adli yardımlaşma söz konusu değildir).

İlgili şikâyet:

Başvuran, temyiz duruşmasına video konferans ile katılmaya zorlanmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Davalının yargılamaya video konferans ile katılması, Sözleşme'ye aykırı olmamasına rağmen, bu tedbire başvurmanın meşru bir amaç taşıması ve delil sunma ile ilgili düzenlemelerin, Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtildiği gibi, hukuki usullerin gözetilmesinin sağlanması Mahkemenin sorumluluğundadır. Başvuranın temyiz duruşmasına video konferans ile katılımı, düzenin korunması, suç işlenmesinin engellenmesi, yaşam hakkı ve özgürlük ve güvenlik hakkı bağlamında tanıkların ve suç mağdurlarının korunması ve adli yargılanmada "makul süre" gerekliliğine uyulması gibi Sözleşme'de yer alan meşru amaçları gözetmiştir. [67 ve 72. paragraflar]

1.3.5 - Damir Sibgatullin / Rusya (1413/05, 24 Nisan 2012)

Maddeler: Y: 6/1, 6/3(d), 38

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi, Tebligat)

Koşullar:

Rusya'daki bir Rus vatandaşının Özbekistan'da işlenen suçlardan ötürü hüküm giymesi. Rusya Özbekistan'dan Rusya'da yapılacak yargılama için Özbekistan'daki tanıklara celplerin tebliğ edilmesini talep etmiş, ancak tanıklar çeşitli nedenlerle yargılamaya gelememiş ve bu sebeple yargılama öncesi süreçte alınan ifadeleri okunmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuran, kendisinin suçlu bulunduğu olaylara karışmasıyla ilgili tek direkt delilin Özbekistan'daki tanıkların ifadeleri olduğu konusunda ısrarcı olmuştur. Bu sebeple, davaya bakan mahkemenin tanıkları bizzat dinlemesi ve başvurana onlara soru yöneltme imkânı tanınması önemlidir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, başvuranın Özbekistan'da kalmış olsaydı, kovuşturma aşamasında tanıklarla yüzleştirmeye katılma imkânı olacağını ve tanıkların yargı-

lamaya katılmamasıyla ilgili bir durumun söz konusu olmayacağı savından ikna olmamıştır. Ayrıca Mahkemeye göre, bireyin özenli davranarak, haklarının zarar göreceği bir durumdan kaçınabileceği gerçeği temelinde feragat durumu söz konusu olamaz. Bu durumda, kovuşturma ve kendisine isnat edilen suçlar ile ilgili yeterli bilgisi olmayan ve eylemlerinin adil yargılanma hakkından zimni feragat olarak yorumlanması ihtimali de dâhil olmak üzere eylemleri süresince uyarı mahiyetinde yasal tavsiyeden de faydalanamamış bir kişi söz konusu olduğunda, sonuç daha da çarpıcıdır. Mahkeme, başvuranın, aleyhinde başlatılan ceza yargılamasından Rusya'da Kasım 2003'te yakalanması üzerine bizzat haberdar edildiğini yinelemiştir. Bu sebeple, yeterli fiili temel olmayan bir varsayıma dayanan kanun kaçağı statüsünden, başvuranın adil yargılanma hakkından feragat ettiği çıkarımına varılamaz. Mahkeme, Bölge Mahkemesinin kovuşturma listesindeki on bir tanıktan beşinin hazır bulunmama sebeplerini açıklayan bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. Esasen, davaya bakan mahkeme, tanıkların celp edilip edilmediğinin farkında değildir. Aynı zamanda, Sayın A'nın katılımıyla ilgili Özbek makamlardan hiç yanıt almamıştır. Bölge mahkemesi yine de bahsi geçen beş tanığın ve Sayın A'nın ifadesini okumuş ve bu kişilerin hazır bulunmasını sağlama çabalarının altı aylarını aldığını belirtmiştir. Mahkeme, ulusal mahkemelerin duruşmanın uygun şekilde yapılması ve ceza yargılamasında usulüne uygun olmayan gecikmelerden kaçınma yükümlülüğünü dikkate alırken, tanıkların ifadesini almak veya en azından başvuranın çok ağır bir suçlamayla itham edildiği ve uzun bir tutulma süresi riskiyle karşı karşıya olduğu duruşmada tanıkların hazır bulunmasını sağlamak amacıyla yargılama işlemlerinde yaşanacak gecikmenin, mevcut yargılamanın amaca uygunluğu açısından aşılması güç bir engel teşkil edeceğini düşünmemektedir. Bölge Mahkemesi, kişisel durumları veya Özbek makamlarının onları bulma çabalarının başarısız olması nedenleriyle kalan tanıkların hazır bulunmamasının gerekçeleri olduğunu düşünerek onları mazur görmüştür. Davanın koşullarına ilişkin Mahkemenin, açıklamaları kabul etmenin ve tanıkları mazur görmenin uygun olarak kabul edilmesiyle ilgili ciddi şüpheleri vardır. Mahkeme, Bölge Mahkemesinin tanıkların hazır bulunmama sebepleriyle ilgili incelemesinin ikna edici olmadığını düşünmektedir. Rusya'ya seyahat masraflarını karşılayamamak, sağlık durumunun kötü olması veya ailenin zor durumda olması gibi sebepler konuyla alakalı olsa da davaya bakan mahkeme her bir tanığın özel durumunu incelememiş ve bu tanıkların

bizzat beyanlarının alınması için alternatif yöntemlerin mümkün ve yeterli olup olmadığını incelememiştir. Rus kanunlarının ilgili hükümleri uyarınca, tanıkların bir ceza yargılamasına katılmalarından dolayı ortaya çıkan masraf ve harcamaları, seyahat masrafları dâhil olmak üzere geri alma hakkına sahip olduğu Mahkemenin dikkatinden kaçmamıştır. Mahkeme, Bölge Mahkemesinin başvuranın avukatı ile Özbekistan'daki tanıkları bir araya getirerek veya savunmaya tanıklara sorularını sorabilmesi için modern görsel işitsel iletişim yöntemlerini kullanarak savunmanın tanıklara soru yöneltme hakkını güvence altına almak için sıradan yöntemlerin ötesine geçememesinden endişelidir. Ayrıca Mahkeme, makamların kaynaklar açısından karşılaştıkları zorlukları anlarken, kilit tanıkların duruşmaya katılması için bu kişilere seyahat masrafları ve harcamaların geri ödenmesinin aşılmaz bir engel teşkil edeceğini düşünmemektedir. [par. 47, 55 ve 56]

1.3.6 - Stojkovic / Fransa ve Belçika (25303/08, 27 Ekim 2011)

Maddeler: Y: 6/1, 6/3(c)

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi)

Koşullar:

Fransa'nın Belçika'ya yaptığı ve başvuranın bir avukat refakatinde "avukat yardımı alan tanık" sıfatıyla sorgulanması talebi.

İlgili şikâyet:

Başvuran, refakatinde bir avukat olmaksızın "yasal yardım alan tanık" sıfatıyla Belçika polisi tarafından sorgulanmasının savunma haklarını ihlal ettiğini iddia etmiştir. Başvuran, suçlamanın zorlama veya baskıyla elde edilen delillere dayandırılmayacağını ve adaletin yerini bulması için avukat yardımı almış olması gerektiğini iddia etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Başvuranın sorgusu, kişilerin aleyhine herhangi bir şüphe olup olmadığına bakılmaksızın herkesin eşit muamele görerek sorgulandığı Belçika'da geçerli usule uygun olarak yapılmıştır. Sorgulamanın yapılma sebebi, yalnızca Adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesidir. Talepnamede, hâkim

açıkça başvuranın “yasal yardım alan tanık” olarak dinlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu ifade, Fransa hukukunun gerektirdiği şekilde, başvuran aleyhinde suçların işlenmesine katılmış olabileceğini inandırıcı kılan deliller olduğunu göstermiştir. Sorgulamanın başvuranın durumu üzerinde önemli yansımaları olmuş ve böylece Sözleşme’nin 6 / 1 ve 6 / 3. maddelerindeki güvencelerden faydalanmış olması gerektiğini ima eden “kendisine karşı suçlamalar” ortaya çıkmıştır. İlgili hakkın kısıtlanması, Fransa makamlarından kaynaklanmazken bu tür kısıtlamanın adil yargılamaya hâle getirmemesini sağlamak ise Fransa makamlarının görevidir. Sorgulamanın yasal usulü, Fransa makamlarını görüşmenin adil yargılanmadan doğan temel ilkeler uyarınca yapılmasını sağlamaktan muaf tutmamıştır. Sözleşme’nin 1. maddesi uyarınca, Belçika’da yapılan uygulamaların savunmanın haklarının ihlali olmamasını sağlama ve böylece kendi yetkisi dâhilindeki yargılamanın adil olduğunu doğrulama sorumluluğu Fransa makamlarına aittir. [par. 51 ila 55]

1.3.7 - Tseber / Çek Cumhuriyeti (46203/08, 22 Kasım 2012)

Maddeler: Y: 6/1, 6/3(d)

Anahtar kelimeler : Adil yargılanma, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tanıkların dinlenmesi)

Koşullar:

Resmi olarak başlatılan ve (gelecekteki) sanık ve/veya avukatın hazır bulunmadığı yargılama öncesi işlemlerde tanığın sorgulanması (hâkim huzurunda) temelinde mahkûmiyet.

İlgili şikâyet:

Başvuran, kovuşturmanın esas tanığını sorgulama imkânı verilmediğinden adil yargılanmadan mahrum kaldığından şikâyetçidir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Tanığın yerinin tespit edilememesi, belli koşullar altında, savunma, yargılamanın herhangi bir aşamasında tanıklara soru yöneltemese dahi, duruşma aşamasında bu tür ifadelerin kabul edilebilirliğini gerekçelendiren bir durumdur. Bu tür delilleri kullanmanın kabul edilebilir olması için makamlar

sanığın kendisi aleyhindeki tanıklara soru yöneltmek veya tanıkların dinlenmesini sağlamak için olumlu tedbirler almalı, yani bu tanıklardan aktif şekilde bilgi almalıdırlar. Ulusal makamların aldığı olumlu tedbirlerin yeterli olup olmadığını değerlendirmek için Mahkeme, makamların söz konusu tanığı bulmak için kendilerinden makul olarak beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarına ve bu tanıkların duruşmada hazır bulunması için gerekli özeni gösterip göstermediklerini dikkate alır. Diğer bir deyişle, tanıkların duruşmaya katılmamasının ulusal makamlara atfedilebilecek bir durum olup olmadığı incelenmelidir. [par. 48]

1.3.8 - A. M. / İtalya (37019/97, 14 Aralık 1999)

Bkz. Sayfa: 4

1.3.9 - Solakov / FYROM (47023/99 , 31 Ekim2001)

Bkz. Sayfa: 5

1.3.10 - Zhukovskiy / Ukrayna (31240/03 , 3 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 7

1.4 - KARŞILIKLI ADLİ YARDIMLAŞMA (Tebliğat)

1.4.1 - Somogyi / İtalya (67972/01, 18 Mayıs 2004)

Maddeler: Y: 6

Anahtar kelimeler: Adil yargılama, Gıyabi hüküm, Karşılıklı adli yardımlaşma (Tebliğat)

Koşullar:

Macaristan'da bulunan başvurana posta ile mahkeme celbinin tebliğ edilmesi ve kişinin yargılamada hazır bulunmamasını takiben İtalya'da hakkında verilen gıyabi karar.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, kendini İtalya mahkemelerinde savunma imkânı verilmeden, gıyabında mahkum edilmiştir. Başvurana, hazırlık duruşmasının tarihi hiçbir zaman tebliğ edilmediğinden ve Rimini'deki hazırlık soruşturmasını yürü-

ten hâkimden gelen yazının alındığına dair belgedeki imzanın kendisine ait olmadığından, kendisi aleyhine kovuşturma başlatıldığına ilişkin herhangi bir bilgi almamıştır. Rimini'deki hazırlık soruşturmasını yürüten hâkimden gelen yazının alındı belgesindeki imzanın gerçekliğine dair makul şüphe bulunması sebebiyle İtalyan mahkemelerinin, sanığın suçlamalardan haberdar olup olmadığını doğrulamak için bir el yazısı uzmanından rapor talep etmiş olmaları gerekirdi.

2. İlgili tebligat, 1977 İtalyan – Macar Anlaşmasında öngörülen ve anlaşmada imzası bulunan tüm devletler için zorunlu olan usule uygun yapılmamıştır ve bu sebeple geçersiz sayılmalıdır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuranın imzanın gerçekliğiyle ilgili iddialarının; özellikle attığı imzalar ile tebliğ işleminin yapıldığını gösteren belge arasındaki farklılık ve başvuranın ön adı (Tamas) ile alındı belgesini imzalayan kişinin ön adının farklı olması (Thamas) nedeniyle, ilk bakışta dayanaktan yoksun olduğu düşünülemez. Ayrıca adresteki hatalar, belgenin nereye teslim edildiğine dair ciddi şüphe uyandırabilecek nitelikteydi. Sözleşme'nin 6. maddesi, her ulusal mahkemeye, davalının kendisi aleyhine başlatılan yargılamayla ilgili bilgilendirilme fırsatı verilir verilmemesini kontrol etme yükümlülüğü getirmiştir ve mevcut davada, bu durum esastan yoksun gözükmeyen bir temelde tartışılmaktadır. Mevcut davada, ulusal makamların kullandığı yöntemler Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtilen amaca hizmet etmemiştir. Hükümetin, başvuranın bir şekilde kendisiyle röportaj yapan bir gazeteci veya yerel basın aracılığıyla hakkında başlatılan yargılamadan haberdar olduğu iddiasına ilişkin Mahkeme, bir kişinin kendisine karşı yürütülen yargılamadan haberdar edilmesinin önemli bir yasal fiil olup, Sözleşme'nin 6 / 3 (a) maddesinde açıkça görüleceği üzere, sanık haklarının etkin olarak kullanılması garanti altına alınarak usule yönelik ve sağlam gereklilikler uyarınca yapılması gerektiğini belirtmiş ve bu bağlamda belirsiz ve gayri resmi bilgilendirmenin yeterli olamayacağına işaret etmiştir. [par. 70, 72, 74 ve 75]

2. Mahkeme, 1977 İtalyan – Macar Anlaşması veya Ceza İşlerinde Adli Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesi'nin uygulanmasıyla ilgili soruları incelemeyi gerekli görmemektedir. Yalnızca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni uygulamaya yetkili olduğunu ve bu tür diğer uluslararası sözleşmeleri yorumlama veya inceleme görevi olmadığını belirtmiştir. Ayrıca Sözleşme'nin koruduğu

hak ve özgürlükleri ihlal etmediği sürece, ulusal mahkeme tarafından yapıldığı iddia edilen maddi veya hukuki hatalarla ilgilenmek de Mahkemenin görevi değildir. [par. 62]

1.4.2 - Faşrowicz / Polonya (43609/07, 17 Nisan2012)

Bkz. Sayfa: 9

1.4.3 - Damir Sibgatullin / Rusya (1413/05, 24 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 11

1.5 - KARŞILIKLI ADLÎ YARDIMLAŞMA (Video-Konferans)

1.5.1.Marcello Viola / İtalya (45106/04 , 5 Ekim 2006)

Bkz. Sayfa: 10

BÖLÜM 2

MUHAKEME NAKLİ

2.1-MUHAKEMENİN NAKLİ

2.1.1 - Garkavyv / Ukrayna (25978/07, 18 Şubat 2010)

Maddeler: Y: 5/1

Anahtar kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk), Suçluların iadesi (Tutuklama), Gıyapta hüküm, Ceza hükümlerinin uluslararası geçerliliği, Ceza infazının transferi, yargılamaların nakli, Hükümlülerin nakli (Ek Protokol, 2. madde)

Koşullar:

Çek Cumhuriyeti'nde gıyabında mahkûm olan ve hüküm giyen bir Ukrayna vatandaşı, Çek Cumhuriyeti'nin kendisi hakkında çıkarttığı bir uluslararası tutma emrine dayanarak Ukrayna'da yakalanmış ve Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 16. maddesi uyarınca 40 gün tutulmuştur. Çek Cumhuriyeti iade talep etmemiş, fakat Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 8 (2). maddesi uyarınca Ukrayna'nın cezai kovuşturmayı Çek Cumhuriyeti'nden devralmasını talep etmiştir. Ancak Ukrayna bu talebi, (Çek Cumhuriyeti'nin bu yönde bir talebi olmadan) Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi kapsamında değerlendirmiş (Çek Cumhuriyeti bu Sözleşmeye taraf olmasa da ve Ukrayna bu Sözleşmeye gıyabında suçlamaları hariç bırakılmasına ilişkin çekince koymuş olsa da) ve başvuranın tutulma süresini 32 ve 33. maddeler kapsamında uzatmıştır. Ardından, Ukrayna mahkemeleri, (yine Çek Cumhuriyeti'nin bu yönde bir talebi olmadan ve başvuranın nakle rıza göstermemiş olmasına ve aslında o sırada Ukrayna'da olmasına rağmen) Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmeyi uygulama ve Çek mahkemelerince gıyabında verilen kararı tanıma girişiminde bulunmuştur. Bunu takiben, Ukrayna mahkemeleri, aynı zamanda (yine Çek Cumhuriyeti'nin bu yönde bir talebi olmadan ve kararın, gıyabında yürütülen bir yargılamanın sonucunda verilmiş olmasına rağmen) Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmeye Ek Protokol'ün 2. maddesini uygulamaya karar vermiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın iadesine ilişkin tutulması, Ukrayna Anayasası'nın ve Ceza Kanunu'nun Ukrayna vatandaşlarının iade ihtimalini kesin surette hariç tut-

masından ötürü, hem ulusal hem de uluslararası ilgili belgeler bakımından hukuka aykırıdır.

2. Başvuranın tutukluluğu, Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi'nin 32 ve 33. maddeleri uyarınca hukuka aykırıdır, çünkü bu Sözleşme Ukrayna ve Çek Cumhuriyeti arasındaki ilişkilere, Çek Cumhuriyeti'nin Sözleşmeye taraf olmamasından ötürü uygulanabilir nitelikte değildir. Başvuranın tutukluluğu, gıyabında verilen kararın uygulanmasını amaçlamaktaydı, dolayısıyla Sözleşme'nin 5/1. maddesi uyarınca hukuka aykırıdır. Prag Kent Mahkemesi'nin kararının Ukrayna mahkemesince tanınması, yeterli hukuki temel gösterilmeden ve mahkemelerin atıfta bulunduğu uluslararası anlaşmalara aykırı olarak gerçekleşmiştir. Bundan öte, başvuran yargılama işlemlerinin hiçbir aşamasında kendini savunamamış ve adli bir yargılamaya tabi olmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Ukrayna mahkemesi, başvuranın 40 gün boyunca tutuklu bulundurulmasına Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi uyarınca karar vermiştir. Ancak başvuran Ukrayna vatandaşı olduğu için ve yerel mevzuat Ukrayna vatandaşlarının iadesini açıkça kapsam dışı bıraktığı için iade edilememiştir. Mahkeme, başvuranın söz konusu süre boyunca iç hukuk uyarınca yeterli hukuki temellere dayandırılmadan tutulduğunun davaya özgü koşullar tarafından ortaya konduğu görüşündedir. [par. 70 ve 74]

2. Kiev Temyiz Mahkemesi, davayı tekrar inceledikten sonra, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi uyarınca başvuranın davasına ilişkin cezai kovuşturmanın aktarılmasına yönelik Çek makamlarının talebini, Prag Kent Mahkemesi'nin Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme ve bu Sözleşme'nin Protokolü uyarınca hiçbir talepte bulunulmamış olmasına rağmen verdiği kararının uygulanması talebi olarak değiştirmiştir. Oysaki bu Sözleşme uyarınca hiçbir talepte bulunulmamıştır ve bu Sözleşme'nin Protokolündeki hükümler gıyabında yargılanan kişilere uygulanamamaktadır. Mahkeme, yerel mahkemelerin başvurduğu bu çözümün, öngörülebilirliğin ve hukuka uygunluğun gerekliklerini yerine getirdiğine ikna olmuştur. [par. 76 ve 77]

2.1.2 - Grori / Arnavutluk (25336/04, 7 Temmuz 2009)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 34

Anahtar kelimeler: Ceza hükümlerinin uluslararası geçerliliği, Ceza infazının nakli, Muhakemenin nakli

Koşullar:

6 Ekim 1997 tarihinde İtalyan makamları, Arnavutluk vatandaşı olan başvuranın hakkında tutma emri çıkartmıştır. Başvuran adam öldürmekle suçlanmaktadır. 2 Şubat 2001 tarihinde, Milan Ağır Ceza Temyiz Mahkemesi tarafından gıyabında cinayetten müebbet ve yasadışı silah bulundurmaktan beş yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. 16 Şubat 2001'de İtalyan mahkemesi, başvuranı bir suç örgütüne ve uluslararası uyuşturucu kaçakçılığına karışmakla suçlayan ikinci bir tutma emri çıkartmıştır. 30 Nisan 2001 tarihinde Interpol Roma Ofisi, Arnavutluk makamlarından, başvuranın iddia edildiği üzere İtalyan topraklarında yürütülen uyuşturucu kaçakçılığına karışmasından ötürü hakkında cezai kovuşturma başlatmasını talep etmiştir. Başvuran, 16 Şubat 2001 tarihinde çıkartılan tutma emrine istinaden 30 Nisan 2001 tarihinde Arnavutluk'ta yakalanmış ve 23 Haziran 2006 tarihinde Arnavutluk Yüksek Mahkemesi tarafından 15 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. 28 Mayıs 2002 tarihinde, İtalyan Adalet Bakanlığı bilgi amaçlı olarak 2 Şubat 2001 tarihli kararı Roma'daki Arnavutluk Büyükelçiliği'ne iletmiştir. İki ülke de bu hususa ilişkin herhangi bir uluslararası anlaşmaya taraf olmadığından, İtalyan tarafının verdiği cezayı Arnavutluk'ta doğrulamak için herhangi bir talepte bulunulmamıştır. 15 Mayıs 2002 tarihinde, Arnavutluk İstinaf Mahkemesi, Milan Ağır Ceza Temyiz Mahkemesi'nin 2 Şubat 2001 tarihli kararını doğrulamak ve uygulamak üzere başvuranın yargılama öncesinde tutuklu bulundurulmasını emretmiştir. Arnavutluk Ceza Muhakemeleri Kanununun, yabancı mahkemeler tarafından verilen bir kararın doğrulanması ve uygulanmasına ilişkin işlemleri düzenleyen 514. maddesi (13 Haziran 2002 tarihli yasayla değiştirilmeden önce) mahkûm edilen kişinin rızasını gerektirmekteydi. Başvuranın, İtalyan tarafının verdiği kararın doğrulanmasına rıza göstermemiş olmasına rağmen, Arnavutluk İstinaf Mahkemesi 20 Mayıs 2003 tarihinde, Milan Ağır Ceza Temyiz Mahkemesi'nin verdiği cezanın Arnavutluk Ceza Muhakemeleri Kanununun hükümleriyle uyumlu olduğuna hükmetmiş ve başvuranın cinayetten ve yasadışı ateşli silah bulundurmaktan

Arnavutluk'ta eşzamanlı olarak müebbet hapse mahkûm edilmesine karar vermiştir. Başvuran, Temyiz Mahkemesine, Yüksek Mahkeme'ye ve Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuş, ancak sonuç alamamıştır.

İlgili şikâyet:

Başvuranın 15 Mayıs 2002 tarihinden itibaren hapsedilmesi hukuka aykırı olup Sözleşme'nin 5/1. maddesini ihlal etmiştir. Başvuran, bu hususun Hükümet'in beyanlarına göre Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin genel hükümlerine istinaden olduğunu gözlemlemiştir. Oysaki bu Sözleşme söz konusu zamanda Arnavutluk tarafından henüz onaylanmamıştır, ancak mahkemenin kararına göre başvuranın tutukluluğu uluslararası hukukun genel hükümlerine dayanmaktadır.

Mahkemenin verdiği sonuçlar:

Başvuranın 15 Mayıs 2002 tarihinden bu yana tutuklu bulundurulması, Sözleşme'nin 5/1. maddesine aykırıdır, zira Yüksek Mahkeme ve Anayasa Mahkemesi kendilerini Arnavutluk Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 514. maddesinin "eski" hükmünün yetersiz olduğu ve iyi niyet ile karşılıklılık ilkesiyle uygun olarak uluslararası hukukun genel kabul gören normları tarafından hukuki bir zeminin sağlanabileceği görüşüyle sınırlamıştır. Mahkemeler, Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi'ne atıfta bulunmuşlardır, ancak bu Sözleşme söz konusu zamanda iki ülkede de yürürlükte değildir. Dolayısıyla, başvuranın tutukluluğu ve İtalyan mahkemelerinin verdiği cezanın çevrilmesi açısından, Yüksek Mahkeme'nin tespit ettiği hukuki zemin, "hukuka uygunluk" gerekliliğinin nitelikli bileşenlerini karşıladığı söylenemez. [par. 157 ve 160]

BÖLÜM 3

İNFAZ NAKLİ

3.1-CEZA İNFAZININ NAKLİ

3.1.1.Garkavyy / Ukrayna (25978/07, 18 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 21

3.1.2.Gori / Arnavutluk (25336/04, 7 Temmuz 2009)

Bkz. Sayfa: 23

BÖLÜM 4

HÜKÜMLÜ NAKLİ

4.1 - HÜKÜMLÜ NAKLİ

4.1.1 - Drozd ve Janousek / Fransa ve İspanya (12747/87, 26 Haziran 1992)

Maddeler: N: 5/1, 6

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Hükümlülerin nakli

Koşullar:

Andorra, Fransa veya İspanya'da verilen hapis cezasının infazı.

İlgili şikâyet:

Başvuranlar, tutukluluk hallerinin, Sözleşme'nin bir parçasını oluşturan Fransız kamu politikasına (ordre public) aykırı olduğunu ve Fransız mahkemelerinin, oluşumu ve usulleri Sözleşme'nin 6. maddesine aykırı olan Andorra mahkemelerinin kararlarıyla ilgili herhangi bir inceleme yapmadığını iddia etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sözleşme, Akit Devletlerin, standartlarını üçüncü Devletlere veya ülkelere kabul ettirmesini gerektirmez. Bu nedenle, Fransa, mahkûmiyet ile sonuçlanan yargılamaların Sözleşme'nin 6. maddesinin tüm gereklilikleriyle uyumlu olup olmadığını doğrulamak zorunda değildir. Sözleşmeyle bağlı olmayan bir ülke mahkemesinin uyguladığı Sözleşme'nin 6. maddesinde öngörülen ilkelerin bu şekilde incelenmesine gerek duyulması, prensipte ilgili kişilerin çıkarına yönelik bir trend olsa da adalet yönetiminde uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik mevcut trendi engelleyecektir. Ancak Akit Devletler, hükümün adaletin açıkça inkârı sonucu verilmesi halinde işbirliğini Retdetmekle yükümlüdür. [par. 110]

4.1.2 - Selmouni / Fransa(25803/94 , 28 Temmuz 1999)

Maddeler: Y: 3, 6/1

Anahtar kelimeler: Hükümlülerin nakli

Koşullar:

Bir Hollanda ve Fas vatandaşının Fransa'da hapis cezasının infaz edilmesi.

İlgili şikâyet:

Fransa'daki hapisanede kötü muamele gördüğüyle ilgili şikâyetinin bir parçası olarak başvuran cezasının kalanının infazı için Hollanda'ya nakledilmesini talep etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, Sözleşme'nin 41. maddesinin bir Akit Devlete karşı nakil emri çıkarma yetkisi vermediğini yinelemiştir. [par. 126]

4.1.3 - Smith / Almanya (27801/05, 1 Nisan 2010)

Maddeler: Y: 6/1

Anahtar kelimeler: Adil yargılama, Mahkemeye erişim hakkı, Hükümlülerin nakli

Koşullar:

Hollanda vatandaşı olan başvuran, Lübeck Bölge Mahkemesi tarafından uyuşturucu suçundan üç buçuk yıl hapse mahkûm edilmiştir. Lübeck Başsavcısının, savcılığın yargılamayı Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme'nin 11. maddesi uyarınca yürüteceğine dair verdiği teminat üzerine, başvuran Almanya'da mahkeme önüne çıkmak için Hollanda'dan kendi isteğiyle geri dönmüştür. Ancak Almanya Adalet Bakanlığı, Hollanda'ya resmi bir başvuruda bulunmamıştır.

İlgili şikâyet:

Başvuran, Sözleşme'nin 6 / 1. maddesi kapsamında yerel makamların, Başsavcının önceden verdiği teminatın aksine, hükümlü nakil işlemlerini Nakil Sözleşmesi'nin 11. maddesi uyarınca başlatmayı Retdetmesine yönelik şikâyette bulunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mevcut davanın belirli koşulları kapsamında, Sözleşme'nin 6/1. maddesinin cezai yönü açısından, cezai kovuşturma sırasında başsavcılık tarafından verilen teminata ilgili olmak kaydıyla, başvuranın nakline ilişkin işlemlere de uygulanabilir. Adalet Bakanlığı'nın nakil talebine ilişkin aldığı karar yalnızca başsavcının tavsiyelerine ve cezanın uygulanmasına yönelik dikkat edilmesi gereken hususlara değil, kamu hukukunun ana konusunu ilgilendiren dış

politikaya ilişkin hususlara da dayanmaktadır. Dolayısıyla, kararın bu kısmının adli incelemeye tabii olmaması kabul edilebilir. Ancak ilgili teminatın verilmesinin ardından nakil işlemlerini başlatmanın Retdi halinde bunun gözden geçirilmesi için etkin bir eylem başlatılmasına yönelik bir ihtimalin bulunduğu ortaya konmamıştır. Nakil talebiyle ilgili verilen kararın, dış politika hususlarını ilgilendirmeyen kısmına istinaden başvuranın mahkemeye erişimi engellenmiştir. [par. 43, 42, 61 ve 62]

4.1.4 - Willcox ve Hurford / Birleşik Krallık
(43759/10 & 43771/12, 18 Ocak 2013)

Maddeler: N: 3, 5/1

Anahtar kelimeler: Adil yargılama, Kötü muamele, Hükümlü nakli

Koşullar:

İki hükümlünün Tayland'dan Birleşik Krallık'a nakli.

İlgili şikâyet:

1. Cezanın Tayland'da verildiği şekliyle Birleşik Krallık'ta uygulanmaya devam ettirilmesi ağır şekilde orantısızlık teşkil edecek ve dolayısıyla Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edebilecektir. Tayland'da verilen ve Birleşik Krallık'ta uygulanan cezalar, başvuranların aynı suçtan Birleşik Krallık'ta hüküm giymeleri durumunda çarptırılacakları cezadan dört ila beş kat daha uzundur. Başvuranların tutukluluğunun devam etmesi, tutuklu olarak geçirdikleri süre göz önüne alındığında artık meşru bir cezai amaca hizmet etmemektedir.

2. Başvuranlar tutulmalarının devam etmesinin takdiri bir karar olduğundan şikâyetçi olmuştur, zira suçu işlediklerini kabul etmeseler, cezaevinde daha kısa süre tutuklu bulundurulacaklardır.

3. Aynı zamanda birinci başvuran kendi davasıyla ilişkili olarak "kesin karine"nin uygulandığını, bunun da kendisinin Birleşik Krallık'ta devam eden tutukluluğunun takdiri olmasından dolayı, yargılanmasını aleni biçimde hukuka aykırı kıldığını öne sürmüştür.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Şu iki ayrı durum için farklı değerlendirme yapılabilir; birincisi bir Akit Devletten suçlunun ağır şekilde orantısız bir cezanın verilebileceği bir yargı alanına iadesini Retdetmesinin istenmesi, ikincisi ise aynı Devletin yabancı bir mahkeme tarafından verilen ve önceden iletilmiş bir iade talebi kapsamında değerlendirildiği takdirde ağır şekilde orantısız olarak nitelenebilecek bir cezayı çekmek üzere bir hükümlünün naklinin yapılmasına yönelik bir taleple karşı karşıya kalmasıdır. İlk belirtilen durumda, ağır cezanın verilmesini önlemek Devlet'in yetkisi dâhilindedir. İkinci belirtilen durumda ise, verilmiş olan ceza sert ve aşağılayıcı koşullar altında, sınırlı erken tahliye hükümlerine tabii olarak çekilmek zorunda kalınabilir. Suç konusu eylemlerin doğası gereği öngördüğü aşağılama ve ıstırapın derecesi değerlendirilirken, alternatif seçeneğin öngördüğü aşağılama ve ıstırapın derecesini de değerlendirmek gereklidir. Eğer 3. maddenin sağladığı koruma, hükümlülerin çarptırıldıkları cezaları daha insancıl koşullarda çekmeleri için nakledilmelerini engelleyecek şekilde işleseydi, Mahkemenin görüşüne göre bu durum hem çelişki teşkil eder, hem de Mahkeme'nin, Sözleşme'deki hakları, teoriye yönelik ve yanıltıcı şekilde değil, pratik ve etkin biçimde yorumlama ve uygulamaya ilişkin zorunluluğuna tamamen ters düşerdi. Bir ceza, sırf bir başka Devletin vereceği cezadan daha ağır olması sebebiyle ağır şekilde orantısız olarak nitelenemez. İki başvuranın da nakle alenen rıza gösterdiği ve bu durumda verilen hükme ya da cezaya itiraz edemeyeceklerinden ve bu durumun çekecekleri cezanın uzunluğuna ilişkin doğuracağı sonuçlardan haberdar olarak yaptıkları açıktır. [par. 75, 78 ve 79]

2. Mevcut durumda, eğer başvuranlar hakkında Tayland'da müebbet hapis cezası verilseydi ve bu ceza nakil öncesinde kraliyet affınca kesin bir cezaya çevrilmeseydi, başvuranlar hakkında Birleşik Krallık'a nakillerini takiben çok daha kısa süreli bir cezanın öngörülecek olması muhtemeldir; çünkü Yüksek Mahkeme, nispeten daha kısa bir asgari tutma süresine hükmederdi. Ancak sonucun farklı olması, takdiri olarak farklı mahkûmlara farklı kuralların uygulanmasından ileri gelmemektedir. Bu durumda geçerli olan mahkûmların nakline ilişkin anlaşmada ve 1984 ve 2003 tarihli yasalarda açıkça belirtilen kurallar, mahkûmların nakline ilişkin davalarda uygulanmaktadır ve başvuranların davaları çerçevesinde de uygulanmıştır. Farklı sonuçların ortaya çıkması, nakleden Devletin ceza öngören yasaları ile iadeyi alan devletin nakle ilişkin uygulamaları arasındaki etkileşimden kaynaklanmaktadır. Bu

farklılıklar mahkûmların nakline ilişkin her düzenlemenin doğası gereği var olan farklılıklardır ve temel olarak, nakleden Devlet'in verdiği cezanın, nakli kabul eden Devlet'te uygulanmasını öngören ilkeye dayanmaktadır. Mahkeme, başvuruların nakledilmeye rıza gösterdiğini ve bunu da ne süreliğine tutuklu kalacaklarını bilerek ve şüphesiz, erken tahliyeyle ilişkin daha elverişli koşullar ve daha iyi tutulma şartları da dâhil olmak üzere, cezalarını Birleşik Krallık'ta çekmenin getireceği birçok avantajdan yararlanmak için yaptıklarını tekrarlar. [par. 91]

3. Sözleşme, öngördüğü standartların Akit Devletler tarafından üçüncü ülkelerde uygulanmasını gerektirmediği için 5/1(a). maddenin, "yetkili mahkemece mahkum edildikten" sonra kişinin hukuka uygun şekilde tutuklu bulundurulmasını gerektirmesi, Mahkeme'nin üçüncü ülkelerde bu mahkumiyetle sonuçlanan yargılamayı kapsamlı bir incelemeden geçirip üçüncü ülkelerdeki mahkemelerin Sözleşme'nin 6. maddesindeki gereklilikleri yerine getirip getirmediğini tespit etmek zorunda olduğu anlamını taşımamaktadır. Başvuranın davasında, kendi savunma hakları "kesin karine"nin işleme konmasıyla kısıtlansa da, kendisinin adil yargılama hakkının özünden mahrum bırakıldığı söylenemez. Davadaki tüm koşullar göz önüne alındığında Mahkeme, başvuranın, davasında alenen bir hukuka aykırılık olduğunu ortaya koyamadığı kanısındadır. Mevcut durumda esas mesele, Tayland kanunlarındaki "kesin karine"nin, Sözleşme'nin 6. maddesini, başvuranı adil yargılama hakkının özünden mahrum bırakacak ya da bu hakkın özünü geçersiz kılacak şekilde ihlal edip etmediğidir. Bu açıdan Mahkeme, gerçek ya da hukuk karinelerinin her hukuk sisteminde var olduğunu ve Sözleşme'nin kural olarak bu karinelerin uygulanmasını yasaklamadığını gözlemlemektedir. [par. 94, 96 ve 98]

4.2 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Ek Protokol 2. Madde)

4.2.1 - Garkavyv / Ukrayna(25978/07, 18 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 21

4.3 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Ek Protokol 3. Madde)

4.3.1 - Csozászski / İsveç (22318/02, 7 Haziran 2006)

Maddeler: N: 5, 6, 7

Anahtar kelimeler: Adil yargılanma, Nulla poena sine lege (Kanunsuz ceza olmaz), Hükümlülerin nakli (Ek Protokol, 3. Madde), Hükümlülerin nakli (Mahkûmiyetin dönüştürülmesi, Erken tahliye)

Koşullar:

Hükümlülerin Nakline dair Sözleşme'ye Ek Protokolün 3. maddesi uyarınca bir Macar vatandaşın İsveç'ten Macaristan'a nakli. Nakilden sonra, Budapeşte Bölge Mahkemesi cezayı sıkı cezaevi rejiminde infaz edilecek 10 yıllık hapis cezasına dönüştürmüştür (cezanın 4/5'inden sonra erken tahliye mümkündür).

İlgili şikâyet:

Macaristan'a nakil, hapis cezasının süresinin fiilen on altı ay artmasına sebep olmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Macaristan'da on altı aylık muhtemel ek tutma süresi (%20'lik bir artışa tekabül etmekle birlikte verilen cezanın sınırı dâhilindedir) Sözleşme'nin 5. maddesini ihlal edecek kadar orantısız değildir. Başvuranın nakli muhtemelen, şartlı tahliye tarihini geciktirecek ve kendisinin de iddia ettiği gibi daha sert cezaevi koşullarına maruz bırakacaktır ve Sözleşme, bu tür bir salıverme veya hapis cezasının belli bir rejime göre infaz edilme hakkını vermediği gibi şartlı tahliye kararının bir mahkeme tarafından alınmasını da gerektirmez. Ayrıca şartlı tahliye sorunları hapis cezasının uygulanma şekliyle alakalıdır. Nakil, cezanın infazı ile ilgili bir tedbir olarak görüldüğünden ve Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme, İnfaz Devletinin cezanın infazını

kendi kanunlarına göre uygulamaya karar verebileceğini öngördüğünden, Sözleşme'nin 6. maddesi nakil kararlarına uygulanmaz. Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmesi'nin Ek Protokolü, suçun işlendiği tarihte İsveç'te uygulanmıyor olsa dahi, Ek Protokolün 7. maddesi uyarınca yürürlüğe girdikten sonra tüm cezaların infazında uygulama alanı bulmuştur. Ayrıca nakil kararlarının Sözleşme'nin 7. maddesindeki anlam uyarınca "ceza" manasına geldiği düşünülemez. [sayfa 9, 11, 12 ve13]

4.3.2 - Müller / Çek Cumhuriyeti (48058/09, 6 Eylül 2011)

Maddeler: N: 7

Anahtar kelimeler: Hükümlülerin nakli (Ek Protokol, 3. madde)

Koşullar:

Ek Protokolün 3. maddesi uyarınca bir Çek vatandaşın, Almanya'dan Çek Cumhuriyetine nakli.

İlgili şikâyetler:

1. Çek mahkemeleri başvuranı, işlediği suça ilişkin Çek hukukunda öngörülmemeyen bir cezaya mahkûm etmiştir. Başvuran, suçu işlediği sırada, Almanya'dan nakledilmesi kendi rızası olmaksızın gerçekleşmeyeceği için bu cezanın kendisi için öngörülmediğini ileri sürmüştür, zira Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmesi'nin Ek Protokolü, başvuranın gerçekleştirdiği eylemlerden sonra imzalanmıştır.

2. Müebbet hapis cezasına çarptırılan mahkûmlar için tutma koşulları Çek Cumhuriyeti'nde, Almanya'da olduğundan daha serttir.

3. İki devlette şartlı tahliye ihtimaline yönelik farklı kurallar uygulanmaktadır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Esas bakımından bir "ceza" teşkil eden tedbirlerle, bir "ceza"nın "infazı" ya da "uygulanması"na yönelik tedbir arasında fark gözetilmekle birlikte, Sözleşme'nin 7. maddesi yalnızca ilk tür tedbire uygulanmaktadır. Başvuran Almanya'da yargılanıp müebbet hapse mahkûm edilmiştir. Çek mahkemeleri, Alman mahkemelerinin verdiği bu hükmü sadece onaylamış, Yüksek Mahkeme de cezanın Çek Cumhuriyeti'nde infaz edilebileceğine karar ver-

miştir. Dolayısıyla, Mahkeme Çek mahkemelerinin başvuranın işlediği bir “cezaî suç”a istinaden karar verdiği ya da kararlarının bir “cezaî suç”tan ötürü mahkûmiyeti takiben dayatılan bir tedbir niteliğinde düşünölebileceği görüfünde değildir. Hükümü Çek Cumhuriyeti’nde infaz etme kararı, yalnızca başvuranın cezasının infaz edileceği yerle ilgilidir. Sonuç olarak, Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme’nin Ek Protokolünün geriye dönük olarak uygulanmasına yönelik başvuranın öne sürdüğü savlar konuyla ilgili değildir. [sayfa 6 ve 7]

2. Bu husus yalnızca cezaevlerindeki tutma koşullarıyla ilgili iddia edilen farklılıklara dayanmaktadır. Verilen ceza aynıdır: kişinin belirli bir süre boyunca bir cezaevinde hürriyetinden mahrum bırakılması. Dolayısıyla, Mahkeme iddia edilen bu farklılıkların, cezanın infaz edilmesi kapsamına girdiği ve bu nedenle Sözleşme’nin 7. maddesine ilişkin herhangi bir soruna sebebiyet vermediği kanaatindedir. [sayfa 8]

3. Tahliye koşullarında yapılacak bir değişiklik, cezanın infazıyla ilgilidir ve bu hususta Sözleşme’nin 7. maddesi uygulanamaz. [sayfa 7]

4.3.3 - Veermäe / Finlandiya (38704/03, 15 Mart 2005)

Maddeler: N: 3, 5, 6, 14; 4 (Prot. 7)

Anahtar kelimeler: Ayrımcılık, Sınırdışı, Adil yargılama, Kötü muamele, Aynı suçtan iki kere yargılanmama (ne bis in idem), Hükümlülerin nakli (Ek Protokol, 3. Madde), Hükümlü nakli (Cezanın dönüştürölmesi, Erken tahliye)

Koşullar:

Hükümlülerin Nakline dair Sözleşme’ye Ek Protokolün 3. maddesi uyarınca bir Estonya vatandaşının Finlandiya’dan Estonya’ya nakledilmesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuran, Finlandiya’da cezasının yarısının infaz edilmesinden sonra şartlı tahliye imkanı olduğunu; Estonya’da ise ancak cezasının üçte ikisinin infazından sonra şartlı tahliyenin mümkün olduğunu öne sürmüştür.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, ilgili meselenin, fiilen daha uzun bir ceza riski ile naklin Sözleşme’nin 5. maddesini ihlal edip etmediği ve nakil anlaşmalarının

Sözleşme'nin 6. maddesindeki garantileri kapsayan bir usulü gerektirip gerektirmediği meselesi sebebiyle, başvurunun Sözleşme'nin 6. maddesi uyarınca bir sorun teşkil edip etmediğini de resen incelemiştir. İnfaz devletinde (Estonya) daha uzun süre hapis cezası ihtimali, infaz edilecek cezanın esas ceza yargılamasında verilen cezayı geçmemesi koşuluyla keyfi olarak özgür-lükten yoksun bırakma anlamına gelmez. İnfaz devletinde aleni olarak uzun fiili ceza yine de Sözleşme'nin 5. maddesi uyarınca bir sorun teşkil eder. Ancak cezanın dönüştürülmesinde Estonya uygulamasına dair bilgiler ışığında ki Estonya'da verilen ceza muhtemelen Finlandiya'da verilen cezadan daha hafif olacaktır, Mahkeme, infaz edilecek cezanın, gerçekte orantısız olsa bile, aleni şekilde orantısız olduğunu düşünmek için sağlam temeller bulunmadığı kanaatindedir. Cezanın dönüştürülmesine Finlandiya mahkemesi karar vereceğinden Sözleşme'nin 6. maddesi uyarınca herhangi bir mesele ortaya çıkmamaktadır. [sayfa 13 ve 14]

4.4 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Cezanın Dönüştürülmesi)

4.4.1 - Csozánzski / İsveç (22318/02 , 27 Haziran 2006)

Bkz. Sayfa: 38

4.4.2.Veermäe / Finlandiya (38704/03 ,15 Mart 2005)

Bkz. Sayfa: 40

4.5 - HÜKÜMLÜ NAKLİ (Erken Salıverme)

4.5.1.Csozánzski / İsveç (22318/02 , 27 Haziran 2006)

Bkz. Sayfa: 38

4.5.2.Veermäe / Finlandiya (38704/03 ,15 Mart 2005)

Bkz. Sayfa: 40

BÖLÜM 5
İADE / GERİ VERME

5.1 – İADE

5.1.1 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 13

Anahtar kelimeler: Teminat, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Süre), Sınırdışı etme, İade (Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

Başarısız sığınma talebinde bulunan bir kişinin, radikal bir örgütün (Cihad) yıkıcı faaliyetlerine aktif olarak katılmak suçundan Rusya'dan Özbekistan'a iadesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuranın Özbekistan'a iade edilmesi onu gerçek bir işkence, kötü muamele ve siyasi kovuşturma riskiyle yüz yüze bırakır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Başvuranın Özbekistan'da tutulanların kötü muamele gördüklerine dair iddiası bakımından Mahkeme, bu genel sorunun ülkede hala devam ettiğini yakında kabul etmiştir. Son birkaç yılda Özbekistan'da bu alanda herhangi bir temel iyileştirmeyi gösterecek belirli bir kanıt sunulmamıştır. Bu şartlar altında Mahkeme, Özbekistan'da tutulanların kötü muamele görmesinin yaygın ve kalıcı bir sorun olduğu kanısındadır. Başvuranın kişisel durumu bakımından Mahkeme, başvuranın siyasi amaçlı suçlarla suçlandığını gözlemlemiştir. Başvuran ile ilgili bir tutma emrinin düzenlendiği dikkate alınırsa, iadesinden sonra doğrudan gözaltına alınması ve dolayısıyla ciddi bir kötü muamele riski altında olması en olasıdır. Hükümet, başvuranın işkenceye veya kötü muameleye maruz bırakılmayacağını belirten herhangi bir diplomatik teminatın suretini sunmamıştır. İkinci olarak, Mahkeme, işkencenin sık görüldüğü ve kalıcı olduğu bir Devletten gelen diplomatik teminatlara güvenilmesine karşı uyarıda bulunmuştur. Özbekistan'daki işkence uygulamalarının saygın uluslararası uzmanlar tarafından sistemli olarak tanımlandığı göz önüne alınırsa, Mahkeme, Özbekistan makamlarınca verilen teminatların kötü muamele riskine karşı güvenilir bir garanti sunabileceğine ikna olmayacaktır. [par. 109, 110 ve 111]

[NOT: Şikâyet ve Mahkemenin başvuranın gözaltına alınmasıyla ilgili var-
dığı sonuçlar, Mahkemenin yukarıda özetlenen birçok eski kararına benzer-
dir (örn. Nasrullojev/ Rusya, Ismoilov ve diğerleri / Rusya, ve Khudyakova /
Rusya) bu nedenle bu özete dâhil edilmemiştir.]

5.1.2 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1(f), 5 / 4

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi,
Hukuka uygunluk), Suçlunun iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Kötü
muamele

Koşullar:

Hükümet karşıtı silahlı teşebbüs ile ilgili (silahlı isyandan sorumlu bazı kar-
şıt hareketlere üyelik) Cezaî takibat amacıyla sığınma başvurusu Retdedil-
miş bir başvuranın Rusya'dan Tacikistan'a iadesi. İade talebinde, başvuranın
işkence veya zalimane, insanlık dışı, onur kırıcı muamelelere veya cezaya
maruz kalmayacağına dair güvenceler verilmiştir. Adli yardım hakkı da dâhil
olmak üzere başvuranın, kendisini Tacikistan'da savunmak adına her imkânı
olacaktır. Siyasi, ırksal, dinsel, uyruk veya siyasi görüşünden dolayı ceza-
landırılmayacaktır. Buna ek olarak, başvuranın yalnızca iade talebinde be-
lirtilen suçlardan dolayı yargılanacağı, başvuran duruşmaya çıkıp cezasını
çektikten sonra Tacikistan'ı terk etmekte özgür olduğu ve Rus makamlarının
rızası olmaksızın üçüncü bir devlete sınırdışı, nakil veya iade edilmeyeceği
güvenceleri verilmiştir. Eşzamanlı sınırdışı davası. Birleşmiş Milletler Mülte-
ciler Yüksek Komiserliği, başvuranın cezaî suçlardan ötürü Tacikistan'da yar-
gılanacağı göz önünde bulundurulduğunda, başvuranın Tacikistan'a iadesi-
nin işkence riski taşıdığını ilan etmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur

İlgili şikâyetler:

1. Tacikistan'a iade edilmesi halinde, başvuran, Sözleşme'nin 3. madde-
sinin ihlali olarak, kötü muamele görme riskiyle karşılaşacaktır. Başvuran,
BM temsilciliklerinin ve güvenilir uluslararası sivil toplum örgütlerinin ha-
zırladıkları raporlara güvenmekte ve kendisinin de ilintili olduğu kişilerin
Tacikistan'da gördükleri iddia edilen kötü muamele vakalarına atıfta bulun-
maktadır. Bu kişiler, başvuranın yargılandığı aynı suçlardan hüküm giymiş

olup, tamamı da, diğer nedenlerin yanı sıra, başvuran aleyhine itiraf alabilmek için işkence görmüştür. Başvuran aleyhine yapılan suçlamaların ifade ediliş biçimi, siyasi ve dinsel nefret güdümlü olduğunu göstermiştir.

2. Tacikistan tarafından sağlanan güvenceler, uyumluluğun gözlemlenmesi ve ihlalinde mesuliyet mekanizmasının yokluğundan ötürü güvenilir değildir. Başvuran, Tacikistan makamları tarafından sağlanan diplomatik güvencelerin güvenilirliğine, başvuranların kaçırılıp Tacikistan'a nakledildikleri iddia olunan olayla ilgili olarak Mahkemedeki derdest iki davaya atıfta bulunarak karşı çıkmıştır. Daha sonra, Tacikistan mahkemeleri tarafından iade taleplerinde belirtilmemiş suçlardan mahkûm edilmişlerdir. Ayrıca başvuranlardan biri, kendisini suçlu gösteren ifadeler vermesi için duruşma öncesi soruşturmada kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmektedir.

3. Başvuran, kendisine karşı yapılan suçlamaları tarif ederek evraklardaki çelişkilere atıfta bulunup ceza davasının düzmece olduğunu öne sürmüştür.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, bu gibi davalarda yerel mahkemelerin vazifesinin yabancıların kusurlarını bulup onu şaşırtmak olmadığını, bundan ziyade yabancıların, iadesini isteyen devlette göreceği muhtemel kötü muameleye ilişkin korkularının tarafsızca haklı bir gerekçeye dayanıp dayanmadığını bulmak olduğunu vurgulamaktadır. Başvuranın bazı noktalarda doğru bilgi sunmamış olması, Tacikistan'da kötü muamele görme riskine dair ana iddiasının ispatlanmadığı anlamına gelmemektedir. Rus makamları, görülmekte olan davada, belirlemiş oldukları hataların başvuranın başlıca iddiasını nasıl çürüttüğünü izah edememiştir. Mahkemenin, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki içtihadı, yerel mahkemelerden sığınmacının anavatanına iade edilmesi halinde kesin bir şekilde işkence görüp görmeyeceğini belirlemelerini gerektirmektedir – yalnızca “gerçek bir kötü muamele riski”nin var olup olmadığını belirlemelerini gerektirmektedir. Mahkeme, başvurandan, iadesini talep eden devlette kötü muamele görme riski taşıdığına dair “şüphe götürmez” deliller göstermesini talep etmenin aslında ondan, imkânsız bir şekilde, geleceğe dair bir olayı ispat etmesiyle aynı şey olduğunu ve bunun başvuran üzerinde fazlasıyla bir yük oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bu gibi bir iddia, gelecekte olabilecek veya olmayacak bir netice ile ilgilidir. Sonuç olarak, bu gibi iddialar geçmiş olaylarda olduğu gibi ispat edilemez. Başvurandan sadece, kendisiyle ve ait olduğu sınıfla alakalı özel olaylara

atıfta bulunarak kötü muamele görme riskinin neden yüksek olduğunu göstermesi beklenmektedir. İade davalarında Rus mahkemeleri, uluslararası örgütler ve sivil toplum kuruluşlarının raporlarına herhangi bir önem atfetmeyip, bunları sadece “görüş” olarak değerlendirmiştir. Mahkeme ise bu yaklaşıma karşıdır. Verilen raporlar tutarlı ve güvenilir olup, genellikle de tanınmış olarak addedilen çeşitli kaynaklardan gelmektedir. Mahkeme, belirli bir ülkede insan haklarının gözlemlenmesiyle ilgili genel bir soruna atıfta bulunmanın normalde iadenin engellenmesi için yetersiz olduğunu vurgulamaktadır, ancak Tacikistan’ın şu anki insan hakları kaydı, iade edilmesi halinde başvuranın kötü muameleye maruz kalabileceği yönündeki iddiasına güvenilirlik kazandırmaktadır. [par. 121, 128, 136 ve 137]

2. Diplomatik güvencelere, işkenceyi yasaklayan uluslararası anlaşmalara taraf olmaya ve insan haklarını korumak için oluşturulan yerel mekanizmalara atıfta bulunmak yetersizdir. Modern dünyada, işkencenin yasaklanması gibi temel uluslararası insan hakları normlarına bağlı olduğunu ilan edip de yerel seviyede hiçbir koruyucu mekanizması olmayan bir Devlet yoktur. Bu faktörler önemlidir, ancak şekilci biçimde değerlendirilmemelidir. Açık bir şekilde Sözleşme ilkelerine aykırı olan ve yetkili makamlar tarafından bizzat başvuru veya görmezden gelinen uygulamaların güvenilir kaynaklarca rapor edildiği durumlarda, yerel mahkemelerin diplomatik güvencelere ve diğer benzer “resmi kaynaklardan alınan bilgilere” karşı eleştirel bir yaklaşımı olmalıdır. Mahkeme, Uluslararası Af Örgütüncelere rapor edildiği üzere Tacikistan makamları tarafından sağlanan diplomatik güvenceler ihlal edilerek iade edilen veya zorla Tacikistan’a nakledilen kişilere yapılan kötü muamele raporlarıyla ilgilenmektedir. Mahkeme ayrıca Tacikistan makamları tarafından sağlanan güvencelerin herhangi bir gözlem mekanizması içermediğini not etmektedir. [par. 133 ve 134]

3. Mahkeme, iade davalarında Rus makamları ve mahkemelerinden, kanun veya Sözleşme kapsamınca başvurana karşı yürütülen ceza davalarının her bir ögesini araştırmalarının beklenmediğini onaylamaktadır. [par. 118]

[NOT: Başvuranın tutukluluğunun hukuka uygunluğuyla ilgili şikâyet ve Mahkemenin vardığı sonuçlar halihazırda yukarıda özetlenmiş önceki birtakım Mahkeme kararlarına benzer olup (örneğin Nasrulloev / Rusya, İsmailov ve diğerleri / Rusya, Khudyakova / Rusya) bu özete dâhil edilmemiştir.]

5.1.3 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Maddeler: Y: 5/1 N: 3, 5/1, 5/1(f)

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu), İade (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Geçici tedbir

Koşullar:

Rusya'dan Kırgızistan'a iade; karar daha sonra başvuranın Özbekistan'a iade edilmesi şeklinde değişmiştir. Her iki iade de dolandırıcılık sebebiyle cezai takibat amacıyla bağlantılıdır. Kırgızistan'a iadesiyle ilgili yargılama sürecinde başvuran sığınma başvurusunda bulunmuş, ancak talebi Retdedilmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Kırgızistan veya Özbekistan'a iadesi halinde başvuran kötü muamele riskine maruz kalacak ve adil yargılanma hakkından mahrum kalacaktır.

2. Başvuranın Kırgızistan'a iade edilene kadar geçirdiği tutulma süresinin on iki ay olması ve Özbekistan'a iade edilmesine kadar da on iki ay daha tutuklu kalması temelinde, iadeden önceki genel tutulma süresi çok uzundur. Rusya Başsavcılığı, Özbek makamlardan 28 Nisan 2011'de iade talebi almasına rağmen, başvuranın Kırgızistan'a iadesinden önce azami tutulma süresinin bitişi olan 2 Haziran 2011'e kadar herhangi bir kontrol yapılmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, birçok kez Özbekistan'da 2002 - 2007 yılları arasında insan haklarının durumuyla ilgili endişe verici raporlara değinmiştir. Aynı konuyla ilgili 2007'den sonra günümüze kadarki dönemi kapsayan yakın zamanlı kararlarında, mevcut bilgileri inceledikten sonra Mahkeme, bu alanda herhangi bir temel iyileştirme yapıldığına dair somut delile rastlamadığını kaydetmiştir. Aynı zamanda, belli bir ülkede insan haklarına uyulması konusunda genel bir soruna atıfta bulunmanın, iadeyi engellemek için genelde yetersiz olduğunu sürekli olarak vurgulamıştır. Mahkeme, Özbekistan'a iade veya sınırdışı etme durumunda Sözleşme'nin 3. maddesinin birçok kez ihlal edildiği gerçeğinin farkındadır. Ancak bu tür davalarda başvuranlar, çoğunlukla siyasi ve/veya dini gerekçeyle suç işlemekle suçlanmakta veya başvuranın ailesinin Özbekistan'da yakalanması veya kovuşturulması söz

konusu olmakta ve kötü muamele iddiaları tutarlı ve inandırıcı gözükmekte ve başvuranın bizzat daha önce yakalandığı ve şüpheli koşullar altında mahkûm edildiği durumu ortaya çıkmaktadır. Mevcut davada ise başvuran ilk defa, 2 Eylül 2011 tarihli iade emrine karşı mahkemeye ilettiği şikâyetinde, Özbekistan'a iade edilmesi halinde kötü muamele riskine maruz kalmak durumunda olduğunu iddia etmiştir. Mahkeme bu bağlamda gerek ulusal düzeyde gerekse Mahkeme nezdindeki beyanlarında, başvuranın yalnızca kötü muameleye maruz kalma riskine geniş ölçüde atıfta bulunduğunu gözlemlemiştir. Esasen, iddiasını desteklemek için kullandığı tek argüman, Özbekistan'da yaygın olan işkencenin de dâhil olduğu insan hakları ihlallerine yaptığı atıftır. Başvuran, gerek ulusal yargılama sürecinde gerekse Mahkeme önünde herhangi bir münferit duruma atıf yapmak ve Özbekistan'da kötü muamele görme korkusunu doğrulayacak hiçbir çabada bulunmamıştır. İki dereceli yargı yetkisine sahip mahkemeler de dâhil olmak üzere ulusal makamlar, başvuranın argümanlarını uygun şekilde değerlendirerek ayrıntılı ve sağlam gerekçelere dayanan kararlarıyla dayanaktan yoksun bulmuştur. Dava dosyasında, ulusal makamların, başvuranın Özbekistan'a iadesi halinde kötü muamele riskine maruz kalınip kalınmayacağını yeterli şekilde değerlendirdiklerinden bu hususta şüphe duyacak hiçbir husus yoktur. [par. 114, 115, 116, 118 ve 119]

2. Ancak Mahkeme, 5 / 1 (f). maddesi uyarınca gerekli özen gösterme hususu söz konusu olduğunda, başvuranın Kırgızistan'a iadesine kadar geçen tarih olan 3 Haziran 2010 ile Hükümete göre başvuranın Özbekistan'a iadesine kadar olan yargılamalarda ilk kez saliverildiği tarih olan 31 Ağustos 2011 arasındaki tutulmasının, süresinin uzunluğunun değerlendirilmesi amacıyla süreklilik arz ettiğine ikna olmamıştır. 3 Haziran 2010'dan 2 Haziran 2011'e kadar başvuran, Kırgızistan'a iade amacıyla tutulmuş; 2 Haziran 2011 ile 1 Haziran 2012 arasında ise – 31 Ağustos ve 2 Eylül 2011 arası hariç – Özbekistan'a iade edilene kadar tutulmuştur. Böylelikle başvuranın iki ayrı iade davası bağlamında tutuklu bulunduğu açıktır. Kırgızistan'a iade amacıyla başvuranın tutulma süresinin uzunluğuyla ilgili başvurunun gerekli süre dâhilinde yapılmadığı için Retdedilmesi gerekmiştir. Başvuranın 2 Haziran 2011'den 1 Haziran 2012'ye kadar, yani on iki ay aralıksız tutuklu kaldığı varsayılsa dahi, bu süre aşırı uzun değildir. 19 Aralık 2011 tarihinde iade emrinin hukuka uygunluğu temyiz sürecinde onaylanmıştır. Ulusal iade işlemlerinin sona ermesine rağmen başvuran, beş aydan uzun bir süre

daha, yani 1 Haziran 2012'ye kadar tutuklu bulundurulmuştur. Bu süre boyunca Hükümet, Mahkeme İctüzüğü'nün 39. madde uyarınca geçici tedbire uygun olarak şahsın iadesinden kaçınmıştır. Geçici tedbirin uygulanması sonucu Davalı Hükümet, Sözleşme'nin 34. maddesi kapsamındaki yükümlülüğünü ihlal etmeksizin başvurunu Özbekistan'a gönderememiştir. Bu süre boyunca iade işlemleri, Mahkemenin talebine istinaden geçici olarak askıya alınsa dahi, Sözleşme'nin 5/1 (f) maddesinin amacı uyarınca ilerleme göstermemiştir. [par. 158, 159, 160, 162, 164 ve 165]

[NOT: Şikâyet ve başvuranın tutukluluğunun hukuka uygunluğu ile ilgili Mahkemenin vardığı sonuçlar, yukarıda özetlenen Mahkemenin daha önceki bazı kararlarıyla benzerdir (örn. Nasrulloev / Rusya, Ismoilov ve diğerleri / Rusya ile Khudiyakova / Rusya) ve bu sebeple bu özetle yer almamıştır.]

5.1.4 - Dubovik / Ukrayna (33210/07 & 41866/08, 15 Ekim 2009)

Maddeler: Y: 5/1, 5/4, 5/5

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk), Suçlunun İadesi (Tutuklama)

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın Ukrayna'dan Belarus'a iadesi. Geçici tedbirlere uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın Belarus'a iadesi Sözleşme'nin 3 ve 6. maddelerine aykırı olarak, başvurunu işkence ve haksız yargılama riskine maruz bırakacaktır. Başvuran, iade davası Belarus makamlarının talebi üzerine durdurulduğunda ve salıverildiğinde, Belarus'a iade riskinin halen sürdüğünü ve tekrar iade talebi hususunda hiçbir şeyin Belarus Cumhuriyet Başsavcılığını engellemediğini belirtmiştir.

2. Ukrayna makamlarının başvuranın bir suç işlemiş olduğuna dair herhangi bir şüphe gerektirecek bir dayanağı bulunmamaktadır. Bu yüzden başvuranın iade talebinin ulaşmasından önce tutulması Sözleşme'nin 5/1 (c) maddesine aykırıdır. Başvuranın 26 Temmuz 2007 tarihinde tutulmasının herhangi yasal bir temeli yoktur, zira bu adli bir kararla yetkilendirilmemiş ve bir suçu engellemek yahut durdurmak amaçlı gerçekleştirilmemiştir. As-

kıya alındığı süre hariç olmak üzere başvuranın mülteci statüsü kazandığı tarihten itibaren Sözleşme'nin 5/1 maddesinde listelenen dayanaklardan hiçbiri şahsın tutulmasında uygulanamaz, zira iç hukuk mültecilerin Ukrayna topraklarından çıkarılmasını yasaklamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Böylesi bir iade davasının başvurana karşı yenilenme ihtimalini saf dışı bırakma olanağı bulunmasa da, başvuranın Ukrayna topraklarından çıkarılma riski taşıdığına yahut böylesi bir sınırdışı için Ukrayna makamları tarafından alınmış geçerli bir karar bulunduğu dair herhangi bir veri yoktur. [par. 40]

2. Soldatenko ve Svetlorusov davasındaki önceki kararlarına dayanarak Mahkeme, 26 Temmuz 2007 ve 5 Mart 2008 tarihleri arasındaki süreyle bağlantılı olarak Sözleşme'nin 5/1. maddesinin ihlal edildiğini bulmuştur. 5 Mart 2008 ve 25 Şubat 2009 tarihleri arasındaki tutma süresiyle ilgili olarak Mahkeme geçici tedbirin başvuranın Ukrayna'dan nakliyle ilgili olduğunu ve tutulmasını gerektirmediğini not etmektedir. Başka delil göstermeye gerek kalmaksızın, Hükümet tarafından sunulduğu şekliyle bu durum, başvuranın tutulması için iç hukukta bir temel oluşturamaz. Hükümet, başvuran mülteci statüsünden dolayı nakledilemiyorsa 5 Mart 2008 ile 18 Nisan 2008 arasındaki dönemle ilgili olarak 5. maddedeki anlamıyla tutmanın nasıl "iade amacıyla" olabileceğini açıklayamamıştır. Başvuranın tutulmasıyla ilgili bu süre bakımından Sözleşme'nin 5/1. maddesinin ihlali gerçekleşmiştir. [par. 55, 56, 57, 60, 61 ve 62]

5.1.5 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)

Maddeler: Y: 5/1(f), 5/4;N: 3, 13

Anahtar kelimeler: İa de, Tutma/Tutuklama (Yargı Denetimi, Yasaya Uygunluk, Etkili Başvuru Hakları, Ret gerekçeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Sığınma talep eden Özbek bir kişinin yargılanma amacıyla Rusya'dan Özbekistan'a iadesi.

İlgili Şikâyetler:

İade edilmesi durumunda, başvuran Özbekistan'da kötü muamele görecektir. Talep eden devletteki genel insan hakları durumu hakkındaki uluslararası raporlardan söz ederek, Özbekistan hapishanelerinde sürekli dayak uygulandığını iddia etmiştir. Ayrıca başvuran bu ülkedeki önceki tutuklanmaları boyunca Özbek makamları tarafından kendisine kötü muamele uygulandığını vurgulamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Kuşkusuz Özbekistan'daki oldukça vahim olan insan hakları durumu hakkında endişe verici raporlar mevcuttur. Buna rağmen Mahkeme, belirli bir ülkede insan hakları gözetimiyle ilgili olan genel bir soruna işaret etmenin, iadenin Retdedilmesi için tek başına bir dayanak oluşturamayacağını vurgular. Mahkeme, Özbekistan'a suçlu iadesiyle ilgili olan birkaç davada Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini belirtirken, bu davalardaki başvuranlar siyasi suçlarla suçlanmışlar ve bu nedenle güvenilir bağımsız uluslararası kaynakların da teyit ettikleri gibi, sistemli kötü muameleyle maruz kalan bir grubun üyeleriydiler. Fakat mevcut davadaki başvuran Özbekistan'da, sıradan bir mala karşı suç olan ağır hırsızlıkla suçlanmıştır. Siyasi nedenlerle yargılandığını savunmamaktadır. Herhangi bir yasaklanmış dini harekete ait olduğunu da iddia etmemektedir. Mahkemede bulunan belgelerden, başvuranın talep eden devlette kötü muamele görmeye meyilli olan hassas gruplara ait olduğu sonucuna varılamaz. Özbekistan'da her ceza sanığının kötü muamele görme riski taşıdığına dair başvuranın iddiaları fazla geneldir ve talep eden devletteki insan hakları durumunun bu devlete olan iadelerin tamamen durdurulması çağrısı yapacak kadar ciddi olduğuna dair bir belirti mevcut değildir. Bu nedenle başvuranın, bu kötü muamele korkusunu doğrulayacak belirli şartlara işaret ettiği söylenemez. Mahkeme önünde yaptığı beyanında başvuran iddia edilen dayanaklar ile ilgili herhangi bir ayrıntı sunmamıştır. Başvuranın 7 – 16 Haziran 2004 tarihleri arası hastaneye yatırılması kendi-kendine neden olunan yaralar nedeniyle gerekli olmuş ve polis zoru sonucu olmamıştır. Başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkındaki gözlemlerine eklenen doktor muayenesi raporu, yaraların yapıldığı tarih bakımından kesin değildir ve tek başına kötü muamele kanıtı olarak kullanılamaz. Mahkeme bu nedenle 1994-2004 arası meydana gelen önceki kötü muameleleri hakkındaki başvuranın tanı-

mının çok ayrıntılı veya ikna edici olduğu sonucuna varamamaktadır. Daha önemlisi başvuran, Rusya'daki iade işlemleri sürecince Özbek memurları tarafından yapılan kötü muameleden asla söz etmemiştir. İade emrine karşı yaptıkları temyizde başvuran ve danışmanı sadece, başvuranın kişisel durumundan açıkça farklı olan Mahkemenin içtihat hukukunu aktardılar ve uluslararası gözlemcilerin de tanımladığı gibi iadeyi alan devletteki genel kötü insan hakları durumundan söz ettiler. Başvuran kötü muamele deneyimi konusunu ilk defa 10 Şubat 2010 tarihinde geçici sığınma başvurusunun Retdedilmesini şikâyet ederken, yani iade emri kesinleşmiş olduğunda açmıştır. Bu şartlarda Mahkeme, başvuranın talep eden devletteki kişiselleştirilmiş kötü muamele riski suçlamalarını kanıtladığı sonucuna varmakta isteksizdir. [par.82, 83, 84, 86 ve 87]

[NOT: Şikâyet ve Mahkemenin başvuranın gözaltına alınmasıyla ilgili vardığı sonuçlar, Mahkemenin yukarıda özetlenmiş olan birçok önceki kararına benzerdir (örn. Nasrullaev / Rusya, İsmailov ve diğerleri / Rusya ve Khudya-kova / Rusya) ve bu nedenle bu özete dâhil edilmemişlerdir.]

5.1.6 - Eminbeyli / Rusya (42443/02, 26 Şubat 2009)

Maddeler: Y: 5 / 1 (f), 5 / 4; N: 3, 5 / 2, 6, 13

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Yakalanma Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı), Suçlunun İadesi (Tutuklama)

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın Rusya'dan Azerbaycan'a iadesi. Başvuranın iadesi, başvurana Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından verilen mülteci statüsünden dolayı Retdedilmiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Tutma başından itibaren hukuka aykırıdır, zira başvuran kendisine mülteci statüsü verilmişken Azerbaycan'a sınırdışı edilemez.
2. Başvuranın tutulmasının hemen ertesinde oluşturulan rapor, Azerbaycan Cumhuriyeti savcısı tarafından çıkarılan yakalama emrine bir referans içermektedir. Kendisine karşı yapılan suçlamalar ile bunların yasal niteliği ve fiili temeli hakkında başvurana herhangi bir bilgi verilmemiş veya yakalama emrinin bir nüshası verilmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Rus kanunlarının hem Rus vatandaşlarına hem de mültecilere karşı sınırdışı edilmeye karşı sağladığı benzer koruma göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, Garabayev davasında varılan sonucun mevcut davada değiştirilmiş olduğunu düşünmemektedir. Mahkeme sonuç olarak başvurunun tutulmasındaki noksanlığın bunu başlangıçtan itibaren keyfi ve belirgin bir şekilde geçersiz yapacak temelde olduğunu düşünmektedir. [par. 48]

2. Mahkeme, Azerbaycan Cumhuriyeti savcısı tarafından çıkarılan yakalama emrinin bir nüshasının tutulması sırasında başvurana verilmemesini talihsiz bulsa da Rus makamları tarafından başvurana verilen bilgiler Sözleşme'nin 5/2. maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek adına yeterliydi. Bu sonuca ulaşarak Mahkeme, başvurana tutukluluğunun hemen sonrasında yakalama emrinin tercümesinin verilmiş olmasını da göz önünde bulundurmaktadır. [par. 57]

5.1.7 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1, 5 / 4; N: 6 / 2

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk), Suçlunun iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Adil yargılama, Kötü muamele

Koşullar:

Radikal bir örgüte üye olmak ve tutukluluktan kaçmak suçlarından hakkında cezai takibat yapılmak üzere, sığınma başvurusu Retdedilen bir başvuranın (kendisine sığınma hakkı tanınmamasına karşı çıkma niyetini ortaya koymuş) Rusya'dan Tacikistan'a iadesi. Tacikistan Cumhuriyet Başsavcılığı, iade edilmesi halinde başvuranın siyasi, etnik, dilsel, ırki veya dini temelde işkence görmeyeceğine, işkence, insanlık dışı veya onur kırıcı bir muamele veya cezaya maruz kalmayacağına dair güvenceler vermiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Tacikistan'a iade edilmesi halinde, başvuranın ciddi oranda kötü muamele riski mevcuttur. Çeşitli sivil toplum örgütleri tarafından yayınlanmış raporlara dayanarak başvuran, Tacikistan'da tutululardan itiraf alabilmek

için işkencenin uygulanmakta olduğunu ve Hizb-ut Tahrir üyesi varsayılarak haklarında kovuşturma açılan bu kişilerin yetkili makamlarca özellikle hedefte olduğunu belirtmiştir. Başvuran ayrıca, yetkili makamlarca bizzat uğramış olduğu kötü muamele deneyimlerine, akrabalarının tehdit edildiklerine dair raporlara ve sanık arkadaşının firar ettikten sonra şiddetli kötü muameleye maruz kalmış olmasına atıfta bulunmuştur. Şehir Mahkemesi, Tacikistanlı makamları başvuranın Tacikistan hukuk infaz sistemi hususundaki suçlamalarına yanıt vermesini istediğinde, başvuranın yapmış olduğu bu eleştiriden ve firar etmesinden dolayı misilleme olarak kötü muameleye maruz kalma riski artmıştır. Başvuran ayrıca, Tacikistanlı makamlar tarafından sağlanan güvencelerin kendisini iddia edilen kötü muamele riskine karşı korumak için yetersiz olduğunu belirtmiştir. Başvuranın davasını inceleyen Rus makamları, başvuranın dini ve siyasi anlamda işkenceye maruz kalacağına dair beyanlarını ve bağımsız sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanmış olan ilgili raporları göz ardı edip, yalnızca “resmi bilgi kaynaklarına” itibar etmiştir. Sığınma yönetmeliği kesinlikle bir sığınmacının iadesini yasaklamamış olup, sığınma davasının sonucu, iade davasıyla ilgili olarak bir önyargı oluşturmuştur.

2. Başvuranın eylemlerinin “Rus ceza yönetmeliği kapsamında cezaya tabi” olduğunu belirterek, Rus makamları başvuranı yargılamadan suçlu ilan etmiştir. Bunun böyle olduğu Rus Cumhuriyet Başsavcılığının, “başvuranın yasaklı dini bir örgüte katılımıyla bağlantılı olarak hakkında kovuşturma yapılmak üzere, Tacikistanlı mevkidaşlarının başvuranın iadesine ilişkin talebini yerine getirmiş olmalarını” belirttiği şeklindeki cevabından anlaşılmaktadır. Başvurana göre, Rus makamlarının kullandığı üslup Tacik mahkemelerini dahi ikna edebilmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuranın, iadeyi talep eden Hükümet tarafından verilen bilgilerin doğruluğu hakkında şüphe uyandıran gerekçeli dayanak sağladığı durumlarda, Mahkeme, Akit Devlet makamları tarafından yapılan değerlendirmenin yeterli olduğundan, yerel materyallerle desteklendiğinden ve örneğin, diğer Akit veya Akit olmayan Devletler, Birleşmiş Milletler temsilcilikleri ve tanınmış sivil toplum örgütlerinin sağladığı materyallerle yeterli oranda desteklenmiş olduğundan emin olmalıdır. Ne Şehir Mahkemesi ne de Yargıtay, başvuranın dayandığı ve dava dosyası materyallerinde mahkemeler

tarafından eklenmiş, sivil toplum örgütlerinden alınan hiçbir bilgi hakkında görüş bildirmemiştir. Birtakım tarafsız kaynaklardan alınan deliller, Tacikistan'daki rahatsız edici durumu ortaya koymaktadır. Özellikle, İşkenceye Karşı BM Komitesi, Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı, Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme Örgütü, polislin tutulan kişilere karşı uyguladığı işkence uygulamasını "sistematik", "yaygın" ve "rutin" olarak tanımlamıştır. Komite ayrıca, tutulanların kayıtsız olarak tutulduğunu, tutulmalarını takiben yasal danışman ve tıbbi uzmana erişimden engellendiklerini ve İşkenceye Karşı Sözleşme'de yasaklanmış sorgulama yöntemlerine sıklıkla başvurulduğunu vurgulamıştır. İnsan Hakları İzleme Örgütü durum hakkında hücre tutukluluğuna atıfta bulunmuş olup, Birleşik devletler Dışişleri Bakanlığı, Tacik makamlarının ulusal güvenlikle alakalı suçlarda tutukluları uzun süreli hücre tutukluluğuna mahkûm ettiğini belirtmiştir. Birtakım bağımsız gözlemcinin de, yaygın işkence eylemlerinden Devlet görevlilerinin cezasız bırakılmasının yaygın bir uygulama olması da not edilmektedir. Tacikistanlı makamların, bağımsız gözlemcilerin tutukevlerini girişlerini sürekli olarak Retdetmiş olması Mahkeme için kayda değerdir. Başvuranın, Tacikistanlı kanun uygulayıcıların elinde hâlihazırda kötü muamele görmüş olduğuna yönelik başvurusuyla ilgili olarak, Mahkeme, başvuranın başvurusunu desteklemek adına, örneğin akrabalarının ifadeleri gibi herhangi bir delil göstermediğini gözlemlemektedir. Yine de, başvuranın aktardığı olayların tutarlı ve detaylı olduğunu göz önünde bulundurmaktadır. Yerel makamlar Tacikistan Cumhuriyet Başsavcılığının sağladığı diplomatik güvencelere dayandığından dolayı, Mahkeme, açık bir şekilde Sözleşme ilkelerine aykırı eylemlerin yetkili makamlarca tatbik edildiğinin güvenilir kaynaklarca rapor edildiği durumda, kötü muamele riskine karşı bunların yeterli koruma sağlayabilmek için yetersiz kaldığını not etmektedir. [par. 118, 125, 130, 131, 134, 135 ve 138]

2. Sözleşme'nin 6/2. maddesi, iade işlemlerinin, iadeyi talep eden Devlette bir kişiye karşı derdest cezai soruşturmanın buna bağlı doğrudan bir sonucu olduğu durumlarda uygulanır. Mahkeme; başvuranın, iadesine konu olan Hizb ut-Tahrir'e katılımı ve tutukluluktan firar etmesiyle ilgili olarak yargılandığını açıkça belirten ifadelerin içinde geçtiği şüphe duyulan tüm kararların bu ifadeden önce alındığını not etmektedir. Ayrıca Hem Şehir Mahkemesi hem de Yargıtay, başvuranın Tacikistan'da yargılandığı suçlar bakımından başvuranın suçluluğunun yalnızca iadeyi talep eden Devlet mahkemelerince değerlendirilebileceğini özellikle vurgulamıştır. Cumhuriyet Başsavcılığı

ve mahkemelerin kullandığı ifadeler biraz talihsiz olarak değerlendirilse de, Mahkeme bu makamların, başvuranın suçluluğunun delillerle belirlenip belirlenmemesine değil – ki bu durum açıkça iade davasında belirlenecek bir konu değildir- başvuranı talep eden devlete iade etmek için hukuki dayanakların mevcut bulunup bulunmamasına atıfta bulunmalarından memnundur. Mahkemeye göre, aynısı, başvuran tarafından atıfta bulunulan Cumhuriyet Başsavcılığının mektubundaki ifade için de doğrudur. [par. 208 ve 212, 213 ve 214]

[NOT: Başvuranın tutukluluğuyla ilgili şikâyet ve Mahkemenin vardığı sonuçlar halihazırda yukarıda özetlenmiş önceki birtakım Mahkeme kararlarına benzer olup (örneğin Nasrulloev / Rusya, İsmailov ve diğerleri / Rusya, Khudiyakova / Rusya) bu özete dâhil edilmemiştir.]

5.1.8 - Garabayev / Rusya (38411/02, 7 Haziran 2008)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1 (f), 5 / 3, 5 / 4, 13

Anahtar Kelimeler: İade, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Etkin Yasal Yollar, Ret Gereçekleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Hem Rus hem de Türkmen vatandaşlığı bulunan başvuranın cezai takibat için Rusya'dan Türkmenistan'a iadesi ve Türkmenistan'dan Rusya'ya geçici teslimi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Rus makamları gerçek bir işkence ve siyasi sebeplerle zulüm görme riskinin varlığına işaret eden bilgileri göz ardı etmiştir. İade emri başvurana ancak Türkmenistan'a teslim edileceği gün gösterilmiş ve başvuranın avukatına başvurup karara karşı çıkabilecek fırsatı olmamıştır.

2. Tutulduğunda, başvuranın Rus vatandaşlığı mevcut olup, Türkmenistan'a iade edilemiyordu; bundan dolayı tutulması baştan beri hukuka aykırıdır.

3. Başvuranın isminin Rusya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından uluslararası arananlar listesine konulması hukuka aykırıdır, çünkü kendisi aynı büro tarafından Ekim 2002'de Türkmenistan'a iade edilmiş ve kanundan kaçamamıştır. Rus mahkemesi başvuranın tutulması için gıyabi karar verirken davadaki koşulları araştıramamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. 3. maddenin ihlal edilip edilmediğine yönelik olarak karara dayanak oluşturacak delilleri değerlendirirken Mahkeme, “makul şüphenin ötesinde” bir delil standardı benimsemiş olup, böylesi bir delilin yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarımların veya benzeri aksi ispat edilmemiş kuvvetli ihtimallerin bir arada bulunmasından kaynaklanabileceğini de eklemektedir. Bu bağlamda deliller elde edildiğinde tarafların tutumları da göz önünde bulundurulmalıdır. [par. 76]

2. Başvuranın yakalanması Rus mahkemesi tarafından onaylanmamıştır. Bu durum iadeyi talep eden devletteki bir mahkeme tarafından verilmiş tutma emrinin olması halinde, bu gibi bir yetkilendirme gerektiren Rusya kanunlarına aykırıdır. Sonuç olarak başvuranın iade amaçlı tutulması Sözleşme’nin 5/1. maddesi uyarınca “kanunun gerektirdiği usule” uygun değildir. Ayrıca başvuranın iadesi kendisinin Rus vatandaşlığının bulunması nedeniyle yasadışı bulunmuştur, zira yerel mevzuat belirsizliğe mahal vermeyecek şekilde Rus vatandaşlarının iadesini hariç tutmaktadır. Başvuranın uyuşu hakkındaki bilgiler, başvuranın tutulması sırasında ilgili makamlara verilmiş olduğu anlaşılmaktadır, çünkü başvuran ve avukatı konuyu gündeme getirmiş ve başvuranın Rus pasaportu da iade evrakı içinde bulunmaktadır. Bu temelde Moskova Şehir Mahkemesi başvuranın iade edilmek üzere yakalanmasının baştan beri yasadışı olduğunu beyan etmiştir. Mahkeme, başvuranın tutulmasını yetkilendiren karardaki usulü eksikliğinin, kararı keyfi ve açık bir şekilde geçersiz kılacak kadar temel bir eksiklik olduğu kanısındadır. Şahıs yakalandığında, uygun bulunduğu takdirde tahliye edilmesine olanak sağlayabilecek şekilde tutmanın hukuka uygunluğunun hızlı bir adli incelemeden geçirilmesi için yasal yollar hazır bulundurulmalıdır. Yasal yola erişim, yetkili makamlarca gönüllü bir şekilde oluşturulan koşulların, başvuranların bu yasal yolu fiilen kullanabilmelerini sağlayabilecek nitelikte olması gerektiği anlamına gelir. [par. 88, 89 ve 94]

3. Özellikle uluslararası arananlar listesinde bulunan adaletten kaçan bir kişi hakkında gıyabi yakalama emrinin verilmesi Sözleşme hükümlerine aykırı değildir. [par. 101]

5.1.9 - Iskandarov / Rusya (17185/05, 23 Eylül 2010)

Maddeler: Y: 3, 5/1

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk), İade (Göz Altı, Ret gerekçeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Yasaklanmış bir örgüte üye olmaktan ceza takibatı amacıyla sığınma talebinde bulunan bir kişinin Rusya'dan Tacikistan'a iadesi. İadenin Retdedilmesinden sonra başvuran kaçırılmış ve yasalara aykırı bir şekilde Tacikistan'a nakledilmiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Tacikistan'a yasalara aykırı naklinin sonucu olarak, Sözleşme'nin 3. maddesi ihlal edilerek, başvuran siyasi görüşleri nedeniyle kötü muamele ve zulüm görmüştür.

2. Başvuran Rus makamları tarafından yerel yasaları ihlal etmesi nedeniyle tutulmuştur. Bu nedenle bu tutma yasa dışı ve Sözleşme'nin 5/1. maddesine aykırıdır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Söz konusu zamanda Tacikistan'daki genel siyasi hava, başvuranın iadeyi alan devlette kötü muamele göreceğini farz etmesine neden olmuş olabilir. Birçok tarafsız kaynaktan alınan kanıtlar, 2005 yılında Tacikistan'daki genel insan hakları durumunun ciddi endişelere neden olduğunu göstermektedir. Devlet, saygın kurumların raporlarında yapılan suçlamaları cevaplayamadığından, Mahkeme tutulanlara karşı kötü muamelenin 2005'te Tacikistan'da sürekli bir sorun olduğunu kabul etmiştir. İadeyi alan devletteki genel durum iddialarla desteklenmeli ve başka kanıtlarla doğrulanmalıdır. Talep edilen Devletin makamlarının, nakil kararı almadan önce kötü muamele risklerini değerlendirmiş olmaları gerekir. Başvuranın kişisel durumu, Tacikistan'da ciddi bir kötü muamele riski taşıyacağını gösterir, çünkü başkanlık yarışında başkan Rakhmonov için muhtemel rakiplerden biri olmuştur. Rusya sınırlarından çıkarılmasına kadar, bir başka muhalefet lideri ve rejim karşıtı olan Sn. Shamsiddinov üzerindeki siyasi baskı ve kötü muameleyle ilgili raporlar zaten düzenlenmiştir. Bu nedenle başvuranın durumunda, Rusya makamlarının onun

Tacikistan'da kötü muamele görebileceğini tahmin etmelerini sağlayacak özel ayırt edici özellikler mevcuttur. Başvuranın hem Mahkemenin önünde, hem de diğer uluslararası örgütler önünde iddia ettiği gibi Tacikistan'a dönüşü üzerine gerçekten kötü muamele görüp görmediğinin belirlenmesinin imkânsız olması, Mahkemenin bulguları üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Başvuran, bir iade emrinin yokluğunda, iadeyi alan devlette yasak bir muameleye tabi tutulmaya karşı çok basit bir usul koruması olan nakline karşı mahkemeye başvurma fırsatından yoksun bırakılmıştır. Başvuranın Tacikistan'a nakledilmesi, davalı Devletin başvuranı kötü muamele risklerine karşı koruma yükümlülüğünün ihlalini oluşturur. [par. 129 – 134 arası]

2. Hiçbir keyfi tutma Sözleşme'nin 5/1. maddesiyle uyumlu olamaz. "Keyfiyet" kavramı bu bağlamda ulusal hukukla bağdaşmamanın ötesine uzanır. Makamların ne tür davranışları Sözleşme'nin 5/1. maddesi anlamında "keyfiyet" oluşturabileceği ile ilgili Mahkeme daha önce küresel bir tanım oluşturmamış iken, kilit ilkeler olay bazında geliştirilmiştir. Ayrıca Sözleşme'nin 5/1. maddesi anlamında keyfiyet kavramı, tutuma türüne bağlı olarak belirli ölçüde değişir. Örneğin, ulusal yasalara uygun olmasına rağmen makamlar tarafından bir kötü niyet unsuru veya yanıltma mevcut olduğu durumda; yerel makamların ilgili mevzuatı doğru uygulamaya çalışmayı ihmal ettikleri durumda veya adli makamların kararlarında bunun gerekçelerini belirtmeden uzun bir süre için tutma haline izin vermeleri durumunda tutuklama "keyfi" olacaktır. Mevcut davada Devlet temsilcileri tarafından bu tür şeffaf olmayan yöntemlerin uygulanmış olmaları çok üzücüdür, çünkü bu uygulamalar sadece yasal kesinliği bozmak ve bireylere kişisel güvensizlik duygusunu aşlamakla kalmayıp, aynı zamanda genelde yerel makamlara karşı halkın saygısı ve güvenini sarsma riskini taşır. Başvuranın tutulması ulusal yasalara göre düzenlenen bir karara dayalı değildir. Hukukun üstünlüğünün hüküm sürdüğü bir ülkede bir kişinin herhangi bir yasal izin olmadan özgürlüğünden yoksun bırakılması anlaşılır değildir. Başvuranın 15 Nisan 2005 tarihinde özgürlükten yoksun bırakılması, "sınırdışı veya iade bakımından takip edilen iş ve işlemlerin normal akışında gerekli olan bir tutma" değil, Rusya Başsavcılığının iade talebini Retdini bertaraf etme amacıyla düzenlenen yasalara aykırı bir nakle göre yapılmıştır. Ayrıca başvuranın tutma hali kabul edilmemiş veya herhangi bir tutuklama veya gözaltı kaydına geçirilmemiştir ve bu nedenle Sözleşme'nin 5. maddesinin içerdiği kişinin özgürlüğü ve güvenliği hakkındaki teminatların tam bir inkârını ve bu maddenin en ağır şekilde ihlalini oluşturmaktadır. [par. 145 – 150 arası]

5.1.10 - İsmailov ve diğerkleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1, 5 / 4, 6 / 2

Anahtar Kelimeler: İade, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Ret Gerekçeleri), Kötü Muamele, Masumiyet Karinesi

Koşullar:

On iki Özbek ve bir Kırgız vatandaşının, haklarında şu suçlardan cezai takibat başlatılması amacıyla Rusya'dan Özbekistan'a iade edilmesi; terör örgütüne üyelik, terörü desteklemek, Özbekistan anayasal düzenini şiddete başvurarak devirmeye teşebbüs ve 2005 yılında Andijan'da yaşanan toplu olaylarla bağlantılı bazı diğerk suçlar. Başvuranlara Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından mülteci statüsü verilmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Özbekistan'daki tutukevlerinde işkence yaygın olup, Andijan'daki olaylarla bağlantılı olarak yargılanan kişiler büyük ölçüde kötü muamele riskiyle karşı karşıyadır. Özbek makamları aynı güvenceleri dört Özbek vatandaşının Kırgızistan'dan iade davasında da vermiş ve bu güvenceler işe yaramamıştır. Özbek makamları uluslararası toplum temsilcilerinin iadesi yapılan kişilere erişim sağlamasını Retdettiğinden güvencelere uyulup uyulmadığı gözlemlenememiştir. Özbek makamları, işkence görme riskini daha da arttırmış olan, başvuranların sığınma başvurusundan ve Mahkeme nezdinde yaptıkları başvurudan haberdardır.

2. Azami tutma süresini belirleyen Rus kanun hükümlerine uyulmamıştır.

3. Başvuranlar tutulmalarının ne cezai ne de hukuki açıdan adli incelemenin başlatılmasını sağlayamamışlardır.

4. Başvuranın iadesine ilişkin kararlardaki anlatım biçimi, başvuranların masumiyet karinelerini ihlal etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1.Özbekistan'daki işkence uygulamasının uluslararası saygın uzmanlarca sistematik bir uygulama olarak tanımlandığı göz önünde bulundurulduğunda, Özbek makamlarının verdiği güvenceler, kötü muamele riskine karşı herhangi bir güvence sağlamamıştır. [par. 127]

2. İade edilmek üzere tutma kararı verilmesine ve bu kararın uzatılmasına ilişkin usulü belirleyen ve bu tutulma için süre sınırını belirleyen açık yasal hükümlerin yokluğunda, başvuranların maruz kaldığı hürriyetten yoksunluk, keyfiyete karşı yeterli tedbirlerle sınırlanmamıştır. [par. 140]

3. Başvuranlar, tutulmalarının iddia edildiği gibi hukuka uygunsuz olduğunu inceleyebilecek hukuk veya ceza olsun hiçbir yerel mahkemenin bulunmadığı, sorumluluktan kaçılan kısır bir döngü içerisinde kalmışlardır. Rus ceza kanunu uyarınca, tutulmanın hukuka uygunluğunun incelenmesi için yapılacak kovuşturma yalnızca savcı tarafından başlatılabilir. [par. 147, 149 ve 151]

4. Başvuranların iade davası, Özbekistan'daki başvuranlara karşı açılmış derdest cezai soruşturmanın doğrudan ve buna bağlı sonucudur. Sonuç olarak Özbekistan'daki cezai kovuşturma ile Sözleşme'nin 6/2. maddesi kapsamının genişletilmesini sağlayan iade davası arasında yakın bir bağlantı vardır. Başvuranları iade etme kararı, masumiyet karinesini tek başına ihlal etmemektedir. Ancak başvuranların şikâyeti, iadeden ziyade iade kararlarının arkasındaki mantığa karşıdır. Bir iade kararı, eğer ki bir kişinin suçluluğunun belirlenmesinde ki işlevsel hükümlerden ayrı düşünülemeyecek bir mantığı destekliyorsa Sözleşme'nin 6/2. maddesi uyarınca bir sorun teşkil edebilir. [par. 164 ve 167]

5.1.11 - K. / Belçika (10819/84, 5 Temmuz 1984)

Maddeler: N: 5/2

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk, Yakalanma nedenlerinin bildirilmesi hakkı), Suçlunun iadesi

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın Belçika'dan Amerika Birleşik Devletlerine iadesi.

İlgili şikâyet:

Başvuran, yakalanma nedenleri hakkında uygun şekilde bilgilendirilmemiştir.

Komisyunun vardığı sonuçlar:

Yakalanan birine karşı yöneltilen suçlamalar hakkındaki bilgilendirmenin yetersizliği, Sözleşme'nin 5/1(c). maddesi uyarınca yakalanan kişilerin Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki adil yargılanma haklarıyla ilgili olmakla birlikte, aynı durum iade amacıyla gerçekleştirilen yakalamalara uygulanmaz, zira bu tür işlemler cezai bir suçlamanın belirlenmesiyle ilgili değildir. Yakalama emrinden anlaşıldığı üzere başvuran dolandırıcılıktan şüpheli olup, bu şahsın yakalanmasına Birleşik Devletlere iade edilmek üzere karar verilmiştir. Yukarıdaki unsurlar yeterli oranda bilgi sunmaktadır. [sayfa 231]

5.1.12 - K./Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Maddeler: Y:5/4, N: 3, 5/1(f)

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu), İade (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

Sığınma talebinde bulunan bir kişinin, ağır hırsızlık, çocuk kaçırma dâhil olmak üzere ağır adam kaçırma ve gasp suçlarından Rusya'dan Belarus'a iadesi. Belarus Başsavcılığı, işkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele görmeme hakkı ve adil yargılanma hakkı dâhil, başvuranın haklarının korunacağına dair ve başvuranın sadece iade talebinde bulunduğu suçtan yargılanacağına dair ve aleyhinde açılan ceza davasının hiçbir siyasi, dini, ırk ve benzeri ayrımcı bir motivasyon taşımadığına dair teminatlar sağlamıştır. Geçici tedbirlere uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Çeşitli uluslararası sivil toplum örgütlerinin Belarus'taki durum hakkındaki raporlarının aktarıldığı Mahkeme hükümlerine dayanarak, başvuran Belarus'taki insan hakları durumunun endişe verici olduğunu, tutukluların işkence görmesinin istisnai bir durum olmadığını ve Belarus tutuk evlerindeki şartların yetersiz olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca kendisini 2000 ve 2001 yıllarında işlenen suçlarla ilişkilendirmek amacıyla kendisi aleyhine yeniden açılan ceza yargılamasının salt siyasi bir zulüm eylemi olduğunu

vurgulamıştır. Bu suçlarla ilgili yasal sürenin Şubat 2011'de zamanaşımına uğradığında ısrar etmiştir. Politik görüşleri ve muhalefet partisince düzenlenen barışçıl gösterilere katılması nedeniyle Belarus makamlarının onu cezalandırma çabasında olduklarını savunmuştur. Başvuran aynı zamanda ona Rusya'da geçici sığınma veren kararın da, kendisinin Belarus'a iadesi halinde işkenceye tabi tutulması riskinin ciddi boyutlarda olduğunu Rus makamlarının istemsizce kabul edilmesi anlamına geldiğini belirtmiştir.

2. Rus mahkemeleri, onun işkenceye maruz bırakılacağı riskini gereğince değerlendirememiş ve bunun yerine talep eden devlet tarafından sağlanan teminatların güvenilir olup olmadığını kontrol etmeden büyük ölçüde bu teminatlara güvenmiştir.

3. Başvuranın tutukluluk halini düzenleyen iç hukukun yasa hükümleri belirsiz ve tutma süresi öngörülemezdir. Tutulması gereksiz olmuş olup, daha az zorlayıcı bir önlemlerle değiştirilebilirdi. Tutulmasına izin verilmeden önce, Rusya mahkemeleri ilk olarak Belarus'taki insan hakları durumunu bütünüyle incelemeleri gerekirdi. Fakat bu mahkemeler başvuranın özel şartlarını Belarus'taki durum bakımından analiz etmemiş ve onun özgürlük hakkını kendi devletlerarası yükümlülüklerine karşı dengelemeden, tutulmasına hemen izin vermişlerdir.

Mahkemenin ulaştığı sonuçlar:

1. Mahkeme, başvuranın Belarus'ta siyasi bir zulüm mağduru olduğuna dair ifadesinin kanıtsız olduğu kanısındadır. Mahkeme, Belarus makamlarınca ağır adam kaçırmaya, soygun ve gasp suçlamalarından Belarus makamları tarafından arandığını ve bu suçların ağır olmalarına rağmen, sıradan ceza gerektiren suçlar olduklarını gözlemlemiştir. Belarus makamlarının suçların şartlarını anlatan ve başvurana karşı şüpheleri özetleyen kararları ayrıntılı ve gerekçelidir. Ayrıca söz konusu suçları kovuşturmak için yasal zaman sınırının sona ermediğine dair Rus mahkemelerin vardıkları sonucu sorgulamak için bir neden mevcut değildir. Belarus'ta 1998 - 2000 yılları arası ve yine 2010 yılında muhalefet partilerinin siyasi faaliyetlerinde yer aldığına dair belirsiz bir ifade dışında, başvuran bu bakımdan daha ayrıntılı bilgi sağlamamıştır - örneğin siyasi faaliyetleri hakkında bilgiler, muhalefet toplantılarının tarih ve yerleri, toplu yürüyüşler ve gösteriler, Belarus siyasi hayatına katılmak için Belarus'a yaptığı ziyaretlerin tarihleri, iddia edilen mali katkılarının mahiyetleri veya muhalefet hareketinin aktif bir üyesi olduğuna

dair her türlü diğeri ilgili veriler. Başvuranın, Belarus polisiyle önceki karşılaşmalarında zaten kötü muamele mağduru olduğu şeklindeki ifadelerinin doğruluğu kanıtlanmamıştır. Bir kez daha, polis memurları tarafından kendisi üzerinde iddia ettiği gibi kullanılan işkence teknikleri haricinde, iddia ettiği olaylar hakkında herhangi bir açıklama sağlamamıştır. Mahkemenin görüşüne göre, bu bilgilerin eksikliği başvuranın ifadelerini güvenilirlikten yoksun kılar. 14 Mayıs 2012 tarihinde Rus Federal Göç Hizmetlerinin (FMS) başvurana geçici sığınma statüsü vermiş olması olgusu bu sonucu değiştirmez. Mahkeme 14 Mayıs 2012 tarihli kararı sadece Rus makamlarının, Mahkemedeki yargılama derdest iken başvuranın Rusya'da ikamet etmeye devam etmesi için başvurana yasal bir dayanak sağlama çabası olarak yorumlar. Başvuranın aile bireylerinin Belarus'ta önceden zulüm veya kötü muamele gördüklerine dair bir delil mevcut değildir. Mevcut davada, 2000 ve 2001 yıllarında işlenen suçlarla ilgili başvurana karşı dava açmadaki iddia edilen gecikmeden, salt spekülasyonlar dışında hiçbir çıkarım yapılmamalıdır. Başvuranın Belarus'ta tutulan bir şüphelinin kötü muamele riskiyle karşı karşıya olduğuna dair suçlaması fazla geneldir. Mevcut belgeleri ve tarafların beyanlarını inceledikten sonra, Mahkeme Belarus'taki insan hakları durumunun, bu ülkeye iadelerin (örn. tutukluların kötü muamele görecekerlerinden dolayı tamamıyla yasaklanmalarını gerektirecek derecede olduğunun kanıtlanmadığı kanısındadır. [par. 68, 69, 71 ve 72]

2. Mevcut davada Mahkeme, Belarus makamları tarafından verilen teminatların daha genel mahiyette olduklarını düşünmeye meyillidir. Ayrıca Hükümet, bu teminatlara uyumun nesnel olarak kontrol edilebilmesi için özel mekanizmalar (ya diplomatik, ya da gözetim mekanizmaları) olup olmadığını belirtmemiştir. Benzeri konularda Belarus makamlarıyla olan önceki yardımlaşmalarında herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları olgusuna belirsizce atıfta bulunmaları, Mahkemenin bu teminatlarla ilgili kuşkuları dağıtması için yeterli değildir. Özetle, Mahkeme mevcut davadaki bu beyanlara özel bir ağırlık vermeye hazır değildir. [par.65]

3. İade amacıyla tutulmasıyla ilgili olan bazı önceki Rusya davalarından farklı olarak, Mahkeme mevcut davada başvuranın tutukluluk halinin bir yabancı mahkeme veya gayri adli bir makam yerine bir Rusya mahkemesince yetkilendirildiğini gözlemlemiştir. Başvuranın tutulması yetkili bir mahkeme tarafından Rusya Ceza Muhakemeleri Kanununun 109. maddesinde tesis edilen sürelerle uyarak gereğince yetkilendirilmiştir. [par. 84]

5.1.13 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 5/1(f), 5/2, 5/4, 13, 34; N: 2

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Yakalanma Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı), Ölüm Cezası, Suçlunun İadesi (Tutuklama, Ret Gereçekleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Ölüm cezasının hükmedilmesiyle sonuçlanabilecek cezai takibat amacıyla başvuranın Ukrayna'dan Kazakistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Ölüm cezasının ertelenmesi hususunda Kazakistan tarafından verilen güvenceler yetersizdir, zira erteleme herhangi bir zaman kaldırılabilir ve başvurana karşı isnat edilen suçlar ölüm cezası gerektirecek şekilde yeniden sınıflandırılabilir.

2. Ölüm cezasının muhtemel uygulaması ve infazına kadar geçecek süre, Kazakistan'daki kötü tutma koşulları, tutukevlerindeki uygun tıbbi tedavi ve yardım eksikliği ve tutulanlara karşı işkencenin yaygın olarak kullanılma sebeplerinden dolayı başvuranın kötü muameleye maruz kalma tehlikesi vardır.

3. Başvuran, Kazakistan makamlarınca arandığından dolayı tutulduğunu tutuklandıktan ancak 20 gün geçtikten sonra öğrenmiştir ki, bu süre "çabuk" olarak addedilemez.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Uygulanacak ertelemenin kaldırılacağına dair herhangi bir emare yoktur. Başvuranın iade edilme talebi Ceza Kanununun (cinayet) 96/1. maddesi uyarınca sunulmuş olup, Kazakistan makamları tarafından çıkarılan uluslararası arama emri ağırlaştırılmış cinayete de referans içermektedir (Ceza Kanununun 96/2. maddesi). Kazakistan Hükümeti başvuranın yalnızca 96/1. maddesi (ağırlaştırılmamış cinayet) uyarınca kovuşturulacağı güvencesini vermiştir. Davanın tüm olguları ışığında Mahkeme, başvurana karşı isnat edilen suçların her ne kadar mümkün olmasa da "cinayet"ten "ağırlaştırılmış cinayet"e dönüştürülmesi halinde dahi bu cezanın infaz edilme riski bulunmadığını ve buna mukabil Sözleşme'nin 2. maddesinin herhangi bir ihlali bulunmadığını tespit etmektedir. [par. 102 ve103]

2. Mahkeme çeşitli uluslararası insan hakları ve yerel insan hakları sivil toplum örgütlerinin raporlarına ve Helsinki İnsan Hakları Federasyonu tarafından yapılan bildirimleri dikkate almıştır. Bu materyallere göre itiraf alabilmek için Kazak emniyet yetkililerinin şüphelilere karşı işkence, kötü muamele, rutin dayak ve güç kullanımı vakalarının yaşandığına dair sayısız güvenilir rapor mevcuttur. Yukarıdaki raporların tümü aşırı kalabalık, kötü beslenme ve tedavi edilmeyen hastalıklar da dâhil olmak üzere kötü hapisane koşullarından söz etmiştir. Ayrıca işkence ve kötü muamele iddialarının yetkili Kazak makamları tarafından araştırılmadığı da rapor edilmektedir. Mahkeme bu raporların güvenilirliğinden ve saygınlığından şüphe etmemektedir. Ayrıca ilgili Hükümet, yukarıdaki raporlarda yapılan iddiaların boşa çıkarabilecek güvenilir kaynak veya raporlardan alınmış herhangi bir bilgi veya delil göstermemiştir. Başvuran, kendisinden bir itiraf elde edebilmek amacıyla işkence riskiyle karşı karşıya olduğunu iddia etse de, bu kişinin 3. madde tarafından yasaklanmış bir muameleye maruz kalacak bir risk taşıdığını gösteren herhangi bir delil yoktur. Ancak yukarıda belirtilen materyallerden görülmektedir ki yakalanan herhangi bir şüpheli bazen herhangi bir amaç veya belirli bir gaye olmaksızın işkence veya insanlık dışı, onur kırıcı bir muameleyle karşılaşma riski taşımaktadır. Bu yüzden Mahkeme, mevcut davada da görüldüğü üzere, yalnızca cezai bir şüpheli olarak tutmanın dahi Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleyle karşılaşma riski taşıdığına dair başvuranın görüşünü kabul etmektedir. Ölüm cezası hakkında Kazakistan Cumhuriyet Başsavcılığının vermiş olduğu güvenceler, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleye maruz kalmayacağını garanti etmemekte ve bu şekilde yukarıda belirtilen ciddi riskleri bertaraf edebilmek adına kâfi gelmemektedir. [par. 111, 112 ve 113]

3. Hükümet tarafından iddia edildiği üzere tutma nedenleri hakkında başvuranın kırk dakika geç bilgilendirilmesi Sözleşme'nin 5/2. maddesi kapsamında ilk bakışta herhangi bir mesele teşkil etmemektedir. Ancak Hükümet tarafından itimat edilen tek doküman yukarıda belirtilen yakalama emri olup bu tutanak başvuranın imzasının zaman ve tarihini belirtmemektedir. Ayrıca revir kayıtlarına göre başvuran tutulduktan kırk dakika sonra polis merkezinde değil revirdedir. Bu sebeplerden başvuranın Kazakistan'a iade edilmek üzere tutulduğu hakkında bilgilendirilip bilgilendirilmediği veya ne zaman bilgilendirildiğine dair herhangi bir güvenilir gösterge yoktur. [par. 147]

5.1.14 - Khaydarov / Rusya (21055/09, 20 May 2010)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 5/4

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk), Sınırdışı etme (gözaltı), İade (Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

UNHCR tarafından uluslararası koruma gerektiren bir kişi olarak tanınan ve sığınma talebinde bulunan bir kişinin yasadışı silahlı bir gruba üye olması nedeniyle yargılanma amacıyla Rusya'dan Tacikistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran Tacikistan'a iade edilirse, Sözleşme'nin 3. maddesi ihlaline yol açacak şekilde kötü muamele görecektir. Başvuran aynı zamanda Rus makamlarının talep eden devlette karşılaşıacağı kötü muamele risklerini değerlendirmediklerini iddia etmiştir.

2. Başvuran, iade emrinin anlatım şeklinin, Sözleşme'nin 6/2. maddesi kapsamındaki masumiyet karinesi hakkını ihlal ettiğinden şikâyet etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuran, Özbek kökenli olmasının, Tacikistan'da kötü muamele görme riskini arttırdığını savunmuştur. Mahkeme, bu bağlamda, Tacikistan'da Özbeklere karşı kötü muamele olaylarının bildirildiğini ifade etmektedir. Ayrıca başvuran, kendisine karşı olan suçlamaların iç savaş sonrası meydana gelen olaylarla ilgili olduğuna Rus makamlarının dikkatini çekmiştir. Mahkeme bu bağlamda, ABD Dışişleri Bakanlığına göre, iç savaşta iktidar partisinin eski muhalifleri dâhil olmak üzere savaştan birkaç yüz siyasi mahkûmun Tacikistan'da tutulduğunu gözlemlemiştir. Mahkeme, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Rusya Bürosunun, başvuranın davasını inceledikten sonra, "başvurana atfedilen siyasi görüşlere dayanarak, başvuranın Ağustos 1997 tarihli silahlı çatışmaya katıldıklarından şüphelenilen militan grupların üyesi olması nedeniyle [Tacik makamların] başvuranı hükümet karşıtı faaliyetlerle ilişkilendirdiklerinden" eşkıyalık suçlamalarının gizli işkenceye dönüştüğü sonucuna vardığını görmüştür. Bu şartlarda Mah-

keme, başvuranın kişisel durumunun, onun Tacikistan'da zarar görme riskini arttırabileceği kanısındadır. Devletin, başvuranın Rusya'ya gelir gelmez siyasi sığınma başvurusunda bulunmadığına atıfta bulunması, başvuranın kötü muamele risklerine dair iddialarını mutlak olarak çürütmez, çünkü Sözleşme'nin 3. maddesinin sağladığı koruma, 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 32. ve 33. maddelerinde sağlanan korumadan her durumda daha geniştir. Ayrıca UNHCR Rusya Bürosu, 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamında, başvuranın "mülteci" statüsüne uygun olduğunu kabul etmiştir. Devletin diplomatik teminatlar olarak tanımladığı Tacikistan Başsavcılığı'nın 10 Nisan ve 26 Mayıs 2009 tarihli yazılarında, Sözleşme'nin 3. maddesinde öngörülen muameleden başvuranın korunmasına dair hiç söz edilmemiştir. Mahkeme, hem Şehir Mahkemesinin hem de Yüksek Mahkemenin, Tacikistan Başsavcılığı'ndan gelen 10 Nisan ve 26 Mayıs 2009 tarihli yazılarda başvuranın Tacikistan'da kötü muamele görmeyeceğine dair teminatlar verildiği şeklinde değerlendirdiklerini, oysaki böyle teminatlar verilmediğinin bu belgelerde açıkça görüldüğünü hayretle karşılamaktadır. [par. 107, 109 ve 111]

2. Mahkeme, 20 Kasım 2008 tarihli iade emrinin "M. Khaydarov'un faaliyetleri Rusya Ceza Kanunu kapsamında cezaya tabidir ve Rusya Ceza Kanununun 209/2. maddesi kapsamındalar" ifadesini içerdiğini belirtir. Mahkemenin görüşüne göre, söz konusu hüküm öncelikle başvuranın Tacikistan'da Rusya yasaları kapsamında suçlandığı faaliyetlerin sınıflandırılmasıyla ilgilidir. Başvuranın sadece "Rusya Ceza Kanunu kapsamında cezaya tabi olan faaliyetler" işlemiş olmasına dair hiçbir açık işaret olmadığından, Rusya Başsavcılığının kullandığı anlatım şekli oldukça talihsiz olmasına rağmen Mahkeme, Rusya Başsavcılığının başvuranın suçunun delillerle (ki bir iade emri düzenleyen savcının bu delilleri belirlemesi gerekmez) kanıtlanıp kanıtlanmadığından değil, başvuranın iadesi için yasal zeminler mevcut olup olmadığından söz ettiğini kabul eder. Bu tür durumlarda Mahkeme, iade emrinin anlatım şeklinin, suçsuzluk varsayımı ilkesini ihlal ederek başvurunu suçlu beyan etmek anlamına geldiği sonucuna varamaz. [par. 150 ve 151]

5.1.15 - Khodzhamberdiyev / Rusya (64809/10, 5 Haziran 2012)

Maddeler: N: 5/1, 5/4

Anahtar kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk, Süre uzunluğu), Suçluların İadesi (Tutuklama)

Koşullar:

Mevcut düzeni yıkmak, suç örgütü kurmak, milli güvenlik ve kamu düzeni için tehdit teşkil eden belgeler düzenleyip dağıtmak ve aşırıcı, ayrılıkçı, kök-tendinci ve diğer yasak nitelikte örgüt kurmak, yönetmek ve üye olmaktan yargılanmak üzere Rusya'dan Özbekistan'a iade. Aranan şahıs sığınma başvurusunda bulunduğu için iade Retdedilmiştir. Neticede sığınma başvurusu da Rusya tarafından Retdedilmiştir, ancak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) sonradan başvuruları mülteci statüsüne uygun bulmuştur. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuran, iade maksadıyla tutuklu bulundurulmasının, Sözleşme'nin 5/1(f). maddesi uyarınca hukuka uygunluk koşulunu ihlal ettiğini öne sürmüştür. Başvuran aynı zamanda makamların 22 Haziran ve 9 Ağustos 2010 tarihleri arasında iade davasının görülmesine ilişkin özen göstermediklerini iddia etmiştir. Başvuranın tutulmasına itiraz etmek için yararlanabileceği hiçbir etkin usul mevcut olmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

İade davasının Haziran ve Ağustos 2010 arasında kalan dönem de dâhil olmak üzere bütün bu zaman süresi boyunca "devam etmekte" olduğu görülmektedir. 28 Aralık 2010'da bölge mahkemesi iade davasını inceleyip 9 Ağustos 2010 tarihli emri iptal etmiş ve başvuranın tutulmasının sona erdirilmesine hükmetmiştir. Süre kısıtlamasının bitiminden önce, savcılıktan art arda tutmanın uzatılması için talep gelmiş ve tutma, 1 Nisan ve 23 Ağustos 2010 tarihlerini kapsayacak şekilde belli süreler halinde birçok kez uzatılmıştır. [par. 90 ve 109]

5.1.16 - Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 5/4

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk), Sınırdışı etme (gözaltı), İade (Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Geçici tedbir

Koşullar:

Sığınma talebinde bulunan bir kişinin, yasadışı bir örgüte üye olması nedeniyle yargılanması amacıyla Rusya'dan Tacikistan'a iade edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili Şikâyetler:

1. Başvuran Tacikistan'a iade edilirse Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline yol açacak şekilde kötü muamele görecektir. Başvuran aynı zamanda Rusya makamlarının kendisinin talep eden ülkede göreceği kötü muamele risklerini değerlendirmediklerini iddia etmiştir.

2. Başvuranın sınırdışı etme öncesinde devam eden tutukluluk hali "yasal değildir": İlk olarak, 21 Aralık 2007 tarihine kadar resmi bir sınırdışı etme talebi olmadan gözaltında tutulmuştur; ikinci olarak, başvuranın tutulma süresi yerel mahkemelerce uzatılmamıştır. Tutulma nedeni kendisine hemen bildirilmemiştir. Başvuranın tutulma hali herhangi bir yargı denetimine tabi tutulmamış ve tutukluluğunun ilk iki haftası boyunca bir avukata ulaşamaması nedeniyle tutulmasının yasal olduğunu bir mahkemeye inceletme hakkından yoksun bırakılmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuran tarafından Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında öne sürülen temel sav, Tacikistan'da kötü muamele tehlikesi ve bunu daha da ağırlaştıran işlediği suçun mahiyetidir. Bu bakımdan Mahkeme, başvuranın, uluslararası bir İslami örgüt olan Hizbu't-Tahrir faaliyetlerine katılmakla suçlandığını gözlemlemiştir. Mahkeme, bir başvuranın sistemli olarak kötü muameleye maruz kalan bir gruba üye olduğunu iddia ettiği durumlarda, Sözleşme'nin 3. maddesindeki korumanın devreye girdiğini tekrar eder. Burada başvuran, gerekli hallerde bağımsız uluslararası insan haklarını koruma derneklerinin son raporlarının içerdiği bilgilere dayanarak, söz konusu uygulamanın ve bu kişinin ilgili gruptaki üyeliğinin varlığına inanmak için ciddi nedenlerin mevcut olduğunu kanıtlar. Bu şartlarda Mahkeme, eğer bunu yapmak Sözleşme'nin 3. maddesinin sunduğu korumayı hayali kılacaksa, başvuranın ilave özel ayırt edici özellikler göstermesinde ısrar etmeyecektir. Devletin, başvuranın Rusya'ya gelir gelmez siyasi sığınma başvurusunda bulunmadığına atıfta bulunması, başvuranın kötü muamele riskleri suçlamasını mutlak olarak çürütmez, çünkü Sözleşme'nin 3. maddesinin sağladığı koru-

ma, 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 32. ve 33. maddelerinde sağlanan korumadan her durumda daha geniştir. [par. 100, 101 ve 103]

2. Mahkeme, Devletin, başvuranın gözaltına alınmasının, Minsk Sözleşmesi'nin 62/1. Maddesine dayandığına dair iddiasını kayda alarak, bu hükmün talep eden ülkeden resmi iade talebi işlemleri devam ederken kırk güne kadar nezarethanede tutulmasına izin verdiğini gözlemlemektedir. Başvuranın tutulması ve Tacikistan iade talebinin düzenlenme tarihi arasında geçen süre yirmi dört gündür. Bu şartlarda Mahkeme, başvuranın Tacikistan makamlarının resmi iade talebinin alınmasından önce tutmanın (27 Kasım – 21 Aralık 2007 tarihleri arasında), sadece resmi bir iade talebinin olmaması nedeniyle "yasalara aykırı" olduğu sonucuna varacak bir dayanağa sahip değildir. Fakat Şehir Mahkemesi tarafından 30 Kasım 2007 tarihinde verilen başvuranın tutulması hakkındaki adli yetkilendirmenin, başvuranın iade talebi üzerinde bir karar verilene kadar herhangi bir süreyle – sürenin uzunluğu önemli olmaksızın – gözaltında tutulması için yeterli olup olmadığına, veya tutmanın düzenli aralıklarla gözden geçirilmesinin gerekip gerekmediğine dair bir sorun ortaya çıkmaktadır. Başvuranın tutulmasını uzatan bir yerel mahkeme kararı yokluğunda, Mahkeme, 29 Mayıs 2008 tarihinden sonra, yani başvuranın gözaltına alınmasından itibaren altı ay sonra, başvuranın CCP109/2. maddesi hükümleri ihlal edilerek tutulmuş olması nedeniyle Sözleşme'nin 5/1. maddesi çerçevesinde iade amaçlı tutulmasını "yasal" kabul edemez. Mahkeme, başvuranın imzaladığı yazılı ifadede görüldüğü gibi, tutma tarihinde başvuranın kendisine karşı Tacikistan'da açılan ceza davasıyla ilgili olan en az birkaç araştırma belgesini incelemiş olduğunu ve atılı suçları işlemediğini iddia ettiğini görmüştür. Bu şartlarda Mahkeme, Rusya makamlarınca başvurulara sağlanan bilgilerin, Sözleşme'nin 5/2. maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterli olduğu kanısındadır. Devlet, başvuru hukuk yollarının varlığının hem teoride hem de uygulamada yeterince kesin olduğunu ve buna göre bu hukuk yollarının Sözleşme'nin 5/4. maddesi kapsamında istenilen ulaşılabilirlik ve etkinlikte olduklarını gösterememiştir. [par. 137, 138, 141, 116 ve 129]

5.1.17 - Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)

Maddeler: Y: 5 / 1 (f), 5 / 4; N: 3, 5 / 2, 6 / 2, 8, 12

Anahtar Kelimeler: İade, Tutma/Tutuklama (Adli İnceleme, Hukuka Uygunluk, Süre, Yakalanma Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı), Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranın cezai takibat amacıyla Rusya'dan Kazakistan'a iadesi. İade Rus kanunları uyarınca zamanaşımından dolayı Retdedilmiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Ne başvuranın iadesi bakımından tutmaya hükmeden Rus Ceza Kanunu hükümleri ne de 1993 Minsk Sözleşmesi şeffaflık ve öngörülebilirlik şartlarını karşılamamaktadır. Böylelikle iç hukuktaki bu karışıklıktan dolayı başvuran 7 Ağustos ve 2 Eylül 2003 tarihleri arasında herhangi bir adli karar olmaksızın tutuklu bulundurulmuş ve tutulma süresi iç hukukta belirtilen süreyi çok aşmış ve hukuka uygun olarak uzatılmamıştır.

2. Ne tutulma sırasında ne de sonraki herhangi bir safhada başvuran neden tutulduğu ve gözaltına alındığı hakkında bilgilendirilmemiştir.

3. Başvuran tutulmasının hukuka uygunluğunun incelenmesindeki gecikmelerden şikâyetçi olmuştur. Özellikle avukatı tarafından 15 Ağustos 2003 tarihinde Petrozavodsk Şehir Mahkemesinde açılan davanın 2 Eylül 2003 tarihinde, diğer bir deyişle başvurudan on sekiz gün sonra incelendiğini iddia etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Hükümetin, başvuran ve avukatının tutmanın uzamasına sebep olduğunu belirtip, başvuranın devam eden tutulmasından bu iki kişiyi doğrudan sorumlu tutması üzücüdür. Kendisi tamamen yetkili makamların kontrolü altındayken, başvuranı kendi tutulmasından sorumlu tutmak mantıklı ve makul bir davranış değildir. İlgili makamlar başvuranın sığınma başvurularını ve Rusya'da işlenmiş olan bir suç bakımından kendi aleyhinde tanıklık eden açıklamalarını inceleme sorumluluğu altındayken, başvuranın eylemlerinin iade sürecinin süresini uzattığı farz edilse dahi, bu noktada iki konunun ayırımına varılmalıdır: Başvuranın yakalanması ve iade edilmesi. Başsavcının başvuranın iadesi hakkında ne zaman karar vereceği sorusu ile Mahkemenin başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğu ve uzunluğunun incelenmesi bakımından yapacağı inceleme birbiriyle alakalı değildir. Mevzubahis konu, iade kararı öncesinde başvuranın hürriyet hakkıdır. Yerel mahkemelerin, başvuranın iadesinin incelenmesi sırasında kısıtlama tedbirlerinin iptali yahut daha hafif bir hale değiştirilmesi imkânına sahip olduğu dikkate alınmalıdır. [par. 67]

2. Bu bilgi 'derhal' iletilmelidir, ancak tutmayı gerçekleştiren memur tarafından bunun tamamına yer verilmesine gerek yoktur. Aktarılan bilginin içeriği ve hızlı iletilip iletilmediği her davada, o davanın özel vasıflarına uygun olarak değerlendirilecektir. [par. 79]

3. Bu kişinin gerekirse salıverilmesine olanak tanıyacak şekilde, tutmanın hukuka uygunluğunun hızlı bir şekilde adli incelemesini sağlamak için kişinin tutulması sırasında yasal yollar erişilebilir kılınmalıdır. Bu arada, yasal yollara erişebilirlik, yetkili makamlar tarafından bilinçli bir şekilde yaratılan koşulların başvurulara gerçekçi bir şekilde yasal yol tüketebilme imkânının verilmesine işaret etmektedir. Duruşmanın henüz görülmediği davalarda tutmanın hukuka uygunluğunun belirlenmesi için hızlı bir karar mekanizmasına ihtiyaç duyulmaktadır, çünkü sanık masumiyet karinesinden tamamen yararlanmalıdır. Aynı mantık, derdest soruşturmalarda ki iade amaçlı tutmaya da uygulanabilir. [par. 89 ve 92]

5.1.18 - Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1, 5 / 4; N: 6 / 2

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk), Suçlunun iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Adil yargılama, Kötü muamele

Koşullar:

Bir Rus vatandaşıyla evli ve iki Rus vatandaşına annelik yapan, sığınma başvurusu Retdedilmiş bir Türkmenistan vatandaşının, mali suçlar ve dolandırıcılık suçlarından yargılanmak üzere Rusya'dan Türkmenistan'a iadesi. Türkmenistan Cumhuriyet Başsavcılığı, iade edilmesi halinde başvuranın siyasi zulme, işkenceye, insanlık dışı yahut onur kırıcı herhangi bir muamele veya cezaya maruz kalmayacağına dair güvenceler vermiş, Türkmenistan'ın Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine ve Türkmenistan'da ölüm cezasının 1999 yılında kaldırılmış olmasına dikkat çekmiştir. Ayrıca mektup, her yıl Dini Bayramlarda 1999 mevzuatı uyarınca, pişman olup ıslah edilmeye yöneldiklerinde hükümlüler için genel bir affin bulunduğunu belirtmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Türkmenistan'a iade edilme kararı, Başvurayı işkence, insanlık dışı muamele ve cezaya maruz bırakacaktır. Türkmenistan'da cezai bir şüpheli olarak tutuklanmak dahi, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleyle maruz kalma riskinden endişe etmesi için yeteri oranda dayanak oluşturmaktadır. Türkmen vatandaşı olmaması, başvuranı insan haklarının ihlal edilmesi kapsamında savunmasız bırakacaktır. Rus makamları, başvuranın kötü muamele ile ilgili iddialarını dikkate almamıştır. Bunun yerine, ya Rusya Dış İlişkiler Bakanlığının beyanları gibi eksik materyallere dayanmış, ya da Türkmenistan Cumhuriyet Başsavcılığından gelen mektuplarda olduğu gibi bu tür belgelere daha eğilimli yaklaşmışlardır. Bir mektubu, başvuranın kötü muamele ve adil yargılama güvencelerinin eksikliğine dair iddialarına atıfta bulunmak suretiyle, doğrudan Türkmen makamlarına gönderen Moskova Şehir Mahkemesi başvuranı daha büyük bir işkence riskine maruz bırakmıştır, zira artık başvuran muhalif ve Türkmenistan'ın yurtdışındaki imajını zedelemiş biriymiş gibi algılanacaktır.

2. Rus savcılar ve mahkemelerinin kararları, başvuranın Türkmenistan'da çeşitli suçlar işlediğine atıfta bulunduğundan dolayı masumiyet karinesini ihlal etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, başvuranın şikâyetlerinin mahkemelerce Retdedilmesinin; başvuranın, kendi kişisel durumundan ziyade genelleme yaparak bir varsayımda bulunmasına dayandığını bulmuştur. Ancak Türkmenistan'daki durumu özetleyen bilgiler ve ilk başvuranın, potansiyel olarak uzun süreli mahkûmiyeti gerektiren suçlarla yargılanması göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muamele görme endişesinde başvuranın yeterli oranda dayanağının bulunduğu kanaat getirmiştir. Önceki hükümlerinde Mahkeme, güvencelerin yerine getirilip getirilmediğini denetleyebilecek tarafsız organların bulunmadığı da düşünülürse, Türkmen Hükümeti tarafından sağlanan diplomatik güvenceleri kabul etme konusunda da isteksizdir. Mahkeme ayrıca yetkili makamlarca bizzat başvuru veya görmezden gelinen Sözleşme ilkelerine açık şekilde aykırı eylemlerin güvenilir kaynaklarca rapor edildiği durumlarda, kötü muamele riskine karşı verilen diplomatik güvencelerin bir başına yeterli olmadığını bildirmiştir. Benzer şekilde, görülmekte olan davada Mahkeme,

Türkmen makamları tarafından verilen güvencelerin, iade edilmesi halinde başvuranın ciddi seviyede kötü muamele görme riskine karşı koruma elde edebilmesi için yeterli olup olmadığı hususunda Hükümetle uzlaşmamıştır. [par. 72 ve 73]

2. Rus savcılarının başvuru iade etme yönündeki kararları, başvuranın kendisine isnat edilen suçlardan yargılandığı Türkmenistan makamları tarafından sunulan evraklara açıkça atıfta bulunmaktadır. Benzer şekilde, başvuranın iadesinin hukuka uygunluğu hakkındaki mahkeme kararları, Türkmenistan'daki başvurana karşı derdest suçlamaları tanımlamak için yorumlanmıştır. Bu koşullar etrafında Mahkeme, Rus yetkililerinin yaptığı açıklamaların başvuranın işlediği suçun beyanı anlamına gelmediğini; bundan ziyade, iade talebi ve sonraki iade kararı için bir dayanak oluşturmuş olan "şüpheli durumunu tanımlamıştır. [par. 92]

[NOT: Başvuranın tutukluluğu hakkındaki şikâyet ve Mahkemenin vardığı sonuçlar, yukarıda halihazırda özetlenmiş olan, Mahkemenin geçmiş kararlarıyla benzerlik göstermektedir, (örneğin; Nasrulloev / Rusya, Ismailov ve diğerleri / Rusya, ve Khudyakova / Rusya) bunun sonucu olarak da bu özete dâhil edilmemiştir.]

5.1.19 - Kolompar / Belçika (11613/85, 24 Eylül 1992)

Maddeler: N: 5/1, 5/4

Anahtar Kelimeler: İade, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Süre)

Koşullar:

Gıyapta verilen bir cezanın infaz edilmesi amacıyla başvuranın Belçika'dan İtalya'ya iadesi.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın iade amacıyla tutulması, yasadışı bir biçimde, Belçika'daki ceza kovuşturması neticesinde Belçika mahkemeleri tarafından sanığın iadesinden bağımsız suçlamalarla ilgili olarak verilen kararın infazına hizmet etmiştir.

2. İade işlemleri makul bir hızda yürütülmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Belçika makamları tutmayı Belçika ceza davasında verilen cezaya saydığından dolayı Mahkeme bu tutulma süresini suçlunun iadesi kapsamında değerlendirmemiştir. [par.36]

2. Belçika Devleti başvuranın hareketlerinden kaynaklanan gecikmelerden sorumlu tutulamaz. Başvuran büyük ölçüde kendisinin yarattığı bir durumdan ötürü haklı bir şikâyette bulunamaz. [par.42]

5.1.20 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Maddeler: Y: 5/1, N: 3, 5/1

Anahtar kelimeler: Teminat, Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu), Ölüm cezası, Suçluların iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

Cezai takibat kapsamında Rusya'dan Belarus'a iade. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın, Belarus'a iade edilmesi halinde ölüm cezasına çarptırılma riski söz konusudur; kendisine yöneltilen cezai suçlarla ilgili itirafta bulunmasını sağlamak amacıyla Belarus'taki tutukevlerinde kötü muamele görecektir ve bu tutukevlerinde ağır tutulma şartlarına maruz bırakılacaktır. Başvuran aynı zamanda yukarıda bahsedilen hususların, özellikle de kötü muamele görme riskinin, Rus makamlarınca uygun şekilde incelenmediğini iddia etmiştir.

2. 25 Kasım 2009 tarihli tutma emri, başvuranın tutulma süresine kısıtlama getirmemiştir ve herhangi bir uzatma emri mevcut değildir. Sonradan gelen tutma emirleri, daha uzun tutulma sürelerinin uygulanmasına yetki vermiştir. Tutma emirleri başvurana yöneltilen suçların ağırlığına ve iade davasının henüz görülmemiş olmasına bağlı olarak verilmeye devam etmekle birlikte, başvuranın tutulmasına ilişkin koşullar zaman geçtikçe değişmiş olabilir. Her koşulda, uygulanabilir usullerle mevzuatın açıklığı ve kesinliği yetersiz kalmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Belarus'taki genel insan hakları durumuyla ilgili çeşitli uluslararası raporlara atıfta bulunmanın dışında, başvuran iddia ettiği dini inanışlarından dolayı bireysel bir kötü muamele riskiyle karşı karşıya olduğunu ispat etmemiştir. Belarus'ta Hare Krishna takipçilerinin iddia edildiği gibi zulüm gördüğüne dair ikna edici sav ve kanıt sunmamıştır. Başvuranın iadesi gerçekleşirse, Belarus'ta yargılama başlayana kadar tutuklu bulundurulacağı konusunda taraflar hemfikir olmakla birlikte, başvuranın, talep eden devlette insan haklarının gözlenmesiyle ilgili genel bir soruna atıfta bulunması, iadeyi engellemek için tek başına yeterli bir temel oluşturmamaktadır. Mahkemenin önceden, siyasi ve/veya dini temelli cezai suçlara yönelik getirilen suçlamalar üzerine belli bir ülkeye iade veya sınır dışı etmenin, duruma göre Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca ciddi sorunlar yaratabileceği görüşünde olduğu doğrudur. Aynı zamanda, başvurana sıradan bir cezai suç yöneltildiğinde, bu gibi herhangi özel bir durum söz konusu değildir. Mevcut davada başvurana, örneğin belli herhangi bir siyasi bağlamı bulunmayan, sıradan bir cezai suç yöneltilmiştir. Mevcut davada başvuran siyasi muhalefete dâhil olduğunu iddia etmemektedir. Dolayısıyla başvuranın, Belarus'taki seçimlerle ilgili siyasi değerlendirmelere dayanan çeşitli raporları temel alması inandırıcı değildir. Başvuran, önceden Belarus'ta karıştığı cezai kovuşturmalar kapsamında, gelecekte ciddi bir kötü muamele ve haksız yargılanma riskiyle karşı karşıya kalmasına sebep olacak koşullar olduğunu iddia etmemiştir. Başvuranın Belarus'taki her tutuklu şüphelinin kötü muamele görme riski olduğu iddiası çok geneldir. Mahkeme mevcut belgeleri ve tarafların sunduklarını inceleyip, Belarus'taki insan hakları durumunun bu ülkeye yapılacak iadeleri, örneğin, tutulanların kötü muamele görme riskine istinaden, bütünüyle engelleyecek boyutta olduğunun ispat edilmediği kanaatindedir. Başvuranın aile fertlerinin Belarus'ta önceden zulüm gördüğüne veya kötü muameleye maruz kaldığına dair herhangi bir kanıt mevcut değildir. Mevcut davada, 1998'deki cinayet teşebbüsüyle alakalı olarak, başvuranın aleyhinde kovuşturmanın başlatılmasında iddia edilen gecikmeden, spekülasyonun ötesinde hiçbir anlam çıkarılmamalıdır. Ölüm cezası, o zaman 139/2. maddede belli suçlar için verilmesi mümkün olan cezalar arasında sayılmıştır ve hala sayılmaya devam etmektedir; ancak Mahkeme, başvuranın Belarus'ta devam etmekte olan ceza davasının olası sonucu hakkında tahminde bulunmamalıdır. Başvurana getirilen suçlama-

nın yeniden sınıflandırılabilmesi farz edilse bile, tartışma konusu olmayan söz konusu suçun teşebbüs niteliğinde veya yarım kalmış nitelikte olmasının ölüm cezasını gerektirdiğine ya da bu gibi suçlardan mahkûm olan kişilerin uygulamada ölüm cezasına çarptırılma ihtimalleri olduğuna dair hiçbir kanıt mevcut değildir. Esasında, Belarus Ceza Kanunu'nun 67. maddesinde, ölüm cezasının teşebbüs suçlarında uygulanmaması gerektiği açıkça belirtilmektedir. [par. 87 ila 91 ve 95]

2. 18 Ocak 2010 tarihli mahkeme emri uyarınca başvuranın tutulma süresi 23 Mayıs 2010'da dolmuştur. 24 Mayıs 2010'da yeni bir tutma emri çıkartılmıştır. Tutmanın "hukuka uygunluk" ölçütü dâhilinde olması için iç hukukta temelinin bulunması zorunludur. Rus hukukunda, geçerli bir tutma süresi sona erdikten sonra veya bu kurala istisna teşkil edebilecek bir duruma izin verilmesi ya da bir durum ortaya konması halinde, tutma süresi ne kadar kısa olursa olsun, tutulmanın tutuklu bulundurulmaya devam etmesi mümkün görünmemektedir. Bu nedenle, önceki tutma emrinin 23 Mayıs 2010'da gece yarısında dolmasıyla 24 Mayıs 2010'da yeni bir emrin çıkartılması arasında geçen süre boyunca başvuranın tutuklu bulundurulması "hukuka aykırıdır." [par. 106]

5.1.21 - Mokallal / Ukrayna (19246/10, 10 Kasım 2011)

Maddeler: Y: 5/1; N: 5/1

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk), İade (Gözaltı)

Koşullar:

Sığınma talebinde bulunan bir kişinin, yolsuzluk suçundan yargılanması amacıyla Ukrayna'dan İran'a iade edilmesi. Başvuranın Ukrayna'da İran tutma müzekkeresine dayanarak tutulmasından birkaç ay sonra İran, başvuran ve davadaki mağdur taraflardan biri arasında barışçıl bir uzlaşmaya varıldığından, başvuranın tutulmasının artık gerekli olmadığını bildirmiştir.

İlgili şikâyetler:

Başvuranın tutulması yasal değildi, çünkü sığınmacı statüsü için başvurusu derdest iken, yasa onun iadesine izin vermemektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Başvuranın, mülteci statüsü için başvurusunun incelenmesinden önce iade edilemeyeceğinden, tutulmasının hiçbir amaca hizmet etmediğine dair savı bakımından Mahkeme, yerel yasalar kapsamında bir kişinin iadesini hariç tutan şartların varlığının her türlü iade amacıyla tutulmayı yasa dışı ve keyfi kılacağı her zaman savunmuş olduğunu belirtir. Ukrayna yasası, Ukrayna vatandaşlarının iadesi veya sınırdışı edilmesini tamamen yasaklar. Buna ek olarak, Mülteci Kanunu kapsamında mülteciler sınırdışı edilemez veya belli ülkelere zorla iade edilemezler. Daha önceden, makamlar bir Ukrayna vatandaşına ve bir mülteciye iade amacıyla tutma uyguladıklarında, Mahkeme Sözleşme'nin 5/1. maddesinin ihlalini tespit etmiştir. Fakat ilk davada, başvuranın uyuşu nedeniyle iade başlangıçtan itibaren engellenmiştir, ikinci davadaysa, başvurana mülteci statüsü verilmesi hakkında kararın kesinleşmesi ve bağlayıcılık kazanması anından itibaren iade keyfi olmuştur. Belirtilen davaların tersine, görülmekte olan davada başvuranın ne tutulmasından önce, ne de tutulması sırasında başvurana mülteci statüsü verme hakkında karar alınmamıştır. Başvuranın mülteci statüsü için olan talebinin devam eden incelenmesi, başvuranın daha sonra iade edilmesi olasılığını hariç tutmamıştır. Mahkeme, kişinin Devletin sınırları dışına olası nakliyle bağlantılı her türlü risk ve itirazların incelenmesinin, "sınırdışı etme veya iade etme amacıyla" yapılan eylemlerle ilintili olduğunu ifade eder. Böyle bir inceleme, bu tür risklerin ve itirazların haklı olduklarını ve kişinin naklini engelleyebildiklerini tespit etse dahi, gelecekte meydana gelecek böyle olası bir sonuç, iade talebi incelemesi derdest olan tutmanın yasallığını tek başına geriye dönük olarak etkileyemez. 5/1(f). madde kapsamında istenilen tek şey "sınırdışı etmeyle ilgili dava açılmasıdır". Bu tutma süresi boyunca yetkili makamların amacının başvuranı iade etmek olması ve nihai iade için hiçbir yasal veya fiili engel bulunmaması göz önünde bulundurulduğunda, tutukluluk, Sözleşme'nin 5/1. maddesi anlamında yasalara aykırı veya keyfi olarak kabul edilemez. [par.42 ve 43]

Mahkemenin, başvuranın 12 ve 14 Temmuz 2010 tarihleri arası tutulmasının (başvuranın belirtmediği nedenlerle) yasallığı hakkında vardığı sonuçlar: Bir tutulanı serbest bırakma kararını yürütmede belli bir gecikme anlayışla karşılanabilir ve mahkemelerin çalışması ve belirli formalitelerin gözetilmesi bakımından bu çoğu zaman kaçınılmazdır. Fakat ulusal makamlar bunu asgari düzeyde tutmaya çalışmışlardır. Serbest bırakmayla ilgili yönetim

formaliteleri birkaç saatten fazla bir gecikmeyi haklı çıkaramazlar. Hukuk uygulama makamlarının özgürlükten haksız yere yoksun bırakmayı önleme yükümlülüklerini yerine getirebilecek şekilde yargı sistemlerini düzenlemek, Akit Devletlerin sorumluluğundadır. Mevcut davada, yerel makamların başvuranı serbest bırakma işlemlerini yürütmeleri, başvuranın iadesinin artık gerekli olmadığına dair bildiri almalarından itibaren iki gün sürmüştür. Başvuranı serbest bırakma kararının yürütülmesindeki gecikmeyi en azda tutmak için Davalı Devlet tüm modern bilgi iletme araçlarını kullanmalıydı.

[NOT: Şikâyet ve 17 Haziran 2010 tarihinden önce var olan yerel hukuki çerçeve dâhilinde başvuranın gözaltı halinin yasallığı hakkında Mahkemenin vardığı sonuçlar, Mahkemenin yukarıda özetlenen Soldatenko / Ukrayna davasında vardığı önceki kararına benzerdir ve bu nedenle bu özete dâhil edilmemiştir.]

5.1.22 - Molotchko / Ukrayna (12275/10, 26 Nisan 2012)

Maddeler: Y: 5/1(f), 5/4; N:5/1(f)

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Süre uzunluğu), Suçluların İadesi (Tutuklama), Geçici Tedbir

Koşullar:

Almanya'da önce sığınma hakkı (Belarus karşısında), ardından vatandaşlık elde eden bir şahsın cezai takibat kapsamında Ukrayna'dan Belarus'a iadesi. Ukrayna'ya sığınma başvurusu Retdedilmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

17 Haziran 2010 tarihinden önce başvuranın Ukrayna'da tutuklanması yeterli hukuki temellere dayandırılmış olmadığı gibi, yeni düzenlemeler şahsın o tarihten sonraki tutulma halini Sözleşme'nin gereklilikleriyle uyumlu hale getirmemiştir. Başvuran, devam eden tutulmasının hukuka uygun olduğuna karar veren yerel mahkemenin düzenlemeleri şeklen uyguladığını ve başvuranın kendi iadesine karşı var olan itirazlarını göz önüne almayı ihmal ettiğini özellikle öne sürer. Mahkemeler aynı zamanda, şahsın Belarus'ta hiç iş yeri olmadığı için iş yerinin kötüye kullanılmasından yargılanmayabileceğine ilişkin iddialarını da göz önüne almamıştır. Bu bağlamda, başvuran genellikle ceza muhakemeleri kapsamında talepte bulunan Devlet makam-

larının seçtiği kısıtlayıcı tedbirlerin hukuka aykırı veya takdiri olduğuna ve cezai suçlamaların geçersizliğine dair iddialarının, Ukrayna mahkemelerinin değerlendirme kapsamının dışında kaldığını belirtmiştir. Buna ek olarak mahkemeler, şahsın uzun tutulma süresine rağmen, belli koşulların sağlanması halinde serbest bırakılabileceği ihtimalini göz önüne almamıştır. Ceza Muhakemeleri Kanunu kapsamında duruşma tebliğinin savcılara iletilmesi zorunlu iken, yeni düzenlemeler uyarınca, özgürlüğü muallâkta olan şahsı, ya da şahsın avukatını, konuyla ilgili görülecek bir duruşmadan haberdar etmek yükümlülüğü yoktur. Yeni düzenlemeler Ukrayna Başsavcılığı'nca (GPU) iade taleplerinin incelenmesinde söz konusu kişilerin katılımını öngörmüştür; bu kişilere iade kararlarına karşı itiraz hazırlayıp sunmalarına yetecek zaman verilmemiştir; düzenlemeler, mahkemelerin, kişileri itirazlarının görüşeceği duruşmalardan haberdar etmesini şart koşmamıştır; mahkemelerin iade kararlarının hukuka uygunluğunu değerlendirmesi için kıstaslar belirtilmemiştir; mahkemeler savcılarının bulgularını değerlendirmekle veya söz konusu kişilerin, iade edilecekleri Devlette işkenceye ya da insanlık dışı muameleye maruz kalma tehlikesini veya suçluların iadesine ilişkin alenen adaletin tanınmaması riskini göz önüne almakla yükümlü değildir; böyle bir tehlike, yalnızca söz konusu kişiye mülteci statüsü verilmişse iadenin Retdi için bir dayanak teşkil edebilir. Yeni düzenlemeler uyarınca, iade kararlarına karşı devam etmekte olan itiraz davaları, bu kararların uygulanmasına engel oluşturmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Yeni düzenlemeleri getiren kanun, özellikle de düzenlemelerin yürürlüğe girdiği tarihte tutuklu bulunan kişilere yönelik herhangi geçici bir tertip içermemektedir. Dolayısıyla, başvuranın, kendi durumunda iade amacıyla yakalanmasından önce Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 463(9). maddesinde düzenlenen inceleme sürecini başlatıp başlatamayacağı belirsizdir. Yeni düzenlemelerin başvuranın durumuna uyarlanabilmesinde belirsizlik olduğu durumlarda, yetkili makamlar ilgili adli inceleme süreci yoluyla gecikme olmaksızın başvuranın devam eden tutulmasının yeni düzenlemelerle uyumlu olduğunu kesinleştirmekle yükümlüdür. Yeni düzenlemeler yürürlüğe girdikten sonra altı gün boyunca hiçbir inceleme başlatılmamış, gecikmeye yönelik hiçbir gerekçe sunulmamıştır. Başvuranın kimlik, uyruk ve meslek bilgileri 23 Haziran 2010 tarihine kadar Ukrayna Başsavcılığı'nca

toplanmıştır. Bu bilgiler, Belarus'ta başvuranın aleyhindeki ceza davasına ve başvuranın bu ülkedeki faaliyetlerine dair bilgilerle bir arada sunulmuştur. Ukrayna Başsavcılığı, başvuranın bu ülkede siyasi zulüm gördüğüne ilişkin iddiaları üzerine Ukrayna Devlet Emniyet Hizmetleri'nden (SBU) ve Ukrayna Dışişleri Bakanlığı'ndan da tavsiye almıştır. Başvuranın iadesine yönelik talebe ilişkin karar almada, yukarıda belirtilen bilgilerin eksik olduğunu öne süreceği herhangi bir husus bulunmamaktadır. Mahkeme 17 Haziran 2010'da suçluların iadesine ilişkin yeni düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle, yapılan sorgulamanın yeni düzenlemelerle uyumlu olduğunu kesinleştirmek için ek süre tanımak gerektiğini kabul edebilir. Ancak Mahkeme, yeni düzenlemede genel olarak bir aylık bir süre tanınmasına rağmen, yetkili makamların sorgulamayı 12 ay boyunca devam ettirmelerine ilişkin herhangi bir gerekçe sunmadığını da belirtmektedir. Mahkemeye sunulmuş olan belgeler, 29 Temmuz 2010 ve 19 Mayıs 2011 tarihleri arasında ilgili süreçlerin, başvuranın iadesinin hukuka uygun olup olmayacağına karar vermek amacıyla faal ve özenli biçimde izlendiğini göstermektedir. Mahkeme aynı zamanda yetkili makamların, başvuranın iadesiyle ilgili kararı, başvuranın mülteci statüsü alma talebine ilişkin süreç belli olana kadar geciktirmek zorunda olduğunun taraflarca öne sürülmediğini belirtmektedir. Mevcut davada Mahkemenin belirttiği geçici tedbir, Belarus'a iade kararının verilmesine bu nitelikte bir engel teşkil etmemiştir, zira bu tedbir kararın uygulanmasını engellemeyi amaçlamaktadır ve gerek esas gerek usul yönünden yetkili makamların karar verme sürecini herhangi bir şekilde kısıtlamamaktadır. Usul yönünden, Mahkeme 39. Kural'da belirtilen ve kişinin iadesini önleyen bir geçici tedbirin, kişinin kendi iadesine ilişkin karar belli olana kadar tutuklu olarak kalmasını gerektirmediğini veya buna temel teşkil etmediğini tekrarlamayı gerekli görmüştür. Başvuranın incelemede yer almasına getirilen kısıtlamalara ilişkin savına yönelik olarak, Mahkeme dava süresince, avukatlarının yardımıyla başvuranın, tutulmasının devam etmesi için savcının yaptığı taleplere yorum yapma ve kendi savlarını yargının asliye ve temyiz safhalarında mahkeme huzurunda sunup savunma fırsatının olduğunu gözlemlemiştir. Başvuran, tutulmasıyla ilgili kendinin veya avukatlarının zamanında haber almadığı hiçbir duruşmadan bahsetmemiştir. Asliye mahkemesinde görülen her duruşmada mevcuttur. Davaya özgü koşullara bakıldığında, başvuranın temyiz duruşmalarına katılmasına izin verilmemesi, taraflar arasındaki "kuvvet eşitliğini" bozmuş veya davayı

haksız kılmamıştır. Başvuranın avukatları temyiz duruşmalarında mevcuttur ve başvuran bu duruşmalarda avukatlarının dile getiremeyeceği savları olduğunu öne sürmemiştir. Mahkeme, başvuranın tutulmasına karar veren ulusal mahkemelerin, başvuranın kendi iadesine karşı itirazlarına yönelik ek bir sorgulama düzenlemekle yükümlü olduğu görüşünü benimsememektedir. Mahkeme, başvuranın tutulma süresinin sorgulamanın tamamlanması için gereken makul süreyi aşır aşmadığını incelemeyi ihmal etmemeleri gerektiği kanaatindedir. [par. 159, 160, 161, 171 ila 174, 182 ve 188]

5.1.23 - Nasrulloyev / Rusya (656/06, 11 Ekim 2007)

Maddeler: Y: 5 / 1 (f), 5 / 4

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk), Suçlunun İadesi (Tutuklama)

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın Rusya'dan Tacikistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. 13 ve 21 Ağustos 2003 tarihleri arasında başvuran herhangi bir huku-ki karar olmaksızın tutuklu bulundurulmuş, tutulması Rusya kanunlarıncı belirtilen azami on sekiz aylık süreyi aşmış ve iade edilmek üzere tutuklu bulundurulmasına ilişkin hükümler şeffaflık ve öngörülebilirlik yönünden şartları karşılamamıştır.

2. Şahsın tutulması herhangi bir adli karar veya inceleme olmaksızın kendiliğinden devam etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Sözleşme'nin 5/1 (f) maddesi, iade edilmek üzere hakkında dava açılan bir kişinin tutuklu bulundurulması için örneğin bu kişinin başka bir suç işlemesini ya da kanundan kaçmasını engellemek maksadını gerekli kılmaktadır. İade edilmek üzere yapılacak tutmanın yasal mevzuatı meselesi üzerinde yerel makamların tutarsız ve karşılıklı duruşları göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, başvuranın özgürlüğünden yoksun bırakılmasının keyfilığe karşı yeterli önlemlerle sınırlandırılmadığı görüşündedir. [par. 69 ve 70]

2. Tutulan şahsın Rusya kanunları uyarınca yakalamanın hukuka uygunluğunun incelenmesi amacıyla soruşturmada yer alma hakkı, mahkemeye başvurup tahliyesini talep etme hakkı vardır, ancak Rus kanunlarındaki uygulanabilir hükümlerin kaleme alınışında bu işlemlerin tutulanın inisiyatifiyile başlatılabileceğine dair bir ibare yoktur, zira başsavcının tutma tedbirinin uzatılması için başvurması gerekmektedir. Mevcut davada ise bu işlemler başvuranın tutuklu kaldığı üç yıl içinde yalnızca bir kez ve savcının başvurusu üzerine gerçekleştirilmiştir. Rus kanunları kural olarak, muhtemelen anayasal özgürlük hakkını da içeren hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin iddia hakkındaki şikâyetlerin adli incelemesini dikkate almaktadır, ancak bu hükümler yalnızca “şüpheliler”, “sanıklar” veya daha genel bir tabirle “ceza kovuşturmasının taraflarına” şikâyette bulunabilmek için bir statü sağlamıştır. Rus Ceza Kanunu uyarınca başvuran ne “şüpheli” ne de “sanık”tır, zira Rusya’da bu kişiye karşı açılmış bir ceza davası yoktur. Ayrıca Rus makamları bu kişiye karşı Rusya’da herhangi bir soruşturma açılmamış olması nedeniyle başvurunu cezai kovuşturmaya taraf olarak tanımayı sürekli olarak Retdetmiştir. Bu yaklaşım açık bir şekilde başvuranın, tutulmasının hukuka uygunluğuna ilişkin adli inceleme talep etme konusundaki ehliyetine zarar vermiştir. [par. 88 ve 89]

5.1.24 - Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Maddeler: N: 2, 3, 5/1(f), 5/3, 5/4, 6/1, 18

Anahtar Kelimeler: İade, Geçici Tedbir, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Uzunluk), Suçluların İadesi (Destekleyici Dokümanlar), Adil Yargılama, Kötü Muamele

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın İsviçre’den Amerika Birleşik Devletlerine iadesi. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. İadesinin gerçekleştirilmesi halinde, başvuran CIA ajanları tarafından öldürülecektir.

2. Başvuranın iade edilmek üzere tutulduğu süre olarak üç yıl ve sekiz ay aşırı uzundur.

3. Başvuranın iade işlemlerinde adil yargılama yapılmamıştır. (silahların eşitliği)

4. Başvuranın iadesine ilişkin dava bir mahkemede açılana kadar, tutulmanın meşruiyeti mahkemece incelenmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Doğruluğu kanıtlanmamış beyanlar ilk bakışta kötü muamele riskini ispatlayacak yeterli deliller tesis etmemektedir. [sayfa 165, par.1]

2. Sözleşme'nin 5/3. maddesi suçlunun iade edilmek üzere tutulduğu davalarda uygulanmamaktadır. Şahsın iade işlemlerinin yeterli bir çabayla yürütülmemesi halinde, söz konusu şahsın iade edilmek üzere tutulması Sözleşme'nin 5/1(f) maddesi uyarınca artık hukuka uygun değildir. Kendi tutulma süresinin uzunluğundan şikâyet eden biri tahliye talebinde bulunmalı –yahut en azından mevcut talebini yinelemiş olmalıdır. [sayfa 167 ve 168, par.3 ve 4]

3. Talep edilen Devlet makamları, suç isnadı veya cezai kovuşturmaya esas teşkil eden olay delillerinin suçlunun iadesi kapsamındaki işlemlerde ibraz edilmesinden hiçbir şekilde mükellef değildir. [sayfa 168, par.5]

4. Herhangi bir zaman içerisinde tutulmasıyla ilgili olarak bir hukuk yolunun bulunmadığından şikâyet eden biri, eğer bu hukuk yolu daha önceden kendisi için mevcut bulunup kendisi bu yola başvurmamışsa, Sözleşme'nin ihlal edildiğinden bahisle mağdur olduğunu iddia edemez. [sayfa 141]

5.1.25 - Öcalan / Türkiye (46221/99, 12 Mayıs 2005)

Maddeler: Y: 3, 5/3, 5/4, 6/1, 6/3(b)(c); N: 2, 5/1, 14, 34

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk), Ölüm Cezası, Sınırdışı Edilme, Suçlunun İadesi (Tutuklama), Adil Yargılanma, Suçlunun İadesi İle Sınırdışı Veya Sınırdışı Arasındaki İlişki

Koşullar:

Bir Kürt aktivistin Kenya'dan Türkiye'ye sınırdışı edilmesi veya "atipik iadesi".

İlgili şikâyetler:

Başvuran, yürürlükteki iade usulü takip edilmeksizin yasadışı bir biçimde hürriyetinden mahrum bırakıldığından şikâyet etmiştir (bunun yerine yurtdışında yargı yetkilerinin dışında hareket eden Türk makamlarınca fiilen alıkonulmuştur).

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Bir devletin yetkililerinin başka bir devletin toprağında izin almaksızın tutma yapması tutulan kişinin Sözleşme'nin 5/1. maddesi kapsamındaki güvenlikle alakalı bireysel haklarını etkilemektedir. Sözleşme, suçluların iadesi hakkındaki antlaşmalar çerçevesinde yahut sınırdışı ile ilgili meselelerde kaçak failerin adalet önüne getirilmesi amacıyla devletlerarasında yapılan işbirliğine Sözleşme'de tanınmış özel haklara müdahale olmaması kaydıyla mani olmamaktadır. Bir kaçağın devletlerarası yapılan işbirliği sonucunda teslim edilmesi, yakalamayı tek başına yasadışı yapmadığı gibi Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında da herhangi bir soruna yol açmamaktadır. İlgili devletlerarasında gerçekleştirilen bir işbirliği sonucunda olması ve kaçağın yakalanması için verilen emrin yasal dayanağının, kaçağın ülkesindeki makamlar tarafından çıkarılmış bir yakalama emri olması kaydıyla, atipik bir şekilde olsa dahi başvuranın iadesi Sözleşme'ye aykırı olarak düşünülemez. [par. 85, 86, 87 ve 89]

5.1.26 - Quinn / Fransa (18580/91, 22 Mart 1995)

Maddeler: Y: 5/1, 5/3

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Süre uzunluğu),

Koşullar:

Başvuranın, kovuşturulmak üzere Fransa'dan İsviçre'ye iadesi. İade işlemleri kapsamında başvuranın bir yıl, on bir ay, altı gün tutulması.

İlgili şikâyetler:

1. Yerel ceza yargılamaları neticesinde, Fransız mahkemesi tarafından başvuranın derhal serbest bırakılması yönünde verilen bir emre rağmen, Paris Cumhuriyet Savcılığının iade işlemlerini başlatmasına zaman tanımak için tutma keyfen devam ettirilmiştir. Başvuranın iade edilmek üzere tutulma-

sı, Fransa'da yürütülen ceza yargılamalarında artık bir sona gelen tutma süresinin farklı bir yasal temelde uzatılmasına neden olmuştur. Fransa'daki soruşturmayla ilgili amaçlara dönük olarak başvuranın iade sürecinin ihlal edildiği iddia edilmiştir.

2. Başvuranın iade edilmek üzere yaklaşık 2 yıl tutulması, iade sürecini ihlal etmiş ve haksız çıkarmıştır. Fransız makamlarının gerçek amacı, Fransa'daki soruşturmanın takibi için başvurunu gerekli süre boyunca kendi tasarrufları altında tutmak olmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Bir tutulan kişinin tahliyesine hükmeden bir kararın icra edilmesinde yaşanacak bazı gecikmeler anlaşılabilir. Ancak mevcut davada başvuran, iddianameyi hazırlayan birimin şahsın "derhal" salıverilmesine hükmeden kararından sonra bu karar şahsa tebliğ edilmeksizin veya işleme konmaksızın 11 saat daha tutuklu kalmıştır. [par.42]

2. Başvuranın iade amaçlı tutulmasının hükmedildiği amaçtan başka bir amaç güttüğüne ve gizli bir yargılama öncesi tutmanın söz konusu olduğuna dair herhangi bir delil yoktur. Başvuranın iade işlemlerinin ve yerel ceza yargılamalarının aynı anda yürütülüyor olması, iç hukukla ilgili amaçlara yönelik olarak, iade sürecinin ihlal edildiği sonucunu ortaya koyamaz. Başvuranın iade edilmek üzere tutulduğu süre olağandışı bir şekilde uzun olmuştur. Kişinin hürriyetinden yoksun bırakılması yalnızca iade işlemleri süresince haklı gösterilebilir. Bu tür yargılamaların gerekli özen gösterilerek yürütülmemesi halinde, tutma Sözleşme'nin 5/1(f) maddesi uyarınca haklı çıkarılamaz. [par.47 ve 48]

5.1.27 - Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Maddeler: Y: 3; N: 5/1, 5/4, 34

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Süre uzunluğu), Suçluların İadesi (Tutuklama), Suçluların İadesi (Ret Gereççeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından kendisine mülteci statüsü verilen ve Rusya'ya sığınma başvurusunda bulunan

(başvuru henüz karara bağlanmamıştır) bir şahsın Özbek anayasal düzenini bozmaktan yargılanmak üzere Rusya'dan Özbekistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran iade edilirse Özbekistan'da Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal eden nitelikte kötü muameleye maruz kalacaktır. Başvuran, yargılamanın en başında bile Özbek makamları tarafından masumiyet karinesini ihlal edecek şekilde suçlu olarak görülmektedir.

2. Başvuranın iade maksadıyla tutuklu bulundurulması, Sözleşme'nin 5. maddesinde belirtilen hukuka uygunluk koşulunu ihlal etmektedir.

3. Yetkili makamlar iade davasının görülmesine ilişkin yeterli özeni göstermemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuranın talep eden devlette kötü muamele göreceğine ilişkin "tartışmasız" bir kanıt göstermesini talep etmek, ondan gelecekte belli bir olayın gerçekleşeceğini ispat etmesini istemekle eşdeğerdir. Bu ise, imkânsız olmanın yanı sıra kişi için orantısız bir yük teşkil edecektir. Bu tür davalarda değerlendirilmesi gereken, başvurayı talep eden devlete göndermenin öngörülebilir sonuçlarıdır. Yerel mahkemelerin Özbekistan'daki insan hakları durumuna dair incelemesi, ek ayrıntılara yer verilmeksizin, çeşitli yerel makamların gerçekleştirdiği denetlemelerin verdiği sonuçlara yapılan atıfla sınırlıdır. Bu noktaya ilişkin daha fazla ayrıntının bulunmadığı hallerde Mahkeme, yukarıda belirtilen sorgulamanın sonuçlarına kısa bir atıf yapılmasının, ev sahibi ülkedeki insan hakları durumunun incelenmesi açısından yeterli kabul edilemeyeceği görüşündedir. [par. 117 ve 119]

2. Başvuranın uydurma suçlamalar temelinde tutuklu kaldığını ileri sürdüğü anlaşılabilirse de, Sözleşme'nin 5/1(f). maddesi açısından, temeldeki sınırdışı etme veya iade kararının milli hukuk veya Sözleşme uyarınca gerekçelendirilip gerekçelendirilemeyeceğinin davanın esasına herhangi bir etkisi yoktur. [par. 150]

3. Başvuranın geçici sığınma başvurusu, 7 Temmuz 2011'den beri yerel makamlarca karara bağlanmamıştır. Bu koşullarda, Mahkeme, iade hususuna etki edebilecek fiillerin yetkili makamlarca davada göz önüne alındığına

ve davaya bakan yetkili makamların ve mahkemelerin davaya ilişkin makul bir zaman içerisinde karar verdiklerine kanaat etmektedir. [par. 165]

5.1.28 - Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1 (f), 5 / 4

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk) Suçlunun İadesi (Tutuklama, Ret Gerekçeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranın, cezai takibat amacıyla Rusya'dan Türkmenistan'a iadesi.

İlgili şikâyetler:

1. Rus makamları Türkmenistan'da gerçek bir işkence ve etnik güdümlü zulüm riskinin bulunduğuna işaret eden bilgileri göz ardı etmiştir. İşkence ve kötü muamele Türkmenistan'daki tutuklulara yaygın biçimde uygulanmakta olup, etnik bir azınlığın bir üyesi olan başvuran da tehlikeye oldukça açık bir konumda olacaktır.

2. İade öncesi tutma hukuka aykırıdır, zira iç ve uluslararası mevzuatta belirtilmiş olan usulle uyumlu değildir. Dava gereken özende yürütülmemiş buna mukabil olarak da tutma keyfi bir şekilde icra edilmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Çeşitli tarafsız kaynaklardan alınan delillere göre, aşırı derecede kötü tutma koşulları, kötü muamele ve işkence, Türkmenistan'daki durumu gözlemleyen herkes için büyük bir kaygı oluşturmaktadır. 3. madde tarafından sağlanan koruma, Mültecilerin Durumu ile ilgili 1951 Sözleşmesi'nin 33. maddesi tarafından sağlanan korumadan daha geniş çaplıdır. Güvenceler verilmiş olsa bile, raporlar göstermektedir ki, Türkmenistan makamları uluslararası gözlemcilerin ülkeye ve özellikle tutukevlerine erişimini sistematik olarak Retdetmiştir. Bu koşullar altında, tutukluların durumunu gözlemleyecek tarafsız bir yöntemin bulunmadığı düşünülürse, Mahkeme başvuranın işkenceye maruz kalmayacağına dair güvencelerin geçerliliğini sorgulamakla mükelleftir. Başvuranın Türkmenistan'a iade edilmesi halinde,

neReteysel kesin olarak tutulacak ve hapisshanedede yıllar geçirme riskiyle karşı karşıya kalacaktır. Başvuranın, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal eden bir muameleyle karşılaşacağına dair yeterli oranda dayanak mevcuttur. [par. 116, 118, 119 ve 121]

2. Başvuran on iki ay on sekiz gün tutuklu kalmıştır. Hükümetin gözlemlerinde belirttiği ve yerel makamlarca da birkaç defa dile getirildiği üzere, iade davası bu sürenin çoğunda "ertelenmiştir". Hükümet, Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesi uyarınca Mahkemece belirtilen geçici tedbire atıfta bulunmuş olsa da bu sav, yasal durumları belirlenmeksizin kişilerin süresiz tutulmasına bir dayanak sağlamak için kullanılamaz. Mevcut davada bu tarihe kadar alınmış herhangi bir karar olmaksızın, başvuranın tutulmasının devam eden iade davası tarafından haklı çıkarıldığı görünmemektedir. [par. 132]

5.1.29 - Sanchez - Reisse / İsviçre (9862/82, 21 Ekim 1986)

Maddeler: Y: 5/4

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi), Suçlunun İadesi (Tutma/Tutuklama)

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın İsviçre'den Arjantin'e iadesi. Başvuranın şartlı tahliye yönündeki yinelenen talepleri İsviçre makamları tarafından Retdedilmiştir.

İlgili şikâyetler:

Başvuranın iade amaçlı tutulmasına karşı itiraz etme hususunda İsviçre sistemi Sözleşme'nin 5/4. maddesi altında yeterli güvence sağlamamıştır, şöyle ki:

1. Mahkemeye doğrudan erişim sağlanmamıştır.
2. Kişinin kendi savunmasını yapması mümkün olmamıştır.
3. Devletin görüşüne yanıt vermek ve mahkemede şahsen bulunmak mümkün olmamıştır.
4. İade işlemleri süreci çok uzun sürmüştür.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. İade, doğası gereğince bir Devletin uluslararası ilişkilerini de ihtiva ettiğinden, yürütme organının böylesine hassas bir alanda etki edebilecek bir tedbir hakkında görüş bildirebilme fırsatının olması anlaşılabilir. [sayfa 45]

2. İade işlemlerinde bir avukatın yardımına başvurma imkânı, iadesi talep edilen ve ilgili devlet içerisinde yabancı konumunda bulunan ve bu nedenle o devletin yargı sistemine genellikle yabancı olan kişiye önemli bir güvence sağlamaktadır. [sayfa 47]

3. Sözleşme'nin 5/4. maddesi, Devletin bir şekilde iadesi talep edilen kişiye Çekişmeli Yargı Usulü imkânının sunulmasını gerektirmektedir. Kişiye Devletin görüşü hakkında yazılı fikir beyan edebilme fırsatını sunmak uygun bir yöntem teşkil etmiş olacaktır. [par.51]

4. İade hususu, tahliye talepleri için zemin sağlamakta ve meselenin mü-talaasını mutlaka etkilemektedir. Her ne zaman yabancı bir devletin iade talebi başlangıçta talep edilen Devlet makamlarınca kabul edilemez görünmezse, uygulanacak kural şahsı tutmaktır, tahliye ise istisnai bir durumdur. Ancak başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğu hususunda olumlu ya da olumsuz yönde hızlı bir karar verilmelidir. [par. 57]

5.1.30 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Maddeler: Y: 5/4; N: 3, 5/1, 8

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk, Süre uzunluğu), Suçluların İadesi (Tutuklama, Ret Gereççeleri), Aile Hayatı (Ailenin Bölünmesi), Kötü Muamele

Koşullar:

Askeri bir suçtan yargılanmak amacıyla Rusya'dan Özbekistan'a iade. Ge-çici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. İade halinde başvuran Özbekistan'da Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecek şekilde kötü muamele görecektir. Talep eden Devletin sunduğu teminatlar, kötü muamele riskini göz ardı etmeye yetmemektedir. Makamların teminatlara uygun davranmalarını ve herhangi bir ihlal durumunda sorumlu tutulmalarını sağlayacak yerel düzeyde bir kontrol mekanizma-

sı bulunmamaktadır. İade talebini takiben Başsavcılığın, Özbek muadiline gönderdiği, başvuranın Rusya'ya sığınma başvurusunda bulunma niyeti ve Özbekistan'daki insan hakları durumuna getirdiği eleştirilere ilişkin bilgiler, kendisini siyasi zulüm riskine daha da açık hale getirmektedir. İtibar sahibi uluslararası kaynakların Özbekistan'da işkencenin sistematik şekilde uygulandığına ilişkin tanımlarına bakıldığında, Özbek makamların verdiği teminatlar kötü muamele riskine karşı sağlam bir güvence teşkil etmemiştir. Özbekistan'daki genel insan hakları durumuna ilişkin çok sayıdaki uluslararası rapor göz önüne alındığında, talep eden Devletin iç yasaları ve uluslararası anlaşmalara taraf olması, kötü muameleye karşı başvurana uygun koruma sağlamaya yeterli görülmemiştir.

2. İade öncesi tutma süresi 29 Ekim 2009 tarihinde, mahkeme tutma kararını ilk verdiği zaman başlamıştır. Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 109. maddesindeki on iki aylık süre yasal süre böylece 29 Ekim 2010 tarihinde bitmiş olduğu için başvuranın 29 Ekim 2010 ve 11 Ocak 2011 tarihleri arasında tutuklu bulundurulması hukuki bir temele dayanmamaktadır. İade öncesi tutmayı düzenleyen hukuki hükümler, başvuranın azami yasal tutulma süresini hesaplamasına fırsat vermemiştir. Sonuç olarak, yerel mahkemeler bu hükümleri keyfi olarak yorumlayıp uygulamıştır. Yerel makamlar, iade davasını görürken, özellikle söz konusu işlemlerin askıya alındığı 3 Şubat ve 24 Ocak 2010 tarihler arasında, beklenen özeni göstermemiştir. Yerel mahkemeler, iade davasında kaydedilen ilerlemeyi göz önüne almayı ihmal etmiştir.

3. Başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğu hızlıca karara bağlanmamıştır.

4. İade emrinin uygulanması, başvuranın, eşi ve çocuklarıyla, özellikle de Rusya'da bakıma ihtiyacı olan kızıyla, ilişkisinde "kayda değer ve telafisi olmayan" sonuçlar doğuracaktır. Hükümetin diğer uluslararası yükümlülüklerine atıfta bulunması, Sözleşme'nin 8. maddesi altındaki yükümlülüklerine ağır basmak için yeterli görülmediğinden dolayı, başvuranın iadesi, Sözleşme'nin 8/2. maddesinde belirtilen amaçların hiçbirini gözetmemektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuran kötü muameleye maruz kalmaya yalnızca genel bir atıfta bulunmuştur. Özbekistan'da işkence dâhil, insan hakkı ihlallerine sıkça rastlan-

dığını, Özbek dilini iyi konuşmadığı ve Özbekistan'daki siyasi ortamı genel olarak onaylamadığı için bu ülkede iş yerinde ayrımcılığa uğrayabileceğini ve siyasi zulüm görebileceğini ileri sürmüştür. Ancak ne kendi ne de ailesi siyasi veya dini açıdan faal veya zulüm görmüş değildir. Başvuran, eşinin, ülkeden ayrılmadan önce Özbek polisi tarafından tehdit edildiğini belirtmiştir, fakat buna ilişkin ek bilgi sunmamıştır. Özbek emniyet yetkilileri tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığına ilişkin herhangi bir kişisel deneyimine veya uluslararası kuruluşların veya Birleşmiş Milletler'in konuya ilişkin yayımlamış olduğu raporlara dayanarak konuşmamıştır. İki dereceli yargı yetkisine sahip mahkemeler dâhil olmak üzere yerel makamlar, başvuranın savlarını uygun biçimde değerlendirmiş ve asılsız olarak göz ardı etmiştir. Etnik Özbek kökenli olmayan, Rusça konuşan şüphelilerin, etnik Özbek kökenli şüphelilerden farklı muamele gördüğüne dair Mahkeme'ye hiçbir delil sunulmamıştır. Başvuranın, Özbekistan'daki her şüphelinin kötü muamele görme riski olduğuna ilişkin iddiaları ikna edici değildir. Buna ek olarak, Mahkemeye sunulan belgeler, başvuranın, talep eden devlette kötü muamele görmeye açık olan herhangi bir yasaklanmış dini harekete veya savunmasız gruba bağlı olduğunu ya da ne başvuranın ne de ailesinin Özbekistan'da zulüm gördüğünü veya kötü muameleye maruz kaldığını göstermemektedir. İade davası süresince, başvuranın çoğunlukla kendisine Özbekistan'da yapılan suçlamalara karşı çıkması ve ülkedeki ekonomik ortamın ve insan hakları durumunun genel olarak kötü olduğunu dile getirmesi önem teşkil eder. Başvuran, ailesinin refahını, özellikle de ekonomik refahını sağlama almak için Özbekistan'dan gittiğini belirtmiştir. Ocak 2010'a kadar, diğer bir değişle iadesine ilişkin tutulmasının bitiminden hemen sonra ve Rusya'ya geldikten yedi yıl sonrasına kadar sığınma veya mültecilik başvurusunda bulunmamıştır. [par. 130, 131, 137 ve 138]

2. İstinaf mahkemesi, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 109. maddesine ve Minsk Sözleşmesine dayanarak tutma emirlerindeki zaman kısıtlamalarını belirlemiştir. Hem istinaf hem de bölge mahkemeleri, iade davasının ve başvuranın mültecilik veya sığınma başvuruları dâhil olmak üzere başvuranın tutukluluğuyla ilişkili sayılan hukuka uygunluk durumunu ve çeşitli koşulları değerlendirmiştir. Mahkemenin Akit Devlete, kişinin ikinci bir ihbara kadar belli bir ülkeye iade edilmemesinin istendiğini işaret etmesini takiben geçici bir tedbirin uygulanmasının, o kişinin hürriyetinden yoksun bırakılmasının Sözleşme'nin 5 / 1 maddesiyle uyumlu olup olmaması üzerinde

herhangi bir bağlayıcılığı yoktur. Diğer bir deyişle, yerel makamlar hala iç hukuka uygun hareket etmek zorundadır. İade davası, mahkemenin talebi üzerine üç aydan uzun süre için askıya alınmış olmasına rağmen, devam etmektedir ve iç hukukla uyumludur. [par. 158, 168 ve 170]

3. Bazıları on ila otuz günü bulan gecikmelerin büyük çoğunluğunun, dava dosyasının asliye mahkemesinden temyiz mahkemesine gönderilmesinde geçen süreyle alakalı olduğu görülmektedir. Görünüşe göre, yerel mevzuatta bu konuya ilişkin herhangi bir zaman kısıtlaması belirtilmemiştir. Dolayısıyla temyiz davasının uzunluğundan tamamıyla yerel makamların sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğunun ikinci derece mahkeme tarafından belirlenmesine yönelik, karmaşık herhangi bir hususun bulunmadığı görülmektedir. Tutulmanın uygun biçimde incelenmesinin, örneğin, başvuranın sağlık durumu gibi kişisel koşullarına ilişkin ek gözlemlerin yapılmasını ve ek belgelerin toplanmasını gerektirdiği de öne sürülmemiştir. Mahkeme, davalı Devletin kendi hukuk sistemini tutmayla ilgili hususların hızlı bir şekilde incelenmesine olanak tanıyacak şekilde düzenlemekle yükümlü olduğu görüşündedir. [par. 184, 185 ve 186]

4. Mahkeme, suçla mücadele kapsamında devletlerarasındaki iade düzenlemelerinin öneminin farkında olarak, başvuranın bir Akit Devletteki kişisel veya aile hayatının, ancak istisnai koşullarda kişinin iadesiyle ulaşmaya çalışılan meşru hedefe ağır basabildiğine inanmaktadır. Başvuranın iade emrinin uygulanmasından sonra aile hayatını sürdürmekte hatırı sayılır derecede zorluk çekeceği ispat edilmemiştir. İadenin, ailenin başvuranla olan ilişkisini nasıl etkileyeceği veya etkileyip etkilemeyeceği belirsizdir. Başvuranın (o zaman on altı yaşında olan ve şimdi reşit olmuş olan) kızının gördüğü tıbbi bakıma ilişkin olarak, incelemeyi yapan mahkemeler bu hususu başvuranın anlattığı kadarıyla dikkate almıştır. Başvuran olmadan da tedaviye devam edilebileceği görülmektedir. Çocukların yararının ve refahının, kendi başına veya diğer etkenlerle birlikte, iade aleyhinde ağır basacağı inandırıcı bir şekilde ortaya konmamıştır. Mevcut durum herhangi bir "istisnai koşul" teşkil etmemekle birlikte, iade emrinin uygulanmasının başvuranın aile hayatında özellikle ciddi sonuçlar doğuracağı ispat edilmemiştir. Mahkeme, başvurana yöneltilen suçlamaların ağırlığına ve Rusya'nın kendi iade yükümlülüklerini gerçekleştirmekteki meşru çıkarlarına uygun olarak, başvuran hakkındaki iade kararının gözetilen meşru amaçla orantılı olduğuna kanaat etmektedir. [par. 196, 200, 201 ve 202]

5.1.31 - Shamayev ve diğeri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Maddeler: Y: 3, 5/2, 5/4, 13, 34, 38/1(a); N: 2, 3, 5/1

Anahtar Kelimeler: Teminat, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Yakalanma Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı), Ölüm Cezası, Suçlunun İadesi (Tutma/Tutuklama, Etkili Yasal Yollar, Ret Gereççeleri), Kötü Muamele, Geçici Tedbir

Koşullar:

Çeçen ve Kist menşeli 13 Rus ve Gürcü vatandaşın Gürcistan'dan Rusya'ya iadesi. Başvuranların 5'i hakkında geçici tedbirlere uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerindeki şartların bir ihlali olarak, Gürcistan makamlarının iadesi yapılan başvuranları Rusya'da ölüm cezasına çarptırılma, yargısız infaz ve kötü muamele risklerine maruz bıraktığını düşünmektedir. Diğer başvuranlar Rus makamlarına teslim edilirlerse aynı kadere maruz kalacaklardır. Başvuranlara göre, CPT bizzat beyanlarından birinde Rusya'nın imzalamış olduğu teminatlara riayet etmediğini belirtmiştir. Rusya'daki ölüm cezasının ertelenmesinin herhangi bir yasal bağlayıcı dayanağının olmadığını, ayrıca Çeçen kökenli erkeklerin Rus makamlarının temsilcileri tarafından sistematik olarak kötü muameleye maruz bırakıldıklarını iddia etmişlerdir.

2. Başvuranlar ne hapishaneye nakledilirken ne de daha sonra bilgilendirilmemiş olup, yalnızca Rus makamlarına teslim edilme maksadıyla yakalanmışlardır. Başvuranlar bu şekilde bu yakalamanın hukuka uygunluğunu sorgulama olanağından mahrum bırakılmışlardır.

3. İadesi yapılan başvuranlar havaalanına götürülmeden hemen önce iadeleri hakkında bilgilendirilmişlerdir. İade kararları kendilerine tebliğ edilmediği için mahkeme huzurunda Sözleşme'nin 2 ve 3. maddeleri uyarınca şikâyetlerini belirtme imkânından mahrum bırakılmışlardır. Buna ek olarak iade kararları yerel mahkemeler nezdinde başvuranların avukatlarına tebliğ edilmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Kötü muamele yapıldığına dair deliller; yeterince güçlü, açık ve uyumlu çıkarım veya aksi ispat edilmemiş benzer fiili karinelerin birlikte bulunması sonucu ortaya çıkabilir. Rusya tarafından sağlanan teminatların güvenilirliğini değerlendirirken, bu teminatların Rus sistemi içerisinde mahkemeler nezdinde kovuşturmayaya katılan Rus savcılarının faaliyetlerini yöneten Başsavcı tarafından verilmiş olması önemlidir. Savcılık makamları ayrıca Rusya'daki mahkûmların hakları bakımından denetimsel bir rol de üstlenmiş olup, bu rol ceza ve tutuk evlerini herhangi bir engel olmaksızın ziyaret etme ve denetleme hakkını da içermektedir. Başvuranların temsilcileri, Rusya'da başvurularına karşı mevcut bulunan riskin varlığını iddia ederken, iadenin bir sonucu olarak müvekkillerinin maruz kalacağı risk olasılığıyla ilgili yeterli bilgi sunamamışlardır. Diğer özel bilgilerin yokluğunda, Çeçenistan Cumhuriyetindeki anlaşmazlığın genel içeriğiyle ilgili olarak başvuruların temsilcileri tarafından Mahkemeye sunulan deliller, başvuruların kişisel durumlarının kendilerini, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleme riskine maruz bırakacağını göstermemektedir. Sadece kötü muameleye maruz kalma olasılığı, özellikle Gürcistan makamları bu olasılığa karşı Rusya'dan teminat almış olduğu da göz önüne alınarak, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlali olarak değerlendirilmesi için yeterli değildir. Çeçenistan Cumhuriyetindeki ihtilafı karakterize eden aşırı şiddet göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, başvuruların hayatlarının riske girmesi konusunda korkuyu kapılmış oldukları hususunu göz ardı edemez, ancak sadece böyle bir risk Sözleşmenin 2. maddesinin ihlalini gerektirmez. [par. 338, 344, 350, 352 ve 371]

2. Başvuranların yargılama öncesi tutuklanması ve iade edilmek üzere yapılan tutma kısmen çakışmıştır. Ancak kovuşturma ve iade süreçlerinin eş zamanlı olarak yürütülmüş olması, iç hukukla alakalı amaçlara yönelik olarak iade sürecinde suiistimal yapıldığı sonucunu ortaya çıkarmamaktadır. Başvuranın iadesi bağlamında, Gürcistan hukukunun yabancı bir yakalama emrine karşı doğrudan hukuki yaptırımı mevcuttur, ancak birinin yerel bir kararla iade kapsamında tutuklanması zorunlu değildir. Eğer üç aydan sonra tutma kararının talep eden devlet tarafından uzatılması istenmemişse iadesi istenen şahıs tahliye edilmelidir. Mahkeme bunun sonucu olarak bu süre zarfında başvuruların tutulmasına Sözleşme'nin 5/1(c) ve (f) maddesinde belirtilen muafiyetlerle hükmedilmiş olduğunu ve bunun Gürcistan sisteminde sağlanan yasal tedbirler bakımından yasadışı olmadığına işaret

etmektedir. Ancak başvurular Sözleşme'nin 5/2.maddesindeki amaçlara yönelik olarak yeterli oranda bilgi edinmemişlerdir (iade edilmek üzere tutulduklarına dair). [par. 400, 401, 402, 406 ve 426.]

3. Yalnızca Cezaevi Müdürü ve cezaevi yönetiminin diğer üç çalışanı hazırlanmakta olan teslim (iade) hakkında bilgi sahibidir. Mahkemeye göre, böylesi bir yürütme usulü şeffaf olarak addedilemez olup, ilgili makamların, başvuruları iade tedbirleri hakkında korumak adına gerekli adımları attığını ortaya koymamaktadır. Bir iade kararına karşı çıkabilmek için başvurular veya avukatları, yetkili makamlar tarafından resmi olarak ve zamanında bilgilendirilmelidir. Buna uygun olarak Hükümet, başvuruların avukatlarının varlığından ancak devlet idaresindeki bir sızıntıdan haberdar oldukları tedbire karşı itiraz etmemelerini gerekçe göstererek eleştirmek adına yeterli dayanağa sahip değildir. Mahkeme, iadenin yapıldığı Devletten kaçma sebebi Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerine aykırı biçimde muamele göreceği korkusu olan birinin havaalanına götürülmeden hemen önce bilgilendirilmesini kabul edilemez bulmaktadır. Ne iadesi yapılan başvurular ne de avukatları başvurular hakkında çıkarılan iade kararına ilişkin bilgilendirilmiş olup, yetkili makamlar, en azından teorik olarak kendileri için mümkün olabilecek temyiz hakkının verilmesini haksız bir şekilde engellemişlerdir. [par. 453, 454, 458, 460 ve 461]

5.1.32 - Shchebet / Rusya (16074/07, 12 Haziran 2008)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1, 5 / 4

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk), Suçlunun İadesi (Tutuklama), Kötü Muamele

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla başvuranın Rusya'dan Belarus'a iadesi.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran Rus Anayasasının belirlemiş olduğu kırk sekiz saatlik süre zarfında, adli bir karar olmaksızın tutulmuştur.

2. Başvuran, tutulmasının hukuka uygun olmadığı hususunda mahkemeye yapılacak bir şikâyetin etkili olamayacağını, zira Cumhuriyet Başsavcılığının hem kendisinin tutulmasının ifası, hem de haklarına saygı gösterilmesi-

ni temin etmek gibi çifte görevi bulunduğunu ifade etmiştir. Ayrıca ilgili Rus Mahkemesi huzurunda duruşmaya çıkarılmadığından ötürü de şikâyetle bulunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuranın tutukluluğunu takiben herhangi bir tutanak tutulmamıştır (polis memurları iade davası çerçevesinde yakalama tutanağına gerek duyulmadığına inanmaktadır). İç hukukun doğru yorumlanıp yorumlanmadığına bakılmaksızın yakalama emrinin yokluğu önemli bir eksiklik olarak addedilmelidir, zira bir kişinin tutanaksız bir şekilde yakalanması Sözleşme'nin 5. maddesinde belirtilen temel öneme sahip güvencelerin tam aksi yönde olup, bu hükme çok ciddi ihlal teşkil etmektedir. Tutukluluk tarihi, zaman ve yeri, tutuklunun adı, tutukluluk nedenleri ve bunu etkileyen kişinin adı (Tutuklamayı yapanın) gibi bilgilerin yer aldığı bir tutanağın olmaması Sözleşme'nin 5. maddesinin amacı ve hukuka uygunluk şartıyla uyumsuzdur. Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 16. madde 4. paragrafına benzer bir şekilde, Minsk Sözleşmesi'nin 62. maddesi iade talebi ulaşana kadar devam eden geçici tutmanın aşırı uzun sürmesine karşı ilave bir güvence sağlamaktadır. Bu güvence bir kişinin kırk gün boyunca tutuklu kalması yönünde bir hüküm vermekten ziyade bu süre zarfında talebin ulaşmaması halinde kişinin kırkıncı gün serbest bırakılması gerektiğini belirtmektedir. Bir başka deyişle, iç hukuk uyarınca tutmaya kırk günü aşacak şekilde hükmedilebileceği belirtilse de Minsk Sözleşmesi'nin 62. maddesi iade talebinin yokluğunda kırk günden uzun süre tutuklu kalmış bir kimsenin serbest bırakılmasını gerektirmektedir. [par. 63, 67 ve 68]

2. Yürürlükteki Rus hukukunun ilgili hükümleri yalnızca "ceza davası tarafları"na şikâyetle bulunma hakkı öngörmektedir. Rus makamları başvuranı ceza davasının tarafı olarak görmeyi devamlı olarak Retdetmiştir. Bu yaklaşım, başvuranın tutukluluğu hakkında adli inceleme başlatılmasını sağlamayı açıkça sekteye uğratmıştır. [par. 78]

5.1.33 - Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)

Maddeler: Y: 3, 5 / 1 (f), 5 / 4, 13

Anahtar Kelimeler: Teminat, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk), Suçlunun iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

Başvuranın cezai takibat amacıyla Ukrayna'dan Türkmenistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın iadesiyle ilgili olarak davanın durumu hakkında bilgi eksikliği ve buna karşı çıkma araçları ile başvuranın dava dosyasıyla ilgili materyallere ve adli yardıma erişememesi başvuranın yargıya etkin biçimde erişimini ciddi şekilde engellemiştir. Türkmenistan'da kişileri itirafa zorlamak için işkence yöntemi uygulanmakta olup, başvuran dehşet verici tutma koşulları riskiyle baş başa kalacaktır. Türkmenistan'da tutulmanın hukuki incelemesi yönündeki eksiklikler, başvuranı tutulma sırasındaki haklarını asgari düzeyde kullanabilmekten bile mahrum bırakmıştır. Hatta Başvuran daha acımasız bir kötü muamele riskiyle karşı karşıya olabilir, zira kendisi Rus vatandaşı olup etnik kökeni de Türkmen değildir. İlgili uluslararası materyaller Türkmenistan'ın sürekli olarak başlıca insan hakları sözleşmeleri kapsamındaki yükümlülüklerini dikkate almadığını ve uluslararası örgütlerin tavsiyelerini icra etmediğini ve bu örgütlerin izleme kurullarıyla işbirliğine gitmediğini göstermektedir. Bu koşullarda başvuran, haklarının ve bu yükümlülüklerin Devlet kurumları tarafından riayet edilmesini gözlemleme noktasında Türkmen makamlarının liyakatinden tereddüt etmektedir. Türkmenistan Hükümetinin, Ukrayna Hükümetine sunduğu güvenceler her ne olursa olsun etkin bir işkence önleme sistemin yokluğundan ötürü bu güvencelerin gözlemlenmesini garanti edemeyecekleri kanısındadır.

2. Başvuranın iadesi için Rus Cumhuriyet Başsavcılığına resmi talebin ulaştığı 30 Ocak 2007 tarihinden önce, başvuranın tutulması Sözleşme'nin 5/1 (c). maddesi çerçevesindedir. Ancak bu tarihten sonra tutma "iade edilmek üzere" ele alınabilir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğinin raporları birbirine paralel olarak aşırı kalabalık, sağlıksız beslenme ve tedavi edilmeyen hastalıklar da dâhil olmak üzere son derece kötü koşullara dikkat çekmiş, işkence ve kötü muamele yapıldığına dair suçlamalar, ilgili Türkmen makamları tarafından araştırılmamıştır. Bu raporları hazırla-

yan makamların yetki ve saygınlığı, bunların bir araya getirilmesine sebep olan araştırmaların ciddiyeti, muallâk olan konularda yapılan çıkarımların birbiriyle uyumlu olması ve bu sonuçların diğer kaynaklar tarafından özet olarak desteklenmesi göz önünde bulundurulursa, Mahkeme bunların güvenilirliğinden şüphe duymamaktadır. Başvuranın, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak etnik kökeninden ötürü ciddi manada kötü muamele ve ceza riskiyle karşı karşıya olduğu iddiasına yönelik olarak, mevcut materyaller arasında Türkmen olmayan şüphelilerin Türkmen etnik kökenine sahip kişilerden farklı bir muameleye maruz kaldıklarına dair herhangi bir delil yoktur. Yukarıda değerlendirilen materyallerden görülüyor ki; yakalanan herhangi bir şüpheli, itiraf ettirilme yahut yalnızca bir suçlu olduğu için cezalandırılma güdüsüyle işkence veya insanlık dışı, onur kırıcı muameleyle ciddi bir şekilde karşı karşıyadır. Başvuranın nispeten küçük ve siyasi içerikli olmayan bir suçtan ötürü aranmasına rağmen, böylesi bir durumda dahi şüpheli olarak tutuklu bulunması, kendisinin Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı nitelikte muameleye maruz kalma korkusuna yeteri oranda dayanak oluşturmaktadır. Türkmenistan Cumhuriyet Başsavcısı Birinci Yardımcısı veya temsil ettiği kurumun Devlet adına böyle güvenceler vermek üzere yetkilendirildiği belirtilmemiştir. İşkencenin önlemesi adına etkili bir sistemin yokluğunda bu gibi güvencelere itibar edilip edilmeyeceğini görmek zordur. Uluslararası insan hakları raporları, hem hükümetler arası hem de sivil toplum kaynaklarından gelen tutarlı bilgilere rağmen, insan hakları ve insan hakları ihlallerinin koşulsuz olarak Retdedilmesi alanında Türkmen makamlarının uluslararası işbirliği hususuyla ilgili olarak ciddi sorunlar ortaya koymuştur. Yukarıdaki bulgular ışığında Mahkeme, mevcut davada verilen güvencelerin başvuranın iade edilmesi durumunda kötü muamele riskine karşı bir teminat için yeterli olacağı yönünde Hükümetle uzlaşma sağlamaz. [par. 71, 72 ve 73]

2. Mahkeme, Hükümetin iç hukukun bir parçası olarak, Minsk Sözleşmesi'nin iade davalarında ve iade amacıyla başvuranın tutuklu bulundurulması hususuna yasal bir temel oluşturabileceği yönündeki görüşünü kabul etmektedir. Ancak Sözleşme'nin 5/1 (f) maddesi, iade amacıyla başvuranın tutuklu bulundurulmasının "kanunca öngörülen usule uygun olarak" gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Minsk Sözleşmesi, talep edilen Devlet'in keyfiyete karşı önlemler almasını sağlayacak belirli bir usul öngörmemektedir. [par. 112]

5.1.34 - Soliyev / Rusya (62400/10, 5 Haziran 2012)

Maddeler: N: 5/4

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk, Süre uzunluğu), Suçluların İadesi (Tutuklama)

Koşullar:

Bir sığınmacının, anayasal düzeni bozmak, dini bir tarikata üye olmak ve bölücü unsurlar yaymaktan yargılanmak üzere Rusya'dan Özbekistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur. İade kötü muamele riskinden ötürü Retdedilmiştir.

İlgili şikâyet:

Başvuranın 28 ve 30 Eylül 2010 tarihleri arasında tutuklu bulundurulması hukuka aykırıdır. Başvuranın, tutulmasına itiraz etmesi için hiçbir etkin usul mevcut olmamıştır. Başvuran ve avukatlarına temyiz duruşmasında hazır bulunmaları için fırsat tanınmamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, savcının uzatma talebinin istinaf mahkemesine sunulmasının yedi günlük süreyi ihlal ettiğini kabul etse bile, bu usulsüzlük Sözleşme'nin 5/1. maddesini ihlal edecek nitelikte değildir. Başvuranın tutuklu bulundurulmasına ve tutulmanın uzatılmasına karar verilen duruşmalar, adli nitelikte bir çeşit periyodik inceleme teşkil etmiştir. Asliye mahkemesinin, Sözleşme'nin 5/1(f). maddesine göre, iade maksadıyla "hukuka uygun" tutuklama için esas olan şartları değerlendirmesine olanak sağlanması tartışma konusu değildir. Buna ek olarak, Sözleşme'nin 5/4. maddesi, Akit Devletleri, tutmanın hukuka uygun olup olmadığının incelenmesi için ikinci derece mahkemeleri görevlendirilmekle yükümlü tutmaz. Başvuranın ve avukatının temyiz duruşmasından haberdar edilmemiş olması, talihsiz bir gelişme olmakla birlikte bu koşullar çerçevesinde, Sözleşme'nin 5/4. maddesini ihlal etmemektedir. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranın ve avukatının asliye mahkemesinde görülen tutukluluk duruşmasında hazır bulduklarını kaydetmektedir. Bu duruşmanın adil olmadığına işaret eden hiçbir husus bulunmamaktadır. Temyiz mahkemesi, başvuranın tutulmasını yazılı olarak sunulan belgeler temelinde incelemiş ve alt derece mahkemesi tara-

findan verilen tutma emrini onamıştır. Savcının sözlü olarak herhangi ek bir sav öne sürdüğü veya yeni delil sunduğu tespit edilmemiştir. [par. 38, 59, 60 ve 66]

5.1.35 - Stephens / Malta (11956/07, 21 Nisan 2009)

Maddeler: Y: 5/1; N: 5/4, 7, 13

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu)

Koşullar:

Başvuranın Malta'da etki doğuran İspanya'da işlenmiş cezai bir suçtan ötürü Cezai takibat amacıyla İspanya'dan Malta'ya iade (İspanya'dan Malta'ya uyuşturucu gizli nakil anlaşması).

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran "bir suç" işlediğine yönelik makul bir şüpheye dayanarak "hukuka uygun olarak" tutulmamıştır. Başvuranın yakalanması emrini veren mahkemenin buna yetkisi yoktur. Başvuranın suçlandığı olgular Malta'da takip edilebilir bir suç için yeterli değildir. (çünkü Malta dışında işlenen bir suç hakkında Malta'da dava açılmaz).

2. Yakalama Emri geçersiz ilan edildikten sonra Malta makamlarının başvuranın İspanya'da serbest bırakılması karşısındaki eylemsizliği, başvuranın on gün daha tutuklu kalmasıyla sonuçlanmıştır. İnterpol ile irtibata geçerek Maltalı makamlar mesajı yanlış adrese yanlış kuryeyle göndermiştir. Avrupa Yakalama Emri yürürlüğe girmeden önce, iade talepleri diplomatik kanallar aracılığıyla yürütülmekteydi ve yalnızca Bakanın bu tür talepleri durdurma yetkisi vardı. Ancak AG, yakalama emrinin iptal edilmesine rağmen, Bakana başvuranın iadesini geri çekmesini önermemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Hukuk Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri, başvuranın suçlanmış olduğu olayların Malta kanunları uyarınca bir suç teşkil ettiğini açık bir şekilde belirterek, kanunun nasıl yorumlanacağı hususuna tam bir açıklık getirmiştir. Böylesi bir yorumlama yerel uygulamada alışlagelmiş

olup, daha sonra başvuranı cezalandırmış olan ceza mahkemeleri tarafından teyit edilmiştir. Sonuç olarak, başvurana isnat edilen suçlar Mahkeme içtihadı anlamında yeterli “nitelikte” bir “hukuk” teşkil etmiş olup, hiçbir şey Malta mahkemelerinin ilgili yerel kanun hükümlerini mantıksız bir şekilde yahut aksi halde ilgili ceza kanununu kapsamı dışında kalacak cezayı müstelzim fiillere neden olacak şekilde yorumladığını öneremez. Onların yorumu ayrıca bu bağlamda başvuranın tutulmasını hukuka aykırı yapacak şekilde keyfi değildir. [par. 63]

2. Malta, başvuranın İspanya’da tutulmuş olmasına bakılmaksızın, tutulmanın ilk dönemi için Sözleşme’nin 5/1. maddesinin ihlali kapsamındaki sorumluluğu üstlenmiştir. [par. 79]

5.1.36 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Maddeler: Y: 3; N: 5/1

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk, Süre uzunluğu), İade (Tutuklama, Ret Gereççeleri), Kötü Muamele, Geçici Tedbir

Koşullar:

Rusya’da geçici olarak sığınma hakkı elde eden bir şahsın radikal bir dini örgüte üye olması nedeniyle yargılanmak üzere Rusya’dan Özbekistan’a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın Özbekistan’a iadesi kendisini kötü muamele görme konusunda gerçek bir riske maruz bırakacaktır. Rus makamlarının hiçbiri, başvuranın Özbekistan’a iadesi halinde, kötü muamele görme riski olduğuna yönelik iddiasını uygun olarak incelememiştir. Bu makamlar yalnızca Rus Hükümet kurumlarından elde edilen belgeleri temel almışlardır. Güvenilir, bağımsız kaynakları incelemeye yönelik hiçbir adım atılmamıştır.

1. İade davası, özellikle de Mahkeme’nin geçici tedbir kararı almasının ardından, gerekli özenle yürütülmediği ve yürütülmemeye devam ettiği için başvuranın tutulması gerekçelendirilmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Bu nitelikte belgelerin değerlendirilmesinde, belgenin kaynağı, özellikle de bağımsız oluşu, güvenilirliği ve tarafsızlığı göz önüne alınmalıdır. Raporlar için ise, yazarının yetkileri ve itibarı, oluşturulmasında yürütülen soruşturmanın ciddiyeti, vardığı sonuçların tutarlılığı ve diğer kaynaklarca doğruluğunun desteklenmesi dikkate alınması gereken noktalardır. Söz konusu ülkedeki belgenin yazarının duruşuna ve raporlama kapasitesine de önem verilmelidir. Bu açıdan Mahkeme, Devletlerin (gerek belli bir davadaki davalı Devlet gerek herhangi bir Akit veya Akit Olmayan Devlet) diplomatik misyonları ve bilgi toplayabilme yeterlilikleri yoluyla, Mahkemenin nezdindeki davayı değerlendirmesine son derece yararlı olabilecek belgelerin sağlanabileceğini gözlemlemektedir. Mahkeme, bu durumun, Devletlerin ve sivil toplum örgütlerinin yapamayacakları biçimde yerinde inceleme ve değerlendirme yapabilmelerinin yanı sıra talep eden devletin makamlarına doğrudan erişebilme özellikleri göz önüne alındığında, Birleşmiş Milletler kurumları açısından daha çok uygulanabilir olması gerektiği görüşündedir. Mahkeme birçok raporun, mahiyeti gereği, genel değerlendirme niteliğinde olduğunu, ancak talep eden devletteki insan hakları durumunu ele alan ve Mahkeme nezdinde ele alınan bir davadaki kötü muamele hususunda iddia edilen gerçek riskin gerekçelerine doğrudan değinen raporlara gereken şekilde daha fazla önem verilmesi gerektiğini kabul etmektedir. Bağımsız değerlendirmelere verilecek önem, kaçınılmaz olarak bu değerlendirmelerin Sözleşme'nin 3. maddesindeki içeriğe ne kadar uyumlu olduğuna bağlı olmak zorundadır. Özbekistan'daki tutulanlara ilişkin, güncellenmiş ve güvenilir mevcut kaynak tutulanların kötü muameleye maruz kalmasına yönelik devam eden ciddi hususu doğrulamaktadır. Mahkeme, yerel makamların ve Mahkeme huzurunda Hükümetin, Özbek makamlarının başvurana yönelik hâlihazırdaki olumsuz eğilimli ilgisi de dâhil olmak üzere, yukarıda belirtilen değerlendirmeler ışığında iddia edilen kötü muamele riskini gidermek için öne sürdüğü, belirsiz özet gerekçeye dikkat çekmektedir. Buna ek olarak, mevcut davada adlî incelemeyi yürüten mahkemenin, kötü muamele riskine ilişkin iddianın "kendi başına iade emrine itiraz için gerekçe teşkil etmediğini" belirttiği kaydedilmiştir. Bu koşullarda Mahkeme, kötü muamele riskine ilişkin hususun iade davasında etraflıca incelendiğinden şüphe etmektedir. Yerel kapsamda, Rus kamu makamları tarafından sağlananlar dışında, güvenilir kaynaklardan gelen belgeleri değerlendirmek

için hiçbir adil girişimde bulunulmamıştır. Mahkeme, ulusal makamların, Özbekistan'ın kötü muamele riskini gidermeye yönelik teminatlarını hiçbir değerlendirmeye ya da tartışmaya tabii tutmadan güvenilir bulmasının ikna edici olduğu kanaatinde değildir. [par. 99, 100, 109, 120 ve 121]

2. Mahkemenin Akit Devlete, kişinin ikinci bir ihbara kadar belli bir ülkeye iade edilmemesinin istendiğini belli etmesini takiben bir geçici tedbirin uygulanması, tek başına o kişinin özgürlüğünün elinden alınabilmesinin Sözleşme'nin 5/1. maddesiyle uyumlu olup olmamasına etki etmez. Diğer bir deyişle, yerel makamlar hala iç hukuka uygun hareket etmektedir. Mevcut davada, başvuranın Mayıs ve Kasım 2011 arasında tutuklu bulundurulmasının Rus hukukuna aykırı olduğu, ulusal mahkemelere konuyla ilgili şikâyetlerin sunulmasının ardından Mahkemenin huzurunda ispatlanmamıştır. Ulusal mahkeme başvuranın tutulmasını, Rus hukukundaki ilgili hukuki gerekçeler temelinde, diğer bir deyişle başvuranın serbest olması halinde yargılamadan kaçacağı gerekçesiyle uzatmıştır. İkinci olarak, iade maksadıyla tutuklu bulundurmanın mevcut davada on sekiz aylık azami yasal süreye tabii olduğu da göz önüne alınmalıdır. Bu sürenin sona ermesiyle, başvuran savcının talebi üzerine serbest bırakılmıştır. Son olarak, makamların kötü niyetle hareket ettiğine, başvuranın uygun olmayan koşullarda tutuklu bulundurulduğuna veya tutulmanın herhangi diğer bir sebepten ötürü keyfi olduğuna dair bir bulgu yoktur. [par. 140 ve 141]

5.1.37 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Maddeler: Y: 5 / 1(f), 5 / 4; N: 3, 5 / 1(f), 6

Anahtar Kelimeler: Teminatlar, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk), Suçlunun İadesi (Tutuklama, Ret Gerekçeleri), Adil Yargılama, Kötü Muamele

Koşullar:

Bir banka malvarlığının geniş çapta zimmete geçirilmesiyle ilgili bir cezai takibat için sığınma başvurusu Retdedilmiş bir başvuranın Rusya'dan Kazakistan'a iadesi. Kazakistan Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuran hakkındaki ceza kovuşturmasının ne siyasal güdümlü ne de ayrımcı bir temele dayanmadığını, ceza kovuşturmasının sona ermesinden sonra başvuranın cezasını çekmesi halinde Kazakistan'ı terk etmekte özgür olduğu ve iade edilmesi halinde, başvurana yeterli oranda tıbbi yardımın yapılacağı gü-

vencelerini vermiştir. Ayrıca iade edilmesi halinde başvuranın işkence yahut kötü muameleye maruz kalmayacağını, çekişmeli yargılama esaslarına bağlı kalarak adil ve açık duruşma hakkına sahip olacağı güvencesini vermiştir. Bu güvenceler ayrıca; iade edilmesi halinde başvuranın Adalet Bakanlığına bağlı bir tutukevinde kalacağını ve başvurana karşı yürütülen tüm ceza kovuşturması sürecince, Rus makamlarının yetkili temsilcilerinin, Kazakistan makamlarının vermiş oldukları taahhütleri yerine getirip getirmediğini incelemek amacıyla başvuranın tutulduğu tutukevine girişlerinin serbest bırakılacağını belirten Kazakistan Dış İşleri Bakan Yardımcısı tarafından da tasdik edilmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Çeşitli sivil toplum örgütlerinin raporlarına atıfla bulunan başvuran, Kazakistan'daki insan haklarının halinin endişe verici olduğunu, tutukluların işkence görmesinin ise alışılabilir bir durum olduğunu belirtmiştir. Tutma şartları, Kazakistan'daki tutukevlerinde kalanlara sağlanan tıbbi yardımlarda olduğu gibi zayıf ve yetersizdir. Ayrıca Haziran 2010'da Kazakistan, "Başkan Nazarbayev'e aleni hakaret etmeyi ya da yaşamıyla ilgili gerçekleri saptırmayı" cezai suç kabul eden "Milletin Lideri" hakkındaki kanunu yürürlüğe koymuştur. Kazakistan'da tutuklu bulunan herhangi bir şüpheli işkence görme riskiyle karşı karşıyadır. Sayın Ablyazov'un cezai kovuşturması siyasi güdümlüdür. Kazakistan makamları, yolsuzluk suçlamalarının yanı sıra, terörizmle suçlanmışlardır. Ayrıca soruşturma makamları, başvuranın Sayın Ablyazov ile bir "güven ilişkisi" içerisinde olduğunu göz önünde bulundursa da, yapılan suçlamaların siyasi bir havası vardı. Kazakistan'a iade edilmesi halinde, Sayın Ablyazov'u suçlu gösterecek ifadeler alabilmek için başvuranın işkence göreceği açıktır. Yüksek mevkili Kazakistan yetkilileri, başvuranı hasta olarak tutulduğu yoğun bakımı basıp, misillemeyle tehdit ederek, onlarla işbirliği yapmaması halinde tıbbi yardımı keseceklerini söyleyerek, başvurana hâlihazırda işkence etmiştir. Ayrıca Sayın Ablyazov'u suçlu gösterecek ifadeler vermeyi kabul etmemesi halinde kendisini avukatı ve bir Rus soruşturmacının yanında misillemeyle tehdit eden Kazakistan Cumhuriyet Başsavcılığından bir görevli, kendisini Rusya'da tutukluyken ziyaret etmiştir.

2. Başvuran ayrıca, iadesini isteyen devletteki mevcut kötü tıbbi koşullar ve sağlık durumu göz önünde bulundurulduğunda, tedavisi için gerekli tıbbi yardımı bu ülkede alacağından şüphe duymaktadır.

3. Kazakistan makamları tarafından sağlanan güvenceler güvenilir olmayıp, bu güvencelerden bir tanesi başvurayı, aldığı tıbbi yardımı kesmekle tehdit eden aynı kişidir. Başvuran iade edildiğinde, Rus Makamları, Kazakistan makamlarının taahhütlerini yerine getirip getirmemesiyle artık ilgilenmeyeceklerdir.

4. Başvuran Kazakistan'da adil bir yargılamadan mahrum kalma riskiyle karşı karşıyadır çünkü BTA yönetimi siyasi güdümlüdür. Kazakistan'daki mahkemeler bağımsız değildir. Hâkimler de, başvurana karşı yapılan cezai kovuşturmanın sonucuyla yakından ilgilenen Başkan tarafından atanmıştır. Kazakistan'daki avukatlar, Devlet makamları tarafından baskı altına alınmış, yerel mahkemeler ise Kazakistan'daki ceza davasıyla ilgili olarak başvuranın avukatını tanımamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, başvurana Kazakistan'da hastanede yatarken yüksek mevkili Kazakistan yetkilileri tarafından yapıldığı iddia edilen tehditlerle ilgili olarak başvuranın ifadesinin kanıttan yoksun olduğu ve önemli tezatlar içerdiğini düşünmektedir. Rusya'da tutukluymken Kazakistanlı bir görevli tarafından misilleme ile tehdit edildiğine dair belirsiz ifadesinden ayrı olarak, bu konuşmayla ilgili olarak hangi tutukevinde tutulduğu, sözü elden konuşma veya konuşmaların hangi tarih ve koşullar etrafından gerçekleştiği veya konuşma hakkında herhangi bir özel detay vermek gibi ek herhangi bir bilgi sunamamıştır. Başvuranın, Bay Nazarbayev'in, Bay Ablyazov'un arkadaşlarının "sorumluluk taşıması gerektiği"ne dair açıklamasına atıfta bulunması göz önünde bulundurularak, olayın tamamı birlikte değerlendirildiğinde, Mahkeme sözü geçen ifadenin, Bay Ablyazov'un affedilmesi hususunda Bay Nazarbayev'e mektup yazan işadamlarıyla alakalı olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme ayrıca Başkanın bu ifadesi ile mektubu imzalayanlar arasında bulunmayan, Bay Ablyazov'un tahliye edilmesi için çalışmalar içinde bulunmamış veya bu kişiyle herhangi bir siyasi veya karşıt faaliyetlerde bulunduğunu hiçbir zaman belirtmemiş başvuran arasında herhangi bir bağlantı bulamamaktadır. Başvuranın, Bay Ablyazov tarafından önceden kurulmuş özel şirketin başına geçmesi, bu iki kişinin siyasi olarak birlikte hareket ettiği anlamına gelemez. Bunun sonucu olarak Mahkeme, Bay Nazarbayev'in ifadesinin, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleye maruz kalacağına dair kişisel risk taşıyan bir gösterge olarak

anılması hususunda ikna edilmiş değildir. Mahkeme benzer şekilde, BTA Banka malvarlıklarının zimmete geçirilmesiyle ilgili yürütülen ceza kovuşturmasıyla ilgili olarak yapılan medya bilgilendirmesi sırasında Kazakistanlı GPO temsilcilerinin yaptığı açıklamaların, başvuranın kötü muamele göreceğine dair iddia edilen riski destekleyecek bir faktör olarak anılması hususunda da ikna olmamıştır. Mahkeme ayrıca, Mahkemeye sunulan hiçbir kaynağın, dolandırıcılıktan şüphelenilen, duruşmaya çağrılan veya bu dolandırıcılık suçlarından hâlihazırda hüküm giymiş herhangi bir eski BTA çalışanına karşı kötü muamele, işkence veya benzeri bir muamele riski iddiasına karşı herhangi bir atıfta bulunmadığını, bu kaynakların aynı zamanda Bay Ablyazov ile “bir güven ilişkisi” içerisinde bulunan insanların da işkence veya kötü muamele riskine dair bir önermede bulunmadığını not etmektedir. Bu arka planda, mahkeme, eski BTA yönetimine karşı yürütülen ceza kovuşturmasını “siyasi güdümlü” olarak niteleyen Freedom House’ın yaftasının, özellikle başvuran için kendisinin de iddia ettiği işkence riskine karşı bir gösterge olduğu hususunda ikna olmuş değildir. [par. 206, 207, 208 ve 209]

1. Başvuranın, ortalama yaşam süresi de dâhil olmak üzere, içinde bulunduğu koşulların Akit Devletten sınırdışı edilmesi halinde düşüş göstermesi Sözleşme’nin 3. maddesinin ihlali için bir neden teşkil etmez. Ciddi ruhsal ve fiziksel rahatsızlıktan müzdarip bir yabancıyı, bu hastalığın tedavisi için gerekli tıbbi imkânların Akit Devletten daha az bulunduğu başka bir ülkeye sınırdışı kararı Sözleşme’nin 3. maddesi bağlamında bir durum teşkil edebilir, ancak bu ihraca karşı zorlayıcı insani gerekçelerin bulunduğu çok az istisnai durumda geçerlidir. Başvuran, Tip II diyabet ve hipertansiyon da dâhil olmak üzere bununla alakalı birtakım hastalıklardan şikâyetçidir. Başvuran, sağlık durumunun kritik olduğuna dair herhangi bir tıbbi delil göstermemiştir. Elindeki materyalleri göz önünde bulunduran mahkeme, başvuranın şu an için rahatsız olduğu sağlık sorunlarının Sözleşme’nin 3. maddesi kapsamında ciddi bir sorun teşkil edeceği konusunda ikna olmuş değildir. [par. 210 ve 212]

2. Görülmekte olan davada Mahkeme, Kazakistanlı makamlar tarafından sağlanan güvencelerin daha genel bir durum olduğu eğilimindedir. Ayrıca yetkili Rus makamlarının ceza kovuşturması sırasında başvurana erişimlerine izin verileceğine dair bir ifade içerirken, Hükümet, bu konu üzerinde detaylı çalışmamış ve bu taahhütlerle uyumluluğun – diplomatik yahut gözlemleme kanalıyla - tarafsız bir şekilde kontrol edilebileceği herhangi bir

özel mekanizmanın mevcut olup olmadığını belirtmemiştir. Benzeri konularda Kazakistan'la önceden yaptıkları işbirliği çalışmalarında hiçbir sorunla karşılaşmamış olmalarına dair yaptıkları belirsiz atıflar, Mahkemenin bu güvenceler hakkındaki şüpheleri bertaraf etmesi için yeterli değildir. [par. 203]

3. Başvuranın, Kazakistan'da adaletin tanınmamasıyla karşılaşacağına dair korkularını desteklemek adına öne sürdüğü tek gerekçe, Kazakistan mahkemelerinin başvuranın avukatını ceza kovuşturmasına kabul etmemesiyle ilgilidir. Ancak Mahkemenin elindeki materyaller, 2009 yılında belirtilmemiş bir tarihte Kazakistan soruşturma makamlarının dolandırıcılık suçlamalarıyla ilgili önceki bazı BTA Banka çalışanlarına (dava no. 0951701710002) karşı yürütülen ceza davasını ayırıp Almatinskiy Bölge Mahkemesine incelenmek amacıyla gönderilirken, başvuran aleyhine kalan suçlamaların henüz yargılama aşamasına geçilmemiş olan 095751701710001 sayılı ceza davasında kaldığını göstermektedir. Buna mukabil olarak, Mahkeme, başvuranın taraf olmadığı önceki davayla ilgili olarak yürütülen kovuşturmaya başvuranın temsilcisinin kabul edilmemesini makul bulmaktadır. Bu başlık kapsamında başvuranın öne sürdüğü arta kalan iddialar çok genel ve belirsizdir. Bu iddiaların hiç biri, başvuranın Kazakistan'da adil yargılamanın açıkça tanınmaması iddiasını destekleyecek düzeyde değildir. [par. 223 ve 224]

[NOT: Başvuranın tutukluluğunun hukuka uygunluğuyla ilgili şikâyet ve Mahkemenin vardığı sonuçlar halihazırda yukarıda özetlenmiş önceki birtakım Mahkeme kararlarına benzer olup (örneğin Nasrulloev / Rusya, İsmailov ve diğerleri / Rusya, Khudyakova / Rusya) bu özete dâhil edilmemiştir.]

5.1.38 - Zandbergs / Letonya (71092/01, 20 Aralık 2011)

Maddeler: Y: 5/3, 5/4; N: 6/1

Anahtar kelimeler: İade, Tutma/tutuklama (Yargı denetimi, Süre uzunluğu), Sınırdışı

Koşullar:

Ceza takibatı amacıyla Birleşik Devletlerden Letonya'ya iade.

İlgili şikâyetler:

Başvuran, Letonya mahkemelerinin onun Birleşik Devletlerde gözaltında geçirdiği zamanı, Letonya'da geçireceği tutulmasının kalan süresine eklemeyi Retdettiklerinden şikâyet etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Ne 5/3. maddesi, ne de Sözleşme'nin başka bir hükmü, bir Akit Devletin üçüncü bir Devlette geçirilen bir yargılama öncesindeki tutma süresini dik-kate alması için genel bir yükümlülük yaratmaz. [par.63]

5.1.39 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Maddeler: Y: 3, 5/1(f), 5/2, 5/4, 34

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Yakalama Sebepleri Hakkında Bilgilendirilme Hakkı), Sınırdışı, İade (Tutuklama, Ret Sebepleri), Kötü Muamele, Geçici Tedbir, İade Ve Sınırdışı Etme Veya Sınırdışı Arasındaki İlişki

Koşullar:

Başvuranın, aşırılıkçı olarak kabul edilen ve Özbekistan'da yasaklı olan dini örgüt Hizb ut Tahrir'e ("HT") üye olduğu varsayımıyla bağlantılı cezai takibat amacıyla iadesi Retdedildikten sonra, sığınmacının Rusya'dan Özbekistan'a sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Çeşitli uluslararası kurumlar tarafından hazırlanan raporlara istinaden, başvuran, talep eden makamlarca aşırılıkçı olarak kabul edilen yasaklı bir dini örgüt mensubu olmakla suçlanan bir kişi olarak Özbekistan'a gönderilmesi halinde gerçekten kötü muamele riskine maruz kalacağını ileri sürmüştür.

2. Başvurana, 15 Temmuz ile 24 Ağustos 2010 arasında tutulmasına ilişkin kararın tercümesi verilmemiştir ve başvuran, tutulma gerekçesi ile kendisine karşı yapılan suçlamaların sebepleri hakkında anlayacağı bir dilde derhal bilgilendirilme hakkından yoksun bırakılmıştır.

3. Mahkeme'nin İktüzük 39. maddesinde belirtilen geçici tedbir ihlal edilerek başvuranın Özbekistan'a gönderilmesi sonucu Davalı Hükümet, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca yükümlülüklerini yerine getirmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuran, sistemli olarak kötü muameleye maruz kalan bir grubun üyesi olduğunu iddia ettiğinde, bağımsız uluslararası insan haklarını ko-

rumaya yönelik kuruluşlar veya sivil toplum kuruluşlarının yakın zamanda hazırladığı raporlarda yer alan bilgiler temelinde, söz konusu uygulamanın varlığına ve söz konusu kişinin ilgili gruba mensup olduğuna inanmak için kuvvetli sebepler olduğunu belirttiğinde, Sözleşme'nin 3. maddesinin koruması devreye girer. Böyle durumlarda Mahkeme, başvuranın başka özel ayırt edici özellikler göstermesinde ısrarcı olmayacaktır. Mahkeme, bu mantığın, başvuranın yetkililer tarafından devamlı olarak kötü muamele ve işkenceye maruz kaldığının güvenilir kaynaklarca doğrulandığı mevcut davada da geçerli olduğunu düşünmektedir. Başvuran aleyhine yürütülen ceza yargılamasının 2009'da gerçekleşen Fergana Vadisi'ne terör saldırısından sonra başlatılması Mahkeme açısından da çok önemlidir. Olaydan sonraki dönemde, saygın uluslararası STK'ler, Özbek makamların, saldırı ve ölümlerden, diğer örgütler arasından HT'yi suçladığını ve HT örgütü bünyesinde yer aldığından şüphelenilen şahısların keyfi olarak tutulmasını, ardından hücre hapsine alınmasını, dini aşırılıkçılık veya anayasal düzeni bozmaya teşebbüs ile suçlanarak itiraf etmeleri için kötü muamele ve işkenceye maruz kaldıklarını belirtmiştir. Mahkeme'ye göre, başvurana yapılan suçlamaların yapıldığı tarih, yukarıda bahsi geçen olayların olduğu döneme yakın olduğundan bu durum, başvurana karşı kötü muamele riskini arttıran bir faktör olarak görülebilir. Özbek makamlarının verdiği güvencelere ilişkin Mahkeme, bu güvencelerin genel şartlarda ifade edildiğini ve herhangi bir icra veya izleme mekanizmasıyla desteklendiğine dair bir kanıt bulunmadığını kaydetmiştir. [par. 138, 139 ve 141]

2. Başvuranın tutulması incelendiğinde, ulusal mahkemeler başvuranın Rusçasının zayıf olduğu kanaatine varmış ve bu nedenle başvuranın tutulmasıyla ilgili tüm davalara katılmak üzere bir tercüman görevlendirmişlerdir. Ancak başvuran, Rusya'ya gelişyle, ailesi ve iş durumuyla ilgili temel soruları Rusça olarak anlayabildiğini ve cevaplayabildiğini bildirmiş ve bu durum başvuranın sorgu kaydı ve 15 Temmuz 2010 tarihli "açıklamasıyla" desteklenmiştir. Başvuranın yakalanması, sorgu kaydı ve açıklamalarını dikkate alan Mahkeme, bu belgelerin başvuranın Özbek makamları tarafından arandığı gerçeğine atıf içerdiğini ve başvuranın bu makamlarca arandığı sonucu çıkacağını kabul etmeye hazırdır. Ancak yukarıda bahsedilen belgelerden hiçbiri, kısaca dahi olsa, Özbek makamlarının başvuranı arama sebeplerini açıklamamıştır. 15 Temmuz 2010 tarihli sorgu kaydı, Özbek Ceza Kanunu'nun çeşitli madde numaralarına atıf içermektedir. Yukarıda bahse-

dilen olaylar esnasında, başvuran temsil edilmemekle birlikte kendisine bu belgelerde neyin ima edildiğini açıklamamış olan ve biraz Özbekçe bilen avukatı, böyle bir açıklamanın Sözleşme'nin 5/2. maddesindeki gereklilikleri karşıladığını varsayarak bir aydan fazla bir süre sonra 18 Ağustos 2010'da yargılama sürecine müdâhil olmuştur. [par. 171, 172 ve 173]

3. Mahkeme; Hükümetin, Federal Göç Hizmetleri'nin ("FMS") Hükümete bildirilen geçici tedbirden haberdar olmadığı iddiasına ikna olmamıştır. FMS yetkililerinin başvuranın sınırdışı edilme tarihinden önce bu durumu bilmediği varsaylsa dahi – ki bu durum Hükümetin lehine bir hipotezdir – başvuranın 21 Aralık 2011 tarihli olaylarla ilgili ayrıntılı beyanlarından, kendisinin Avrupa Mahkemesi'nin mevcut davada 39. Kuralı uygulamasından dolayı Özbekistan'a gönderilemeyeceğini belirtmesinin yanı sıra Mahkeme'nin bu hükümdeki yazısının bir nüshasını da göstermiş olması söz konusudur. Tele konferans aracılığıyla telefon görüşmesine katılan başvuranın avukatı da bu duruma ilişkin uyarıda bulunmuştur. Mahkeme, Hükümetin ulusal makamların Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca yükümlülüklerine aykırı davranma niyetinde olmadığını iddia etmesinden ötürü, söz konusu fiil veya ihmallerin temelinde yatan niyetin Sözleşme'nin 34. maddesine uyulup uyulmadığının değerlendirilmesiyle çok alakalı olmadığını yinelemiştir. Her koşulda, Mahkeme, başvuranın evinden alındıktan sonra avukatıyla görüşmesinin engellenmesi ve ilgili makamların neRete bulunduğunu avukatından ve akrabalarından saklamak için her şeyi yapması ve Hükümetin, başvuranın Pulkovo Havalimanına götürülmeden önce FMS tesislerinde göz altında tutulduğunu Mahkemeye sunduğu beyanda kabul etmesine rağmen makamların başvuranın bu tesiste tutulduğunu inkar etmesi gibi Hükümetin de karşı çıkmadığı beyanlarının yanı sıra başvuranın hızla sınırdışı edilmesini yetkisi dâhilinde olmamasına rağmen dikkate almıştır. Hükümetin, geçici tedbirin yalnızca başvuranın iade ile gönderilmesine ilişkin olduğu ve iade işlemlerine dâhil olan tüm ulusal makamların Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. Kuralının uygulanmasından haberdar olduğuna yönelik beyanlarına ilişkin olarak Mahkeme, 39. Kuralın uygulanmasıyla ilgili Hükümeti bilgilendirdiği yazısının, mevcut davada, başvuranın başka bir bildirim yapılana kadar Özbekistan'a iade edilmemesi gerektiğini belirttiğine işaret eder. Ancak bu bağlamda, geçici tedbirin oluşturulmasının bir Devletin Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini analiz ederken dikkate alınacak etmenlerden biri olduğunu ve mahkemenin de-

ğerlendirme yaparken geçici tedbirin lafzı ve ruhunu, bir başka deyişle, tedbirin amacını dikkate alması gerektiğini gözlemlemiştir. Bu tür bir davada, başvuran tarafından Sözleşme'deki ana haklarından birinin tazmin edilemez şekilde zarar görme riski bulunduğu iddia edildiğinde ve geçici tedbirin diğer amaçların yanı sıra statükoyu ve başvurunun konusunu koruma amacıyla uygulanması söz konusu olduğunda, Akit Devlet başvuranı etkili korumadan yoksun bırakıp Sözleşme'ye taraf olmayan bir Devlete nakleterek geçici tedbirin amacını engellememelidir. Mahkeme ayrıca mevcut davada, kişinin iadesini isteyen bu devlet olduğunu belirtmiştir. [par. 203, 204, 205 ve 207]

[NOT: Şikâyet ve başvuranın tutukluluğunun hukuka uygunluğu ile ilgili Mahkemenin vardığı sonuçlar, yukarıda özetlenen Mahkemenin daha önceki bazı kararlarıyla benzerdir (örn. Nasrulloev/Rusya, Ismoilov ve diğerleri/Rusya ile Khudyakova/ Rusya) ve bu sebeple bu özetle yer almamıştır.]

5.1.40 - Garkavyy / Ukrayna (25978/07, 18 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 21

5.2 - İADE (Destekleyici Dökümanlar)

5.2.1 - Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

5.3 - İADE (Etkili Hukuk Yolları)

5.3.1 - Baysakov ve diğerleri / Ukrayna (54131/08, 8 Şubat 2010)

Maddeler: Y: 3, 13; N: 2

Anahtar kelimeler: Teminat, Ölüm cezası, İade (Etkin hukuk yolları, Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

Ukrayna makamlarınca mülteci statüsü verilen dört kişinin, ölüm cezasının verilmesiyle sonuçlanabilecek olan cezai takibat amacıyla Ukrayna'dan Kazakistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili Şikâyetler:

1. Başvuranlar, Kazakistan'daki siyasi faaliyetleri nedeniyle Kazak makamlarınca aranmaktaydılar ve Kazakistan'a iade edilmeleri durumunda, bu ülke makamları tarafından itiraf ettirmek amacıyla işkence görecekler ve kabul edilemez tutukluluk şartlarına maruz kalacaklardır. Başvuranlar, Kazakistan Başsavcılığı tarafından kötü muameleye karşı verilen teminatların bu Devlet üzerinde yasal olarak bağlayıcı olmadığını iddia etmişlerdir.

2. Birinci başvuran, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında yaptığı şikâyetinde, aleyhindeki suçlamalar (cinayete teşebbüs), Kazakistan'a iade edilmesi halinde, bu ülkede belirsiz olduğu iddia edilen Anayasal hükümleri belirsiz olan ölüm cezasına çarptırılma riskinin oldukça ciddi olduğundan şikâyetçi olmuştur. Ayrıca eğer Kazak Meclisinin ölüm cezası hakkındaki mevzuat hükümlerinin yürürlükte kalması kararı alması halinde, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın getirilen infazları erteleme sona erdirilebileceğini belirtmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Birleşmiş Milletler İşkence ile Mücadele Komitesi, İnsan Hakları İzleme Komitesi ve Uluslararası Af Örgütünden alınan, söz konusu ülkedeki insan haklarıyla ilgili bilgilere göre, itiraflar elde etmek için Kazak emniyet yetkilileri tarafından ceza davası sanıklarına karşı işkence yapıldığına, tutulanlara kötü muamele edildiğine ve sürekli dayak atıldığına dair çok sayıda güvenilir raporlar düzenlenmiştir. Bahsedilen raporların her birinde, aşırı kalabalık, eksik beslenme ve tedavi edilmeyen hastalıklar dâhil olmak üzere, cezaevindeki oldukça zayıf olan koşullardan bahsedilmiştir. Başvuranların Kazakistan'daki siyasi işkence iddiaları, başvuranlara mülteci statüsü veren bir kararda Ukrayna makamlarınca da doğrulanmıştır. Kazakistan savcılığı tarafından verilen başvuranların kötü muamele görmeyeceklerine dair teminat, Soldatenko davasındaki nedenlerle bu davada geçerli değildir. Özellikle, Kazakistan Birinci Başsavcı Yardımcısının veya temsil ettiği kurumun Devlet adına böyle bir teminat verme yetkisinin olup olmadığı belirlenmemiştir ve işkenceyi önlemeye yönelik etkin bir sistemin yokluğu göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir teminatın gözetilip gözetilmeyeceğini değerlendirmek zor olur. [par. 49, 50 ve 51]

2. İlgili iç mevzuatta bulunduğu iddia edilen bir belirsizlik nedeniyle böyle bir riskin olasılığı dahi tek başına Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlalini oluşturamaz. [par. 82]

5.3.2 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.3.3 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 52

5.3.4 - Garabayev / Rusya (38411/02, 7 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 58

5.3.5 - Shamayev ve diğçerleri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.4 - İADE (Ret Gerekççerleri)

5.4.1 - Ahorugeze / İsveç (37075/09, 27 Ekim 2011)

Maddeler: N: 3, 6, 39

Anahtar kelimeler: İade (Ret gerekççerleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Bir Ruanda vatandaşının, 1994'te Ruanda'daki soykırım sırasında gerçekleştığı iddia edilen soykırım, öldürme, katliam ve bir suç ççetesine katılma nedeniyle yargılanması amacıyla İsveç'ten Ruanda'ya iadesi. İsveç Hükümeti soykırım ve insanlığa karşı işledikleri suçlar bakımından başvurunu iade etme kararı almıştır. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran kalp hastasıdır ve birkaç yıl içinde kalp bypass ameliyatı geçirmesi gerekmektedir; bu ameliyatı Ruanda'da yaptıramama riski ciddidir.
2. Başvuran bir Hutu olduğundan zulüm riskiyle karşı karşıya kalmıştır.
3. Ruanda tutma ve hapsedme şartları, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki haklarını ihlal edecektir. Ruanda makamları başvuranın muhtemelen Mpanga hapisanesinde hapis cezası yatacağını belirtmiş olsalar da, Ruanda makamlarını hiçbir şey engellememektedir; İsveç Hükümeti de böyle bir değışikliğe karşı herhangi bir önlem alamamıştır.

4. Ruanda'da yapılacak bir yargılama, adaletin açıkça tanınmaması anlamına gelir. Başvuran, meydana çıkmaktan korkan tanıklar sorununu, kendisini savunabilecek nitelikli avukat eksikliğini belirtmiş ve Ruanda yargısının tarafsız veya Ruanda Hükümetinden bağımsız olmadığını savunmuştur. Başvuranın Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICTR) tarafından görül-müş veya görülmekte olan birkaç davada savunma için tanık olarak ifade vermiş olması da başvuranın kişisel durumunun ciddiyetini daha da arttırmaktadır. Bu nedenle başvuran Ruanda makamlarının büyük ölçüde ilgisini çekmektedir. Ayrıca Ruanda Sivil Havacılık Dairesinin eski başkanı olarak, Ruanda'da iktidarda olan parti, FPR, Başkan Habyarimana'yı taşıyan uçakta 06 Nisan 1994 tarihinde meydana gelen silahlı öldürmeyi çevreleyen şartlar hakkında bilgisi olduğunu düşünerek başvurunu susturmak isteyebilir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Nakle tabi olan yabancılar ilke olarak, sağlık yardımı, sosyal yardım veya başka yardım ve hizmet şekillerinden yararlanmaya devam etmek için bir Akit Devlet sınırlarında kalma hakkı iddia edemezler. Başvuranın şartlarının, beklenen yaşam süresi dâhil, Akit Devletten çıkartılması halinde önemli derecede azalacak olmaları olgusu, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal etmek için tek başına yeterli değildir. Ciddi bir akli veya fiziksel hastalığı olan bir yabancıyı, bu hastalığı tedavi eden hastanelerin Akit Devlette mevcut olanlardan daha düşük derecede olan bir ülkeye nakletme kararı 3. madde kapsamında bir konu yaratabilir. Fakat çok istisnai bir durumda, nakledilmeye karşı insani dayanakların daha ikna edici olacaklardır. Bir sağlık sorununun Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir konu oluşturması için gerekli eşik çok yüksektir. [par.88 ve 89]

2. Ruanda'daki Hutu nüfusunun genelde zulüm veya kötü muamele gördüğü sonucuna varmak için bir dayanak oluşturacak hiçbir kanıt sunulmamış veya bulunmamıştır. Başvuran, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olan bir muameleye tabi tutulma risklerinin etnik köken nedeniyle olduklarını gösterecek belirli kişisel şartlar belirtmemiştir. [par.90]

3. Nakil Kanununun hükümleri ve başvuranın tutulmasını takiben Mpan-ga Hapishanesinde olası bir hapis cezası yatacağına ve Yüksek Mahkeme-deki yargılaması sırasında geçici olarak Kigali Merkez Hapishanesinde kalacağına dair Ruanda makamlarınca defalarca verilen teminatlar dikkate alındığında, başvuranın Ruanda makamlarının onu farklı bir hapishaneye

koyabilecekleri ve İsveç Hükümetinin bunu önleyemeyeceğine dair gözlemi sadece kurgusal olarak kabul edilmelidir. Başvuranın Mpanga Hapishanesinde veya Kigali Merkez Hapishanesinde bir işkence riskiyle karşılaşacağına dair herhangi bir kanıt mevcut değildir. [par.91 ve 92]

4. Mevcut davadaki temel konu, başvuranın kendi adına tanık gösterebilmesi ve zulme karşı makul derecede tarafların eşitliğini tanıyan mahkemelerce yapılacak bir tanıklık incelemesi elde etmesidir. Davalı Devlet, Ruanda'da video-konferans kullanılmasına karşı teknik engeller bulunmadığını belirtmiştir. Bu bağlamda Mahkeme, daha önce video-konferans yoluyla tanıklığın bu şekilde 6. maddeye uygun olduğunu tekrar eder. Ayrıca tanıklık etmek için alternatif yollar sağlayan yasama değişiklikleri bakımından Mahkeme, bu şekilde verilen ifadelerin mahkeme tarafından tarafların eşitliği ilkesine uygun olmayan bir şekilde muamele görecekları sonucuna varabilmek için bir dayanak bulamamaktadır. Mahkeme, başvuranın tanık ifadesi gösterebilmesinin ve bu tür kanıtları Ruanda mahkemelerine incelettirmesinin Sözleşme'nin 6. maddesi taleplerine uygun olmayan bir şekilde sınırlanacağı sonucuna varmak için bir neden bulamamaktadır. Başvuranın, kendisini Ruanda'da savunabilecek nitelikli avukat bulunmadığına dair talebi doğrulanmamıştır. Ruanda Barosunun birçok üyesi beş yıldan fazla deneyime sahiptir, Ruanda avukatlarının ülkenin kendi vatandaşlarına karşılıksız hizmetler sağlama yükümlülükleri bulunmakta ve hukuki yardım için hukuki bir çerçeve ve bir bütçe hükmü mevcuttur. Hem ICTR, hem de davalı Devlet, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığına dair yasal ve anayasal garantileri göstermiştir. Ruanda yargısının istenilen bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğunu gösteren yeterli belirtiler mevcut değildir. Başvuranın ICTR önünde yapılan yargılamalarda savunma için tanıklık etmiş olması veya eski Ruanda Sivil Havacılık Dairesi başkanı makamı nedeniyle Başvuranın yargılamasının haksızca yürütüleceği doğrulanmamıştır. Başvuranın Gacaca mahkemeleri tarafından 2008 yılında hasar ödeme emri aldığı faaliyetler ve Ruanda'nın iade talebindeki suçlamaların kapsadığı faaliyetler arasında bir bağlantı olduğu gösterilmemiştir. Nakil Kanununun hükümlerine ve Ruanda makamlarınca iade talebiyle ilgili yapılan açıklamalara göre, iade edilen soykırım şüphelilerinin - başvuran dâhil - cezai sorumlulukları Gacaca mahkemeleri tarafından değil, Yüksek Mahkeme ve Temyiz Mahkemesi tarafından yargılanacaktır. Mahkeme, İsveç'in Ruanda'daki yargılamaları ve başvuranın tutulmasını gözlemlemeye hazır olduğunu beyan ettiğini görmüştür. [par.120 ve 122 – 127 arası]

5.4.2 - Aronica / Almanya (72032/01, 18 Nisan 2002)

Maddeler: N: 2, 3, 6/1, 8

Anahtar Kelimeler: Suçlunun İadesi (Ret Gereççeleri), Adil Yargılanma, Aile Hayatı (Ailenin Ayrılması), Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranın, cezasının infaz edilmesi amacıyla, Almanya'dan İtalya'ya iadesi.

İlgili şikâyetler:

1. Alman makamları başvuranın hayatını korumak adına yeterli tedbirleri almayı Retdetmektedir, zira başvuranın tutulması ve İtalya'ya öngörülen iadesi bu şahsı önemli oranda intihar riskiyle baş başa bırakmıştır.

2. Başvuranın iadesi Almanya'da yedi yıl boyunca birlikte yaşamış olduğu ailesinden ayrılmasına neden olacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Alman makamlarının başvuranın fiziksel ve zihinsel durumunu göz ardı ettiği yahut gerekli tıbbi bakımı sağlamadığına dair herhangi bir bulgu yoktur. Mahkeme ayrıca mevcut davada iadenin Sözleşme'ye Akit bir Devlete yapılacağına altını çizmektedir. [par. 1]

2. Başvuranın Almanya'dan nakli önemli oranda bir zorluk içerse de Mahkeme, bu gibi durumlarda Sözleşme'ye Akit Devletlere bırakılan takdir payını da göz önünde bulundurarak, başvuranın iadesi kararının hedeflenen meşru amaçlara uygunsuz olduğunun söylenemeyeceği kanaatinde. [par. 2]

5.4.3 - Aswat / Birleşik Krallık (17299/12, 16 Nisan 2013)

Maddeler: Y: 3

Anahtar Kelimeler: Suçlunun İadesi (Ret Gereççeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Paranoid şizofreni rahatsızlığından müzdarip bir başvuranın, cihat eğitim kampı kurma teşebbüsünden kovuşturulma amacıyla Birleşik Krallıktan Amerika Birleşik Devletlerine iadesi. Geçici tedbiri uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuranın henüz bilinmeyen ve tanımlanmamış bir çevreye tecrite maruz kalma riskiyle bulunmakla birlikte uzaklaştırılması Sözleşme'nin 3. maddesiyle uyumsuzdur. Başvuranın Broadmoor Hastanesinde tutulması, kendi kişisel güvenliği ve tedavisi için gereklidir. İade edilmesi, yargılanması ve hüküm giymesi halinde gününün önemli bir kısmını yalnız başına geçireceği ADX Florence'daki tekli hücrede tutulacaktır. Tecrit koşulları başvuranın önceden beri var olan ruhsal hastalığını daha da ağır bir hale getirecektir. Başvuranın stres altındayken yememe ve içmeme geçmişi vardır. HMP Long Lartin'den Broadmoor'a naklinden hemen sonra, florid psikiyatrik nöbetler geçirmiş, yeme-içmeyi sürekli biçimde Retdetmiştir. Sonuç olarak, farklı ve potansiyel olarak daha kötü koşulların olacağı bir devlete iade edilmesi halinde, geçmişte yaşadığı bu davranışların ciddi anlamda tekrar etme riskiyle karşı karşıya kalacağını bildirmiştir. Ayrıca ADX Florence'tayken mahkûmlar açlık grevine gitmiş ve bu hapisanede zorla yedirme uygulanmıştır. Bu uygulama başvuran üzerinde yapılıyorsa şiddetli acı ve rahatsızlık vermesi muhtemeldir. İade edilmek yerine Birleşik Krallıkta yargılanması, yukarıda özetlenen riskler bertaraf edilerek düşünülebilir ve başarılabılır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Belirli tutma koşullarının Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtilen standartlarla uyumsuz olup olmadığının değerlendirilmesi, ruh sağlığı bozuk kişilerle ilgili olarak, belirli tür uygulamalara karşı hassasiyetlerinin ve yetersizliklerinin göz önünde bulundurulmasına bağlıdır. Ruh sağlığı bozuk insanların tipik bir özelliği olan aşâğılık ve güçsüzlük hissi, Sözleşme'nin uyumlu olup olmadığının değerlendirilmesinde yüksek oranda dikkat gerektirmektedir. Başvuranın sağlığının tutulmasıyla uyumlu olup olmadığının değerlendirilmesinde belirli üç faktör vardır: (a) mahkûmun sağlık durumu, (b) tutuklulukta sağlanan tıbbi yardım ve bakımın yeterliliği ve (c) başvuranın sağlık durumu açısından sürdürülen tutma tedbirlerinin uygunluğu. Başvuranın Birleşik Devletlere iade edilmesinin Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edip etmeyeceği, tutma koşullarına ve sağlanan tıbbi hizmetlere oldukça bağlıdır. Ancak başvuranın, duruşmadan önce ve sonra, tutuklu olarak kalacağı tesis(ler)in kesin olarak belirlenememesi, bu tutma koşulları hakkında yapılacak herhangi bir değerlendirmeye mani olmaktadır. Başvuranın derdest duruşmada ne kadar süre tutuklu olarak kalacağı da belirsizdir. Babar

Ahmad davasında Mahkeme, ADX Florence'daki koşulların sağlığı iyi olan veya ruhsal durumu daha az bozuk insanlar için bir eşik olan 3. maddeyi ihlal etmeyeceğini belirtirken, başvuranın durumu ruh halinin ciddiyetinden dolayı farklılık göstermektedir. Mevcut tıbbi deliller ışığında, Mahkeme, başvuranın farklı bir ülkeye iadesinin, ruhsal ve fiziksel sağlığında önemli oranda bozulmaya neden olacak farklı ve potansiyel olarak daha düşmanca bir hapisane ortamı ile sonuçlanacağı ve başvuranın ruh sağlığındaki bozulmanın Sözleşme'nin 3. maddesiyle ilgili eşige ulaşabilecek düzeyde olacağı riskinin ciddi olduğunu belirtmektedir. Başvuranın uygun bir yerde (Birleşik Krallıkta) kovuşturma yapılması amacıyla mahkeme belirlenmesiyle ilgili yapmış olduğu başvuruyla ilgili olarak Mahkeme, Hükümetin (Birleşik Krallık) görülmekte olan hiçbir suçla ilgili olarak başvurunu kovuşturma niyeti olmadığını ifade etmiş olmasına dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, Mahkeme, kovuşturma için uygun mahkeme belirlenmesi meselesinin ve bu meselenin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında Mahkemenin yapacağı değerlendirme ile alakasının, görülmekte olan dava için bir incelemeye neden olacağı kanısında değildir. [par. 48, 50, 52 ve 57]

5.4.4 - Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)

Maddeler: N: 3, 5/1, 6/1, 34

Anahtar Kelimeler: Teminat, Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk), Suçlunun iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Adil Yargılanma, Kötü muamele, Geçici tedbir

Koşullar:

Terörizmi destekleme ve finanse etme suçlamalarına yönelik olarak yürütülen kovuşturma kapsamında, başvuranın Almanya'dan Amerika Birleşik Devletlerine iadesi. Başvuran, Birleşik Devletler için çalışan gizli bir ajan tarafından Yemen'den Almanya'ya seyahat etmeye ikna edilmiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın Birleşik Devletlere iadesi Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal etmiştir, zira diğer terörist şüpheliler gibi başvuran da, Birleşik Devletler makamları tarafından işkenceye varan sorgulama yöntemlerine maruz kalacaktır.

2. İade amaçlı tutma yasadışıdır, zira başvuranın gözetim altında tutulması ve Yemen'den kaçırılması uluslararası kamu hukukunu ihlal etmiştir. Aynı nedenlerden ötürü, başvuran, Almanya'daki iade davasının adil olmadığını ve bu nedenle Sözleşme'nin 6/1. maddesini ihlal ettiğini öne sürmüştür.

3. Amerika Birleşik devletlerinde başvuran, herhangi bir avukat yahut mahkemeye erişimi olmaksızın süresiz bir tutulmaya maruz bırakılma ve bu şekilde Sözleşme'nin 6/1. maddesine aykırı olarak adil yargılamadan açık bir şekilde mahrum kalma riskiyle karşı karşıya gelmiştir.

4. Alman makamları Sözleşme'nin 34. maddesinin ikinci cümlesini ihlal etmiştir, zira başvuranın avukatı müvekkilinin mahkemeye bir başvuruda bulunup Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesiyle ilgili talebini iletmesine rağmen, başvuran Amerika Birleşik Devletlerine iade edilmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Uluslararası terörizmle ilişki içinde olduğundan şüphelenilen kişiler hakkında Birleşik Devletler makamları tarafından kullanılan sorgulama yöntemleri hakkındaki raporlar, Birleşik Devletler sınırları dışında, özellikle de Guantanamo Körfezi (Küba), Bagram (Afganistan) ve diğer bir üçüncü Devlette, Birleşik Devletler makamları tarafından tutulmuş mahkûmlarla alakalıdır. Almanya makamları, sorgulama yöntemlerinin 3. maddede belirtilen standartlarla ihtilaf içinde olduğunun rapor edildiği, başvuranın Birleşik Devletler dışındaki tutukevlerinden birine nakledilmeyeceğine dair uluslararası bağlayıcılığı olan bir teminatı (Birleşik Devletler Büyükelçiliğinden alınmış diplomatik bir nota şeklinde) Birleşik Devletlerden almıştır. Ayrıca Almanya makamları da Birleşik Devletlerde başvurana karşı yürütülen davayı incelemek üzere bir temsilci göndermiştir. Birleşik Devletler içerisindeki normal tutukevlerinde tutuklu olarak bulunan terörist şüphelilerin kötü muameleye maruz kaldıklarını ihbar eden raporların yokluğunda başvuran, tipik bir Birleşik Devletler hapisanesinde yapılan sorgulama esnasında Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleyle karşı karşıya kalma riski taşıdığı iddiasını destekleyememiştir. Mevcut davadaki koşullar uyarınca, Alman Hükümeti tarafından alınan teminatlar, başvuranın iadesini takiben Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı türden sorgulama yöntemlerine maruz kalma riskini bertaraf edecek şekilde elde edilmiştir. [par. 66 ila 71]

2. Başvuranın ülkeden ayrılmasını teşvik etmek üzere Yemen sınırları içerisinde sınır ötesi tedbirler alan, ilgili Devletin kendisi yahut sorumlu adde-

dilebilecek kişilerin eylemleri değildir. Mevcut dava Sözleşme'nin 5/1. maddesi kapsamında bir meseleye sebebiyet verebilecek bir güç kullanımıyla alakalı değildir; bunun yerine başvuran Birleşik Devletler makamları tarafından Almanya'ya seyahat etmek üzere kandırılmıştır. Almanya ve Birleşik Devletler makamları arasındaki başvuranın tutulması hususunda karşılıklı adli yardımlaşmayla ilgili amir kurallara binaen Alman sınırları içerisindeki işbirliği, Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında herhangi bir sorunun ortaya çıkmasına sebebiyet vermemektedir. Başvuranın iade davası bir başvuranın vatandaşlık hak ve yükümlülükleri üzerine bir ihtilafı ilgili değildir; Sözleşme'nin 6/1. maddesindeki "cezai bir kovuşturmanın belirlenmesi..." ifadesi yalnızca iade davası süreci ile değil, cezai bir suçla ilgili olarak bir kişinin suçluluğu veya masumiyetinin tamamen incelenmesi sürecinin tamamı ile ilintilidir; bu sebeple Sözleşme'nin 6. maddesi, başvuranın iadesi davasında uygulanamaz. [par. 87, 88 ve 93]

3. Toplum uluslararası terörizmle yüz yüze kalabileceği ciddi tehditlerden korumak gibi meşru bir amaç dahi, Sözleşme'nin 6. maddesince teminat altına alınmış adil yargılama ilkesinin tam da özünü ortadan kaldıran tedbirleri haklı çıkaramaz. Adil yargılamanın açık bir şekilde Retdedilmesi; bir kişinin planladığı veya işlediği bir suçtan şüphelenilerek tutulması ve buna mukabil olarak kişinin bu tutmanın hukuka uygunluğunu yeniden incelettirecek, şüphelerin sağlam bir temele dayanmadığının görülmesi halinde de kişinin serbest bırakılmasına hükmedecek, bağımsız ve tarafsız bir mahkemeye erişiminin bulunmaması gibi durumlarda meydana gelir. Bir kişinin kendisini savunmak için avukata erişiminin kasıtlı ve sistematik bir şekilde Retdedilmesi, özellikle de ilgili kimse yabancı bir Devlette yakalanmışsa, adil yargılamanın açık bir şekilde Retdedilmesine neden olacak olup, böylesi bir durum bu şekilde değerlendirilmelidir. Mevcut davadaki koşullar etrafında Alman Hükümeti tarafından alınan teminat (yukarıdaki 1. bende bakınız) başvuranın iadesini takiben adil yargılamanın açık bir şekilde Retdedilmesini engelleyecek bir şekilde alınmıştır. [par. 101]

4. Başvuranın avukatının göndermeye niyetlendiği başvurunun bir faks kopyası Almanya Adalet Bakanlığına ulaşmamıştır. Buna uygun olarak, Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesi kapsamında talebin yerine getirilmesiyle ilgili olarak Bakanlığın uygun bir şekilde bilgilendirilmiş olduğunu varsayamaz. Hükümete göre, -Mahkemenin de teyit edebileceği rutin uygulamalarına mukabil olarak- eğer Mahkeme kendilerinden başvuranın

Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesiyle ilgili talebi hakkındaki talebini beklemeye almalarını rica etmiş olsaydı, Hükümet de başvuranın iadesini geçici beklemeye alacaktı. [par. 126]

5.4.5 - Babar Ahmad ve diğerleri / Birleşik Krallık (Karar) (24027/07, 11949/08 & 36742/08, 6 Temmuz 2010)

Maddeler: Y: 3; N: 2, 3, 5, 6, 8 ve 14

Anahtar kelimeler: Teminat, Ölüm cezası, İade (Ret gerekçeleri), Adil yargılama, Kötü muamele, Müebbet hapis cezası

Koşullar:

Üç İngiltere vatandaşının ve bir tartışmalı vatandaşlığa sahip kişinin, çeşitli terör ve terörizm suçlarından cezai takibat amacıyla Birleşik Krallıktan Amerika Birleşik Devletlerine iadeleri.

İlgili şikâyetler:

1. Düşman savaşçı olarak gösterilme riskinin var olup olmaması, yalnızca terörizm hakkında bilgilere sahip olduklarından şüphelenilen kişilere karşı Birleşik Devletlerin yaklaşımı ışığında değerlendirilebilir. Bu tür bilgiler elde etmek için sorgulama konusu olarak başvuranlar, potansiyel ve sürekli bir ilgi odağıydılar. Başvuranlar, terörizm davalarında uzmanlaşan Amerikalı bir avukatın yeminli bir beyanını da sundular. Bu beyanda avukat, Diplomatik notlarda "federal mahkemeden" söz edilmesinin, hukuk mahkemelerinde yargılanmayı garanti etmeyeceğini, fakat federal devletin kurduğu her türlü mahkemede yargılanma izni vereceğini belirtmiştir. Başvuranlar aynı zamanda, gerçek düşman savaşçı olarak gösterilme riskinin kötü niyetli olmayı dahi gerektirmediğini; Diplomatik Notların belirsiz dili, yargılamadan sonra Guantánamo Körfezine nakli ve hatta beraat halinde düşman savaşçı olarak gösterilmeyi mümkün kıldığını savunmuşlardır. Ayrıca Birleşik Devletler Başkanının terörle mücadele yetkilerinin genişliği, teminatların kendisi üzerinde bağlayıcı olmayabilecekleri anlamına gelmektedir. Askeri Emir No.1'in yürürlüğe konulmasını haklı göstermek için başkanın iade sonrası şartların değişmesine güvenebilme ihtimali mevcuttur. Hükümetin yaptığı gibi Birleşik Devletlerle suçluların iadesi geçmişine güvenmek yeterli değildir: 11 Eylül 2001 olaylarının sonucu olarak A.B.D. Hükümetinin tavrı temel-

den değişmiştir. Ayrıca bir ÷lke Sözlüşme'nin belirli bir ihlal Şeklini düzenli olarak uyguluyorsa, bu ÷lkenin bir kişiyle ilgili verdiği teminatlar, bu kişinin taşıdığı riskleri ortadan kaldırmaz.

2. Federal ceza hukukundaki komplo doktrinine göre, eğer başvuranların iddia edilen suikast ortaklarından birinin bir ABD vatandaşını öldürdüğü kanıtlanırsa, bu olay ilk başvurayı ölüm cezası suçlamasına tabi kılar.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme iade konularında Diplomatik Notların talep eden Devlet için talep edilen Devletin iadeyi kabul etmesi için gerekli gördüğü her türlü teminatı sağlamak için standart bir yol olduklarını varsaymaktadır. Uluslararası ilişkilerde Diplomatik Notaların iyi niyet varsayımı taşıdıklarını da kabul eder. Mahkeme, iade davalarında uzun bir demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü geçmişi olan ve Akit Devletlerle uzun süreli iade düzenlemeleri olan talep eden bir Devlete böyle bir varsayım uygulamanın uygun olduğu kanısındadır. Dolayısıyla Mahkeme, Yüksek Mahkemenin birinci ve ikinci başvuranlarla ilgili kararında, Birleşik Devletler Hükümetine iyi niyet varsayımı uygulamasının uygun olduğu kanısındadır. Fakat Devletin gözlemlediği gibi, teminatların varlığı bir Akit Devleti bu teminatların fiili uygulamalarını dikkate almaktan azletmez. Bu yükümlülüğün mevcut davalarda yerine getirilip getirilmediğini belirlemede Mahkeme, Al-Moayad davasında olduğu gibi, Birleşik Devletler Hükümetince sağlanan teminatların anlamı ve olası etkilerinin, Amerika Birleşik Devletlerindeki güncel durumla ilgili çok sayıda belge ışığında yerel mahkemeler tarafından dikkatle ele alınmış oldukları hususuna önem vermek gerektiği kanısındadır. Yerel mahkemelerin bunu yapmış olmalarının sebebi, Birleşik Devletler Hükümetinin bu yargılamalara taraf olması ve bu mahkemelere verilen teminatların anlamı ve etkisi hakkında her türlü Őüphede yardım edecek kanıtlar gösterebilmiş olmasıdır. Birleşik Devletler Hükümeti tarafından verilen teminatların fiili uygulamalarının daha ayrıntılı değerlendirilmesinde Mahkeme, başvuranların A.B.D. Hükümetinin Birleşik Krallık'a (veya başka bir Akit Devlete) bir suçlu iadesi talebi bağlamında 11 Eylül 2001 olaylarından önce veya sonra verdiği bir teminatın ihlalini işaret edemediklerini de dikkate almalıdır. Başvuranlar ve Uluslararası Af Örgütü, Diego Garcia ile ilgili verilen teminatların iddia edilen ihlallerine güvenirken, Mahkeme, Birleşik Krallık Hükümetinin gözlemlerine dayanarak bu teminatların yanlışlıkla verildiklerinden ve Birle-

şik Devletler Hükümeti tarafından düzeltildiklerinden memnundur. Her durumda, mevcut davalarda verilen teminatlar maddi olarak farklıdır: bunlar başvurana özgüdür ve dolaysızdır. Teminatların hatayla verildiklerine dair bir belirti yoktur. Bu teminatların Birleşik Devletler Hükümeti tarafından başvuranlara değil, Birleşik Krallık Hükümetine verildikleri doğrudur. Buna dayanarak, Uluslararası Af Örgütü raporunda başvuranların verilen teminatlara uyulmasını takip edebilecekleri bir mekanizmanın mevcut olmadığını gözlemlemiştir. Fakat Mahkemenin görüşüne göre bu sadece eğer bu teminatların gerçek bir ihlal edilme riskinin mevcut olduğu kanıtlanırsa geçerli olur. [par. 105 – 108 arası]

2. İlk başvuranın belirttiği gibi komplo doktrini ona karşı bir ölüm cezası suçlamasını destekleyebilir.

Fakat Birleşik Devletler savcıları, başvuranın iadesi üzerine karşılaştığı suçlamaları düzenlemişler ve hiçbiri için ölüm cezasının talep edilmediğini açıkça belirtmişlerdir. Federal davalarda ölüm cezası talep edip etmeme hakkındaki nihai karar, kovuşturmadan sorumlu avukata değil de Başsavcıya ait olduğu sürece, Başsavcının Birleşik Devletler teminatlarını ihlal etme olasılığının Başkanın ihlal etme olasılığından daha fazla olduğunu öne sürmek için bir neden yoktur. Son olarak, Mahkeme ölüm cezasıyla ilgili teminatların sonradan gelecek iddianameler için değil, sadece birinci ve üçüncü başvuranlara karşı derdest olan iddianameler için geçerli olduklarını öne sürmek için bir gerekçe görmemektedir. [par. 119]

5.4.6 - Babar Ahmad ve diğerleri / Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08, 36742/08, 66911/09 & 67354/09, 10 Nisan 2012)

Maddeler: N: 3

Anahtar kelimeler: Teminat, İade (Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Müebbet hapis cezası

Koşullar:

Altı Britanya vatandaşını ve bir tartışmalı vatandaşlığa sahip kişinin, çeşitli terör ve terörizm suçlarından cezai takibat amacıyla Birleşik Krallık'tan Amerika Birleşik Devletlerine iadeleri. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Birleşik Devletlere iade edilmeleri ve burada hüküm giymeleri halinde, başvuranlar ADX Florence'ta tutuklu kalacaklar ve ayrıca özel idari tedbirlerle (SAMS) tabi tutulacaklardır. Başvuranlar, ADX Florence'taki tutma şartlarının (tek başına veya SAMS ile birlikte) Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal ettiklerini belirtmişlerdir.

2. İade edilmeleri ve hüküm giymeleri halinde, Sözleşme'nin 3. maddesi ihlal edilerek, başvuranlar şartlı tahliye hakkı olmadan müebbet hapis cezaları ve/veya belirli uzunlukta olan son derece uzun cezalar alacaklardır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Bir kötü muamelenin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamına girebilmesi için asgari bir şiddet seviyesine ulaşması gerekir. Bu asgari düzeyin değerlendirilmesi görelidir; muamelenin süresi, fiziksel ve zihinsel etkileri ve bazı durumlarda, kurbanın sağlık durumu gibi davanın tüm şartlarına bağlıdır. Bir başvuranın tutulma şartlarından Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali oluşması için çekilen acı ve aşağılanma, belli bir yasal muamele veya cezalandırma şekliyle bağlantılı olan kaçınılmaz acı çekme veya aşağılanma unsurunun ötesinde olması gereklidir. Bir kişiyi özgürlüğünden mahrum bırakan tedbirler çoğu zaman bir acı çekme ve aşağılanma unsuru içerebilir. Fakat Devlet bir kişinin insanlık onuruyla bağdaşan şartlar altında tutulmasının, tedbirin yürütülme şekli ve yönteminin kişiyi tutulmanın içerdiği kaçınılmaz acı çekme düzeyini aşacak bir sıkıntı veya zorluğa maruz bırakmamasını ve tutulmanın fiili gereksinimleri dikkate alındığında, tutulan kişinin sağlığının ve refahının yeterli derecede sağlamakla yükümlüdür. Tutma şartlarını değerlendirirken, bu şartların toplu etkileri ve başvuranın yaptığı özel suçlamalar dikkate alınmalıdır. Mahkeme, ADX Supermax'ta yapılan nihai tutmayla ilgili yapılan şikâyeti özellikle tek kişilik hücre hapsi, tutukluluk süresince eğlence ve açık alan egzersizi ve zihinsel sağlık bakımından değerlendirmiştir. Başvuranların ADX'ye yerleştirmenin hiçbir usul güvencesi olmadan yapılacağına dair iddiası dayanaksızdır. Federal Hapishaneler Bürosu, bir mahkûmu ADX'ye nakledip etmemeye karar verirken ulaşılabilir ve makul kıstaslar uygulamaktadır. Yerleştirmeyi, mahkûmun cari kurumunun dışında olan Büro içindeki kıdemli memurların yüksek derecedeki müdahalesi takip eder. Bunların müdahalesi ve transferden önce bir duruşmanın yapılması şartı uygun bir usul koruma tedbiri sağlar. Böyle bir duruşmanın

sadece gösteriş olduğunu iddia etmek için bir kanıt mevcut değildir. Nakil süreci yetersiz olsaydı, süreçteki her türlü kusuru çözmek için On dört Değişikliğin ilgili maddesi kapsamında bir iddiada bulunarak, hem Büronun idari çözüm programına, hem de federal mahkemelere başvuru olurdu. Birleşik Devletler makamlarının, başvuranın oluşturduğunu düşündükleri güvenlik riskine dair kendi değerlendirmelerini sürekli gözden geçirmeyeceklerine dair hiçbir bulgu mevcut değildir. Federal Hapishaneler Bürosu, bir mahkûmun güvenlik sınıflandırmasını gözden geçirmek ve bu sınıflandırmanın gözden geçirmelerini yürütmek için altı aylık program incelemeleriyle ve üç yıllık ilerleme raporlarıyla sağlam usullere sahiptir. Ayrıca Birleşik Devletler makamları, terörist mahkûmlara getirilen özel idari tedbirleri düzeltme, kaldırma ve böylece bu mahkûmların ADX dışında daha az kısıtlayıcı olan kurumlara naklini sağlamakta istekli olduklarını kanıtlamıştır. Her iki tarafça sunulan kanıtlardan, bu birimlerdeki rejimin amacının, bir mahkûm ve diğerleri arasındaki fiziksel teması tamamen engellemek ve mahkûmlar ve personel arasındaki sosyal etkileşimi en aza indirmek olduğu açıktır. Fakat bu mahkûmların tam bir duysal yalıtım veya tam bir sosyal yalıtım içinde tutuldukları anlamına gelmez. Mahkûmlar zamanın büyük bir çoğunluğunda hücrelerinde tutulmalarına rağmen, televizyon ve radyo kanalları, gazeteler, kitaplar, hobi ve el sanatları ve eğitici programlarla büyük miktarlarda hücre-içi uyarım sağlanmaktadır. Sağlanan faaliyetlerin ve hizmetlerin kapsamı, Avrupa'da birçok hapishanede sağlananın ötesindedir. Sağlanan hizmetlerde sınırlamaların olduğu yerlerde, örneğin grup dualarında kısıtlamalar, bunlar hapsedilmenin gerekli ve kaçınılmaz sonuçlarıdır. Mahkûmlar arası iletişim için yeterli fırsatlar mevcuttur. Kabul edilmelidir ki, mahkûmlar kendi hücrelerindeyken diğer mahkûmlarla konuşmaları sadece havalandırma sistemi yoluyla mümkündür. Eğlence sürelerinde mahkûmlar engelsiz iletişim kurabilirler. ADX mahkûmlarının yaşadığı yalıtım bu nedenle kısmi ve görelidir. Başvuranların zihinsel sağlık durumlarına gelince, ADX'de mevcut olan psikiyatrik hizmetleri bu tür sağlık durumlarını tedavi edemeyecek gibi görünmemektedir. [par. 201, 202, 203, 220, 222 ve 224]

2. Yeterince istisnai bir durumda, başvuran eğer iadeyi talep eden Devlette ağır şekilde orantısız bir ceza almışsa, iade Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali olabilir. Dolayısıyla, ilke olarak uygun cezalandırma büyük ölçüde Sözleşme kapsamı dışındayken, ağır şekilde orantısız bir ceza, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olan kötü muameleyi ifade edebilir. Fakat "ağır şekilde

orantısız" katı bir testtir ve bu test sadece "nadir ve benzersiz durumlarda" karşılır. Bir nakil (iade veya sınırđışı etme) davasında, eğer başvuran iadeyi alan devlette ağır şekilde orantısız bir ceza alma riskinde olduğunu gösterebilirse, bir ihlal meydana gelir. Fakat Sözleşme, Akit Devletlerin diğer Devletlere Sözleşme standartlarını dayatmalarını isteme amacında değildir. Cezalandırma uygulamaları devletlerarasında büyük ölçüde değişiklik gstardıkları ve benzer suçlar için dahi verilen cezaların süresi bakımından devletlerarasında sıklıkla makul farklılıkların olacağı dikkate alınmalıdır. Mahkeme bu nedenle sadece çok istisnai durumlarda bir başvuranın Akit olmayan bir Devlette karşılaşacağı cezanın ağır şekilde orantısız ve bu nedenle Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olduğunu gösterebileceği kanısındadır. Müebbet hapis cezaları için üç tür cezayı ayırt etmek gerekir: (i) cezanın asgari bir süresi çekildikten sonra serbest bırakılabilme olanağı olan müebbet hapis cezası; (ii) şartlı tahliye olasılığı olmayan takdiri müebbet hapis cezası ve (iii) şartlı tahliye olasılığı olmayan zorunlu müebbet hapis cezası. İlk ceza açıkça azaltılabilir ve bu nedenle Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında herhangi bir sorun teşkil etmemektedir. İkincisi maddede belirtilen şartlı tahliye olasılığı olmayan takdiri müebbet hapis cezasıyla ilgili olarak, Mahkeme bu tür cezaların normalde adam öldürme gibi en ağır suçlar için verildiğini gözlemler. Her yargı sisteminde bu tür suçlar, eğer müebbet hapis cezası almamışsa, normalde, belki birkaç on yıl olmak üzere, uzun süreli hapis cezası ile cezalandırılır. Bu nedenle, böyle bir suçtan mahkûm olan her sanık, müebbet hapis cezası veya belirli süreli bir ceza almış olmasına bakılmaksızın, gerçekçi bir tahliye umudundan önce, uzun süreli bir hapis cezası çekmeyi beklemelidir. Yukarıdakilerden anlaşıldığı gibi, eğer bir mahkeme tarafından tüm ilgili hafifletici ve ağırlaştırıcı faktörler dikkate alındıktan sonra takdiri bir müebbet hapis cezası verilmesi halinde, verildiği anda bir 3. madde konusu meydana gelemez. Mahkeme bunun yerine, sadece aşağıdakilerin gösterebilmesi halinde bir 3. madde konusu meydana gelebileceği görüşündedir: (i) başvuranın devam eden mahkûmiyeti artık yasal cezaı dayanaklarla haklı gösterilemez (rneğin cezalandırma, erteleme, kamusal koruma veya rehabilitasyon); ve (ii) ceza fiilen (de facto) ve hükmen (de iure)indirilemez. şartlı tahliye olasılığı olmayan zorunlu müebbet hapis cezasıyla ilgili üçüncü hükme gelince, Mahkeme bu konuda daha fazla incelemenin gerekli olduğu kanısındadır. Zorunlu bir hapis cezasının kusurlu tarafı, davalıyı her türlü hafifletici faktör veya özel durumları, infaza

hükmeden mahkemenin önüne getirme olanağından yoksun bırakmasıdır. Bu, şartlı tahliye olasılığı olmayan zorunlu müebbet hapis cezası için oldukça geçerlidir. Bu ceza, fiilen, davalının suçluluk düzeyine bakılmaksızın ve mahkûm eden mahkemenin cezanın haklı nedenlere dayandığı görüşünde olup olmadığına bakılmaksızın, bu davayı günlerinin kalan kısmını hapiste geçirmeye mahkûm eder. Fakat Avrupa'daki eğilimler açıkça bu tür cezalara karşı olsa da, Mahkemenin görüşüne göre bu düşünceler, şartlı tahliye olasılığı olmayan zorunlu bir müebbet hapis cezasının tek başına Sözleşmeyle bağdaşmaz olmadığını ifade etmez. Mahkeme bu nedenle, ağır bir orantısızlığın yokluğunda, şartlı tahliye olasılığı olmayan zorunlu bir müebbet hapis cezası için takdiri bir müebbet hapis cezasında olduğu gibi, bir 3. Madde sorunu meydana gelebileceği sonucuna varmıştır. Yani aşağıdakilerin gösterilmesi halinde: (i) başvuranın devam eden mahkûmiyeti artık yasal cezai dayanaklarla haklı gösterilemez ve (ii) ceza fiilen ve hükmen indirilemez. Bu başvuruların suçlandıkları suçlar değişiklik gösteriyorken, bunların hepsinde terörizm ile bağlantı veya terörizm desteği mevcuttur. Terörizm suçlarının ciddiyeti dikkate alındığında, (özellikle El-Kaide tarafından yürütülenler veya El-Kaide'nin ilham olduğu) ve müebbet hapis cezalarının bu başvurulara sadece duruşma hâkiminin tüm uygun ağırlaştırıcı ve hafifletici faktörleri dikkate aldıktan sonra verilebilmesi olgusu dikkate alındığında, Mahkeme, takdiri müebbet hapis cezalarının başvuranların durumlarında ağır şekilde orantısız olmadıkları görüşündedir. Takdiri bir müebbet hapis cezası bakımından, sadece aşağıdakilerin gösterilebilmesi halinde bir 3. madde konusu meydana gelebilir: (i) başvuranın devam eden hapsedilmesi artık yasal bir cezai amaca hizmet etmemekte ve (ii) ceza fiilen ve hükmen indirilemez. Bu başvuruların hiçbirinin hüküm giymediği göz önüne alındığında, hükümleri çekmeye başlayanlar da yoktur. Mahkeme, başvuruların iadeleri halinde Birleşik Devletlerinde hapsedilmelerinin herhangi bir yasal cezai amaca hizmet etmeyeceğini göstermedikleri görüşündedir. Gerçekten, eğer başvuranlar hüküm giyer ve takdiri müebbet hapis cezası alırlarsa, Hükümetin belirttiği gibi, sürekli hapsedmenin artık bir amaca hizmet etmeyeceği noktası asla meydana gelmeyebilir. Bu noktaya ulaşılsa dahi, Birleşik Devletler makamları başvuranların cezalarını azaltmak için mevcut mekanizmaları kullanmayı Retdetmeleri bundan daha da az olasıdır. Dolayısıyla başvuranlar, Birleşik Devletlere iadeleri halinde aldıkları cezaların sonucu olarak 3. maddenin eşliğine ulaşan bir muamele riskinin mevcut olacağını

gösterememişlerdir. Beşinci başvuran toplam iki yüz altmış dokuz öldürme suçu bulunduğundan, şartlı tahliye olasılığı olmayan çoklu zorunlu müebbet hapis cezasıyla yargılanacaktır. Zorunlu müebbet hapis cezası bu tür suçlar için özellikle beşinci başvuranın kendisi için önemli derecede daha düşük suçluluk düzeyi gösterecek herhangi bir istisnai durum kanıtı göstermemiş olması durumunda, ağır şekilde orantısız olmayacaktır. Eğer bu başvuran bu suçlardan hüküm giyerse, takdir yetkisine sahip olsa dahi, bir mahkemenin şartlı tahliyesiz müebbet haptisten daha düşük bir ceza vermesine neden olacak herhangi bir hafifletici faktör düşünmek zordur. Ayrıca birinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı başvuranlarla ilgili verdiği gerekçelerle Mahkeme, bu başvuranın Birleşik Devletlerde hapsedilmenin yasal bir cezai amaca hizmet etmeyeceğini gösteremediği kanısındadır. Dolayısıyla bu başvuran da, Birleşik Devletlere iade edilmesi halinde giyeceği hüküm sonucu olarak 3. madde eşliğine ulaşan bir muamele riskinin mevcut olacağını gösterememiştir. [par. 236 – 244]

Not: Mahkeme, üçüncü başvuranın (Syed Tahla Ahsan) Broadmoor Hastanesine naklini gerektiren şizofrenisi dikkate alındığında, özellikle ADX Florence bakımından bu başvuranın şikâyetlerine dayanarak karar verme durumunda olmadığına karar vermiştir. Bu nedenle mahkeme ikinci başvuranın şikâyetlerini incelemeyi erteleme kararı almıştır. Bu şikâyetler yeni bir başvuru numarası (No.17299/12) kapsamında ele alınacaktır.

5.4.7 - Chentiev ve Ibragimov / Slovakya (21022/08 & 51946/08, 14 Eylül 2010)

Maddeler: N: 2,3

Anahtar kelimeler: Teminat, Ölüm cezası, İade (Ret gerekçeleri), Kötü muamele

Koşullar:

Çeçen etnik kökenli iki Rus vatandaşının, organize bir grubun üyeleri olarak Haziran 2001’de Grozny’deki İçişleri Bakanlığının iki temsilcisini öldürülmesinde yer almaları nedeniyle cezai takibat amacıyla Slovakya’dan Rusya’ya iade edilmeleri. Rusya Federasyonu Başsavcılığı, ikinci başvurana ölüm cezası uygulanmayacağını ve böyle bir cezanın zaten Rusya’da uygulanmadığını belirten teminatlar sağlamıştır. Rus makamları aynı zamanda

Slovakya diplomatik temsilcilerinin, üçüncü taraflar olmadan başvuruların özgürlükten yoksun bırakıldıkları yerde başvurularla görüşmeleri imkânını sunmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranlar, Rusya'ya iade edilmeleri halinde işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele göreceklelerinden ve ölüm cezası riskini taşıdıklarından şikâyet etmiştir. Rus makamlarınca bu davalarda sunulan teminatlar, başvurulara ölüm cezası vermeyi hariç tutmamaktadır; sadece böyle bir hükmün, eğer verilirse, yerine getirilmeyeceğini belirtmiştir; Rusya'da ölüm cezasının ertelenmesi, başvuruları bu cezayı almaktan yeterince korumamaktadır. Ayrıca şartlı tahliye olmadan müebbet hapis cezasına çarptırılmayacaklarına dair hiçbir teminat verilmemiştir.

2. Başvuranlara karşı yapılan suçlama, işkence altında ve başvuranın savunma hakları göz ardı edilerek alınan bir şahidin tek bir ifadesine dayalıdır.

3. Başvuranlar, Slovakya diplomatik temsilcilerine sunulan, başvuruları Rusya'da hapiste ziyaret etme imkânı hakkında, sözlerin fazla genel olması ve Slovakya makamları için bu ziyaretin zorunlu olduğunu veya bu imkânı kullanacaklarını belirtmemesi nedeniyle şüphelerini ifade etmişlerdir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, teminatların Rusya sistemi dâhilinde Rusya Federasyonundaki tüm savcılarının faaliyetlerini (mahkemeler önünde kovuşturma için davanın kanıtları dâhil) gözetken Başsavcının yetkisi kapsamında düzenledikleri hususunu önemli bulmaktadır. Slovakya makamları, başvuruların Rusya'ya iade edilmeleri halinde kötü muamele riskini taşıyıp taşımadıklarını ayrıntılarıyla incelemiştir. Rusya silahlı kuvvetleri tarafından Çeçenistan sivil halkına karşı şiddet kullanımı hakkında uluslararası alanda mevcut olan çeşitli veriler, başvuruların iadeleri halinde kötü muamele göreceklelerine dair belirli bir riskin varlığını kanıtlamamıştır. Mahkeme, başvuruların belirttiği belgeler ve olayların iadenin başvurulara kişisel bir tehdit oluşturacağını kanıtlamadığı sonucunu takdiri veya başka bir şekilde kabul edilmez bulmamaktadır. [13. ve 14. sayfalar]

2. İfadesi başvuruların yargılanmalarına neden olan şahide karşı iddia edilen kötü muamele, başvuruların Sözleşme'nin 3. maddesiyle bağ-

daşmayan muamele göreceklere dair bir kanıt oluşturmaz. Başvuranlar, Rusya'ya iadesini takiben şahidin kötü muamele gördüğüne dair iddialarını destekleyecek herhangi bir belge sunmadılar. Sözleşmeye taraf olan Rusya Federasyonu makamları başvuranlar için savunma avukatının ve gerekirse tercümanların yardımları dâhil açıkça adil yargılama garantisi verdiler. Yargılanmaları sürecinde başvuranların, Sözleşme'nin 6. maddesine göre adil yargılamadan mahrum bırakılacaklarına dair bir belirti mevcut değildir. Ayrıca Rusya Hükümeti, başvuranların yerel yargılamada meydana gelebilecek her türlü eksiklikleri sorgulayarak, gerekirse Mahkemeye başvurma olanağına sahip olacaklarını açıkça garanti etmiştir. [14. ve 16. sayfalar]

3. Rusya, Avrupa Konseyi'nin Üye Devleti ve Sözleşmeye taraf bir devlettir. Yargısı dâhilinde bulunan tüm kişiler bu nedenle, Sözleşme haklarının Rusya makamlarınca iddia edilen ihlali bakımından Mahkeme önünde hak arama yetkisine sahiptirler. Rusya makamlarının düzenledikleri teminatlara uymamaları, ortaklarının güvenini sarsacak ve benzer talep işlemlerini etkileyecektir. Bu tür teminatları olası bir gözetmeme ihtimali, o Devletin güvenilirliğini ciddi bir şekilde etkileyecektir. Slovakya'nın Rusya elçiliği, ikinci başvuranın tutma yeri hakkında bilgilendirilecek ve Slovakya diplomatik temsilcileri ikinci başvurunu ziyaret edebilecek ve üçüncü kişi bulunmadan onunla konuşabileceklerdir. Gasayev davasının aksine, Rusya makamlarınca verilen teminatlara uymaya diplomatik gözetim yerel mahkemelerce talep edilmemiştir. Bu nedenle böyle bir gözetimi yapıp yapmamanın Slovakya makamlarının takdir yetkisi dâhilinde olduğu kabul edilmektedir. Buna rağmen, Rusya makamları bu olanağı sunarak şüphesiz önceden verilen teminatlara ilave bir ağırlık katmıştır. Mahkeme, karar verme sürecinde Slovakya makamlarına Rusya Başsavcılığının sağladığı teminatların güvenilirliğinden makul derecede şüphe etme nedeni verebilecek bir olgu bulamamaktadır. Önünde bulunan tüm belgeler ışığında Mahkeme, dava olgularının başvuranların Rusya'ya iade edilmeleri halinde, Sözleşme'nin 3.maddesi anlamında gerçek ve kişisel bir işkence veya insanlık dışı veya aşağılayıcı bir muamele veya ceza riskiyle yüzleşeceklerini düşünmek için somut nedenler sergilemediklerine dair varılan sonucu kabul edebilir. [14. ve 15. sayfalar]

Not: Bu karardan hemen sonra başvuranlar, Sözleşme'nin iddia edilen daha geniş bir ihlalleri kapsamına güvenerek, Kural 39 kapsamında yeni geçici tedbirler talep ederek ve elde ederek, yeni başvurularda bulunmuşlardır. Bu yeni konu (No.65916/10) hala Mahkemede derdesttir.

5.4.8 - Cipriani / İtalya (22142/07, 30 Mart 2009)

Maddeler: N: 3, 1 (Prot.6)

Anahtar Kelimeler: Teminat, Ölüm cezası, Suçlunun iadesi (Ret gerekçeleri),
Kötü muamele

Koşullar:

Bir İtalyan vatandaşının kovuşturma amacıyla ABD'ye iadesi. İtalyan mahkemesinin talebiyle ABD Adalet Bakanlığı başvuranın "ağır bir suç"tan yargılanmadığı ve bunun sonucu olarak da ölüm cezasının bu davada ihtimal dâhilinde olmadığı güvencesini vermiştir.

İlgili şikâyet:

Başvuran, ABD'ye iadesinin kendisini ölüm cezası riskiyle karşı karşıya bırakacağını iddia etmiştir. Birleşik Devletler hükümeti tarafından verilen güvenceler başvuranın suçlanmış olduğu suçun tanımının ağır bir suç olarak değiştirilebileceği olasılığını da göz ardı etmemiştir, kaldı ki ABD ve İtalya arasındaki Antlaşma böylesi bir değişikliğe müsaade etmektedir. İadeye konu suçu oluşturan aynı fiillerin başvuranın iadesini mümkün kılan farklı olarak adlandırılmış bir suç teşkil ettiği hallerde, Antlaşmadaki hususilik ilkesi talep eden devletin iadesi yapılan şahsı kovuşturmasına engel teşkil etmemektedir. Verilen cezayla ilgili olarak kesinliğin eksikliği, 6 sayılı Protokolce belirtilen yasağın kesin doğasıyla uyumsuzdur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, İtalyan makamlarının aşağıdaki nedenleri dayanak göstererek ölüm riskini önlediğini not etmiştir: Başvuranın böylesi bir cezanın verilemeyeceği suçlardan yargılanması, Antlaşmaya dâhil edilen hususilik ilkesinin suç tipinin ağır bir cezaya değiştirilmesini yasaklamış olması. Antlaşma ABD hukukunda yürürlüğe konulmuş ve bu şekilde her ABD Mahkemesinde gözetilecektir. Bu unsurlar kesin ve doğrulanabilir olup, bunların İtalyan makamları tarafından yorumlanması ne açık bir şekilde mantıksız ne de keyfidir. ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından sağlanan diplomatik güvenceler 6 sayılı Protokolün 1. maddesinin gerçek ve somut bir ihlalinin varlığını değerlendirirken Mahkeme tarafından göz önünde bulundurulabilir. Mevcut davadaki hiçbir şey güvencelerin ciddi ve güvenilir olmadığını düşünmeye sevk edemez. [9 ve 10. Sayfalar]

5.4.9 - Dzhaksybergenov (aka Jaxybergenov)/ Ukrayna (12343/10, 10 Şubat 2011)

Maddeler: Y: 2 (Prot. 4); N: 3, 6

Anahtar kelimeler: Teminat, İade (Ret gerekçeleri), Adil yargılama, Kötü muamele

Koşullar:

Bir Kazakistan vatandaşının yargılama amacıyla Ukrayna'dan Kazakistan'a iadesi. Kazakistan Başsavcılığı, Ukrayna diplomat heyetinin iade edilen kişiyi her zaman ziyaret etmesine izin verileceğine ve görüşmelerinin gözetlenmeyeceğine dair diplomatik teminatlar sağlamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Kazakistan'a iade edilmesi halinde, başvuran muhalefet sempatizanı olarak geçmişinden dolayı Kazakistan makamları tarafından kötü muamele görme riskiyle karşılaşacaktır.

2. Başvuran aynı zamanda iade halinde Kazak makamlarının sarsıcı bir adaleti tanımama riski hakkında da şikâyette bulunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mevcut uluslararası belgeler, son zamanlarda insan haklarında ve özellikle tutma şartlarında biraz iyileşme olduğunu göstermektedir. Uluslararası raporlar Kazakistan'daki insan hakları durumu hakkında, özellikle siyasi hak ve özgürlükler ile ilgili hala ciddi endişeler dile getirmektedirler. Fakat Kazakistan'daki cari insan hakları durumunun, bu ülkeye iadeleri tamamen durdurma çağrısı yapacak kadar ciddi olduğuna dair herhangi bir belirti mevcut değildir. Belirli bir ülkede insan hakları gözetimiyle ilgili genel bir sorundan söz edilmesi, iadenin Retdi için bir dayanak olarak tek başına kullanılamaz. Bu bakımdan başvuran, siyasi muhalefete veya başka bir hassas gruba ait olmadığını öne sürmüştür. Başvuranın, Kazakistan'daki herhangi bir şüphelinin kötü muamele riskini taşıdığı suçlaması fazla genel ve başka kanıtlarla desteklenmiş değildir. Ayrıca yargılanmasının BTA Bank müdürlerine karşı siyasi motivasyonlu bir kampanyanın bir parçası olduğuna dair beyanı belgeler veya başka kanıtlarla desteklenmemiştir. Bu nedenle, başvuranın kötü muamele korkularını doğrulayacak belli durumlardan bahsettiği söylenemez.

2. Başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki suçlamalarına benzer şekilde, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında yaptığı bu şikâyet de Kazakistan'daki genel insan hakları durumuyla ilgilidir ve başvuranın adil yargılamadan mahrum bırakılacağı korkusunu doğrulayacak özel durumlardan bahsetmemektedir. [par. 44]

5.4.10 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)

Maddeler: N: 3, 6

Anahtar Kelimeler: Teminat, Ölüm cezası, Suçlunun iadesi (Ret gerekçeleri), Adil yargılanma, Kötü muamele, Gıyabi hüküm, Ömür boyu hapis cezası

Koşullar:

Ölüm cezasının da verilebileceği bir suç için gıyapta verilen ömür boyu hapis cezasının infazı için başvuranın Fransa'dan Amerika Birleşik Devletlerine iadesi. Başvuranın iadesi, öncelikle Retdedilmiş ancak daha sonra Pennsylvania yasalarında yapılan değişikliği takiben ve başvurana yeniden yargılanma hakkının verilmesi ve ölüm cezasının talep edilmemesi, verilmesi yahut infaz edilmemesi şartıyla yapılmış yeni iade talebi neticesinde kabul edilmiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Başvurana ölüm cezası verilebileceği ve bunun sonucunda da başvuranın insanlık dışı ve onur kırıcı bir muameleye maruz kalacağı, "ölüm hücrelerine" konulacağına dair önemli oranda dayanağın mevcut olması nedeniyle başvuranın iadesi Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecektir.

2. Başvurana af veya şartlı tahliye imkânlarından yararlanmaksızın ömür boyu hapis cezası verileceği ve dolayısıyla Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edileceği muhtemeldir.

3. Pennsylvania'da mahkûmların gıyabi olarak yeniden yargılanmalarına izin veren kanun yalnızca, başvuran aleyhinde Fransa'da başlatılan iade işlemlerinin hukuki sonucunu etkilemek amacıyla Pennsylvania parlamentosunca özel olarak çıkartılmış ve geriye dönük olarak uygulanabilen bir kannedir, dolayısıyla başvuranın adil yargılanma hakkını ihlal etmiştir.

4. Başvuran Pennsylvania'da yeniden yargılansa dahi bu yargılama, davanın Birleşik Devletlerde yaratmış olduğu ve jürinin de ister istemez etkilen-

diği “yargı ve medya ilgisinin baskısı” bakımından Sözleşme’nin 6. maddesi- nin getirmiş olduğu şartları yerine getirmemektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvurana, Pennsylvania’daki giyabi duruşmasında ölüm cezası verilme- miştir. Sanık olarak yargılandığı suç, 13 Eylül 1978 tarihinde Pennsylvania’da ölüm cezasını yürürlüğe koyan kanundan önce 1977 yılında işlenmiştir. Ka- nunun geriye dönük olarak uygulanmaması gerektiğine dair prensip bu se- beple başvurana bu eyalette yeniden yargılanması sonrasında ölüm cezası verilmesini olanaksız kılmaktadır. Bu durum, Philadelphia Bölge Başsavcı- sının yeminli beyanı ve Birleşik Devletler büyükelçiliğinin diplomatik nota- larıyla onaylanmıştır. Hükümet, ölüm cezasının talep edilmeyeceği, uygu- lanmayacağı veya infaz edilmeyeceğine dair yeterli oranda teminat almıştır. [par. 26]

2. Pennsylvania Anayasası ve bu eyalette yürürlükte olan mevzuat hüküm- lerine göre, Pennsylvania Valisi ömür boyu hapis cezasını, şartlı tahliyeyi mümkün kılan bir süreye çevirebilir. Kuşkusuz Pennsylvania’da ömür boyu hapis cezası verilen mahkûmlar için şartlı tahliye imkânının sınırlı olduğu yukarıdaki hükümlerden anlaşılmaktadır. Ancak, başvurana Pennsylvania’da yapılacak yeni bir duruşma ertesinde ömür boyu hapis cezası verilmesi ha- linde, bundan şartlı tahliye ile serbest bırakılmayacağı anlamı çıkarılmama- lıdır ki, zaten başvuran da böyle bir durum için herhangi bir delil gösterme- miştir. [par. 27]

3. Pennsylvania kanunlarındaki değişiklik ve 2 Temmuz 1998 tarihli iade talebi ışığında Fransız makamları tarafından başlatılan yargılamalar birinci aşamadaki yargılamalardan oldukça farklıdır. Sonuç olarak; 27 Ocak 1998 tarihli yasanın dikkate alınmasının, yürütölmekte olan yargılamaların sonu- cunu etkilediği veya başvuranın iadesinde ikinci kez karar verirken Savcılık Biriminin kaziyye-i muhakeme ilkesini göz ardı ettiği söylenemez. 27 Ocak 1998 tarihli yasanın Pennsylvania Anayasasına uyumluluğuyla ilgili ciddi sorular ortaya çıksa da ilgili Pennsylvania mahkemeleri herhangi bir bulgu- ya rastlamadıkça, bu sorular yasanın anayasaya aykırı olduğunu ispatlama- maktadır. Yasanın anayasaya uygun olup olmadığı sorusu detaylı bir şekil- de irdelenmeksizin, başvuranın Pennsylvania’da yeniden yargılanma hakkı elde edemeyeceği yahut başvuranın endişe etmiş olduğu adaletin “aşikâr”

bir şekilde gerçekleşmeyeceğine dair “önemli dayanakların” bulunduğu anlamı çıkarılamaz. Başvuranın iadesi sağlanmadan önce böyle bir meselenin belirlenmesi açık bir şekilde muhatap devlete ait olmayıp, böylesi bir görevin Sözleşme altındaki yükümlülüklerinden kaynaklandığı söylenemez. [par. 31 ve 33]

Mahkeme böylesi durumlarda yargılanmanın Sözleşme’nin 6 / 1. maddesi kapsamında bir meseleye neden olabileceği ihtimalini kabul etmektedir. Ancak bir başvuranın iade işlemlerinde, başvuranın endişe etmiş olduğu adaletin “aşikâr” bir şekilde tanınmama halini ispatla mükellef olduğunu vurgulamaktadır. Görülmekte olan davada başvuran, ilgili Amerikan yargılama usulleri göz önünde bulundurulduğunda, yargılamasının Sözleşme’nin 6. maddesiyle uyuşmayan koşullarda yürütüleceğine dair “önemli dayanakların” bulunduğunu gösterebilecek herhangi bir delil sunmamıştır. [par. 34]

5.4.11 - Gasayev / İspanya (48514/06, 17 Şubat 2009)

Maddeler: N: 2, 3

Anahtar Kelimeler: Teminat, Ölüm cezası, Suçlunun iadesi (Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Ömür boyu hapis cezası

Koşullar:

İspanya’dan Rusya’ya (Çeçenistan) Çeçen kökenli bir Rus vatandaşının iadesi.

İlgili şikâyet:

Başvuran, Rusya’ya iade edilmesi halinde kötü muamele göreceğini ve Çeçen kökenli olduğundan dolayı hayatının tehlikeye gireceğini iddia etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

İspanyol mahkemeleri, Rus makamlarınca sağlanan güvencelerin ayrıntılı incelenmesinin ardından, başvuranın ölüm cezasına çarptırılmayacağı sonucuna varmıştır. Aksi yönde delillerin yokluğunda Mahkeme, iade talebinin çekişmeli bir şekilde değerlendirilmesi sonrasında yerel Mahkemelerin vardığı sonuçları bozmayacaktır. Mahkeme ayrıca, İspanyol mahkemelerinin, haklı olarak, sağlanan güvencelerin başvuranın indirilemez ömür boyu

hapis cezası alma tehlikesini engellediklerine inandıkları kanısındadır. Mahkeme, başvuranın hapisane koşullarının Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtilen şartlara uygun olmasını sağlayacak güvencelerin yeterli olduğunu not etmektedir, çünkü bunlar Rus makamlarının güvencelerinin içeriğiyle uyumluluğunu gözlemlemek için etkin bir mekanizma sağlamaktadır. [6 ve 7. sayfalar]

5.4.12 - Harkins ve Edwards / Birleşik Krallık (9146/07 & 32650/07, 17 Ocak 2012)

Maddeler: N: 3

Anahtar kelimeler: Teminat, İade (Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Ömür boyu hapis cezası

Koşullar:

Şartlı tahliye olmadan ölüm cezası veya müebbet hapis cezasıyla sonuçlanabilecek cezai takibat amacıyla Birleşik Krallık'tan Amerika Birleşik Devletlerine iade. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

Eğer Birleşik Krallık'tan iade edilirse, başvuranlar, Sözleşme'nin 3. maddesine uygun olmayan şartlı tahliye olmadan ölüm cezası veya müebbet hapis cezası riski altında olurlar.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Florida'daki kovuşturma için Birleşik Devletler Hükümeti ve Hâkim Weatherby tarafından verilen teminatlar açık ve kesindir ve bu teminatlara iyi niyet varsayımı ile yaklaşılmalıdır. Başsavcı Yardımcıları tarafından verilen teminatlar, kovuşturmada ölüm cezası istenmeyeceğini açıklamaktadır. Ayrıca Hâkim Weatherby'nin emri, bu davada bir ölüm cezası hükmünü verme safhasını işletme riskinin bulunmadığını ve davanın ölüm cezasıyla sonuçlanma riskinin daha da az olduğunu açıkça belirtmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, Florida makamlarınca verilen teminatların, Diplomatik Notanın içerdiği teminatla birlikte ele alındığında, ilk başvuranın iade edilmesi ve suçlandığı gibi hüküm giymesi halinde ölüm cezasına çarptırılması riskini ortadan kaldırmak için yeterli oldukları kanısındadır. Chahal kararı (Saadi

davasında tekrar teyit edildiği gibi), suçluların iadesi ve bir Akit Devletin sınırlarından çıkarmanın diğer türleri için eşit derecede geçerli olarak görülmesi ve Sözleşme'nin 3. maddesinin yasakladığı çeşitli kötü muamele riskleri arasında fark gözetmeksizin uygulanmalıdır. Sözleşme'nin 3. maddesinin mutlak mahiyeti, bir kötü muamele şeklinin bir Akit Devletten çıkarmaya engel işlevi göreceği anlamına gelmez. Bir Akit Devletin bir hareketi veya ihmali nedeniyle Sözleşme'nin 3. maddesine konu olabilecek bir muamele, bir sınırdışı etme veya iade davasında Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali oluşması için gerekli olan şiddet düzeyine ulaşmayabilir. Örneğin bir Akit Devletin kendi sınırları dâhilinde uygun tıbbi tedavi sağlamadaki ihmali, zaman zaman Mahkemeyi Sözleşme'nin 3. maddesinin ihmali bulmaya götürmüştür, fakat bu tür ihmaller sınır ötesi bağlamında o kadar da kolay tespit edilmemiştir. Mahkûmların kötü muamelesi bağlamında, aşağıdaki faktörler, diğerlerinin arasında, Mahkemenin Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine dair vardığı sonuçta belirleyici olmuştur: Kasıt olması, tedbirin başvuranın direnme iradesini kırarak şekilde hesaplanmış olabilmesi, bir başvurunu küçük düşürme veya aşağılama niyeti veya eğer böyle bir niyet yoksa tedbirin korku, endişe veya aşağılık duygularına neden olan bir şekilde yürütülmüş olması, getirilen tedbir için özel bir gerekçenin olması, tedbirin keyfi cezalandırıcı mahiyeti, tedbirin getirildiği zaman süresi ve tutulmaya özgü kaçınılmaz acı çekme düzeyini aşan bir yoğunlukta sıkıntı ve zorluk derecesi olması olgusu. Bu hususların tümü, davanın olay ve olgularına yakından bağlıdır ve böylece bir iade veya sınırdışı etme bağlamında kolayca tespit edilemezler. Bir nakil davasında, eğer başvuran iadeyi alan devlette ağır şekilde orantısız bir hüküm giyme riski altında olduğunu kanıtlayabilirse, ihlal meydana gelir. Fakat sözleşme, Akit Devletlerden Sözleşme standartlarını diğer Devletlere zorla yaptırmasını gerektirmenin bir yolu olma amacıyla değildir. Hüküm verme uygulamalarının devletler arasında büyük ölçüde değişiklik gösterdiği ve benzer suçlar için dahi verilen hükümlerin süreleri hakkında devletler arasında çoğu zaman yasal ve makul farklılıkların olacağı dikkate alınmalıdır. Mahkeme bu nedenle, bir başvuranın Akit olmayan bir Devlette yüzleşeceği hükmün ağır şekilde orantısız olduğunu ve bu nedenle Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olduğunu gösterebilmesinin sadece çok istisnai durumlarda mümkün olacağı kanısındadır. [par.86, 128, 129, 130 ve 134]

5.4.13 - King / Birleşik Krallık (9742/07, 26 Ocak 2010)

Maddeler: N: 3, 6, 8

Anahtar Kelimeler: Teminat, Suçlunun iadesi (Ret gerekçeleri), Adil yargılama, Aile hayatı (Ailenin ayrılması), Kötü muamele

Koşullar:

Cezai takibat amacıyla bir Britanya vatandaşının Birleşik Krallıktan Avustralya'ya iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın iade edilip suçlu bulunması halinde, şartlı tahliye olmaksızın ömür boyu hapis cezasıyla cezalandırma riski mevcuttur.

2. Başvurana karşı adalet açık bir şekilde tanınmamaktadır, zira başvuran adli yardımdan mahrum kalacaktır. Ayrıca duruşmasına katılmak için Avrupa'dan Avustralya'ya seyahat etmek zorunda kalacak tanıklarının katılımını sağlayamayacaktır. Çünkü Avustralyalı makamlar yalnızca tartışmasız tanıklık için video-Konferans bağlantısı sağlamak üzere hazırlanmışlardır. Avustralya adli yardım bütçesi bu seyahatin masraflarını karşılamayacaktır. Bu ise kuvvetler eşitliği, adli yardımda bulunma hakkı ve tanıkların katılım ve inceleme hakkını ihlal edecektir.

3. Başvuranın iadesi, başvuranın aile hayatına saygı hakkına orantısız bir müdahale teşkil edecektir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Şartlı tahliye olmaksızın ömür boyu hapis cezası bu davada uygulanamaz, bu yüzden başvuranın Avustralya'da mahkûm olması halinde böyle bir cezaya maruz kalma riski yoktur. Avustralyalı makamlar o davayı şimdikiinden şu şekilde ayırmışlardır: Başvuranın mahkûm olması halinde Savcılık makamı mahkemeye şartlı tahliye olmaksızın ömür boyu hapis cezasının uygun bir cezalandırma seçeneği olmadığını belirtecektir. Avustralyalı makamlardan şartlı tahliye süresi tanınmaksızın ömür boyu hapis cezasını aranmayacağı yönündeki bir diplomatik güvencenin yokluğuna herhangi bir önem atfedilemez olup, böylesi bir güvence arayışında olmadığından dolayı da Birleşik Krallık Hükümetine herhangi bir kusur yüklenemez. Her iki hükümet de böylesi bir ceza oldukça ihtimal dışı olduğundan böylesi bir güvencenin gerekli olmadığını görmekle mükelleftir. [par. 19]

2. Başvuran Avustralya'daki duruşmasının Sözleşme'nin 6. maddesini ihlal edeceğini veya en azından ilgili Mahkemenin adaletin açık bir şekilde tanınmaması olarak yorumladığı benzer bir dava olan Soering ve Mamatkulov davasının kendi davasına emsal teşkil edeceği yönündeki itirazını kanıtlayamamıştır. Başvuran, yapmayı seçeceği adli yardımla ilgili herhangi bir başvuruya Avustralya makamlarının gereken önemi vermeyeceğine dair iddiasını kanıtlayamamıştır. Sözleşme'nin 6/3 (d) maddesi tanıkların mahkemede hazır bulunmasını sağlama yönünde suçlulara sınırsız bir hak garanti etmemektedir: tanık çağırmanın uygun olup olmadığına karar vermek yerel mahkemelerin işidir. [par. 23 ve 24]

3. Suça karşı mücadelede devletlerarasındaki suçluların iadesi düzenlemelerinin önemine (özellikle uluslararası veya sınır ötesi boyutu bulunan suçlarda) dikkat edilerek, Mahkeme Sözleşme'ye Akit Devletlerden birinde başvuranın özel veya aile hayatının bu kişinin iadesi neticesinde elde edilecek hukuki amacın ötesinde önemi bulunması gibi istisnai durumlarda bunun mümkün olacağını düşünmektedir. Başvuranın davasında Mahkeme başvuranın sağlık durumlarının Avustralya'ya seyahat etmelerine müsaade etmeyeceği bir karısı, iki küçük çocuğu ve annesinin Birleşik Krallıkta bulunmasına güvendiğini not etmektedir. Mahkeme açısından bu, başvuranın iadesine engel teşkil edecek özel bir durumdur. Birleşik Krallık ve Avustralya arasındaki uzun mesafe, başvuranın iade edilip, yargılanıp, burada hapis cezasına çarptırılması halinde ailenin sınırlı bir iletişime maruz kalacağı anlamına gelse de, Mahkeme başvuranın karşı karşıya olduğu çok ciddi suçlamaları da göz ardı edemez. İsnat edilen bu suçlar ve Birleşik Krallığın Avustralya'ya karşı olan yükümlülüklerini yerine getirme hususundaki çıkarı göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, başvuranın iadesinin hizmet edilen hukuki amaçla oransız olmayacağı yönünde hemfikirdir. [par. 29]

5.4.14 - Klein / Rusya (24268/08, 1 Nisan 2010)

Maddeler: Y: 3

Anahtar kelimeler: Teminat, Suçluların iadesi (Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Gıyapta hüküm

Koşullar:

Mahkûmiyet hükmünün gıyabında verilen para cezasıyla birlikte uygulanması amacıyla, müteakabiliyet ilkesine dayanarak bir İsrail vatandaşının Rusya'dan Kolombiya'ya iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili Şikâyetler:

1. Başvuranın, Kolombiya'ya iade edilmesi durumunda, Sözleşme'nin 3.maddesine aykırı olarak kötü muamele göreceği yüksek bir ihtimaldir. Birleşmiş Milletler İşkence ile Mücadele Komitesi, BM İnsan Hakları Komitesi, BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri, ABD Dışişleri Bakanlığı ve Uluslararası Af Örgütü'nün düzenlediği son raporlar; Kolombiya'da tartışmalı bir insan hakları durumunun olduğunu göstermekte ve "cezaevi sistemi ve tutuk evi şartlarında aşırı kalabalık, güvensizlik, yolsuzluk ve yetersiz bütçeye ve tutulanlar arasında ölümcül şiddet, cezaevi infaz koruma memurlarının aşırı güç kullanması ve vahşete dair inandırıcı kanıtlar sağlamaktadır. Polis, askeriye ve infaz koruma memurları tarafından yapılan işkence ve diğer acımasız, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleler veya cezalandırmalar bildirilmeye devam edilmektedir."

2. Başvuran, Kolombiya Başkan Yardımcısı tarafından yapıldığı iddia edilen, "Umarız Klein'i bize teslim ederler, böylece Kolombiya'ya vermiş olduğu tüm zararlar için hapisshenede çürüeyebilir" şeklindeki ifadeye değinmiştir; bu ifade, Başkan Yardımcısının yürütme organının ikinci en nüfuzlu kişisi olduğu dikkate alındığında, başvuranın ülkeye iade edildikten sonra karşılaşılabileceği kötü muamelenin ciddi riskini göstermiştir.

3. Başvuran ayrıca, Kolombiya Hükümeti tarafından verilen diplomatik teminatların onu böyle bir riske karşı teminat altına almak için yeterli olmadığını belirtmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuranın belirttiği kaynakların da dâhil olduğu çeşitli güvenilir kaynaklardan alınan bilgiler, Kolombiya'da insan haklarının genel durumunun kesinlikle kötü bir durumda olduğunu göstermektedir. Örneğin, Devlet temsilcilerinin bir dizi sivilin yasadışı öldürülmesi, cebri kaybolmalar ve keyfi tutulmalardan sorumlu olduğu var sayılmaktadır. İşkence ile Mücadele Komitesi, Kolombiya tarafından terörizme ve yasadışı silahlı gruplara karşı alınan veya alınmakta olan tedbirlerin işkenceyi teşvik edebileceğine dair

endişelerini ifade etmiştir. Mahkeme ayrıca, önünde bulunan delillerin, Kolombiya'da tutulanlara kötü muameleye ilişkin sorunların hala devam etmekte olduğunu gösterdiğini ifade etmiştir. [par. 51 ve 53]

2. Bir üst düzey yöneticinin, hükümlü bir mahkûmun "hapiste çürümesi" isteğini ifade eden açıklamasının, söz konusu kişinin tutulması süresince kötü muamele görme riskinin ciddi olduğunun bir göstergesi olarak görülebilir. Rusya Yüksek Mahkemesi, Başkan Yardımcısı Santos'un ifadesinden türetilen, kişiselleştirilmiş kötü muamele riski iddiasının değerlendirilmesini, Kolombiya yargısının idareten bağımsız olduğu ve dolayısıyla söz konusu açıklamadan etkilenemeyeceği gözlemiyle sınırlamıştır. Bu nedenle Mahkeme, Rusya makamlarının başvuranın yerel suçlu iadesi yargılamasında Sözleşme'nin 3. maddesi bakımından endişelerine gereğince cevap verdiği sonucuna varamamaktadır. [par. 54 ve 56]

3. Kolombiya Dışişleri Bakanlığı tarafından başvuranın kötü muamele görmeyeceğine dair verilen teminatların oldukça belirsiz olması, Mahkemenin bu teminatların değerini sorgulamasını gerektirmektedir. Mahkeme ayrıca, diplomatik teminatların, Sözleşme ilkelerine açıkça ters olan ve makamların başvurduğu veya hoşgörü gösterdiği uygulamalara dair güvenilir kaynakların bildirdiği yerlerde kötü muamele riskine karşı yeterli koruma temin etmede tek başlarına yeterli olmadıklarını yinelemektedir. [par. 55]

5.4.15 - Mamatkulov ve Askarov / Türkiye [BD] (46827/99 & 46951/99, 4 Şubat 2005)

Maddeler: Y: 34; N: 3, 6/1

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sığınma, Suçlunun iadesi (Ret gerekçeleri), Adil Yargılanma, Kötü muamele, Geçici tedbir

Koşullar:

Başvuranların Türkiye'den Özbekistan'a iadesi. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranların Özbekistan'a dönmesi, Özbek hapisanelerindeki kötü koşullar ve işkence uygulanması sebebiyle Sözleşme'nin 3. maddesince yasaklanmış muamelelere maruz kalmalarına neden olacaktır. İddialarını desteklemek adına, başvuranlar, insan hakları alanında hem işkencenin idari anlamda uygulamasını hem de siyasi muhaliflerin diğer şekillerde kötü mu-

ameleye maruz kalmalarını hem de Özbek rejiminin muhaliflere karşı olan baskıcı politikasını ifşa eden “uluslararası araştırma kurumları” tarafından hazırlanmış raporlara atıfta bulunmaktadır.

2. Başvuranların, iade edilmeleri yönündeki taleplere ilişkin kararı verecek olan ceza mahkemesinde adil yargılama yapılmamıştır, zira başvurular işledikleri iddia edilen suçların vasıflandırılmasıyla ilgili olarak dava dosyasındaki belgelerin tümüne erişememişlerdir.

3. Başvuranların Özbekistan’da adil bir yargılama yapılacağına dair herhangi bir beklentisi olmayıp, ciddi anlamda ölüm cezası verilmesi ve infaz edilmesi tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Özbek adli makamları yürütme organından bağımsız değildir. Başvuranların, iadelerine ilişkin duruşmaları başlayınca dek başkalarıyla görüşmelerine izin verilmemiş olup, kendi seçecekleri bir avukat tarafından temsil edilmelerine de izin verilmemiştir. Suçlamaların dayandırıldığı tanık ifadelerinin işkence altında alındığını söylemektedirler.

4. İçtüzüğün 39. maddesi kapsamında Mahkeme tarafından belirtilen geçici tedbire rağmen, Türkiye başvuruları iade ederek, Sözleşme’nin 34. maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Uluslararası insan hakları örgütlerinin hazırladığı raporlar Özbekistan’daki genel durumu tarif etmekle beraber, görülmekte olan davada başvurular tarafından yapılan belirli iddiaları desteklememekte ve diğer delillerle teyidini gerektirmektedir. [par. 72 ve 73]

2. Yabancıların girişi, kalışı ve sınırdışı edilmesi hakkındaki kararlar, Sözleşme’nin 6/1. maddesindeki anlamı dâhilinde, başvuranın vatandaşlık hakları veya sorumluluklarının yahut hakkındaki suç isnadının belirlenmesi ile ilgilenmemektedir. Sonuç olarak, Sözleşme’nin 6/1. maddesi mevcut davada uygulanmamaktadır. [par. 82]

3. Sözleşme’nin 2 ve/veya 3. maddesince yasaklanmış türde bir muamele riskinde olduğu gibi, iadenin yapılacağı Devlette adaletin açık bir şekilde tanınmama riski, öncelikli olarak Sözleşme’ye Akit Devletin ilgili şahısları iade ettiğinde bildiği veya bilmesi gereken olaylara atıfta bulunarak değerlendirilmelidir. [par. 90]

4. 34. maddede öngörülen yükümlülük kısaca, Sözleşme’ye Akit Devletlerin, bir başvurunun konusunu tahrip ederek veya kaldırarak anlamsız

kılacak yahut Mahkemenin normal yargılama usulleri altında mülahaza etmesini engelleyecek herhangi bir eylem veya ihmalden sakınmalarını gerektirmektedir. Sözleşme'nin 34. maddesi gereğince, Sözleşme'ye Akit Devletler bireysel bir başvuru hakkının etkin bir şekilde icra edilmesini engelleyebilecek herhangi bir eylem veya ihmalden sakınmayı taahhüt etmektedirler. Sözleşme'ye bir Akit Devletin geçici tedbirlere uymaması, Mahkemeyi başvuranın şikâyetini etkin bir şekilde incelemekten alıkoymak ve başvuranın haklarını etkin bir şekilde kullanmasını engellemek ve dolayısıyla da Sözleşme'nin 34. maddesini ihlal etmek olarak değerlendirilecektir. [par. 102 ve 128]

5.4.16 - Nivette / Fransa (44190/98, 3 Temmuz 2001)

Maddeler: N: 3

Anahtar Kelimeler: Teminat, Suçlunun iadesi (Ret gerekçeleri), Kötü muamele, Ömür boyu hapis cezası

Koşullar:

Cinayet suçu kovuşturması amacıyla başvuranın Fransa'dan Amerika Birleşik Devletlerine iade edilmesi. Sacramento Bölge Başsavcısı, savcılığın başvurana ölüm cezası verilmesi talebinde bulunmayacağına dair teminat vermiştir. Bir başka teminat olarak da, şartla tahliye imkânı sunmaksızın ömür boyu hapis cezası verilmeyecektir.

İlgili şikâyet:

Başvuranın Birleşik Devletlere iade edilmesi halinde, erken salıverilme imkânı tanınmaksızın ömür boyu hapis cezası ile cezalandırılması ile sonuçlanacak ve Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecektir. Sacramento Bölge Başsavcısının verdiği teminatlar Kaliforniya Eyaletini tam anlamıyla bağlamamaktadır, en iyi teminat Eyalet Valisi yahut Birleşik Devletler Başkanı tarafından verilen teminat olacaktır. Mevcut davada söz konusu mesele zaten Birleşik Devletlerde mevcut olmayan şartlı tahliye değil aftır ki; otuz beş yıl hapis cezası ile cezalandırılması halinde başvuran verilen affa da bağlı olarak ancak 86 - 91 yaş aralığında hapisten çıkabilecek ve yeni bir hayat kurabilme şansı kalmayacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Kaliforniya soruşturma makamlarının öncesinde ve sonrasında vermiş olduğu taahhütleri tamamladığı müddetçe Birleşik Devletler'in yapmış olduğu deklarasyonlar yetersiz veya etkisiz değildir. Bu davada belirleyici faktör Kaliforniya soruşturma makamlarının bakış açısıdır. Fransa Hükümetinin elde ettiği teminatlar başvurana erken tahliye imkânı tanımaksızın ömür boyu hapis cezası verilmesini engelleyecek niteliktedir. İade işlemi, sonuç olarak başvurunu, Sözleşme'nin 3. maddesince yasaklanan muamele veya ceza riskiyle karşı karşıya bırakmamaktadır [6 ve 7. sayfalar]

5.4.17 - Rafea / Fransa (25393/10, 30 Mayıs 2013)

Maddeler: Y: 3

Anahtar kelimeler: İade (Ret Gerekçeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Başarısız sığınma talebinde bulunan bir kişinin, çeşitli terörist örgütler arasında internet iletişimi ve yazışma sağlamada aracı olarak hareket etmesinden ötürü cezai takibat amacıyla Fransa'dan Fas'a iadesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuran, kendini Sahawari meselesine adaması nedeniyle Fas hapishanelerinde işkence gördüğünü ve bunun, Fas'a iadesi halinde kötü muamele görmesini haklı çıkaracağını savunmuştur.

Şimdiki Fas Kralının, öncülerinin himayesi altında işlenen insan hakları ihlallerini araştırılmasına ve ülkede radikal değişiklikler yapmaya sıcak bakmasına rağmen, sivil toplum örgütlerinin ve kurumlarının raporları durumun iyileşmediğini göstermektedir.

Mahkemenin ulaştığı sonuçlar:

Fas'ta terör faaliyetlerine katılan kişilere kötü muamele devam etmektedir. Mahkeme, başvuranın profili dikkate alındığında, iadesi halinde Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal riskinin gerçek olduğu kanısındadır. [par.41]

5.4.18 - Rrapo / Arnavutluk (58555/10, 25 Eylül 2012)

Maddeler: Y: 34; N: 2, 3

Anahtar kelimeler: Teminat, Ölüm Cezası, Suçluların İadesi (Ret Gerekçeleri)
Kötü Muamele, Geçici Tedbir

Koşullar:

Ölüm cezasıyla sonuçlanabilecek bir yargılama amacıyla Arnavutluk'tan Amerika Birleşik Devletleri'ne iade. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın Arnavutluk'tan ABD'ye iadesi ve hakkında ölüm cezası verilme riski, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddesiyle 13 No.lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlaline sebebiyet vermektedir. Başvuran, aynı zamanda, diplomatik notalar yoluyla ABD'nin verdiği teminatların niteliğini sorgulamıştır: Bu gibi teminatları vermekle yetkili olması gereken tek makam Başsavcıdır.

2. Başvuranın, mahkemenin belirttiği geçici tedbire uyulmadan ABD'ye iadesi, Sözleşme'nin 34. maddesinin ihlaline sebebiyet vermiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, iade işlerinde, talep edilen Devletin iadeye onay vermesi için gerekli gördüğü herhangi bir teminatın talep eden Devlet tarafından sunulması için standart olarak diplomatik notalara başvurulduğunu tanımaktadır. Mahkeme, aynı zamanda, uluslararası ilişkilerde diplomatik notaların bir iyi niyet karinesi niteliğinde olduğunu da kabul etmektedir. Mahkeme, iade davalarında bu karinenin, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne saygılı köklü bir geçmişi ve Akit Devletlerle uzun soluklu iade düzenlemeleri bulunan talep eden Devlet açısından uygulanmasının uygun olduğu görüşündedir. Mahkeme, kendisine sunulan belgelerde, talep eden Devletin başvuran hakkında ölüm cezasına hükmetmeyeceğine veya bu tür bir girişimde bulunulmayacağına dair sunduğu teminatların güvenilirliğinde şüphe uyandırabilecek hiçbir bulguya rastlamamıştır. ABD Hükümeti'nin verdiği teminatlar belirli, açık ve nettir. Mahkeme, iade talebi kapsamında ABD Hükümeti'nin bir Akit Devlete verdiği teminat hükümlerinde rapor edilen hiçbir ihlalin bulunmadığına da özellikle önem atfetmek durumundadır.

ABD'nin iade yükümlülüklerini yerine getirmekteki uzun dönemli çıkarı tek başına, bu teminat hükümlerinin ihlale uğramayacağına dair bir iyi niyet karinesini ortaya çıkarma hususunda yeterli olacaktır. [par. 72 ve73]

2. Mahkeme, Hükümetin başvuranı iade edememesinin, Arnavutluk'un 1935 İade Anlaşması altındaki uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmesini aksatacağına ilişkin savını kabul edememektedir. Sözleşme "fiili ve etkin" hakların korunmasını amaçlamaktadır ve davalı Devletin, Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden önceki ya da sonraki anlaşma taahhütleri bakımından Sözleşme yükümlülükleriyle bağlı bulunduğu kabul edilmektedir. Akit Devletin başka bir Devletle, Sözleşme kapsamındaki yükümlülükleriyle çelişen anlaşmalar imzalama serbestliği bulunmamaktadır. Geçici tedbirle önlenmesi tasarlanan zararın gerçekleşmemesi, Devletin geçici tedbire tam olarak uygun davranmamasına rağmen, davalı Devletin, Sözleşme'nin 34. maddesi altındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin değerlendirilmesiyle eşit derecede ilgisizdir. Mahkeme, başvuranın tutulma süresinin sona erdiği ve serbest bırakılması dışında bir seçenek bulunmadığı için iade edildiğine yönelik Hükümetin öne sürdüğü savı Retdetmektedir. Başvuranın iadesine izin veren nihai bir yerel mahkeme kararının bulunmadığı durumlarda; ne Hükümetin açıkladığı ulusal hukukun mevcut durumu, özellikle de Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 499. maddesinde belirtilen yasal sürenin ötesinde tutmanın devam edebileceğine ilişkin iddia edilen yasal boşluk, ne de ulusal yargı sisteminin eksiklikleriyle yaşamaya ve düzenlemeye ilişkin hedeflerini yerine getirmeyi amaçlayan makamların karşılaştığı güçlükler, başvuranın aleyhine olacak şekilde dayanak teşkil edebilir veya davalı Devletin Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerinden kaçmasını haklı çıkarabilir ya da bu yükümlülükleri geçersiz kılabilir. Makamların, başvuranın serbest bırakılması halinde kaçma riskinin önüne geçmek için örneğin Ceza Muhakemeleri Kanunu kapsamında sunulan diğer zorunlu güvenlik tedbirlerini uygulamak gibi olası önlemler almayı düşündüğüne dair hiçbir bulgu yoktur. Makamlar, iade işlemi öncesinde, geçici tedbire uymakta karşılaştıkları zorluklardan Mahkemeyi bilgilendirmemiştir. [par. 86 ve 87]

5.4.19 - Soering / Birleşik Krallık (14038/88, 7 Temmuz 1989)

Maddeler: Y: 3; N: 6/3(c), 6/1, 6/3(d), 13

Anahtar Kelimeler: Teminat, Ölüm Cezası, Suçlunun İadesi (Ret Gereççeleri), Kötü Muamele

Koşullar:

Ölüm cezasının uygulanmasıyla sonuçlanabilecek bir cezai takibat amacıyla başvuranın Birleşik Krallıktan Amerika Birleşik Devletlerine iadesi

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın iade edilmesi durumunda "ölüm hücrelerine konulması" ve sonrasında ölüm cezasına maruz kalması bu ceza infaz edilmese dahi Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecektir.

2. Talep eden devletin verdiği teminat, içeriği bakımından o derece değersizdir ki, talep edilen hiçbir makul devletin bunu tatmin edici bulması mümkün değildir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca kötü muamelenin yasaklanmasına hiçbir durum istisna teşkil etmeyecektir (işkence ile insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin kesin bir şekilde yasaklanması veya cezalandırılması). Bir Akit Devletin bir kaçığı iade kararı, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir meselenin doğmasına neden olabilir ve bundan dolayı ilgili şahsın, iade edilmesi halinde talep eden devlette kötü muameleyle maruz kalma riskiyle karşı karşıya kalacağına dair önemli dayanak unsurlarının gösterilmiş olması Sözleşme uyarınca o Devleti sorumluluk anlamında bağlamaktadır. Böylece bir sorumluluğun tesis edilmesi kaçınılmaz olarak, Sözleşme'nin 3. maddesinin öngördüğü standartlar karşısında talep eden devlette ki koşulların değerlendirilmesini içermektedir. [par.88 ve 91]

2. Objektif olarak, talep edilen Devletin ölüm cezasının uygulanmaması yönündeki isteklerinin, karar aşamasında bir hâkime bildirileceğine ilişkin teminatın ölüm cezasının infazı riskini ortadan kaldıracığı söylenemez. [par.98]

5.4.20 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.4.21 - Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.4.22 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)

Bkz. Sayfa: 46

5.4.23 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 49

5.4.24 - Baysakov ve diğçerleri / Ukrayna (54131/08, 8 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 115

5.4.25 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 52

5.4.26 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.4.27- Garabayev / Rusya (38411/02, 7 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 58

5.4.28 - Iskandarov / Rusya (17185/05, 23 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 60

5.4.29 - Ismoilov ve diğçerleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)

Bkz. Sayfa: 62

5.4.30 - K. / Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.4.31 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.4.32 - Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)

Bkz. Sayfa: 71

5.4.33 - Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.4.34 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 78

5.4.35 - Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.4.36- Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 91

5.4.37 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.4.38 - Shamayev ve diğ erleri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.4.39 - Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)

Bkz. Sayfa: 100

5.4.40 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.4.41 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 107

5.4.42 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.5 - İADE (Hususilik Kuralı)

5.5.1 - Woolley / Birleşik Krallık (28019/109, 10 Nisan 2012)

Maddeler: N: 5/1

Anahtar kelimeler: Hususilik İlkesi

Koşullar:

Başvuranın, hapis cezasının kalan kısmının infazı için İsviçre'den İngiltere'ye iade edilmesini takiben İngiltere makamları sadece bu cezayı infaz etmeyip bir müsadere emrinin yerine getirilmemesinden ötürü, başta verilen cezaya dâhil olan ek bir hapis cezası da vermiştir.

İlgili şikâyet:

Müsadere emrinin yerine getirilmemesinden ötürü hapis cezasının verilmesi, hususilik ilkesini ihlal ettiği için hukuka aykırı ve Bölge Hâkimi temerrüt süresinin uygulanmasına hükmederken yetkilerinin ötesine çıktığı için keyfidir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Temerrüt süresi, baştaki cezaya dâhil olan müsadere emrinin ayrılmaz bir parçasıdır ve bu nedenle makul olanın dışında ya da keyfi değildir. Müsadere emrinin yerine getirilmemesinden ötürü verilen hapis cezasının infazı, Sözleşme'nin 6/1. maddesinin amaçları doğrultusunda herhangi yeni bir "cezaî suçlamanın" getirilmesini içermez. Hususilik ilkesinin ihlaline ilişkin söz konusu iki Devlet arasında bir uyuşmazlık olduğu sürece, Mahkeme, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin uyuşmazlıkların çözümü için herhangi bir çözüm mekanizmasına sahip olmadığını gözlemlemektedir ve özünde diplomatik bir uyuşmazlık olan bu meseleyi çözmenin Mahkemeye düşmediği kanısındadır. Başvuran, İngiltere makamları hususunda kötü niyet veya aldatmak kastı olduğunu iddia etmemiştir. Başvuran, İsviçre makamlarının, iade davasında İngiltere makamlarının tutumuyla ilgili bir yanlış anlaşılmanın olduğuna daha çok dayanmaktadır. Mahkeme, bu gibi herhangi bir yanlış anlaşılmanın, başvuranın hapis cezasını hiçbir koşulda keyfi kılmadığı kanısındadır. [par. 83 ve 84]

5.6 - TUTMA / TUTUKLAMA (Hukuka Uygunluk)**5.6.1 - Al Husin / Bosna Hersek (3727/08, 07 Şubat 2012)**

Maddeler: Y:3, 5/1, N: 5/1

Anahtar kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk), Sınırdışı Etme, Kötü Muamele

Koşullar:

Bir Suriye vatandaşının Mücahidin terörist örgütüyle bağlantısı nedeniyle Bosna Hersek'ten Suriye'ye sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuran, Suriye makamları tarafından yasadışı Müslüman Kardeşler (1980'lerde bu örgüt tarafından düzenlenen gösterilere katılımı bakımından) örgütünün bir üyesi olarak veya bir İslamcı (İslam'ın Suudi kaynaklı Vahabi/Salafi fraksiyonunu savunan Mücahidin hareketiyle olan bağlantısı bakımından) olarak algılanacağını savunmuştur. Başvuran, Bosna Hersek'teki faaliyetleri hakkında her zaman açık sözlü olduğundan (örneğin El Cezire televizyon kanalına ve Asharq Alawasat gazetesine 1996 – 2001 yılları arasında çok sayıda röportaj vermiştir) Suriye makamlarının onun Bosna Hersek'teki faaliyetlerinden haberdar olduklarını iddia etmiştir. Suriye'de işkence gördüğü söylenen ve Müslüman Kardeşler örgütüne üyeliği nedeniyle on iki yıl hapse mahkûm edilen Suriye kökenli bir mücahidin olan Muhammad Zammar'ın durumundan söz etmiştir (yargılamada bu örgüte olan üyeliği hakkında hiçbir kanıt sağlanmamasına rağmen). Başvuran aynı zamanda bakaya kalması nedeniyle de hedef alınmış olabileceğini iddia etmiştir. Yukarıdakilerin tümü ve Suriye'deki genel siyasi durum ve insan hakları durumu dikkate alındığında, başvuran Suriye'ye sınırdışı edilmesinin onu kötü muameleye maruz bırakacağını savunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Yerel makamlar, başvuranın şüphesiz ait olduğu mücahidin hareketinin mahiyetini yeterince dikkate almamıştır. Bosna Hersek savaşı sonrasında başvuran bazı önde gelen Arap medya kuruluşlarına mücahidin hareketiyle olan bağlantısını açığa vuran ve İslam'ın Suudi kaynaklı Vahabi/Salafi versiyonunu savunan çok sayıda röportaj vermiştir. Bunun Suriye makamlarınca fark edilmeden kaldığı varsayılsa dahi, Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığının Bosna Hersek'te terörizm hakkında Ülke Raporunda başvuran yanlışlıkla hükümlü terörist Abu Hamza al-Marsi olarak teşhis edildiğinde ve ulusal güvenlik gerekçesiyle orda tutulduğunda yine dikkatleri üzerine toplamıştır. Mahkeme, bu faktörlerin onu Suriye makamları için suçlanan kişi yapabilecekleri görüşündedir. Aslında başvuran, Suriye güvenlik hizmetlerince

16 Ağustos 2002 tarihinde düzenlenen ve başvuranın ülkeye giriş anında tutulması gerektiğini belirten bir belge ve Suriye silahlı kuvvetler tarafından 15 Ekim 2009 tarihinde düzenlenen ve güvenlik hizmetlerinin elinde başvuran hakkında bilgiler içeren bir dosya bulunduğunu belirten bir belge sunmuştur. Yukarıdakileri, Suriye'nin insan hakları sicilini ve Mart 2011'de siyasi protestolar ve toplumsal kargaşa başladığından beri Suriye'deki durumun bozulduğu olgusunu göz önüne alarak, başvuranın Suriye'ye sınır dışı edilmesi halinde kötü muameleye maruz kalma riski mevcuttur. [par. 52, 53 ve 54]

5.6.2 - Bozano / İsviçre (9009/80, 12 Temmuz 1984)

Maddeler: N: 5/1(f), 18

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk), Sınırdışı edilme, Gıyapta hüküm, Suçlunun iadesi ile sınırdışı edilme veya sınırdışı edilme arasındaki ilişki

Koşullar:

Gıyabi verilen bir cezanın uygulanması amacıyla başvuranın Fransa'dan İtalya'ya iadesinin Retdi. Bunun yerine başvuran, Fransa'dan İtalya'ya iadesi amacıyla tutulduğu İsviçre'ye sınırdışı edilmiştir.

İlgili şikâyet:

Başvuranın, sınırdışı edildikten sonra İsviçre'de yakalanması hukuka uygun değildir, zira başvuranın tutuklanması hususuyla ilgili olarak Fransa ve İsviçre makamları arasında yapılan işbirliği, başvuranın İtalya'ya iadesinin Fransız makamlarınca Retdedilmesini önlemek üzere tasarlanmıştır.

Komisyonun vardığı sonuçlar:

Kişinin, kendisini talep eden Devlete (İtalya'ya) iade edilmesini Retdetmiş olan üçüncü bir Devletten (Fransa'dan) sınırdışı edilmesini takiben, iade işlemlerine yönelik olarak yakalanması iç hukuka uygun yapılmışsa ve keyfilik söz konusu değilse Sözleşme'yi ihlal etmemektedir. [sayfa 69 ve 70]

5.6.3 - Sidikovy/Rusya (73455/11, 20 Temmuz 2013)

Maddeler: Y: 3; N: 5/1(f), 5/4

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Ret gerekçeleri), Adil yargılama, Kötü muamele

Koşullar:

Sığınma talebinde bulunan iki kişinin, bir suç örgütüne (Hizb ut-Tahrir) karışmaları, ırk, etnik veya dini nefret veya düşmanlık uyandırma ve Tacikistan'ın siyasi düzenini devirme veya toprak bütünlüğünü ihlal etmek için kamuya çağrıda bulunmalarından ötürü kovuşturma amacıyla Rusya'dan Tacikistan'a iadeleri. İlk başvuran bakımından Tacikistan, avukat yardımı dâhil olmak üzere, bu kişiye her türlü savunma araçları sağlanacağına, işkence, zalim, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezalandırmaya maruz bırakılmayacağına, ölüm cezasına çarptırılmayacağına dair ve iade talebinin ırk, din, etnik köken veya siyasi görüş temelinde bu kişiye zulüm ve baskı yapma amacını gütmeyeceğini ve sadece Tacikistan'a iade edileceği suçlardan dolayı kovuşturma açılacağına, Rusya'nın kabulü olmadan başka bir Devlete iade edilmeyeceğine ve ceza yargılaması yapıldıktan ve cezasını çektikten sonra Tacikistan sınırları dışına çıkmakta özgür olacağına dair teminatlar vermiştir. Geçici tedbirlere uyulmuştur. İlk başvuran sahte kimlikle Rusya vatandaşılmıştır; uyrukluğa kabul etme kararı bu nedenle başlangıçtan itibaren (ab initio) feshedilmiştir. İkinci başvuranı iade talebi, kendisine isnat edilen suç ile ilgili zamanaşımı süresinin sona ermesi nedeniyle Retdedilmiştir. Ortak çocukları Rusya sosyal hizmetlerin bakımına verilmiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Tacikistan'a iadesi halinde, birinci başvuran işkence riskine maruz kalacaktır. Uluslararası Af Örgütünün 2012 yılında düzenlediği Tacikistan raporlarına, Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığının 2011 raporuna ve BM Özel Raportörünün İşkence Üzerine Görev Tamamlama Beyanına atıfta bulunmuştur. Tacikistan'da 2003 yılında işkence görmüş ve Tacikistan makamlarının diplomatik teminatlarına dikkatli yaklaşımın Mahkeme'nin uygulaması olduğunu belirtmiştir.

2. İlk başvuranın on iki ay boyunca tutulması, Sözleşme'nin 5/1(f). maddesine aykırıdır, çünkü tutma halinin uzatılmasını emReten kararların hiçbirin-

de, iade incelemesinin devam ettirilmesi yönünde alınan özel önlemlerden söz edilmiyordu. Başvuran ayrıca tutulmasının Rus mahkemesince, Tacikistan makamları tarafından bir tutma talebi veya başvuranın iadesini daha sonra isteyeceklerine dair bir onay olmaksızın verildiğini tekrarlamıştır. Kaldı ki ne ilk kararda, ne de uzatma kararlarında, ilk başvuranın iadesi bakımından herhangi bir önlemin alınmakta olup olmadığı belirtilmemiştir. İlk başvuranın avukatının savları Rusya mahkemesinin kararlarında gereğince incelenmemiş ve Ceza Muhakeme Kanununun 13. bölümü başvurana, Savcılık tarafından başlatılan tutukluluk halinin gözden geçirilmeleri arasında salıverme talebinde bulunabilme hakkı sağlamamıştır.

Mahkemenin ulaştığı sonuçlar:

1. İlk başvuran, Tacikistan'da kötü muameleye maruz kaldığına dair iddialarını destekleyecek hiçbir belge ibraz etmemiştir. Çeşitli uluslararası kurlardan gelen raporlar bakımından ve son zamanlarda verdiği kararlar doğrultusunda Mahkeme, altta yatan amaçların hem dini, hem de siyasi olarak görünen Hizb ut-Tahrir üyeleri veya destekçilerine zulüm uygulamasının varlığına inanmak için ciddi nedenlerin mevcut olduğu kanısındadır. Hükümetin ilk başvuranın iade kararının yerel mahkemece kesin onaylanana kadar başvuranın siyasi sığınma başvurusunda bulunmadığı olgusuna atıfta bulunması, ilk başvuranın kötü muamele riski iddialarını mutlak suretle çürütmez. Çünkü Sözleşme'nin 3. maddesince sağlanan koruma, 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 32. ve 33. maddelerinde öngörülen Mülteciler Statüsüyle ilgili olan korumadan her durumda daha geniştir. Güvenilir kaynakların, makamların başvurduğu veya hoş gördüğü ve Sözleşme'nin ilkelerine açıkça aykırı olan uygulamalar bildirdikleri yerlerde kötü muamele riskine karşı yeterli koruma sağlamada diplomatik teminatlar tek başlarına yeterli değiller. [par. 145, 149 ve 150]

2. Tacikistan Güvenlik Bakanlığı 04 Ocak 2005 tarihinde ilk başvuruları arananlar listesine koymuştur. Tacikistan Başsavcılığı 29 Aralık 2010 tarihinde Rusya Başsavcılığından ilk başvuruları iade etmesini talep etmiştir; Rusya Başsavcılığı Tacikistan meslektaşından iade talebini ve diplomatik teminatları kabul etmiş; Federal Göç Hizmetleri, ilk başvuranın Rus vatandaşlığına sahip olmadığını ve ikametini hiçbir zaman kaydetmediğini teyit etmiş ve tutukevi IZ-77/4, ilk başvuranın kendisi aracılığıyla mülteci statüsü verilmesi için hiçbir talepte bulunmadığını teyit etmiştir. Rusya Başsavcılığı tarafından 30

Haziran 2011 tarihinde iade kararı verildikten sonra, bu karar mahkemelerce iki yargı düzeyinde incelenmiş ve nihai karar Rusya Yüksek Mahkemesi tarafından 06 Aralık 2011 tarihinde verilmiştir. Mahkeme, 07 Aralık 2010 - 07 Aralık 2011 tarihleri arasındaki süre zarfında iade işlemlerinin sürdükleri ve iç hukuka göre yürütüldükleri sonucuna varmıştır. İlk başvuran, kendisi aleyhine yapılan yargılamanın etkililiğine itiraz eden veya bu yargılamada herhangi bir adaletsizliği kanıtlayan ve kanıt değerinde olan herhangi bir savunma sunmamıştır. Bir mahkemenin tutma kararı verdiği durumlarda, müteakip yargılama daha az keyfi olmakta, fakat öncelikle tutulmanın devam etmesinin uygunluğunun değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle, görülmekte olan davada olduğu gibi, eğer incelenmekte olan tutma emri bir mahkeme tarafından verilmiş olsa ve bu mahkemenin izlediği usulün hukuki bir niteliği olup tutulana uygun yönlemsel güvenceleri vermiş olsaydı, Mahkeme, Yargıtay'ın incelediği davalarla aynı oranda alakadar olmazdı. Bir mahkemenin, savcının tutma süresinin uzatılması için yinelenen talebi veya tutma emrinin temyiz edilmesinde ilk başvuran, iade işlemlerinin yürütülmesinde gerekli olan dikkat ve tedbir şartıyla ilgili olanlar ve izin verilen süreler de dâhil olmak üzere, temyizde kendi tutukluluğuyla ilgili olarak çeşitli savlar ifade etmiştir. [par.164, 165 ve 185]

[NOT: Şikâyet ve ilk başvuranın iade işlemlerinde masumiyet varsayımı hakkının iddia edilen ihlallerine dair Mahkemenin ulaştığı sonuçlar, Mahkemenin yukarıda özetlenen çok sayıda eski kararlarına benzerdir (örn. Gafarov/Rusya) ve dolayısıyla bu özete dâhil edilmemişlerdir.]

5.6.4 - Kafkaris / Güney Kıbrıs (21906/04, 12 Şubat 2008)

Maddeler: Y: 7; N: 3, 5 / 1, 14

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk), Ayrımcılık, Ömür boyu hapis

Koşullar:

Güney Kıbrıs'ta ömür boyu hapis cezası.

İlgili şikâyet:

Başvuranın mahkum edildiği ömür boyu hapis cezasının tamamı veya önemli bir bölümü tutma süresine ilişkin Sözleşme'nin şart koştuğu makul

ve kabul edilebilir standartları aşmaktadır. Mevcut durumda Güney Kıbrıs'ta yürürlükte olan yasama düzeni uyarınca, şartlı tahliye kurul sistemi olmadığı gibi mahkûmların şartlı tahliye edilebilmesi için herhangi bir hüküm de bulunmamaktadır. Böylelikle, Güney Kıbrıs mahkemelerince verilen ve daha sonra ilgili makamlarca infaz edilen hapis cezasının başlıca amacı cezai niteliktedir. Başvuranın tahliye edilmeye ilişkin meşru beklentilerinin umulmadık şekilde değişiklik göstermesi ve şahsın süregelen tutukluluğunun hapisane makamlarınca belirtilen süreyi aşmış olması, başvurunu gelecekle ilgili sıkıntı ve belirsizliğe sürüklemiştir. Başvurana göre bu durum insanlık dışı ve onur kırıcı bir muameledir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Yetişkin bir suçluya ömür boyu hapis cezası verilmesi, Sözleşme'nin 3. maddesiyle uyumsuz veya diğer bir maddesince yasaklanmış değildir. Bir kişiye ömür boyu hapis cezasının verilmesi, bu cezanın "indirilemeyeceği" anlamına gelmemektedir. Ömür boyu hapis cezasının hukuken ve fiilen indirilebilir olması Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtilen amaçlarla uyumludur. Tahliye olasılığının göz önünde bulundurulabilmesini mümkün kılan bir sistemin varlığı, belirli bir ömür boyu hapis cezasının Sözleşme'nin 3. maddesi ile uyumluluğunu değerlendirirken dikkate alınması gereken bir faktördür, ancak bu bağlamda ceza incelemesi ve tahliye düzenlemeleri de dâhil olmak üzere bir devletin belirli bir ceza hukuk sistemini tercih etmesi, seçilen sistemin Sözleşme ilkeleriyle çelişmemesi koşuluyla, prensip olarak, Mahkemenin Avrupa düzeyindeki denetim kapsamının dışında olduğu da gözlemlenmelidir. Güney Kıbrıs Cumhurbaşkanı, Başsavcının da onayıyla kararname yoluyla her zaman bir mahkûmun şartlı tahliyesine karar verebilir; Güney Kıbrıs'ta bu gibi cezaların hem hukuken hem de fiilen indirilebilir olduğu açıktır. [par. 97, 98, 99, 102 ve 103]

5.6.5 - Ramirez Sanchez / Fransa (28780/95, 24 Haziran 1996)

Maddeler: N: 3, 5/1

Anahtar Kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka uygunluk), Sınırdışı edilme, Suçlunun iadesi ile sınırdışı veya sınırdışı arasındaki ilişki

Koşullar:

Tanınan bir teröristin Sudan'dan cezai bir kovuşturmayaya tabi tutulduğu Fransa'ya sınırışı edilmesi (Örtülü iade).

İlgili şikâyet:

Başvuran yurtdışında yakalandığı için Fransa adli makamları uluslararası bir yakalama emri çıkarmış olmalıdır. Fransa hukukunun öngördüğü gerekli iade süreci, başvuranın Sudan'dan sınırışı edilmesine rağmen Fransa İçişleri Bakanlığınca takip edilmemiştir. Başvuranın teslim edilme talebinin hukuka uygun olmaması, tutulmasını Fransa kanunları uyarınca geçersiz kıldığından dolayı, başvuran haksız yere iade edildiğini iddia etmiştir. Uluslararası bir yakalama emri olmadığı gibi, başvuranın, Fransız makamlarına teslim edildiği yer ve tarihte, Khartoum'daki Fransız görevlilerce yakalanmasına ve tutulmasına ilişkin herhangi bir yasal izin mevcut değildir.

Komisyonun vardığı sonuçlar:

Fransız görevlilere teslim edildiği tarihten itibaren başvuran, her ne kadar bu yetki mevcut koşullar etrafında yurtdışında icra edilmiş olsa da, Fransa salahiyeti ve dolayısıyla da Fransa yargı yetkisi altında bilfiil bulunmaktadır. Bu davada Sudan ve Fransa makamları arasında vuku bulmuş herhangi bir işbirliğinin, özellikle terörle mücadele alanında olmak üzere sıklıkla Birleşik Devletlerle gerçekleştirilen işbirliklerinde olduğu gibi, Sözleşme'nin 5. maddesi bakımından sorun çıkarabilecek herhangi bir faktörü içerdiği görülmemektedir. Yakalama emrinin uçak Fransa'ya inene kadar başvurana tebliğ edilmemesi, bu kişinin önceden iddia edildiği gibi özgürlüğünden mahrum bırakılmasının Fransız hukukunda yasal bir temele dayanmadığı anlamına gelmemektedir. Başvuranın Fransa'ya gönderilme sürecindeki koşulların örtülü iade olarak nitelendirilebileceği varsayılrsa dahi, bu durum Sözleşme'nin ihlali anlamına gelmeyecektir. [161. ve 162. sayfalar]

5.6.6 - Yoh-Ekale Mwanje / Belçika (10486/10, 20 Aralık 2011)

Maddeler: Y:3, 5/1(f), 13; N: 3

Anahtar kelimeler: Tutma/Tutuklama (Hukuka Uygunluk), Sınırışı, Kötü Muamele, Geçici Tedbir

Koşullar:

Bir Kamerun vatandaşının Belçika'dan Kamerun'a sınırdışı edilmesi. İleri evre HIV enfeksiyonu olan başvuran, iade edilmek üzere birkaç ay kapalı bir merkezde tutulmuş ve tıbbi nedenlerle Belçika'da kalma izni için başvuruda bulunmasına izin verilmemiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, durumunun istisnai şartlardan oluştuğunu ve zorlayıcı insani nedenlerin sınırdışı edilmesine izin vermediklerini iddia etmiştir. Hastalığı için gerekli tedavinin Kamerun'da mevcut olmadığını belirtmiştir.

2. Başvuran, Belçika makamlarının sınırdışı işlemlerini, kendisinin Kamerun'da karşılaştığı Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı muamele görme riskini değerlendirmeden yürüttüklerini savunmuştur.

3. Başvuran, onun özgürlükten yoksun bırakılmasının Belçika yasalarına aykırı, keyfi, aşırı uzun ve Belçika makamlarınca takip edilen amaca kıyasla orantısız olduğunu savunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Nakil halinde başvuranın durumunun önemli ölçüde kötüleşeceği olgusu, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline yol açmak için tek başına yeterli değildir. Sözleşme'nin 3. maddesi Akit Devlete, yetki alanı dâhilinde kalma hakkı olmadan tüm yabancılara ücretsiz ve sınırsız sağlık hizmetleri sağlama yoluyla eşitsizlikleri azaltma gibi bir yükümlülük getirmez. Bunun aksine dair bir bulgu, Akit Devletlere aşırı ağır bir yük getirir. İlgili kişileri sınırdışı etme kararı yürürlüğe girmeden önce, başlıca bu kişilerin durumuyla ilgili olan daha zorlayıcı insani konular tehlikede bulunmalıdır. Başvuranın durumu "hayati risk içermez" ve seyahat etmeye uygundur. Mahkeme, mevcut davanın zorlayıcı insani nedenler taşıdığını kabul edemez. [par.82 ve 83]

2. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında mümkün olan riskin tek değerlendirmesinin, başvuranın tıbbi gerekçelerle kalma izni talebiyle ilgili işlemler bağlamında yapıldığını ifade eder. Başvuranın tıbbi gerekçelerle düzenlileştirme talebinin Retdi kararı, genel mahiyette bilgiler ve düşünceler sıralayan ve başvuranın talep ettiği tedavi yöntemini göz ardı eden bir tıp doktorunun fikrine dayalıdır. Mahkeme, Belçika makamlarının, başvuranın Kamerun'a sınırdışı edilmesi halinde Sözleşme'nin 3. maddesi kap-

samında önemli bir risk meydana gelmeyeceği sonucuna varmadan önce başvuranın kişisel durumunun dikkatli ve tam incelemesinden vazgeçtiklerini ve sınırdışı etme işlemlerine devam ettiklerini fark etmiştir. Bu nedenle başvuran etkili başvuru hakkından mahrum bırakılmıştır. [par. 106 ve 107]

3. Bir geçici tedbirin yürütülmesinin sınırdışı etme işleminin yürütülmesini geçici olarak önlemesi, sınırdışı etmenin hâlâ makamlar tarafından dikkate alınması ve tutma süresinin aşırı uzun olmaması şartıyla, bir tutmayı yasalara aykırı yapmaz. Eğer bir geçici tedbir emrinin tek başına tutukluluğun hukuka uygunluğuna bir etkisi yoksa, tutmanın hukuka uygunluğu, Mahkemenin Belçika yasalarının belirlediği zaman içinde kararını vermesi olasılığına dayanamaz. Tutma için zaman limitinin aşılmadığını kabul etmekle birlikte Mahkeme, makamların başvuranın kimliğini bildiklerini, başvuranın makamların bildiği devamlı bir adreste ikamet ettiğini, her zaman talimatlara uyduğunu ve durumunu resmileştirmek için adımlar attığını fark etmiştir. Başvuran HIV-pozitif idi ve sağlık durumu tutulduğu sürede kötüleşmiştir. Mahkeme, başvuranın tutulması ve Hükümetin yürüttüğü sınırdışı etme amacı arasında bir bağlantı görmemektedir. [par.120, 123, 124 ve 125]

5.6.7 - Chahal / Birleşik Krallık (22414/93, 15 Kasım 1996)

Maddeler: Y: 3, 5/4, 13; N: 5/1

Anahtar Kelimeler: Teminat, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu), Sınırdışı edilme, Kötü muamele

Koşullar:

Retdedilen sığınma başvurusunu takiben, bir Sih aktivistin Birleşik Krallık'tan Hindistan'a sınırdışı edilmesi. Hindistan Hükümeti, başvuranın Hindistan'a sınırdışı edilmesi halinde, diğer herhangi bir Hindistan vatandaşıyla aynı yasal korumadan yararlanacağını ve Hindistan makamları himayesinde herhangi bir kötü muameleye maruz kalmasının söz konusu olmayacağı teminatını vermiştir.

İlgili şikâyetler:

Hindistan'a iade edilmesi halinde, başvuran, Sih ayrılıkçı hareketinin tanınmış bir destekçisi olduğundan ötürü, kötü muameleye maruz kalacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Hindistan Hükümeti tarafından sağlanan teminatlar yine aynı Hükümetin reform çabalarına rağmen yetersiz olup, Punjab veya Hindistan'ın herhangi bir yerindeki güvenlik güçlerinin belirli mensuplarının sebep olduğu insan hakları ihlali, düzeltilmesi zor ve kalıcı bir sorundur. Başvuranın tanınmış biri olması nedeniyle, zarar görme riskinin artması oldukça muhtemeldir. [105. ve par.106]

5.6.8 - M.S. / Belçika (50012/08, 31 Ocak 2012)

Maddeler: Y:3, 5/1, 5/4

Anahtar kelimeler: Sınırdışı, Tutma/tutuklama (Yargı Denetimi, Hukuka Uygunluk), Kötü Muamele

Koşullar:

Belçika tarafından, terörizm bağlantıları olduğundan şüphelenilen bir Irak vatandaşına karşı, hapis cezası çekmesini takiben başlatılan sınırdışı işlemleri. Hapisten tahliye edildikten sonra, ülkeyi terk etme emrine dayanarak, başvuran Ekim 2007 – Mart 2009 tarihleri arasında kaçak yabancılar için kapalı bir transit merkezinde tutuklu kalmıştır. Bu tutulma süresi içinde mülteci statüsü için başvurmuş ve Yabancılar Temyiz Kurulu (AAB) Irak'a sınırdışı edilmesi halinde başvuranın kötü muamele görme riskiyle karşılaşacağını belirtmesine rağmen başvurusu Retdedilmiştir. Mart 2009 – Nisan 2010 arası ikamet kararı kapsamında yerleştirilen başvuran, Nisan 2010 – Ekim 2010 arası yine tutuklanmış ve nihai olarak Ekim 2010'da Irak'a geri gönderilmiştir. Ülkesine geri göndermeden önce, Belçika makamları başvuranı üçüncü bir ülkeye nakletmeyi denemiştir.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, Irak'a geri gönderildiğini ve orda kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmiştir. Irak'a dönüşünün gönüllü olmadığını ve Belçika makamlarınca üzerine uygulanan aşırı baskı nedeniyle, görebileceği tek olasılığın Irak'a dönmek olduğunu savunmuştur.

2. Sığınma başvurusunun halen derdest olması nedeniyle ve Belçika makamları başvuranın Irak'ta yüzleşeceği kötü muamele riski ışığında onu Irak'a sınırdışı etmenin mümkün olmadığını bildiklerinden ve sınırdışı etme

amacıyla dava açılan bir yabancı olarak kabul edilemeyeceğinden başvuran ilk tutma süresinin keyfi olduğunu iddia etmiştir.

3. Başvuran ikinci tutulma süresinin yasal olmadığını iddia etmiştir, çünkü Belçika makamlarının onun sınırdışı edilmesini Mahkemenin istediği özenle takip ettikleri söylenemez. Ayrıca neden tekrar tutulduğuna dair kendisine hiçbir bilgi verilmediğini ve bu nedenle tutmanın yasalara aykırı oluşunu sorgulama olanağından yoksun bırakıldığını savunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Bazı usul korumalarından feragat etmenin geçerli olması için feragatin özgür iradeyle verilmesini temin etmek amacıyla bu korumalar yeterli garantilerle desteklenmelidir. Mevcut davada, başvurana aşağıdaki seçenekler verilmiştir: yasal olarak ikamet hakkı elde etme umudu olmadan ve orda serbestçe yaşama olasılığı olmadan Belçika'da kalmak, Irak'ta tutulma ve kötü muameleye maruz kalma riskiyle Irak'a geri dönme veya gerçekleştirilemez olduğu ortaya çıkan üçüncü bir ülkeye gitme. Başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında garanti edilen koruma hakkından geçerli bir şekilde feragat ettiği düşünülemez ve Irak' dönüşü zorlamalı bir dönüş olarak kabul edilmelidir. En zor durumlarda dahi, mesela terörizm ile mücadele ve ilgili kişi ne yapmış olursa olsun, Sözleşme işkenceyi mutlak suretle yasaklar. Bu nedenle kötü muamele riskini, sınırdışı etme için öne sürülen nedene karşı tartmak mümkün değildir. Mevcut davada Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olan bir muamele görme riskinin varlığına inanmak için ciddi ve kanıtlanmış nedenlerin mevcut olduğu tartışılmazdır. Belçika makamları başvuranın emniyetini temin etmek amacıyla onun dönüşüne bir dizi koruma eklemeliydiler, bunların arasında en önemlisi olan, ilgili Devlet makamlarından diplomatik teminatlar talep etmektir. Böyle bir harekette bulunmayarak, Belçika makamları kendilerinden Sözleşme bakımından makul derecede yapmaları beklenen her şeyi yapmamıştır. [par.124 – 127 arası ve 129 – 131 arası]

2. Makamların ilgili kişileri tutma sürelerinde kötü muamele riskine maruz bırakmadan onları sınırdışı etme perspektifleri yoksa bir sınırdışı etme işlemi devam ediyor olarak kabul edilemez. Sadece ulusal güvenlik gerekçesiyle yapılan tutma, Sözleşme'nin 5/1. maddesi sınırlarına uymamaktadır. Mahkeme, başvuranın yasaların öngördüğü bir işleme göre tutulduğu kanısındadır ve ulusal makamların sınırdışı etmeyi düşündüklerinden ve başvuranın sığınma

başvurusunun Retdi halinde sınırdışı etme niyetinde olduklarından şüphe etmesi için bir nedeni yoktur. Mülteciler ve Uyruksuz Kişiler Genel Komisyonunun (CGRA), başvuranın Irak'a sınırdışı edilmesi halinde yüzleşeceği riskler hakkındaki fikrini açıklaması tarihinden itibaren bu durum farklı bir şekilde analiz edilmelidir. Makamlar, Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal etmeden başvurunu sınırdışı etme işlemlerine devam edemeyeceklerinden, o andan itibaren başvuran sadece güvenlik nedenleriyle gözetiminde tutulmuştur. [par. 150, 151, 153, 154 ve 155]

3. Başvuranın tutuklanmış olduğu ülkeyi terk etme emri, Yabancılar Bürosunun (OE) başvuranın Irak'a sınırdışı edilmesi halinde karşılaşacağı risklerin devam etmesi ile ilgili CGRA'dan beklediği bir görüşle alakalı duruma atıfta bulunmaktadır. Eğer Mahkeme bu adımı başvuranın sınırdışı edilmesinde gerekli bir ön şart olarak görmeye razıysa, böyle bir adımın tek başına Sözleşme'nin 5/1. maddesindeki anlamı dâhilinde, sınırdışı etme bakımından atıldığını düşünemez. Belçika makamlarının başvuranı kabul etmeye istekli üçüncü bir ülke bulmak için diplomatik irtibatlar kurdukları andan, başvuranın Burundi'ye nakledilmeyi Retdetmesine kadar durum farklıdır. Üçüncü bir ülke bulma bakımından atılan adımların başarısızlığı, bu bağlamda başka adımların yokluğu ve CGRA'dan gelen ve başvuranın Irak'a iadesi halinde yüzleşeceği riskleri onaylayan yeni görüş ışığında, Mahkemenin başvuranın tutulması ve onu Belçika sınırlarından nakletme olasılığı arasında bir bağlantı yokluğunu fark etmekten başka seçeneği yoktur. [par. 175, 177 ve 179]

5.6.9 - Tehrani / Türkiye (32940/08,41626/08 ve 43616/08, 13 Nisan 2010)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 5/4, 13; N: 3

Anahtar kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı Denetimi, Hukuka Uygunluk), Sınırdışı Etme, Kötü Muamele

Koşullar:

UNHCR tarafından mülteci statüsü verilen bir kişinin Türkiye'den İran veya Irak'a sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili Şikâyetler:

1. Başvuranların İran veya Irak'a nakledilmesi, onu ölüm veya kötü muamele riskine maruz bırakacaktır.
2. Başvuranların Sözleşme'nin 2. ve 3. maddesi kapsamında suçlamalarda bulunabileceği etkili bir iç hukuk yolu mevcut değildir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesi bakımından, özellikle başvuruların UNHCR tarafından mülteci olarak kabul edilen eski PMOI (İran Halkın Mücahitleri Örgütü) üyesi olduklarını ve yukarıda belirtilen Abdolkhani ve Karimnia kararından bu yana İran veya Irak'taki durumun değişmediğini belirtir. [par. 66]
2. Sözleşme'nin 13. maddesiyle ilgili olarak, Mahkeme, ulusal makamların başvuruların işkence korkusunu inceleyip incelemediklerinin, incelediyse de ne ölçüde incelediklerinin tarafların beyanlarından anlaşılmadığını belirtmektedir. Aynı zamanda, Türk sığınma yönetmeliğinde otomatik askıya alma gibi bir uygulama bulunmaması nedeniyle Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlali de mevcuttur.[par. 66]

5.6.10 - Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (No. 1) (30471/08, Tarih: 22 Eylül 2009)

Bkz. Sayfa: 179

5.6.11 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.6.12 - Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.6.13 - Adamov / İsviçre (3052/06, 21 Haziran 2011)

Bkz. Sayfa: 8

5.6.14 - Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)

Bkz. Sayfa: 122

5.6.15 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)

Bkz. Sayfa: 46

5.6.16 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 49

5.6.17 - Dubovik / Ukrayna (33210/07 & 41866/08, 15 Ekim 2009)

Bkz. Sayfa: 51

5.6.18 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 52

5.6.19 - Eminbeyli / Rusya (42443/02, 26 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 54

5.6.20 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.6.21 - Garabayev / Rusya (38411/02, 7 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 58

5.6.22 - Garkavyy / Ukrayna (25978/07, 18 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 21

5.6.23 - Iskandarov / Rusya (17185/05, 23 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 60

5.6.24- Ismailov ve diğerleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)

Bkz. Sayfa: 62

5.6.25 - K. / Belçika (10819/84, Temmuz 1984)

Bkz. Sayfa: 63

5.6.26 - K./Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.6.27 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.6.28 - Khaydarov / Rusya (21055/09, 20 May 2010)

Bkz. Sayfa: 69

5.6.29 - Khodzhamberdiyev / Rusya (64809/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 70

5.6.30 - Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)

Bkz. Sayfa: 73

5.6.31 - Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.6.32 - Kolompar / Belçika (11613/85, 24 Eylül 1992)

Bkz. Sayfa: 77

5.6.33 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 78

5.6.34 - Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

5.6.35 - Mokallal / Ukrayna (19246/10, 10 Kasım 2011)

Bkz. Sayfa: 80

5.6.36 - Molotchko / Ukrayna (12275/10, 26 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 82

5.6.37 - Nasrulloev / Rusya (656/06, 11 Ekim 2007)

Bkz. Sayfa: 85

5.6.38 - Öcalan / Türkiye (46221/99, 12 Mayıs 2005)

Bkz. Sayfa: 87

5.6.39 - Rantsev / Güney Kıbrıs ve Rusya (25965/04, 7 Ocak 2010)

Bkz. Sayfa: 3

5.6.40 - Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.6.41 Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 91

5.6.42 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.6.43 - Shamayev ve diğ erleri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.6.44 - Shchebet / Rusya (16074/07, 12 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 99

5.6.45 - Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)

Bkz. Sayfa: 100

5.6.46 - Soliyev / Rusya (62400/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 103

5.6.47 - Stephens / Malta (No. 1) (11956/07, 21 Nisan 2009)

Bkz. Sayfa: 104

5.6.48 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.6.49 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 107

5.6.50 Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.7 - TUTMA/TUTUKLAMA (Yargı Denetimi)

5.7.1- Bordovskiy / Rusya (49491/99, 8 Şubat 2005)

Maddeler: N: 5/1, 5/2, 5/4

Anahtar Kelimeler: Suçlunun iadesi, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu, Yakalanma nedenlerinin bildirilmesi hakkı)

Koşullar:

Başvuranın Rusya'dan Belarus'a iadesi

İlgili şikâyetler:

1. Bir kişi normalde iade talebi temelinde tutulmalıdır, ancak başvuranın tutulmasından önce Rus makamlarına böyle bir talebin geldiğine dair herhangi bir belge yoktur. Belarus yakalama emri başvuranın yakalanabilmesi için tek başına bir dayanak oluşturmamaktadır çünkü Belarus ve Rusya kendi ceza muhakeme usulleri olan münhasır iki bağımsız devlettir.
2. İade usulünü düzenleyen kanun yeteri oranda kesin değildir.
3. Başvuran yakalanma nedenleri hakkında bilgilendirilmemiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Belarus Cumhuriyet Başsavcılığının iade talebi, 4 Ağustos 1998 tarihinde, yani başvuranın yakalandığı 9 Temmuz 1998 tarihinden 26 gün sonra, Rusya Cumhuriyet Başsavcılığına ulaşmıştır. Ancak Belarus tarafından başvuran hakkında hazırlanan uluslararası arama ve yakalama emri, Rus makamlarına, 22 Eylül 1997 tarihinde yani başvuranın yakalandığı tarihten yaklaşık 9 ay önce ulaşmıştır. Yürürlükteki iade antlaşmasının 61/1. maddesi uyarınca, Rus makamları, hâlihazırda yapmış oldukları gibi, başvuruları aramak ve yakalamakla mükelleftir. Ayrıca yürürlükteki iade antlaşmasının 56. maddesinin gerektirdiği şekilde başvuran hakkındaki iade talebi, bu antlaşmanın 62/1. maddesinin öngördüğü 40 günlük bir zaman dilimi içerisinde, yani zamanında, Rusya Cumhuriyet Başsavcılığına ulaşmıştır. [par. 45]

2. "Hukukun kalitesi" kendi içinde bir son değildir ve soyut olarak ölçülemez, ancak "Hukuk kalitesinin" kötü olduğu ve başvuranın temel Sözleşme haklarına somut bir şekilde zarar verildiğinin gösterilmesi halinde konuyla alakalı bir hale gelir. [par. 49]

3. Bir kişinin suç işlediği şüphesiyle yakalanması halinde, Sözleşme'nin 5/2. maddesi, ne gerekli bilgilerin belirli bir şekilde verilmesini ne de bu bilgilere yakalanan kişi aleyhindeki suçlamaların tam bir listesinin eklenmesini gerektirmektedir. Bir kişi iade edilmek üzere yakalanırsa verilen bilgiler eksik dahi olabilir. [par. 56]

5.7.2 - Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (No. 1) (30471/08, 22 Eylül 2009)

Bkz. Sayfa: 179

5.7.3 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.7.4- Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.7.5 - Chahal / Birleşik Krallık [BD] (22414/93, 22414/93, 15 Kasım 1996)

Bkz. Sayfa: 163

5.7.6 - Ćonka / Belçika (51564/99, 5 Şubat 2002)

Bkz. Sayfa: 188

5.7.7 - Dubovik / Ukrayna (33210/07 & 41866/08, 15 Ekim 2009)

Bkz. Sayfa: 51

5.7.8 - Eminbeyli / Rusya (42443/02, 26 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 54

5.7.9 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 52

5.7.10 - Garabayev / Rusya (38411/02, 7 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 58

5.7.11 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.7.12 - K./Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.7.13 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.7.14 - Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs 2010)

Bkz. Sayfa: 71

5.7.15 - Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.7.16 - Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)

Bkz. Sayfa: 73

5.7.17 - Kolompar / Belçika (11613/85, 24 Eylül 1992)

Bkz. Sayfa: 77

5.7.18 - Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

5.7.19 - M.S. / Belçika (50012/08, 31 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 164

5.7.20 - Molotchko / Ukrayna (12275/10, 26 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 82

5.7.21 - Nasrulloev / Rusya (656/06, 11 Ekim 2007)

Bkz. Sayfa: 85

5.7.22 - Ismailov ve diğerleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)

Bkz. Sayfa: 62

5.7.23 - Öcalan / Türkiye (46221/99, 12 Mayıs 2005)

Bkz. Sayfa: 87

5.7.24 - Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.7.25 - Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 91

5.7.26 - Sanchez - Reisse / İsviçre (9862/82, 21 Ekim 1986)

Bkz. Sayfa: 92

5.7.27 - Shchebet / Rusya (16074/07, 12 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 99

5.7.28 – Stephens/ Malta (11956/07, 21 Nisan 2009)

Bkz. Sayfa: 104

5.7.29 - Shamayev ve diğ erleri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.7.30 - Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)

Bkz. Sayfa: 100

5.7.31 - Tehrani / Türkiye (32940/08,41626/08 ve 43616/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 166

5.7.32 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 107

5.7.33 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.7.34- Zandbergs / Letonya (71092/01, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 111

5.8 - TUTMA / TUTUKLAMA (Süre Uzunluğu)

5.8.1 - Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Maddeler: Y: 3, 5/1(f), 5/4, 34; N: 8, 5/1(f)

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka uygunluk, Süre uzunluğu), Suçluların iadesi (Tutuklama, Ret gerekçeleri), Kötü muamele, geçici tedbir

Koşullar:

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından kendisine mülteci statüsü verilen ve Rusya'ya sığınma başvurusunda bulunan bir şahsın, yasaklı örgüt üyeliğinden yargılanmak üzere Rusya'dan Özbekistan'a iadesi. Başvuran gözaltından serbest bırakılmasının ardından Tacikistan'a nakledildiği için geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, Özbekistan'a iade edilmesi halinde kötü muameleye maruz kalacaktır. Yerel makamlar başvuranın sunduğu delilleri göz önüne almamıştır ve Özbek makamlarının verdiği diplomatik teminatlara dayanarak, Özbekistan'daki genel durumu veya başvuranın kişisel durumunu ayrıntılı şekilde incelemeyen, başvuranın korkularını dayanıksız olması sebebiyle göz ardı etmişlerdir.

2. 9 Aralık 2009 ve 8 Şubat 2010 tarihleri arasında başvuran, bu durumu gerekçelendiren hukuki karar olmaksızın tutuklu bulundurulmuştur. Bunun yanı sıra, başvuran tutukluluk süresinin fazlasıyla uzun olduğunu ve iade davasının gerekli özenle yürütülmediğini ileri sürmüştür. Özellikle de, iade işlemlerinin 14 Mart 2011'de tamamlanmış olmasına rağmen, kendisinin Rus hukukunun öngördüğü azami tutukluluk süresinin sona ermesinden sonra, 9 Haziran 2011 tarihine kadar serbest bırakılmadığını belirtmiştir.

3. Başvuran 7 Eylül ve 8 Aralık 2010 tarihlerinde verilen tutuklama emirlerine yaptığı itirazların "hızlı biçimde" incelenmediğinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuranın durumu, dini inançlarını resmi kurum ve kuralların dışında yaşamalarından ötürü radikal dincilik, yasaklı dini tarikat üyeliğiyle suçlanan ve raporlarda ve Mahkeme kararlarında belirtildiği gibi bu sebeple kötü muamele görme riskiyle karşı karşıya olan Müslüman şahısların durumuyla benzerlik taşımaktadır. Başvuranın aleyhindeki ceza davasının, 2009 yazında Fergana Vadisi'ne düzenlenen terörist saldırısının hemen ardından açılmış olması da önem arz etmektedir. Bu saldırılardan hemen sonraki dönemde, saygın uluslararası sivil toplum kuruluşları, kayıt dışı camilere giden Müslümanların keyfi olarak yakalandıklarını ve ardından kimseyle görüştürülmeden tutuklu bulundurulduklarını, radikal dincilik veya anayasal düzeni

yıkmakla suçlandıklarını ve itirafta bulunmaları için kötü muameleye maruz kaldıklarını rapor etmiştir. Mahkemeye göre, başvuranın aleyhindeki suçlamaların ve iade talebinin o döneme dayanması kötü muamele görme riskini artırmaktadır. Başvuran hakkında bir tutma emri çıkartılmıştır. Böylece büyük olasılıkla başvuran, iadesinin hemen ardından tutulacak ve hiçbir akrabasının ya da uluslararası gözlemcinin kendisine erişimine izin verilmeyecektir. Mahkeme aynı zamanda, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin, başvuranın Özbekistan'a iadesinin ardından zulüm göreceğine ve kötü muameleye maruz kalacağına yönelik sağlam temellere dayanan bir korkusu olduğunu tespit ettikten sonra, kendisine mülteci statüsü tanıdığını da hesaba katmaktadır. Bu gelişmeler ışığında, Mahkeme, başvuranın Özbekistan'a iade edilmesi halinde, gerçek bir kötü muamele görme riskiyle karşı karşıya olduğuna ikna olmuştur. Mahkeme, yerel mahkemelelerin sunduğu özet gerekçe ve güvenilir kaynaklardan elde edilen belgeleri değerlendirmeyi Retdetmelerine anlam verememiştir. Bu koşullarda Mahkeme, kötü muamele riskine ilişkin hususun mülteci statüsünde ya da iade davasında titiz şekilde incelemeye tabi tutulduğundan şüphe duymaktadır. Mahkeme, Özbek makamların sunduğu teminatların basmakalıp şartlara dayandığını ve herhangi bir denetleme mekanizmasına işaret edilmediğini belirtmektedir. Mahkeme ayrıca makamların böyle teminatları, bu teminatları Mahkemenin hazırladığı standartlara göre değerlendirmeksizin, temel almasını ikna edici bulmamaktadır. [par. 145 ila 150]

2. 9 ve 30 Aralık 2009 tarihleri arasında başvuran, iade talebi öncesinde tutulması ile tutmanın tabii olduğu usul ve zaman sınırlamalarının temellerini açıkça belirleyen bir yasal hükmün kapsamı dışında, yasal bir boşluğa maruz kalmıştır. Mahkeme, iade talebinin ulaşmasını takiben, tutmayı hangi şartlarda, hangi süre içerisinde, hangi sınıfa ve idari bölgeye mensup olan savcının gözetiminde incelemeye tabii olacağına ilişkin herhangi bir kesin yerel hükmün bulunmadığını belirtmektedir. İade talebi 30 Aralık 2009 tarihinde alınmış olsa da, savcı, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 466/2. maddesi uyarınca başvuranın tutulmasına ancak 18 Ocak 2010 tarihinde karar vermiştir. Aradaki süre boyunca, başvuran tutulmanın gerekçelerine ve tutulmanın süresine dair bilgi sahibi olamamıştır. Başvuranın 30 Aralık 2009 ve 8 Şubat 2010 tarihleri arasındaki tutulması Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 466/2. maddesinde belirtilen bir yasal hükme dayanmıştır. Bu hükmün uygulanması usule ilişkin düzenlemelerde eksiklik olmasından ötürü ne kesin

ne de öngörülebilir bir niteliğe sahiptir. 14 Mart ve 9 Haziran 2011 tarihleri arasındaki tutma süresine ilişkin olarak Mahkeme, iade emrinin hukuka uygunluğunun temyiz mahkemesi tarafından 14 Mart 2011’de doğrulandığını belirtmektedir. Böylece yerel iade davasının sonlandırılmasına rağmen, başvuran iki ay ve yirmi altı gün daha tutulmuştur. Bu süre boyunca Hükümet, Mahkemenin, Mahkeme İçtüzüğü 39. maddede belirtilen geçici tedbirle uyumlu olarak başvuranın iadesini gerçekleştirmemiştir. Mahkeme mevcut davada gereken özene uyulduğu ve başvuranın toplam tutulma süresinin gereğinden uzun olmadığı kanaatinde. [par. 173, 176, 177, 179, 188 ve 191]

3. İncelemeler arasındaki sürelerde ortaya çıkan ve başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğunu etkileyebilecek olan konuya ilişkin yeni bir etkenin, mahkeme tarafından makul kabul edilemeyecek bir gecikme ile değerlendirilmesiyle, düzenli aralıklarla gerçekleştirilen, otomatik adli inceleme sisteminin etkililiği sekteye uğramıştır. Bu koşullarda, Mahkeme, takdir yetkinde olmamasına rağmen, başvuranın tutulmasının hukuka uygunluğuna ilişkin incelemelerin “makul sürelerde” yapılmadığına kanaat getirmiştir. [par. 217]

5.8.2 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.8.3 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 49

5.8.4 - Chahal / Birleşik Krallık (22414/93, 15 Kasım 1996)

Bkz. Sayfa: 163

5.8.5 - K./Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.8.6 - Khodzhamberdiyev / Rusya (64809/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 70

5.8.7 - Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)

Bkz. Sayfa: 73

5.8.8 - Kolompar / Belçika (11613/85, 24 Eylül 1992)

Bkz. Sayfa: 77

5.8.9 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 78

5.8.10 - Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

5.8.11 - Molotchko / Ukrayna (12275/10, 26 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 82

5.8.12- Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.8.13 - Quinn / Fransa (18580/91, 22 Mart 1995)

Bkz. Sayfa: 88

5.8.14 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.8.15 - Soliyev / Rusya (62400/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 103

5.8.16 - Stephens / Malta (No. 1) (11956/07, 21 Nisan 2009)

Bkz. Sayfa: 104

5.8.17 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.8.18 - Zandbergs / Letonya (71092/01, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 111

5.9 - TUTMA / TUTUKLAMA (Yakalama Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı)

5.9.1 - Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (No. 1) (30471/08, 22 Eylül 2009)

Bkz. Sayfa: 167

5.9.2 - Čonka / Belçika (51564/99, 5 Şubat 2002)

Bkz. Sayfa: 188

5.9.3 - Eminbeyli / Rusya (42443/02, 26 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 54

5.9.4 - K. / Belçika (10819/84, 5 Temmuz 1984)

Bkz. Sayfa: 63

5.9.5 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.9.6 - Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)

Bkz. Sayfa: 73

5.9.7 - Shamayev ve diğerleri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.9.8 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.10 - SIĞINMA / MÜLTECİLİK

5.10.1 - Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (30471/08, 22 Eylül 2009)

Maddeler: Y: 3, 5/1, 5/2, 5/4, 13

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Yakalanma Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı), Suçlunun İadesi, Kötü Muamele

Koşullar:

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından mülteci statüsü verilen iki kişinin Türkiye'den Irak ya da İran'a sınır dışı edilmesi.

İlgili şikâyet:

Başvuranların İran'a iade edilmesi, başvuranları ölüm veya kötü muamele riskine maruz bırakabilir, zira eski PMOI (Halkın Mücahitleri Örgütü) üyeleri İran'da ölüm cezasına çarptırılma riski ile karşı karşıyadır. Irak'ta ise kötü muameleyle maruz kalma riski vardır, zira bu kişiler Irak makamları tarafından eski Saddam Hüseyin rejiminin müttefikleri olarak değerlendirilmektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sözleşme'nin 3. maddesi tarafından garanti altına alınan hakkın mutlak karakterinden dolayı sınır dışı etmeme yükümlülüğü, kötü muamele riskinin iadeyi talep eden devlet makamlarının doğrudan veya dolaylı sorumluluğu altındaki unsurlardan kaynaklanıp kaynaklanmadığına bağlı değildir. Sözleşme'nin 3. maddesi bu şekilde tehlikenin kamu çalışanları olmayan kişi ve gruplardan kaynaklandığı durumlarda da uygulanabilir. Bu bağlamda alakalı olan şey, bir başvuranın kendisine karşı işlenen eylemlere karşı bir koruma elde edemediği ve hak arayışında bulunup bulunamadığıdır. Türk makamların aksine, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, başvuranlarla görüşme yapmış ve korkularının güvenilirliğini ve anavatanlarındaki olayların gerçekliğini test etme fırsatı yakalamıştır. Bu görüşmeleri takiben, başvuranların anavatanlarında keyfi olarak hürriyetlerinden yoksun bırakılma, tutulma ve kötü muamele görme riskine maruz kaldıklarını bulmuştur. Yukarıdaki veriler ışığında Mahkeme eski veya yeni PMOI üyelerinin veya sempatizanlarının İran'da öldürülebileceği veya kötü muameleyle maruz kalabileceklerine ve başvuranların da bu örgütle ilişkileri olduğuna dair ciddi nedenler bulmaktadır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin değerlendirmesi ışığında, İran'a iade edilmeleri halinde başvuranların kişisel siyasi görüşlerinden dolayı Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edilme riskine maruz kalacağına dair önemli dayanak noktaları mevcuttur. Bir yabancıнын aracı bir devlete dolaylı olarak nakledilmesi, sınır dışı eden Akit Devletin bu sınır dışı kararının sonucu olarak başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleyle maruz

kalmayacağını garanti etme hususundaki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Başvuranların Irak'a sınırdışı edilmelerinin Irak'ta ölüme, kötü muameleye ve başvuranların Irak makamları tarafından İran'a gönderilmesine karşı yeterli oranda bir güvence sağlayacak yasal çerçevenin yokluğunda gerçekleşebileceği düşünüldüğünde Mahkeme, başvuranların Irak'a teslim edilmeleri halinde, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edilme riskiyle karşılaşacaklarına dair yeterli oranda dayanak noktasının mevcut bulunduğunu düşünmektedir. [par. 74, 82, 88 ve 89]

5.10.2 - A. H. Khan / Birleşik Krallık (6222/10, 20 Aralık 2011)

Maddeler: N: 8

Anahtar kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Aile Hayatı (Aileyi Ayırma)

Koşullar:

Bir Pakistan vatandaşının Krallık'ta hüküm giymesini ve sığınma talebinin Retdedilmesini takiben, Birleşik Krallık'tan Pakistan'a sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuranın ailesinin Krallık'taki mevcudiyeti ve uyruğu ve annesinin hasta olması dikkate alındığında, başvuranın sınırdışı edilmesi onun aile hayatını ihlal edecektir. Başvuran ayrıca Britanya uyruklu bir kişiyle ilişkisinin bulunduğunu iddia etmiştir. Başvuran Pakistan ile hiçbir bağlantısının bulunmadığını ve orda hayatta olan akrabası bulunmadığını savunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Bir kişinin özel veya aile hayatına müdahale edilmesi, bu müdahalenin Sözleşme'nin 8. maddesinin 2. paragrafı kapsamındaki "kanuna göre" olması, bu maddede sıralanan yasal amaçlardan bir veya daha fazlasını yerine getirmek ve bu amaç veya amaçları elde etmek için "demokratik bir toplumda gerekli" bir şart olarak dayanak gösterilemedikçe, Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal eder. Demokratik bir toplumda bir müdahalenin gerekli olup olmadığını belirlemek için uygulanacak ilgili kriterler şunlardır: Başvuran tarafından işlenen suçun mahiyeti ve ciddiyeti, başvuranın sınırdışı edilecek olduğu ülkede kalış süresi, suçun işlenmesinden itibaren geçen zaman ve başvuranın bu süre içindeki davranışı, ilgili çeşitli kişilerin uyrukları; başvuru-

ranın ailevi durumu, örneğin evlilik süresi ve bir çiftin aile hayatının etkinliğini ifade eden diğer olgular, eşin evlenme tarihinde bu suçtan haberi olup olmadığı, evlilikten doğan çocuk olup olmadığı, eğer varsa, bunların yaşları; başvuranın sınırdışı edileceği devlette eşinin karşılaşması olası olan zorlukların ciddiyeti, çocukların çıkarları ve refahı, özellikle başvuranın sınırdışı edileceği devlette başvuranın çocuklarının karşılaşması olası olan zorlukların ciddiyeti, ve bulunduğu devletle ve gönderildiği devletle olan sosyal, kültürel ve aile bağlarının sağlamlığı. Başvuranın uzun bir suç geçmişi olmuştur. Başvuranın sınırdışı edilmesine götüren suç büyük bir ciddiyettedir. 2006'da ayrıca bir trafik suçundan hüküm giymiştir. Mahkeme, başvuranın hapisten serbest bırakılmasından çok kısa bir süre sonra yeniden suç işlemesini, aldığı hüküm ve uzun hapsedme döneminin başvuranın üzerinde istenilen iyileştirme etkisi yapmamış olduğunu dikkate alarak yerel makamların bu kişinin kamu için tehlike oluşturmaya devam ettiği sonucuna varmaya yeterli oldukları görüşündedir. Başvuranın sınırdışı edilmesini takiben yaptığı davranışlar, Hükümetin onu sınırdışı etme kararını daha da haklı kılmaktadır. Başvuranın çocuklarıyla ve onların annesiyle olan ilişkileri bakımından, Hâkimler Kürsüsünün tahmin ettiği gibi, ne kadın (birlikte olduğu ve çocuklarının annesi) başvuran ile birlikte Pakistan'a gitmek istemekte ne de her ikisi de Krallık'ta çocuklarıyla birlikte kalmaktadır. Başvuranın çocuklarıyla ve onların anneleriyle 1999'dan bu yana birlikte yaşamadığı ve onları 2000 yılından bu yana görmediği dikkate alınır, onlarla olan ilişkisi sınırdışı edilme sırasında dahi sınırlıdır. Başvuran çocuklarını sınırdışı edilme tarihinden önceki on yıl içinde görmemiş ve çocuklardan en büyük olanı babasını son gördüğünde ise sadece dört yaşındadır. Aynı zamanda başvuranın çocuklarının hayatında olumlu bir rol oynayıp oynamadığı konusunda da belirli şüpheler mevcuttur, zira altı çocuktan dördü, çeşitli zamanlarda, sosyal hizmetlerde "riske olanlar" kaydındadır. Suç işlemesi ve hapsedilmesinin bir sonucu olarak, başvuranın çocuklarıyla en son yüz yüze iletişim kurduğu zamandan bu yana geçen sürenin uzunluğu ve başvuranın çocuklarıyla arasında olumlu bir ilişkinin varlığına dair bir kanıtın yokluğunu dikkate alarak Mahkeme, başvuranın çocuklarının çıkarlarının sınırdışı edilmesinden ters etkilendiklerine dair bir sonuca varamayacağı görüşündedir. Küçük erkek kardeşinin aksine, başvuran Birleşik Krallık'a geldikten sonra Pakistan'a ziyaret amacıyla geri dönmüş ve hatta orda evlenmiştir. Aksini gösteren bir kanıtın yokluğunda, Mahkeme bu evliliğin halen, en azından yasal olarak

devam ettiğini farz eder. Dolayısıyla başvuran ülkesiyle belli bir düzeyde iletişimini devam ettirmiş ve ülkesine bir yabancı olarak sınırdışı edilmemiştir. Birleşik Krallık ile olan bağları bakımından Mahkeme, başvuranın aile hayatı sorusunu hem anne babası ve kardeşlerine, hem de çeşitli eş ve çocuklarına yöneltmiş ve sınırlı olduğunu bulmuştur. Ayrıca başvuranın Birleşik Krallık'taki özel hayatı, Hâkimler Kürsüsünün gözlemlediği gibi, giydiği hükümler ve hapis cezaları tarafından kısıtlanmıştır. Başlıca Krallık'ta eğitim görmüş ve çalışmışken, uzun veya tutarlı bir istihdam geçmişi kurmuş gibi görünmemektedir. Kalış süresinin uzunluğuna rağmen, başvuran Britanya toplumuyla önemli bir entegrasyon düzeyine ulaşamamıştır. Önemli suç geçmişi bakımından, kendisine karşı başlatılan sınırdışı işlemlerinin başlamasından sonra şiddet ve tekrar suç işleme suçları dâhil, Mahkeme başvuranın Krallık'taki özel ve aile hayatının, kendisinin savunduğu gibi gelecek suçlara ve kamuya zarar vermelerine ağır basacak kadar yoğun olmadıkları ve sınırdışı edilmesinin bu nedenle yasal suçu önleme amacına orantılı olduğu görüşündedir. [par. 33, 36, 38, 40 ve 41]

5.10.3 - Al Hanchi / Bosna Hersek (48205/09, 15 Kasım 2011)

Maddeler: N: 3

Anahtar kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Kötü Muamele

Koşullar:

Sığınma talebinde bulunan Tunuslu bir kişinin ulusal güvenlik nedeniyle Bosna Hersek'ten Tunus'a sınırdışı edilmesi (başvuran yabancı mücahidin örgütüne eski Yugoslavya'da meydana gelen 1992-95 savaşı sırasında katılmıştır).

İlgili şikâyetler:

Başvuranın Tunus'a sınırdışı edilmesi, Bosna Hersek'teki yabancı mücahidin ile olan bağlantısı, Bosna Hersek'teki ulusal güvenliğe bir tehlike olarak ilan edilmiş olması ve uzun sakalı nedeniyle İslamcı ve bir terör şüphelisi olarak onu kötü muamele görme riskine maruz bırakacaktır. İslamcılar ve terör şüphelileri bir grup olarak, kötü muamele dâhil, Tunus'ta sistemli olarak ciddi temel insan hakları ihlallerine maruz kalmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin ve BM Özel Raportörlerinin belirttikleri gibi, Tunus'taki demokratik dönüşüm süreci ilerlemektedir ve önceki rejimin baskıcı yapısını sökmek ve yerine demokratik bir sistemin unsurlarını koymak için adımlar atılmıştır: Özellikle, önceki rejim sırasında yaygın olarak insan hakları ihlalleriyle suçlanan güvenlik güçleri, Devlet Güvenlik Hizmeti dâhil, dağıtılmıştır; çelişkili terörle mücadele yasası kapsamında tutulanlar dâhil, tüm siyasi mahkûmlar af edilmiş ve İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığından çok sayıda yüksek ve orta dereceli memur eskiden görevlerini kötüye kullanmaları nedeniyle görevden alınmış veya yargılanmıştır. Kötü muamele davaları hala bildirilmekle birlikte, bunlar münferit olaylardır; rejimin değişmesinden sonra İslamcıların bir grup olarak düzenli olarak hedef alındıklarına dair hiçbir belirti ya da kanıt mevcut değildir. Tam tersine, yaygın medyanın tamamı, temel Tunus İslam hareketinin (Ennahada) bir lideri olan Sn. Rachid Ghannouchi'nin, yirmi yıl kadar sürgünden sonra Tunus'a geri dönmediğini ve 01 Mart 2011 tarihinde söz konusu hareketin siyasi bir parti olarak kaydedilmesine izin verildiğini bildirmiştir. Aynı zamanda, 29 Haziran 2011 tarihinde Tunus, tutma yerlerine düzenli ziyaretlerden oluşan önleyici bir sistem kuran İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezalara karşı Sözleşme'nin Seçmeli Protokolüne ve İnsan Hakları Komitesinin ayrı davaları ele alma yetkisini tanıyan Kişisel ve Siyasal Haklar hakkında Uluslararası Sözleşme'nin Seçmeli Protokolüne taraf olduğu da vurgulanmalıdır. Bu, Tunus makamlarının önceki rejim sırasında yaygın olan şiddet ve cezasız kalma kültürünü kesin olarak yok etme kararlılığını göstermektedir. Bu nedenle başvuranın, eğer Tunus'a sınırdışı edilirse, kötü muamele göreceğine dair gerçek bir risk mevcut değildir. [par. 43, 44 ve 45]

5.10.4 - Bajsultanov / Avusturya (54131/10, 12 Haziran 2012)

Maddeler: N: 3, 8

Anahtar kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Aile Hayatı (Ailenin Bölünmesi), Kötü Muamele

Koşullar:

Avusturya'da kendisine sığınmacı statüsü verilmiş, ancak sonradan bu statüsü kaldırılmış olan bir Çeçen şahsın Avusturya'dan Rusya'ya sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Danışılan ülke raporları Çeçenistan'da hala ağır insan hakkı ihlalleri olduğunu ve güvenlik hizmetlerinin sıkça şiddet ve istismara başvurduğunu göstermiştir. İsyancılar veya isyancılardan ya da isyancıların dostlarından olduğu düşünülen kişiler alıkonma, kaybolma ve/veya işkence görme riskiyle karşı karşıyadır. Ancak Avusturyalı makamlar, başvuranın sığınmacı statüsünü kaldırdıklarında, bu raporlar temelinde doğru sonuçlara ve başvuranın kaçmasının arkasındaki esas sebeplere ulaşmamışlardır.

2. Başvuranın eşi ve iki çocukları, Avusturya'da bağımsız sığınmacı statüsüne sahiptir. Bu sığınma kararları verilirken, Bağımsız Sığınma Paneli, başvuranın eşinin Rusya Federasyonu'na dönmesi halinde bağımsız olarak zulüm göreceğine dair sağlam temellere dayanan bir korkusu olduğunu açıkça belirtmiştir. Bundan, aile hayatını devam ettirmek için başvuranın eşinin ve çocuklarının makul imkanlar çerçevesinde başvuranla birlikte Rusya Federasyonu'na dönmesinin beklenemeyeceği sonucu çıkmaktadır; hatta, başvuranın Rusya Federasyonu'na sınırdışı edilmesi herhangi bir aile bağının fiilen korunmasını imkansız hale getirecektir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Başvuran, 1996'da sona eren ilk savaşta ikincil bir rol üstlenmiştir. Çeçenistan'da yaşanan ikinci savaşa katılmamıştır. Dolayısıyla Mahkeme Çeçenistan'daki ilk savaşın sona ermesinin üzerinden oldukça zaman geçtiğini tespit etmektedir. Bu bağlamda Mahkeme Danimarka Göç Hizmetleri'nin araştırma misyonunun hazırladığı rapora atıfta bulunmaktadır. Raporda, ilk savaşta faal olan kişilerin bile Çeçen makamları tarafından zulüm görme riskinin olmadığını belirtilmiştir. Başvuranın bölgeden ayrılmasının ardından, anne babası ve altı kardeşinden oluşan ailesi, Çeçenistan'da yaşama-ya devam etmişlerdir ve başvuranın kendi ifadesine göre, bölgedeki yerel veya federal güvenlik güçleri tarafından herhangi bir tacize veya istismar içeren muameleye maruz kaldıklarına dair bir bildirimde bulunmamışlardır. Başvuran düzenli olarak babasıyla telefonda görüşmüştür; dolayısıyla Çeçenistan'daki akrabalarına karşı yapılacak herhangi bir cezalandırıcı muameleden haberdar olması muhtemeldir. Sözde isyancıların veya destekçilerin ve sempatanların akrabalarının devamlı istismara uğradığına ilişkin raporlar ışığında, başvuranın bu grupların hiçbirine dâhil olmadığı anlaşılmaktadır. Genel olarak, belli bazı iyileştirmelere rağmen, Çeçenistan'daki genel

asayiş durumunun güvenli sayılmayacağı görülmektedir. Ancak başvuranın bireysel durumu, kendisinin Rusya Federasyonu'na dönmesi halinde, Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtilen anlamda kötü muameleye maruz kalacağına yönelik gerçek bir risk olduğuna dair sağlam bir temel teşkil etmemektedir. [par. 65, 66 ve 67]

2. Ayrı ayrı verilen kararlarla kendilerine tanınan sığınmacı statüsüyle birlikte, başvuranın eşi ve çocukları Avusturya'da mülteci olarak tanınmaktadır. Ancak o zaman, başvuranın tehlikede olmasından dolayı, başvuranın eşinin Çeçenistan'da zulüm görme riskiyle karşı karşıya olduğu düşünülmüştür. Başvuranın eşi, kendi davranışlarından veya herhangi bir silahlı çatışmada üstlendiği rolden ötürü kötü muamele görme riskiyle karşı karşıya olduğunu hiçbir zaman iddia etmemiştir. Sonuç olarak, başvuranın, Sözleşme'nin 3. maddesiyle ilgili yukarıda belirtilen şikâyetine ilişkin Mahkeme'nin bulguları ışığında, başvuranın eşinin de Çeçenistan'a dönmesi halinde, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleye maruz kalma riskiyle karşı karşıya olduğuna kanaat edilememektedir. [par. 89]

5.10.5 - Charahili / Türkiye (46605/07, 13 Nisan 2010)

Maddeler: Y: 3, 5/1

Anahtar kelimeler: Sığınma, Sınırdışı Etme, Kötü Muamele

Koşullar:

Birleşmiş Milletler Beşeri Kalkınma Raporu (UNHCR) tarafından mülteci statüsü garanti edilen bir kişinin Türkiye'den Tunus'a sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuranın Tunus'a nakledilmesi, kendisini ölüm veya kötü muamele riskiyle karşı karşıya bırakacaktır. Başvuran, iddiaya göre terörist bir örgüte üye olmaktan Tunus'ta gıyabında mahkûm edilmiş ve hapis cezasına çarptırılmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, başvuranın Tunus'a nakli halinde karşılaşılabilecek riskle ilgili UNHCR kararlarına gerekli ağırlığı vermek zorundadır. Türk makamlarının

aksine, UNHCR başvuranla görüşmüş ve korkularının inandırıcılığını ve ülkesindeki şartlara dair ifadesinin doğruluğunu test etmiştir. Bu görüşmeyi takiben, başvuranın ülkesinde kötü muamele görme riski altında olduğunu tespit etmiştir. [par. 59]

5.10.6 - Collins ve Akaziebie / İsveç (23944/05, 8 Mart 2007)

Maddeler: N: 3

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Retdedilen bir sığınma başvurusunu takiben İsveç'ten Nijerya'ya sınırdışı edilme.

İlgili şikâyet:

Başvuranların Nijerya'ya sınırdışı edilmesi halinde, kadın sünnetine maruz kalma riski mevcuttur. Delta Eyaleti'nde tüm kadınların %80-90'ı kadın sünnetine maruz kalmış olup, Nijerya'daki mevcut mevzuatın bu uygulamayı yasaklamasına rağmen bu gelenek yoğun toplumsal baskılar neticesinde devam etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, kadın sünnetinin Delta Eyaleti'nin de içerisinde bulunduğu güneyde daha yaygın olduğuna dair göstergeler olmasına rağmen, iddia edilen oran çeşitli kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ile Nijerya Demografik ve Sağlık Araştırması'ndan alınan arka plan bilgilerinden çok farklıdır. 2005 yılında tüm ülke için yaklaşık %19 olarak ölçülen oran son 15 yılda sürekli olarak düşüş göstermiştir. Başvuran çocuğun babasından ve kendi ailesinden destek görebileceği şekilde Nijerya içerisinde başka bir eyalete veya bir komşu devlete gitmeyi tercih etmemiştir; bunun yerine kendine gerekli işlevsel ve mali olanakları sağlayıp Nijerya'dan İsveç'e giderek sığınma başvurusunda bulunmuştur. Bu olaylar ışığında değerlendirildiğinde önemli oranda dirayet ve özgürlük içerisinde hareket etmiş olan birinci başvuranın, Delta Eyaleti'nde olmasa da kadın sünnetinin yasaklanmış olduğu ve/veya Delta Eyaleti'nde olduğu kadar sık rastlanmadığı bir yerde ikinci başvuranı kadın sünnetine maruz kalmaktan koruyamayacağını anlamak güçtür. Baş-

vuranların Nijerya'daki durumunun İsveç'ten daha az tercih edilir olması, Sözleşme'nin 3. maddesi bakımından belirleyici bir faktör olarak görülememektedir. [12, 13 ve 14. sayfalar]

5.10.7 - Çonka / Belçika (51564/99, 5 Şubat 2002)

Maddeler: Y: 5/1, 5/4, 13, 4 (Prot.4); N: 5/2, 13

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Tutma/Tutuklama (Yargı denetimi, Hukuka Uygunluk, Yakalanma Nedenlerinin Bildirilmesi Hakkı), Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Retdedilen sığınma başvurularını takiben dört Roman'ın Belçika'dan Slovakya'ya sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyet:

Başvuranların Sözleşme'nin 13. maddesinde öngörülen koşulları karşılayan ve Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali iddialarını ileri sürebilmek için başvurabilecekleri bir kanun yolu mevcut değildir. Mülteciler ve Devletsiz kalmış kişilerin yargılama sürecinde Baş Yargıç huzurunda ifade verme garantisi yoktur, zira uygulama bu şekilde olsa da bu bir hak tesis etmemektedir. Başvuran dava dosyasına erişememiş, duruşma sırasında kaydedilen notlara başvuramamış yahut görüşlerinin kayda geçirilmesini talep edememiştir. Danıştay huzurunda mevcut olan kanun yolları ise, kendiliğinden askıya alma etkisi bulunmadığından Sözleşme'nin 13. maddesi çerçevesinde etkin değildir. Anlaşmazlığın yaşandığı devletteki yürütmenin geri dönülmez sonuçlara sebebiyet verdiği sınırdışı davalarında, Sözleşme'nin 13. maddesinde öngörülen koşul uyarınca, hukuk yolunun etkinliği, askıya alma etkisinin bulunup bulunmadığına bağlıdır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sözleşme'nin 13. maddesinin anlamı dâhilinde, bir "hukuk yolunun" "etkinliği" başvuranın lehine bir sonucun kesinliğine bağlı değildir. Bu hükümde belirtilen "makam"ın da adlî makam olması zorunlu değildir, ancak değilse yetkileri ve sağladığı teminatlar, ilgili kanun yolunun etkili olup olmadığının belirlenmesiyle bağlantılıdır. Ayrıca tek bir kanun yolu da tek

başına Sözleşme'nin 13. maddesinin öngördüğü koşulları tamamen karşılamasa dahi, iç hukuk altında sağlanan kanun yollarının birleşimi bunu temin edebilir. 13. madde kapsamındaki etkili bir kanun yolu, ilgili kanun yolunun, Sözleşme'ye aykırı olan ve etkileri potansiyel olarak geri alınamaz olan tedbirlerin infazını engelleyebilmesini gerektirmektedir. Özellikle, esasa ilişkin karar veren mahkemenin Sözleşme ile uyumluluk sağlanmadığı için sınırdışı emrini durdurmak zorunda olduğu halde; mesela başvuran iadenin yapılacağı Devlette kötü muameleye maruz kalacak veya toplu bir sınırdışının parçası olması halinde, bir sistemde yürütmeyi durdurmak için başvuru yapmak zorunlu ise bu başvuruların takdir yetkisinin kullanılması sonucu hatalı bir şekilde Retdedilme riskinin olduğu göz ardı edilemez. Bu tür davalarda, başvuru hukuk yolu, Sözleşme'nin 13. maddesinin amaçları çerçevesinde yeterince etkili olmayacaktır. [par. 75, 79 ve 82]

5.10.8 - Cruz Varas / İsveç (15576/89, 20 Mart 1991)

Maddeler: N: 3, 8 25/1,

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı Edilme, Aile Hayatı (Ailenin Ayrılması), Kötü Muamele, Geçici Tedbir

Koşullar:

İsveç'ten Şili'ye sınırdışı edilme. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın sınırdışı edilmesi, Şili'li makamlar tarafından işkence görme riski ve daha önce işkence görmüş olduğu bir ülkeye tekrar gönderilmiş olmanın yarattığı travma nedeniyle, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali olarak kötü muamele teşkil etmiştir.

2. Başvuranların üçü de birinci başvuranın sınırdışı edilmesinin ailede ayrılığa neden olduğunu ve Sözleşme'nin 8. maddesine aykırı olarak aile hayatı bakımından haklarının ihlali anlamına geldiğini iddia etmiştir.

3. İsveç Hükümetinin, kendi İçtüzüğü'nün 36. maddesi uyarınca, Komisyonun başvuranların sınırdışı edilmemesi yönündeki talebine uymaması, Sözleşme'nin 25/1. maddesi altında Komisyona dilekçe verme hakkının engellenmemesi yönünde İsveç'in yükümlülüğünün bir ihlalini teşkil etmektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Sığınmacıların, yetkili makamlar hakkındaki olası şüphe ve iddialarını yazılı delillerle desteklemelerindeki zorluklar göz önüne alınsa bile, birinci başvuranın İsveç Emniyeti tarafından gerçekleştirilen ilk sorgusundan on sekiz ay sonrasına kadar Şili emniyeti tarafından işkence ve gizli eylemlere maruz kaldığı yönündeki iddialarını dile getirmemesi, bu bağlamda kişinin güvenilirliği üzerinde kuşku uyandırmaktadır. Her bir polis sorgusunun ardından ortaya çıkan hikâyedeki sürekli değişiklikler ve gizli siyasi faaliyetler yürütüldüğüne dair iddialarını destekleyen somut herhangi bir belgenin Mahkemeye sunulmamış olması, bu kişinin güvenilirliğinin daha fazla sorgulanmasına neden olmuştur. Buna karşın, Şili’de, siyasi durumda iyileşmeler ve mültecilerin İsveç’ten gönüllü olarak ülkelerine dönüşü ile sonuçlanan demokratik değişimler meydana gelmektedir. Mahkeme ayrıca mevcut iddiaların değerlendirilmesinde, İsveç’e 1973 yılından beri gelen Şilili sığınmacıların yüksek sayısı bakımından, İsveç makamlarının belirli bir bilgi ve deneyime sahip olduklarına da önemle değinmektedir. [par.78, 80 ve 81]

2. Öne sürülen deliller, başvuranların kendi anavatanlarında aile hayatı tesis etmelerinde herhangi bir engelin bulunduğunu göstermemektedir. [88. paragraf]

3. Bu davada geçici tedbirlere uyulmaması, başvuranların Komisyona dilekçe verme haklarını kullanmalarını herhangi bir derecede engellememiş, sonuç olarak da Sözleşme’nin 25. maddesini ihlal etmemiştir. [par.104]

5.10.9 - F. N. ve diğerleri / İsveç (28774/09, 18 Aralık 2012)

Maddeler: Y: 3

Anahtar kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranların sığınma başvurusunun Retdini takiben İsveç’ten Özbekistan’a sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

İsveç’ten Özbekistan’a iadeleri halinde başvuranlar, özellikle birinci başvuran 2005 yılının Mayıs ayında Andijan’da bir eyleme katıldığı ve hala Özbek makamları tarafından arandığı için zulüm görecektir, tutuklanacak, kötü muameleyle maruz bırakılacak ve hatta öldürüleceklerdir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkemenin önündeki esas husus, başvuranların geri dönmelerinin ardından Özbek makamlarınca tutulması ve sorguya çekilip çekilmeyecekleri değildir, zira bu kendi başına Sözleşmeye aykırı bir durum teşkil etmemektedir. Mahkemenin endişesi, başvuranların geri dönüşünü takiben, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecek şekilde kötü muamele ve işkenceye maruz kalıp kalmayacaklarıdır. Bu konunun irdelenmesinde, Mahkeme önceki davalarda, polislin gözetimine aldığı kişilere sistematik olarak ve ayırım gözetmeksizin işkence uyguladığını görmüş ve tutulanların kötü muamele görmesinin Özbekistan'da devam eden, yaygın bir sorun olduğuna kanaat getirmiştir. Ayrıca uluslararası kaynakların sağladığı bilgilere dayanarak, Mahkeme, yetkisi dâhilinde olmamasına rağmen, Özbekistan'daki durumun bu açıdan iyileşmediğini, emniyet ve soruşturma yetkililerinin uyguladığı işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelere yaygın olarak sıkça rastlandığı sonucuna varmıştır. Bu koşullarda, başvuranlar Özbek yetkililer tarafından tutuklanıp sorgulanacaksa, başvuranların, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecek şekilde muamelelere maruz bırakılma riskinin gerçek olduğu kabul edilmelidir. Başvuranlar korkularına dair çeşitli gerekçeler ileri sürmüştür. Mahkeme, Özbek makamları açısından, hem Andijan'daki olaylarla, hem de birinci başvuranın Birdamlik üyeliğiyle ilişkili olarak başvuranların özel önem arz ettiğine dair gerekçeler tespit etmiştir. [par. 77 ve 78]

5.10.10 - Jabari / Türkiye (40035/98, 11 Temmuz 2000)

Maddeler: Y: 3, 13

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından mülteci statüsü verilen başvuranın Türkiye'den İran'a sınırdışı edilmesi. Başvuranın sığınma talebi, Türkiye'ye vardikten sonraki 5 gün içerisinde başvurusunu yapmadığı için Retdedilmiştir.

İlgili şikâyet:

Başvuran, İran'da zina suçundan ötürü İran hukukuna göre yargılanacak ve insanlık dışı bir cezaya mahkûm edilecektir (ölene kadar taşlanma, kamçılama ve kırbaçlama).

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1994 Sığınma Mevzuatı uyarınca, başvuranın beş gün içerisinde başvuru yapma şartına uymaması, İran'a gönderilmesine ilişkin korkularının dikkatle incelenmesine müsaade etmemektedir. Sığınma başvurusunda böylesi otomatik ve mekanik bir kısa zaman limitinin konması Sözleşme'nin 3. maddesinde öngörülen temel değerlerin korunmasıyla çelişmektedir. [par. 40]

5.10.11 - J. H. / Birleşik Krallık (48839/09, 20 Aralık 2011)

Maddeler: N: 3

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Kötü Muamele

Koşullar:

Afganistan uyruklu bir kişinin sığınma talebi Retdedildikten sonra Birleşik Krallık'tan Afganistan'a sınırdışı edilmesi. Başvuranın babası, Afganistan Komünist Halkın Demokrasi Partisinde (PDPA) siyasi olarak aktifti, büyük erkek kardeşiye, yüksek düzey bir PDPA üyesinin oğlu olarak taşıdığı riske dayanarak, Krallık'ta sığınma statüsü almıştır.

İlgili şikâyetler:

Başvuranın Afganistan'a sınırdışı edilmesi, 1992'de devrilmesine kadar babasının PDPA Hükümetinde yer almasının sonucu olarak Afganistan'daki yüksek ve görünebilen profili nedeniyle onu gerçek bir kötü muamele riskine maruz bırakacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, başvuranın iade edileceği devletteki durumun istikrarsız olması nedeniyle sadece kötü muamele olasılığının tek başına Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline yol açmadığı ve mevcut kaynakların genel bir durumu tanımladığı yerlerde başvuranın belirli bir durum hakkındaki özel iddiaları başka kanıtlarla desteklenmelerini gerektirir kanısındadır. Mahkeme bir iadeyi alan devletteki genel bir şiddet durumunun, bu ülkeye yapılacak bir naklin Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edilmesine yol açacak yoğunlukta olabileceği olasılığını asla göz ardı etmemiştir. Buna rağmen, Mahkeme böyle bir yaklaşımı, sadece iadesi üzerine bir kişinin böyle bir şiddete maruz kalması nedeniyle uygulanan gerçek bir kötü muamele riski olduğu yerlerde, sade-

ce en aşırı genel şiddet durumlarında benimser. Başvuran asla Afganistan'da kişisel bir siyasi katılımının olduğunu iddia etmemiş, kendisinin orda babasına bağlı olmayan kişisel bir profilinin olduğunu da iddia etmemiştir. Ayrıca başvuran babasının siyasi faaliyetlerinde yer aldığını veya bu faaliyetlerle ilgili bir bilgisi olduğunu iddia etmemiştir. Başvuran, eğer Afganistan'a nakledilirse 3. maddeye aykırı bir muamele görme riskine maruz kalacağını düşünmek için özellikle, başvuranın babasının Afganistan'da halen bir profili olup olmadığı bakımından; babasının her durumda Afganistan'ı terk etmesinden itibaren geçen zaman bakımından; başvuranın Afganistan'da kişisel bir profilinin olmaması ve PDPA üyelerinin aile bireylerinin Afganistan'da şu anda hüküm süren şartlarda risk altında olabileceklerini gösterecek güncel kanıtların yokluğu bakımından somut bir dayanak olduğunu sergileyebilecek kanıtlar gösterememiştir. [par. 54, 57, 61, 66]

5.10.12 - N. / Finlandiya (38885/02, 26 Temmuz 2005)

Maddeler: Y: 3

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Aile Hayatı (Ailenin Ayrılması), Kötü Muamele

Koşullar:

Retdedilmiş sığınma başvuruları ve Finlandiya'da işlenmiş adi suçlardan ötürü mahkûmiyet sonrasında Finlandiya'dan Demokratik Kongo Cumhuriyetine (DKC) sınırdışı edilme. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuran önceki Başkan Mobutu'yu (DKC) korumakla görevli özel kuvvetlerde çalışmış olduğundan, eski Başkan gibi Ngbandi etnik kökeninden geldiğinden ve eski Başkanın ailesiyle yakın ilişki içerisinde olduğundan dolayı DKC'de işkence görme hususunda haklı nedenlere dayanan korkusu olduğunu iddia etmiştir. Güvenilir ve tarafsız insan hakları raporlarına göre diktatörlükle yönetildiği düşünülen DKC'de yolsuzluk ve yetkinin suistimal edilmesi yaygın bir durum haline gelmiştir. Kongolu makamların sınırdışı edilen bir kimsenin siyasi veya askeri profilde biri olduğunu yahut bu geçmişinden ötürü yurtdışına sığınma arayışına girmiş biri olduğunu fark etmesi halinde, bu kişi keyfi tutulma ve kötü muamele riskiyle baş başa kalacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sınırdışı edilmesi halinde Başvuranın, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muamele görme riskine sebebiyet verecek olan DKC'deki belirli faaliyetleri üzerinde şüphe götürmez bir özen gösterilmelidir. Kötü muamele riski sadece DKC'nin mevcut makamlarından değil, başvuranın Başkan Mobutu hizmetinde geçmiş faaliyetlerine karşı intikam duygusuyla hareket eden karşıt görüşlü kimselerden de kaynaklanabilir. Başvuranın sığınma talebini çevreleyen aleniyet ve Finlandiya'daki temyiz, başvuranın Başkan Mobutu hizmetinde geçmiş faaliyetlerinden etkilenmiş olan muhaliflerin intikam duygularını tetikleyebileceği de göz ardı edilmemelidir. Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında başvurana sağlanacak olan koruma kesin olup, yukarıda belirtilen bulguya ne başvuranın DKC'de yapmış olduğu işin mahiyeti, ne de Finlandiya'da karıştığı küçük suçlar halel getirmemektedir. [par. 162, 163 ve 166]

5.10.13 - S. H. H. / Birleşik Krallık (60367/10, 29 Ocak 2013)

Maddeler: N: 3

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranın sığınma başvurusunun Retdini takiben engelli bir şahsın Birleşik Krallık'tan Afganistan'a sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuranın Afganistan'a geri dönmesi Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecektir, çünkü Afganistan'da sürmekte olan silahlı çatışmada engelli kişiler, hem tehlike arz eden durumlarda hızlıca uzaklaşamayacakları, hem de evsiz kalma riskleri daha yüksek olduğu ve dolayısıyla Afganistan sokaklarında fark gözetmeden süregelen şiddete karşı savunmasız kalacaklarından, özellikle risk altında bulunmaktadır. Engelli kişilerin Afganistan'da karşı karşıya kaldıkları zorlukların, ailelerinin desteğini aldıkları durumlarda Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamına girmeme ihtimali olsa bile, başvuran gibi yakın aile bağları olmayan biri, engelli kişilere karşı yapılan ayrımcılığın ve bu kişilere ilişkin bilgisizliğin doğuracağı sonuçlara tüm şiddetiyle maruz kalacaktır. Dışişleri Bakanlığının, başvuranın yaralanmasıyla ilişkin

tıbbi raporu beklemeden kendisinin sığınma talebiyle ilgili ilk derece kararını vermesi, Sözleşme'nin 3. maddesi altındaki, kişinin sınırdışı edilmesinin kendisini, bu maddeyle yasaklanan bir muameleye karşı savunmasız bırakacağına ilişkin iddiasının etraflıca incelenmesine yönelik yükümlülüklerin yerine getirilmesinde bir ihlale sebebiyet vermiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Geri dönüşün öngörüldüğü ülkedeki sosyo-ekonomik ve insani koşulların, söz konusu kişinin, bu bölgelerde Sözleşme'nin 3. maddesinde belirtildiği şekilde kötü muamele görmeye ilişkin gerçek bir riskle karşı karşıya olup olmayacağına mutlak surette bir etkisinin olması gerekli değildir; nihai bir etkisi ise kesinlikle yoktur. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin Akit Devletlere, tıbbi hizmetlerden yararlanabilmede farklı devletlerarasında var olan eşitsizlikleri, kendi yetki sınırları içinde kalma hakları olmayan tüm yabancılara ücretsiz ve sınırsız sağlık hizmeti sunarak hafifletmelerine yönelik bir yükümlülük getirmediğini belirtir. Buna rağmen, Mahkeme, kişinin ülkeden çıkartılmasının karşısındaki insani temellerin zorlayıcı olduğu istisnai durumlarda, insani koşulların, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline sebep olabileceğine karar vermiştir. Mahkeme, bütünüyle Devlet yardımıyla geçinen bir başvuranın, insan onuruyla bağdaşmayan ciddi bir mahrumiyet veya yoksulluk durumunda, kendini resmi bir kayıtsızlıkla karşı karşıya bulması halinde, Sözleşme'nin 3. maddesi uyarınca Devletin sorumluluğunun devreye girebileceği olasılığını da tamamen göz ardı etmediğini belirtmiştir. Mahkeme, ayrımcılık ve kötü insani koşullara karşılık engelli kişilerin Afgan nüfusunun genelinin aksine daha büyük bir risk altında bulunduğu dair başvuranın ek herhangi bir somut kanıt sunmamış olmasının önem arz ettiği kanısındadır. Aksine bir kanıt bulunmadığı takdirde bu koşullar altında, Mahkeme bu iddianın büyük ölçüde tahminlere dayalı olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varmıştır ve başvuranın engellilik durumundan ötürü Afganistan'da Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edecek nitelikte şiddet görmeye yönelik daha yüksek bir risk altında olduğunu ispat ettiğini kabul etmemektedir. Başvuru, Akit Devlet olmayan, Avrupa mevzuatı altında bu gibi olumlu yükümlülükleri bulunmayan ve engelli kişilere uygun sosyal yardım sunmaması halinde Sözleşme kapsamında sorumlu tutulamayacak olan Afganistan'daki yaşam koşullarını ve insani durumu ilgilendirmektedir. Bu açıdan Sözleşme'nin, Akit Devletlerin diğer devletlere

Sözleşme standartlarını dayatmasını gerektiren bir araç görevi görmediği hatırlatılmaktadır. Afganistan'daki engelli kişilerin karşılaştıkları ayrımcılık, iş fırsatlarından mahrum bırakılma ve sunulan hizmetlerin azlığı gibi önemli zorlukların tümüyle hesaba katılması gerekirken, başvuranın Afganistan'da yaşamaya devam eden akrabalarının olması konuyla ilişkilidir. Dolayısıyla, Mahkeme başvuranın Afganistan'a geri dönüp orada kendisine hiçbir yardım sağlanmayacağı için yokluk içinde kalacağına dair iddiasını kabul edememektedir. Her koşulda, başvuranın 2006'da sakat kaldıktan sonra 2010'a kadar dört yıl boyunca Afganistan'da kalması ve bu süre boyunca sakatlığından dolayı tıbbi yardım almış olmasının, kendisinin 3. maddeye ilişkin yaptığı şikâyetin Mahkeme tarafından değerlendirilmesinde daha büyük önem arz etmektedir. Mahkemeye sunulan genel bilgiler ışığında, başvuranın Afganistan'a geri döndükten sonra karşılaşacağı koşulların belli bir dereceye kadar, bu dört yıllık süre içerisinde karşılaştıklarından daha kötü olacağı sonucuna varılamaz. Benzer şekilde, başvuranın sakatlanmasıyla büyük ölçüde indirgenen yaşam kalitesi, kendisinin Birleşik Krallık'tan Afganistan'a sınırdışı edilmesiyle şüphesiz olumsuz yönde etkilenecek olmasına rağmen, bu gerçek tek başına belirleyici olamaz. Yerel makamların tıbbi raporun gelmesini beklememelerine yönelik şikâyet için ise Mahkeme, mevcut davanın koşullarında bu ihmalin Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal ettiği sonucuna varmamaktadır. Bu açıdan Mahkeme, başvuranın hiçbir vesileyle tıbbi rapor sunmamasının yanı sıra, yerel yargılama sırasında başvuranın sakatlık boyutunu ve sakatlığının nasıl gerçekleştiğine dair anlattıklarının Asliye Mahkemesi tarafından kabul edildiğini de belirtmektedir. Böylelikle, başvuranın davasına ilişkin geçerli olan tüm gerçekleri saptama görevinin yerel mahkemeler tarafından yerine getirmesinde tıbbi bir rapora ihtiyaç duyulmamıştır. [par. 74, 75, 76, 82, 86, 87, 90 ve 93]

5.10.14- Sufi ve Elmi / Birleşik Krallık (8319/07 & 11449/07, 28 Haziran 2011)

Maddeler: Y: 3

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı Etme, Kötü Muamele

Koşullar:

İlk başvuran için başarısız sığınma talebini takiben Birleşik Krallık'tan Somali'ye sınırdışı edilmesi ve ikinci başvuran için (sığınma izni verilmiştir) durumunda bir dizi suçtan hüküm giyme.

İlgili şikâyet:

Başvuranların Mogadişu'ya nakli onları Sözleşme'nin 3. maddesini çiğneyen ve/veya 2. maddesini ihlal eden bir muamele görme riskine maruz bırakacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

İşkencenin ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin veya cezalandırmanın yasaklanması mutlak olduğundan, mağdurun davranışına bakılmaksızın, başvuranların işledikleri iddia edilen suçun mahiyeti 3. madde anlamında ilgisizdir. Dolayısıyla, başvuranların davranışı ne kadar istenmeyen veya tehlikeli olsa da, dikkate alınamaz. Başvuranın böyle bir gerçek riskle karşı karşıya olup olmadığını belirlemek, Mahkemenin, başvuranın iade edileceği devletteki şartları Sözleşme'nin 3. maddesi standartlarına karşı değerlendirmesini gerektirir. Bu standartlar, başvuranın iadesi halinde karşılaşılabileceği iddia ettiği kötü muamelenin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamına girebilmesi için asgari bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini ima eder. Bunun değerlendirmesi, davanın tüm şartlarına bağlı ve görecelidir. Garanti edilen hakkın mutlak karakteri nedeniyle, tehlikenin devlet memuru olmayan kişilerden veya gruplardan kaynaklandığı yerlerde de Sözleşme'nin 3. maddesi geçerli olabilir. Fakat riskin gerçek olduğu ve iadeyi alan devlet makamlarının uygun koruma sağlayarak riski önleyemedikleri gösterilmelidir. Gerçek bir riskin varlığının değerlendirilmesi mutlaka çok sıkı olmalıdır. İlke olarak başvuran, eğer şikâyet edilen önlem uygulansaydı, başvuranın 3. maddeye aykırı olan muameleye tabi tutulacağına inanmak için yeterli dayanakların bulunduğunu kanıtlayabilecek deliller gösterebilir. Böyle bir kanıtın gösterildiği durumlarda, şüpheleri gidermek Hükümete düşer. Eğer Mahkemenin davayı incelemesi sırasında başvuran henüz iade veya tecrit edilmemiş ise, uygun zaman Mahkeme önündeki yargılamalarda olacaktır. İadeyi alan devletteki durumun zamanla değişebileceğinden, tam ve ex nunc değerlendirmesi istenir. Tarihsel durum mevcut duruma ve mevcut durumun olası evrimine ışık tuttuğu ölçüde ilgi dâhilinde olsa da, belirleyici olan mevcut şartlardır ve bu nedenle yerel makamların verdiği nihai karardan sonra meydana çıkan bilgileri dikkate almak gereklidir. Davanın tüm olay ve olgularını inceleme ihtiyacı, bu değerlendirmenin başvuranı iadeyi alan devlete nakledilmesinin tahmin edilebilen sonuçlarına odaklanmasını gerektirir. Bu ise, oradaki genel durum ve başvuranın kişisel şartları ışığında

dikkate alınmalıdır. Fakat eğer iadeyi alan devletteki genel şiddet durumu, bu ülkeye yapılan her naklin Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edeceğine dair gerçek bir risk yaratmak için yeterli yoğunluk düzeyinde olduğunu başka şekilde gösterirse, başvurandan belirli ayırt edici özelliklerin varlığını göstermesi istenmez. Bu tür durumlarda başvuranın bu tür özel ayırt edici özellikler göstermesini istemek, Sözleşme'nin 3. maddesinin sunduğu korumayı hayali kılar. Ayrıca böyle bir bulgu, işkenceyi ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezalandırmayı mutlak suretle yasaklayan Sözleşme'nin 3. maddesinin mutlak mahiyetini sorgulamış olur. Fakat her genel şiddet durumunun böyle bir riskin meydana gelmesine neden olacağı açıktır. Genel bir şiddet durumu sadece bir kişinin dönüşünde böyle bir şiddete maruz kalacak olması nedeniyle gerçek bir kötü muamele riskinin bulunduğu "en aşırı durumlarda" böyle bir risk yaratmak için yeterli yoğunlukta olur. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin, üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin mülteci statüsü veya başka şekilde uluslararası yardıma ihtiyacı olan kişiler statüsü kazanmaları için gerekli olan asgari standartlara dair 2004/83/EC sayılı ve 29 Nisan 2004 tarihli Konsey Direktifinin verdiği korumaya ("Yeterlilik Direktifi") benzer bir koruma sağlamadığına ve verilen korumanın içeriğini sunmadığına ikna olmamıştır. Mahkeme özellikle, her iki hükmün de tesis ettiği eşişin, istisnai durumlarda, söz konusu bölgeye iade edilen her kişinin sadece orada bulunmasından dolayı riskte olacağı kadar yoğunlukta olan genel bir şiddet durumu sonucunda elde edilebileceğini belirtir. Ülke belgelerine atfedilecek ağırlığı değerlendirirken, bunun kaynağı, özellikle bağımsızlığı, güvenilirliği ve tarafsızlığı dikkate alınmalıdır. Yazarın yetkisi ve itibarı, belgelerin toplandığı araştırmancının ciddiyeti, vardıkları sonuçların tutarlılığı ve başka kaynakların doğrulamalarının hepsi raporlar bakımından dikkate alınmak için uygundur. Belgelerin yazarının söz konusu ülkedeki varlığı ve rapor etme kabiliyetleri dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan Mahkeme, ülkelerin (belirli bir davadaki davalı Devlet veya başka bir Akit veya Akit olmayan Devlet) diplomatik temsilcilikleri ve bilgi toplayabilmeleri yoluyla, çoğu zaman Mahkemenin önünde bulunan davanın Mahkemece değerlendirilmesi için çok uygun olan belgeler sağlayabileceklerini görmüştür. Mahkeme aynı düşüncenin, a fortiori, Birleşmiş Milletler temsilcilikleri bakımından, özellikle Devletlerin ve sivil toplum örgütlerinin yapamayabilecekleri bir şekilde bu temsilciliklerin iadeyi alan devlet makamlarına olan doğrudan ulaşimleri ve

yerinde incelemeler ve değerlendirmeler yürütme yetkileri bakımından, uygulanması gerektiği kanısındadır, Mahkeme, araştırmaların her zaman bir çatışmanın yakın çevresinde yrtlemeyebileceklerini ve bu tür durumlarda, durum hakkında ilk elden bilgilere sahip kaynakların sağladıkları bilgilere güvenmek gerekebileceğini kabul eder. Bununla birlikte, bir raporun tamamıyla kaynakların sağladığı bilgilere dayandığı yerlerde, bu kaynakların yetkisi ve güvenilirliği ve ilgili bölgedeki varlıklarının ölçüsü, bunların kanıtlarına atfedilecek ağırlığın değerlendirilmesinde Mahkeme için uygun faktörler olacaktır. Mahkeme yasal güvenlik kaygıları olduğunu ve kaynakların anonim kalmak isteyebileceklerini kabul etmektedir. Fakat kaynakların ilgili bölgedeki çalışmalarının mahiyeti hakkında bilgilerin yokluğunda, Mahkemenin bu kaynakların güvenliğini değerlendirmesi fiilen imkânsız olacaktır. Dolayısıyla, Mahkemenin benimsediği yaklaşım, kaynakların vardıkları sonuçların mevcut bilgilerin kalanıyla tutarlılıklarına bağlı olacaktır. Kaynak sonuçlarının diğer ülke bilgileriyle tutarlı oldukları yerlerde, bunlar kanıtları doğrulayıcı ağırlıkta olabilirler. Fakat Mahkeme, önünde bulunan diğer bilgilerle tutarlı olmayan anonim kaynaklardan alınan raporları göz önüne alırken genelde dikkatle yaklaşır. Mevcut davada Mahkeme, Birleşik Krallık Hükümetinin Olgu Bulma Misyonunun dayandığı kaynakların tanımının belirsiz olduğunu görmüştür. Başvuranların belirttiği gibi, kaynakların çoğunluğu sadece “uluslararası Sivil Toplum rgt”, “diplomantik kaynak” ya da “güvenlik danışmanı” olarak tanımlanmıştır. Bu tür tanımlar, kaynakların yetkisi veya güvenilirliği veya bunların güney ve orta Somalideki varlıkları hakkında hiçbir Şey belirtmemektedir. Bu nedenle, kaynakların güvenilirliği hakkında bir değerlendirme yürütmek Mahkeme için imknsızdır ve bunun sonucu olarak, bunların bilgilerinin desteklenmemiş veya çelişkili oldukları yerlerde Mahkeme bu bilgilere fazla ağırlık verememektedir. İlk başvuranın kendisini Afgooeye Koridoru gibi bir IDP düzeninde veya Dadaab kampları gibi bir mülteci kampında bulması olasıdır. Mahkeme bu kamplardaki Şartların 3. madde eşiğine ulaşacak kadar vahim olduğunu zaten tespit etmiş ve ilk başvuranın psikiyatrik hastalığı nedeniyle özellikle savunmasız olacağını fark etmiştir. İkinci başvuran eğer Mogadişu Őehrinde kalacak olursa kötü muamele riskiyle karşı karşıya olacaktır. İkinci başvuranın oğunluk Isaaq klanı yesi olduğu kabul edilmiş olsa da, Mahkeme bunun başvurayı Mogadişu’da koruyabilecek kadar güçlü bağlantılara dair bir kanıt olarak kabul etmemektedir. Güney veya orta Somalide hiçbir yakın aile bağı bulun-

mamakta ve zaten Birleşik Krallık'a 1988 yılında, 19 yaşındayken gelmiştir. Bu nedenle son 22 yılını Birleşik Krallık'ta geçirmiş ve al-Shabaab'ın baskıcı rejimi altında hiç yaşamamıştır. Dolayısıyla Mahkeme, eğer bu kişi al-Shabaab'ın kontrolü altında bulunan bir bölgeye iltica ederse gerçek bir 3. maddeye göre kötü muamele riski kapsamında olacağı kanısındadır. Aynı şekilde eğer Afgooye Koridoru veya Dadaab kamplarına iltica ederse, bu kişinin 3. madde anlamında kötü muameleye tabi tutulma riski gerçekleşir. [par. 212 – 218 arası, 226, 230 -234, 303, 309 ve 310]

5.10.15 - Sultani / Fransa (45223/05, 20 Eylül 2007)

Maddeler: N: 3, 4 (Prot. 4)

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Retdedilen bir sığınma başvurusunu takiben Fransa'dan Afganistan'a sınırdışı edilme.

İlgili şikâyet:

Afganistan'a sınırdışı edilmek, başvurunu insanlık dışı ve aşağılayıcı bir muameleye maruz bırakacaktır. Kendi memleketindeki makamların siyasi ve etnik sebeplere dayanan düşmanlığı, başvurunu, hayatını kurtarabilmek için Afganistan'dan kaçmaya zorlamıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme özellikle başvurunun eski bir Komünist Parti lideri olmadığını, sadece onlardan birinin oğlu olduğunu ve Afganistan'da baskı riskiyle kişisel olarak ne derece karşı karşıya olduğunu tespit edilmediğini vurgulamıştır. [par. 67]

5.10.16 - T. I. / Birleşik Krallık (43844/98, 7 Mart 2000)

Maddeler: N: 3; N: 13

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınırdışı edilme, Kötü muamele

Koşullar:

Başvurunun, Birleşik Krallıktan Almanya'ya sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuran, Almanya'dan, hem ayrılıkçı hem de Hükümet yanlısı güçler tarafından kötü muameleye maruz kalabileceği Sri Lanka'ya (Almanya'ya sığınma talebi hâlihazırda Retdedilmiş durumdadır) sınır dışı edilecektir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Aynı zamanda Akit Devlet olan arabulucu bir Devlete dolaylı olarak gerçekleştirilen nakil işlemi, sınır dışı kararının bir sonucu olarak başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleye uğramayacağını temin etme hususunda Birleşik Krallığın mevcut sorumluluğunu etkilememektedir. Sığınma taleplerine karar verme aşamasında Avrupa Devletleri arasındaki sorumluluğun üstlenilmesiyle ilgili olarak da Birleşik Krallık, bu bağlamda Dublin Sözleşmesi'nde yapılan düzenlemelere otomatik olarak bel bağlayamaz. Başvuran, Sri Lanka'ya sınır dışı edilmekten korunmak adına, Almanya'ya hem sığınabilip hem de bu Devlette diğer korunma biçimlerine başvurabildiğinden ötürü başvuranın Almanya'ya sınır dışı edilmesi, başlı başına gerçek bir kötü muamele riski teşkil etmemektedir. [15 ve 16. sayfalar]

5.10.17 - Vilvarajah ve diğerleri / Birleşik Krallık (13163/87 & 13164/87 & 13165/87&13447/87 & 13448/87, 30 Ekim 1991)

Maddeler: N: 3, 13

Anahtar Kelimeler: Sığınma, Sınır dışı edilme, Kötü muamele

Koşullar:

Sığınma talebi konusundaki başvuruların olumsuz sonuçlanmasını takiben beş Tamil'in Birleşik Krallıktan Sri Lanka'ya sınır dışı edilmesi.

İlgili şikâyet:

Sri Lanka'daki kötüleşen genel durum ve genç Tamil erkeklerinin Sri Lanka güvenlik güçleri tarafından yüksek oranda kötü muameleye maruz kalma riski göz önünde bulundurulduğunda, başvuranların sınır dışı edilmeleri, Sri Lanka'da kötü muameleye maruz kalmalarına yol açmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak gerçekten kötü muamele riskinin varlığına inanmak adına önemli dayanakların gösterilip gösterilmediğinin belirlenmesinde, Mahkeme meseleyi kendisine sunulan deliller veya eğer gerekliyse, kendiliğinden elde edilen deliller ışığında değerlendirecektir. Riskin varlığı sınırdışı edilmenin vuku bulunduğu süre zarfında Akit Devletin bildiği veya bilmesi gerektiği olgulara istinaden değerlendirilmelidir, ancak Mahkeme, sınırdışı edilme sonrasında açığa çıkacak bilgilere erişimden engellenmemektedir. Kötü muamele, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında değerlendirilecekse, minimum şiddet seviyesinde olmalıdır. [par.107]

5.10.18 - Y. P. ve L. P. / Fransa (32476/06, 2 Eylül 2010)

Maddeler: Y: 3

Anahtar kelimeler: Sığınma, Sınırdışı, Kötü muamele

Koşullar:

Bir Belarus çiftinin sığınma başvurusu Retdedildikten sonra Fransa'dan Belarusya'ya sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

Başvuranlar Beyaz Rusya'ya sınırdışı edilmeleri halinde kötü muamele göreceklerini iddia etmişlerdir. Y.P. isimli kişi, Beyaz Rusya Halk Cephesinde siyasi bir aktivisttir ve bu sıfatıyla Beyaz Rusya emniyeti tarafından birkaç defa tutulmuş ve kötü muamele görmüştür. Halen bu siyasi partinin aktif bir üyesi olduğunu iddia etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Bir Akit Devlet tarafından bir başvuranın sınırdışı edilmesi halinde, Sözleşme'nin 3.maddesine aykırı olan bir muamele görme riskiyle karşılaşacağına dair ciddi ve teyit edilmiş nedenler olması halinde bir soruna neden olabilir. Bu tür riskleri değerlendirmek için dikkate alınacak tarih, Mahkeme'deki dava tarihidir ve bu nedenle ulusal makamların nihai bir karara varmalarından sonra ortaya çıkan bilgileri de dikkate almak gereklidir. Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi Beyaz Rusya'da önemli gelişmeler gözlemlemiş olsalar da, bu Devlet henüz Avrupa Konseyi üyesi olma kıstaslarını yerine

getirmemiştir. Mahkeme başvuranın kişisel durumunu incelemek ve başvuranın ulusal makamlara ve Mahkemeye sunduğu hikâyenin güvenilirliğini değerlendirmek zorundadır. Mahkeme ulusal makamların gerekçelerini inceleyecek ve bunları ülkedeki durum hakkındaki bilgiler ışığında başvuranın iddialarıyla karşılaştıracaktır. Mahkeme, Beyaz Rusya makamlarının güncel politikasını değerlendirmeden sırf aradan bir süre geçmesi unsurunun başvuranın riskini belirlememesi gerektiğini hatırlatır. Başvuranın siyasi faaliyet derecesi, aradan bir sürenin geçmesinin kötü muamele riskini azaltmadığını farz etmeye izin vermektedir. [par. 62, 65, 67, 68, 71, 72 ve 73]

5.10.19 - Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.10.20 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)

Bkz. Sayfa: 46

5.10.21 - Dubovik / Ukrayna (33210/07 & 41866/08, 15 Ekim 2009)

Bkz. Sayfa: 51

5.10.22 - Eminbeyli / Rusya (42443/02, 26 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 54

5.10.23 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.10.24 - Iskandarov / Rusya (17185/05, 23 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 60

5.10.25 - Ismoilov ve diğerleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)

Bkz. Sayfa: 62

5.10.26 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.10.27 - Keshmiri / Türkiye (36370/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Çok benzer bir dava olan Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (No.1) dava özeti

5.10.28 - K. / Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.10.29 - Khaydarov / Rusya (21055/09, 20 May 2010)

Bkz. Sayfa: 69

5.10.30 - Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)

Bkz. Sayfa: 71

5.10.31 - Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.10.32 - Khodzhamberdiyev / Rusya (64809/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 70

5.10.33 - Labsi / Slovakya (33809/08, 15 Mayıs 2012)

Bkz. Sayfa: 222

5.10.34 - Mokallal / Ukrayna (19246/10, 10 Kasım 2011)

Bkz. Sayfa: 80

5.10.35 - Molotchko / Ukrayna (12275/10, 26 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 82

5.10.36 - Mamatkulov ve Askarov / Türkiye [BD] (46827/99 & 46951/99,4 Şubat 2005)

Bkz. Sayfa: 145

5.10.37 - Othman (Abu Qatada) / Birleşik Krallık (8139/09,17 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 224

5.10.38 - Rustamov / Rusya (11209/10,3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.10.39 - Ryabikin / Rusya (8320/04,19 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 91

5.10.40 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.10.41 - Soliyev / Rusya (62400/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 103

5.10.42 - Tehrani / Türkiye (32940/08 & 41626/08 & 43616/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 166

5.10.43 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.10.44 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.11 - SINIRDIŞI ETME

5.11.1 - Antwi ve diğerleri / Norveç (26940/10, 14 Şubat 2012)

Maddeler: N: 8

Anahtar kelimeler: Sınırdışı Etme, Aile Hayatı (Aileyi Ayırma)

Koşullar:

Bir Gana vatandaşının ve vatandaşlığa sonradan kabul edilmiş Norveç vatandaşı olan eşi ve doğuştan Norveç vatandaşı olan kızıyla birlikte sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

Norveç göçmenlik makamlarının ilk başvuranı beş yıl süreyle yeniden giriş yasağıyla birlikte Gana'ya sınırdışı etme kararı, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında üç başvuranın da haklarının çiğnenmesine yol açacaktır. Birinci ve üçüncü başvuranlar arasındaki ilişkiyi, üçüncü başvuran üzerinde uzun süre etkili olacak şekilde bozacaktır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

İlk başvuranın Norveç'teki ikametini hiçbir zaman yasal olmamıştır. Karşı çıkılan sınırdışı etme ve beş yıllık yeniden giriş yasağı ilk başvurana, Göç

Kanununu ihlal etmesinin (sahte kimlik kullanımı ve uyuşu hakkında yalan ifadeler vermek) ağırlığı bakımından getirilmiştir. Burada olduğu gibi, sınırdışı etme şeklinde idari yaptırımlara dayalı olan bir ulusal göç yasasını yürütme planı bu şekilde Sözleşme'nin 8. maddesine uymama sonucunu doğuramaz. İlk başvuranı sınırdışı etme emri lehinde olan kamu çıkarı, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki orantısallık konusunu değerlendirmedeki dengede çok daha ağır basmıştır. İlk başvuran ailesinin de yaşadığı Gana'da yetişmiş ve Norveç'e yetişkin yaşta gelmiştir. Norveç'e olan bağı, ana vatanına olan bağından daha ağır basıyor denilemez ve bu bağ zaten yasadışı ikamet yoluyla ve yasal bir ülkede kalabilme beklentisi olmadan oluşturulmuştur. İkinci başvuran Norveç vatandaşlığını kazanmış olmasına ve Norveç'te aile bağları ve iş bağlantıları olmasına ve Gana'ya yeniden yerleşmekte bazı zorluklar yaşaması muhtemel olmasına rağmen, kendi menşee ülkelerine dönüşünde ilk başvuranı izlemesine belirli bir engel varmış gibi görünmemektedir. Mahkemenin görüşüne göre yukarıda sözü geçen faktörler, ilk başvuranın göç kurallarına karşı işlediği ağır suçların cezalandırmasındaki kamu çıkarından ve karşı çıkılan tedbirden daha ağır basamaz. Ülkeyi üç defa ziyaret etmiş olarak ve orda konuşulan diller hakkında çok az bilgiye sahip olarak, üçüncü başvuranın Gana'ya doğrudan bağları çok kısıtlıdır. Fakat anne ve babasının her ikisinin de Gana'da doğmuş ve büyümüş olarak ve ülkeyi kızlarıyla birlikte üç defa ziyaret etmiş olarak, Gana'ya birlikte yerleşmelerinde veya en azından düzenli irtibatlar sürdürmelerinde başvuranların yolunda aşılamayacak engel bulunmamaktadır. [par. 89, 90, 92, 93, 94 ve 98]

5.11.2 - Aoulmi / Fransa (50278/99, 17 Ocak 2006)

Maddeler: Y: 34; N: 3, 8

Anahtar Kelimeler: Sınırdışı Edilme, Aile Hayatı (Ailenin Ayrılması), Kötü Muamele, Geçici Tedbir

Koşullar:

Fransa'da cezai suçlardan mahkûmiyeti takiben, Fransa'dan Cezayir'e sınırdışı edilme. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuranın Cezayir'e sınırdışı edilmesi başvuranı kötü muamele ile başa bırakacaktır, zira başvuranın hepatit hastalığı için ihtiyaç duyduğu tedavi herhangi bir sosyal güvencesinin bulunmadığı Cezayir'de mevcut değildir. Ayrıca başvuranın babası Harki olup buna mukabil İslamcılarının misillemesinden korkmaktadır.

2. Başvuranın Cezayir'e sınırdışı edilmesi Sözleşme'nin 8. maddesine aykırıdır çünkü başvuranın tüm ailesi, kızı, ebeveynleri, kardeşleri, teyzeleri ve amcaları Fransa'da yaşamaktadır. Başvuranın dört yaşındayken ayrılıp 39 yıldır hiç dönmediği Cezayir'de herhangi bir aile bağı yoktur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Geçici tedbirlere uyulmadığı için Mahkeme başvuranın şikâyetini uygun bir şekilde inceleyememiştir. [par. 110]

2. Başvuranın Fransa'daki kişisel bağlarının yoğunluğuna rağmen başvuranın, gerçekleştirdiği eylem ve isnat edilen suçların ciddiyeti ışığında Fransa toprağından sınırdışı edilmesi nihayetinde düzenin muhafaza edilmesi ve suçun önlenmesi adına gerekliydi. [par. 90, yalnızca Fransızca]

5.11.3 - Balogun / Birleşik Krallık (60286/09, 10 Nisan 2012)

Maddeler: N: 3, 8

Anahtar kelimeler: Sınırdışı, Aile Hayatı (Ailenin Bölünmesi), Kötü Muamele

Koşullar:

3 yaşından beri İngiltere'de yaşamakta olan bir şahsın, İngiltere'de işlediği bir suçu takiben İngiltere'den Nijerya'ya sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuranın Nijerya'ya sınırdışı edilmesi, başvuranın intihara teşebbüs etmesinden ve sınırdışı kararının iptali için yaptığı başvurunun Retdinden ötürü intihar riskinden dolayı, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal etmektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Bir yabancıyı sınırdışı etme kararının uygulanmasının, Sözleşme'nin 3. maddesiyle bağdaşmadığı istisnai durumların haricinde, sınırdışı edilmesi söz konusu olan yabancıların ilke olarak Akit Devletin sunduğu tıbbi, toplumsal veya farklı tür yardımlardan yararlanmaya devam etmek için o Devletin topraklarında kalmaya devam etme hakları yoktur. Mahkeme, diğer davalarda olduğu gibi intihar riski içeren davalarda da eşit derecede geçerliliği olan, Sözleşme'nin 3. maddesindeki üst eşiği vurgular. Hükümet tarafından alınacak önlemler ve başvuranın ihtiyaç duyması halinde, Nijerya'da yeterli psikiyatrik bakım olanaklarının bulunması ışığında, Mahkeme başvuranın sınırdışı edilmesinin bu eşiğe ulaşacak ağırlıkta gerçek ve yakın bir tedavi riskiyle sonuçlanacağı sonucuna varmamıştır. [par. 31 ve 34]

5.11.4 - Boultif / İsviçre (54273/00, 2 Ağustos 2001)

Maddeler: Y: 8

Anahtar Kelimeler: Sınırdışı Edilme, Aile Hayatı (Ailenin Ayrılması)

Koşullar:

Başvuranın, İsviçre'de aleyhinde verilen hapis cezasının infazını takiben İsviçre'den Cezayir'e sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

İsviçre makamları başvuranın oturum iznini yenilememiştir. Bunun sonucu olarak da İsviçre vatandaşı olan eşinin Cezayir'e gelemeyecek olması sebebiyle ayrı kalmışlardır. Karısının Fransızca biliyor olması Cezayir'e gelebilmesi için yetersiz kalmıştır. Ayrıca Cezayir'de insanlar fundamentalizm sebebiyle sürekli bir korkuyla yaşamaktadır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Böylesi bir davada ilgili kıstasları değerlendirirken Mahkeme şu gibi hususları dikkate alacaktır; Başvuranın işlediği suçun mahiyeti ve ciddiyeti, başvuranın sınırdışı edileceği devlette bulunduğu süre, suçun işlenişinden bu yana geçen zaman ve bu süre zarfında başvuranın davranışları, ilgili kişilerin uyrukları, başvuranın evlilik süresi gibi aile durumu, çiftin gerçek ve hakiki bir evlilik hayatı yaşadığını gösteren diğer faktörler, eşin evlendiğinde

o suçu bilip bilmediği ve çiftin çocuğu olup olmadığı ve varsa yaşları. Mahkeme özellikle başvuranın eşinin bu yabancı ülkede karşılaşması muhtemel zorlukların ciddiyetini de göz önünde bulundurmaktadır. Ancak bir kişinin eşine eşlik ederken yaşayacağı belirli zorluklar, sınırdışı edilmenin önüne geçemez. Başvuranın karısı daha önce Cezayir’de hiç yaşamamış olup, bu Devletle hiçbir bağı yoktur ve ayrıca Arapça da bilmemektedir. Bu koşullarda, Mahkemeye göre, başvuranın karısının Cezayir’de başvuranla yaşaması beklenemez. İsviçre makamları başvurana İsviçre’de oturma izni vermeyi Retdettiklerinde, kamu düzenine başvuran nispeten sınırlı bir düzeyde tehlike arz etmektedir. [par. 48, 53 ve 55]

5.11.5 - D. / Birleşik Krallık (30240/96, 2 Mayıs 1997)

Maddeler: Y: 3; N: 8, 13

Anahtar Kelimeler: Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranın Birleşik Krallık’tan, AIDS ve AIDS’e bağlı enfeksiyonların tedavisi kapsamında yeterli tıbbi yardımın kendisine sağlanmadığı St. Kitts’e sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

St. Kitts’e sınırdışı edilmek, başvuranı, geri kalan günlerini tecrit, sefalet ve yoksulluk içerisinde acı ve ızdırıp çekerek geçirmeye mahkûm edecektir, zira başvuranın St. Kitts’te ne bir akrabası yahut arkadaşı, ne de kalacağı bir yer, mali bir gelir kaynağı veya sosyal destek alabileceği bir yer vardır. Başvuranın şu anda görmüş olduğu tıbbi tedavinin kesilmesi, hastane tesislerinin son derece kısıtlı olduğu ve başvuranın, kesinlikle AIDS’le bağlantılı enfeksiyonlara karşı benzer bir tıbbi tedavi göremeyeceği St. Kitts’de, benzer bir tedaviden mahrum kalacağından dolayı, ölümüne yol açacaktır. Başvuranın ölümü, bu şekilde sadece hız kazanmayacak, aynı zamanda kendisini insanlık dışı ve onur kırıcı koşullara muhatap edecektir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Bu gibi istisnai durumlar ışığında ve başvuranın ölümcül hastalığının ulaştığı kritik evre göz önünde bulundurulduğunda, St. Kitts’e sınırdışı

edilmesi Sözleşme'nin 3. maddesinin bir ihlali olarak kötü muamele teşkil edecektir. İadeyi alan devlette başvuranın karşılaşacağı koşulların tek başına Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal edeceği söz konusu olmasa da şahsın nakli ızdırıp verici koşullar altında ciddi ölüm riski taşımaktadır. Bu hususa karşılık olarak Mahkeme, hapis cezası infaz edilen ve sınırdışı işlemi gerçekleştirilen yabancıların, kural olarak, cezaevinde kaldıkları süre boyunca, sınırdışı eden Devlet tarafından sağlanan tıbbi, sosyal veya diğer yardım türlerinden yararlanmaya devam edebilmek için bir Akit Devlette kalabilmek adına herhangi bir hak iddia edemeyeceğini vurgulamaktadır. [par. 53 ve 54]

5.11.6 - Hirsi Jamaa ve Diğerleri / İtalya (27765/09, 23 Şubat 2012)

Maddeler: Y:3, 4 (Prot. 4), 13

Anahtar kelimeler: Sınırdışı Etme, Kötü Muamele

Koşullar:

On bir Somali vatandaşının ve on üç Eritre vatandaşının İtalya'dan Libya'ya nakli (fiilen sınırdışı etme). Başvuranlar, İtalya sahiline ulaşma amacıyla Libya'dan üç tekneyle yola çıkan yaklaşık iki yüz kişilik bir grubun parçasıydılar. Tekneler İtalyan Gümrük Muhafaza Polisi ve Sahil Güvenlik gemileri tarafından açık denizde durdurulmuştur. Kaçak göçmenler bu gemilere nakledilmiş ve İtalya ve Libya arasında yasadışı göçe karşı mücadele hakkında imzalanan 2007 tarihli iki taraflı işbirliği sözleşmesi kapsamında Libya'ya geri götürülmüştür.

İlgili şikâyetler:

İtalya tarafından Libya'ya geri gönderilmelerinin sonucu olarak, başvuranlar Libya'da ve ilgili menşe ülkelerinde (Eritre ve Somali) işkence veya insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyle maruz kalmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

İtalya, Libya ile olan çift taraflı sözleşmelerinden doğan yükümlülüklerine güvenerek kendi sorumluluğundan kaçamaz. Bu sözleşmelerin açık denizlerde durdurulan göçmenlerin Libya'ya geri gönderilmeleri için açık hükümler getirmiş oldukları var sayılsa dahi, Sözleşme'nin veya bu Devletlerle ilgili Sözleşme Protokollerinin yürürlüğe girmesini takiben bu Devletlerin

(başka) anlaşma taahhütlerine girmesinden sonra dahi, Akit Devletlerin sorumlulukları devam eder. [par. 129]

5.11.7 - Mannia / İtalya (9961/10, 9961/10)

Maddeler:

Anahtar kelimeler: Sınırdışı Etme, Kötü Muamele, Geçici Tedbir Çok benzer bir dava olan Ben Khemais / İtalya davasına bkz. (sayfa:

5.11.8 - Müslim / Türkiye (53566/99, 26 Nisan 2005)

Maddeler: N: 3

Anahtar Kelimeler: Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Retdedilen sığınma taleplerini takiben, bir politikacıya karşı cinayet teşebbüsüne dâhil olmaktan ötürü Türkmen kökenli bir Irak vatandaşının Türkiye'den, hakkındaki soruşturmanın devam ettiği Irak'a sınırdışı edilme riski.

İlgili şikâyetler:

Başvuran, Saddam Hüseyin rejiminin yıkılmasından sonra dahi Türkmenler için güvenlik koşullarının çok kötü olduğu Irak'a sınırdışı edilirse kötü muamele riskiyle karşı karşıya kalacak ve hayatı tehlikeye girecektir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme nezdinde başvuranın geçmişi ve Irak'taki genel şartlara ilişkin deliller, bu kişinin durumunun, diğer Türkmen azınlıktaki insanların veya Devletin diğer bölgelerine kıyasla şiddetin nispeten daha az yaşandığı Kuzey Irak'taki diğer yerleşik halkın durumundan daha kötü olmadığını ortaya koymaktadır. [par. 68]

5.11.9 - Nasri / Fransa (19465/92, 13 Temmuz 1995)

Maddeler: Y: 8

Anahtar Kelimeler: Sınırdışı Edilme, Aile Hayatı (Ailenin Ayrılması)

Koşullar:

5 yaşından bu yana Fransa'da yaşamış olan sağır ve dilsiz bir Cezayir vatandaşının Fransa'dan Cezayir'e sınırdışı edilmesi. 1981 ve 1993 yılları ara-

sında, başvuran Fransa'da birtakım cezai nitelikte suçlar işlediği ve Fransa'da yaşıyor olmasının kamu düzenine zarar verdiği gerekçe gösterilerek sınırdışı edilmesine hükmedilmiştir.

İlgili şikâyetler:

Başvuranın sağır ve dilsiz oluşu, okur yazar olmayışı ve sağır ve dilsizler için işaret dilini bilmiyor oluşu ve tüm bunların sonucu olarak kendisini ifade etmekte kullandığı işaretleri bilen yegane insanlar olan aile efradından uzaklaştırılırsa iletişim kurmakta büyük zorluklar yaşayacağı gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, bu davadaki sınırdışı işleminin demokratik bir toplumda gerekli bir durum olarak addedilemez. Başvuranın ebeveynleri, erkek ve kız kardeşleri, 1965 yılından bu yana Fransa'yı terk etmemiş; kız ve erkek kardeşlerinin altısı Fransa vatandaşlığına geçmiştir. Kendisi şahsen ailesi ile olan bağlarını hiçbir zaman koparmamış olup, kız kardeşi ve eniştesiyle kalmış olduğu belirli dönemler haricinde daima anne ve babasının evinde yaşamıştır. Buna ek olarak başvuran Arapça bilmemektedir. Almış olduğu çok az eğitimi de yalnızca Fransa'da görmüş olup, Kuzey Afrika toplumuyla olan bağlantıları da çoğunluğu Arapça konuşmayan ikinci kuşakla sınırlı kalmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Başvuranın bilhassa sağır ve dilsiz biri oluşu, yalnızca, fertlerinin çoğu Fransız vatandaşı olan ve Cezayir'le herhangi bir sıkı bağı olmayan ailesi ile minimum düzeyde psikolojik ve sosyal denge sağlamış olması gibi özel bazı koşulların tümü göz önünde bulundurulduğunda, sınırdışı edilmesine karar verilmesi, gözetilmesi gereken meşruiyete uygun düşmeyecektir. [par.46]

5.11.10 - Samsonnikov / Estonya (52178/10, 3 Temmuz 2012)

Maddeler: N: 8

Anahtar kelimeler: Sınırdışı, Aile Hayatı (Ailenin Bölünmesi)

Koşullar:

Estonya'da doğup büyümüş, Rusya'yla hiçbir bağı bulunmayan ve önceden İsveç'ten Estonya'ya sınırdışı edilmiş HIV-pozitif bir şahsın Estonya'dan Rusya'ya sınırdışı edilmesi.

İlgili şikâyetler:

Başvuran tüm hayatını Estonya'da geçirmiştir ve ikinci nesil bir göçmen olarak diğer hiçbir ülkeyle herhangi bir bağı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Sözleşme uyarınca artırılmış korumaya tabii olmayı hak etmektedir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Başvuranın, Estonya'da yaşayan babasıyla yakın aile bağları olduğunu, kendisinin hastalığından ve babasının ileri yaşından ötürü birbirlerine muhtaç olduklarını öne sürmüş olmasına rağmen, Mahkeme bu ilişkinin yetişkin aile fertleri arasındaki olağan ilişkinin ötesine geçip geçmediği konusunda ikna olmamıştır. [par. 87]

5.11.11 - S. F. ve diğerleri / İsveç (52077/10, 15 Mayıs 2012)

Maddeler: Y: 3

Anahtar kelimeler: Sınırdışı, Kötü Muamele

Koşullar:

İsveç'ten İran'a sınırdışı. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

Başvuranlar İran'a sınırdışı edilmeleri halinde, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal eden nitelikte işkenceye veya insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye ya da cezaya maruz kalacaklarına dair şikâyetle bulunmuşlardır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme, İran'daki ciddi insan hakları ihlallerine ilişkin raporların bilincinde olmakla birlikte, bu ihlallerin, başvuranların bu ülkeye gönderilmesi halinde kendiliğinden Sözleşmeyi ihlal edecek nitelikte olduğuna ilişkin bir bulguya rastlamamıştır. Mahkemenin, başvuranların kişisel durumlarına göre İran'a dönmelerinin Sözleşme'nin 3. maddesiyle ters düşer nitelikte olup olmadığını tespit etmesi gerekmektedir. Başvuranların İran'a dönmesi halinde bu faaliyetlerin onları zulme veya ciddi zarara maruz bırakıp bırakmayacağına karar vermek için Mahkeme İran'la ilgili yukarıda belirtilen ülke bilgisine itibar etmektedir. Bu bilgi, İran makamlarının internet üzerinden yapılan iletişimi ve hem ülke içinde, hem de dışında yönetime yönelik eleştiri-

rileri etkin biçimde kontrol ettiğini teyit etmektedir. İstihbarata ilişkin belirli bir "Sanal Birim" in internetteki eleştirileri hedef aldığı kaydedilmiştir. Buna ek olarak, Mahkemeye sunulan bilgiye göre, İran'a dönen İranlılar ülkeye varışlarını takiben taramadan geçirilmektedirler. Mevcut kaynakların, başvuruların kimliğini tespit etmekte kullanılabileceğine işaret eden birçok etken bulunmaktadır ve bu açıdan Mahkeme, başvuruların faaliyetlerinin ve İran'da karıştıkları olayların da davayla alakalı olduğu kanaatindedir. Birinci başvuranın 2003'te yakalanmasının yanı sıra, müzisyen ve İranlı tanınmış bir atlet olarak geçmişi de kimliğinin tespit edilme riskini artırmaktadır. Ayrıca iddiaya göre başvurular İran'ı yasadışı yollarla terk etmişlerdir ve geçerli çıkış belgeleri bulunmamaktadır. Mahkeme, başvuruların yerinde faaliyetlerini ve dönüşlerini takiben kimliklerinin tespit edilme riskini göz önüne alarak, ek faktörlerin de İranlı makamların, başvuruların çeşitli risk kategorilerinde yer almalarından dolayı dönüşlerini takiben olası bir sorgulama düzenlemesini tetikleyebileceğini kaydetmektedir. Başvurular Kürt ve İran kökenli olup kültürel açıdan faal ve iyi eğitilmiş kişilerdir. [par. 64, 69 ve 70]

5.11.12 - Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (No. 1) (30471/08, 22 Eylül 2009)

Bkz. Sayfa: 179

5.11.13 - A.H. Khan / Birleşik Krallık (6222/10, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 181

5.11.14 - Al Hanchi / Bosna Hersek (48205/09, 15 Kasım 2011)

Bkz. Sayfa: 183

5.11.15 - Al Husin / Bosna Hersek (3727/08, 07 Şubat 2012)

Bkz. Sayfa: 154

5.11.16 - Bajsultanov / Avusturya (54131/10, 12 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 184

5.11.17 - Ben Khemais / İtalya (246/07, 24 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 220

5.11.18 - Bozano / İsviçre (9009/80, 12 Temmuz 1984)

Bkz. Sayfa: 156

5.11.19 - Chahal / Birleşik Krallık (22414/93, 15 Kasım 1996)

Bkz. Sayfa: 163

5.11.20 - Charahili / Türkiye (46605/07, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 186

5.11.21 - Collins ve Akaziebie / İsveç (23944/05, 8 Mart 2007)

Bkz. Sayfa: 187

5.11.22 - Conka / Belçika (51564/99, 5 Şubat 2002)

Bkz. Sayfa: 188

5.11.23 - Cruz Varas ve diğerleri / İsveç (15576/89, 20 Mart 1991)

Bkz. Sayfa: 189

5.11.24 - F. N. ve Diğerleri / İsveç (28774/09, 18 Aralık 2012)

Bkz. Sayfa: 190

5.11.25 - Jabari / Türkiye (40035/98, 11 Temmuz 2000)

Bkz. Sayfa: 191

5.11.26 - J.H. / Birleşik Krallık (48839/09, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 192

5.11.27 - Keshmiri / Türkiye (36370/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 203

5.11.28 - Labsi / Slovakya (33809/08, 15 Mayıs 2012)

Bkz. Sayfa: 222

5.11.29 - M.S. / Belçika (50012/08, 31 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 164

5.11.30 - N. / Finlandiya (38885/02, 26 Temmuz 2005)

Bkz. Sayfa: 193

5.11.31 - O. / İtalya (37257/06, 24 Mart 2009)

Bkz. Sayfa: 223

5.11.32 - Öcalan / Türkiye (46221/99, 12 Mayıs 2005)

Bkz. Sayfa: 87

5.11.33 - Othman (Abu Qatada) / Birleşik Krallık (8139/09, 17 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 224

5.11.34 - Ramirez Sanchez / Fransa (28780/95, 24 Haziran 1996)

Bkz. Sayfa: 160

5.11.35 - Saadi / İtalya (37201/06, 28 Şubat 2008)

Bkz. Sayfa: 229

5.11.36 - Sellem / İtalya (12584/08, 5 Mayıs 2009)

Bkz. Sayfa: 231

5.11.37 - S. H. H. / Birleşik Krallık (60367/10, 29 Ocak 2013)

Bkz. Sayfa: 194

5.11.38 - Sufi ve Elmi / Birleşik Krallık (8319/07 ve 11449/07, 28 Haziran 2011)

Bkz. Sayfa: 196

5.11.39 - Sultani / Fransa (45223/05, 20 Eylül 2007)

Bkz. Sayfa: 200

5.11.40 - T.I. / Birleşik Krallık (43844/98, 7 Mart 2000)

Bkz. Sayfa: 200

5.11.41 - Toumi / İtalya (25716/09, 05 Nisan 2011)

Bkz. Sayfa: 231

5.11.42 - Trabelsi / İtalya (50163/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 231

5.11.43 - Vilvarajah ve diğeri / Birleşik Krallık (13163/87 & 13164/87 & 13165/87 & 13447/87 & 13448/87, 30 Ekim 1991)

Bkz. Sayfa: 201

5.11.44 - Y. P. ve L. P. /Fransa (32476/06, 2 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 202

5.11.45 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.12 -GEÇİCİ TEDBİR

5.12.1. Atmaca / Almanya (45293/06, 06 Mart 2012)

Maddeler: -

Anahtar kelimeler: Geçici Tedbir

Koşullar:

PKK'da (Kürdistan İşçi Partisi) faal olan ve Almanya'dan sığınma talep eden bir kişinin yargılanması amacıyla Almanya'dan Türkiye'ye iadesi. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili Şikâyetler:

Başvuran, Türkiye'ye iade edilmesi halinde işkence görme ve aşağılayıcı hapis hane şartlarına maruz bırakılma riski altında bulunduğundan ve haksız yargılamayla hüküm giyeceğinden şikâyet etmiştir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

İlk olarak 18 Temmuz 2007 tarihinde planlanan Federal Adalet Bakanlığının başvuranı Türkiye'ye iadesine izin verip vermeme kararı zamanında alınmamıştır. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın iadesi izni için Federal Adalet Bakanlığında yürütülen sürecin dört buçuk yıl kadar derdest olduğunu ve bir karar alınmadığını belirtir. Ayrıca bu yargılamanın, Sözleşme'nin 35/1. maddesi kapsamında iç hukuk yollarının tüketilmesi şartı açısından, başvuru-

ranın Sözleşme'nin iddia edilen ihlalleri bakımından adlî yardım alması için başvuran için "uygun" bir kanun yolu olarak görülemez. Bu süreci başlatmak başvuranın yetkisi dâhilinde değildir. Hükümet buna göre, Federal Adalet Bakanlığında yürütülen sürecin halen derdest olmasının bir sonucu olarak başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediğini ileri sürmemiştir. Buna rağmen Federal Adalet Bakanlığının başvuranın iadesine izin verme kararı, başvuranın iadesinin yapılmasına izin verilebileceğine dair yerel mahkeme kararı için bir ön şarttır. Mahkeme bu bağlamda, Bakanlığın başvuranın iadesine izin verip vermeme kararının, görünürde, Mahkeme İçtüzüğü Kural 39 kapsamına kapsamında Alman Hükümetine başvuranın ikinci bir bildiriye kadar Türkiye'ye iade edilmemesi gerektiği şeklinde anlaşılabilir olarak ertelenmiş olduğunu üzüntüyle karşılar. Kural 39'un uygulanması sadece başvuruyu iade etme hakkındaki kararın yerel makamlarca yürütülmesinin ertelenmesini amaçlamıştır. Bu, Hükümetin herhangi bir zamanda başvuranın iade edilip edilmeyeceğine dair karar vermesini engellemez.[par. 15 ve 16]

5.12.2. Abdulkhakov / Rusya(14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.12.3. Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)

Bkz. Sayfa: 122

5.12.4. Aoulmi / Fransa (50278/99, 17 Ocak 2006)

Bkz. Sayfa: 206

5.12.5. Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 49

5.12.6. Ben Khemais / İtalya(246/07, 24 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 220

5.12.7. Cruz Varas ve diğerleri / İsveç(15576/89, 20 Mart 1991)

Bkz. Sayfa: 189

5.12.8. Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)

Bkz. Sayfa: 71

5.12.9. Labsi / Slovakya(No.: 33809/08, 15 Mayıs 2012)

Bkz. Sayfa: 222

5.12.10. Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

**5.12.11. Mamatkulov ve Askarov / Türkiye(46827/99 & 46951/99,
Tarih: 4 Şubat 2005)**

Bkz. Sayfa: 145

5.12.12-Mannai / İtalya (9961/10)

Bkz. Sayfa: 211

5.12.13. Molotchko / Ukrayna(12275/10, 26 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 82

5.12.14. Rrapo / Arnavutluk (58555/10, 25 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 149

5.12.15. Toumi / İtalya (25716/09, 05 Nisan 2011)

Bkz. Sayfa: 231

5.12.16. Trabelsi / İtalya(50163/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 231

5.12.17. Umirov / Rusya(17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.12.18. Yoh-Ekale Mwanje / Belçika (10486/10, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 161

5.12.19. Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.13 – İADE İLE SINIRDIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİ

5.13.1.Bozano / İsviçre (9009/80 , 12 Temmuz 1984)

Bkz. Sayfa: 156

5.13.2.Öcalan / Türkiye(46221/99, 12 Mayıs 2005)

Bkz. Sayfa: 87

5.13.3.Ramirez Sanchez / Fransa (28780/95, 24 Haziran 1996)

Bkz. Sayfa: 160

5.13.4.Zokhidov / Rusya (67286/10 , Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.14 - TEMİNAT/GÜVENCE

5.14.1 - Ben Khemais / İtalya (246/07, 24 Şubat 2009)

Maddeler: Y: 3, 34

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sınırdışı edilme, Kötü muamele, Geçici tedbir

Koşullar:

Saldırı suçundan dolayı cezasını çektikten sonra, bir Tunus vatandaşının İtalya'dan terör suçlarından ötürü askeri bir mahkeme tarafından gıyabında 10 yıl hapis cezasına çarptırıldığı Tunus'a sınırdışı edilmesi. Başvuran sınırdışı edildikten sonra Tunus, İtalya'nın talebi üzerine, başvuranın ilgili Tunus kanunlarından yararlanacağı ve Tunus kanunlarının mahkûmların haklarını koruyup güvence altına aldığı ve mahkûmların adil yargılanma hakkına saygı gösterdiğine yönelik güvenceler sağlamış olup, Tunus'un İşkenceye karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne gönüllü olarak uyduğunu vurgulamıştır. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, birkaç Tunus vatandaşının terörizm suçundan şüphelenildiğinden Tunus'a sınırdışı edildiğini ve bir daha onlardan haber alınmadığını iddia etmiştir. Uluslararası Af Örgütü ve Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı tarafından işkencenin varlığına dair yayınlanan raporlar bu iddiayı göster-

miştir. Başvuranın ailesi tehdit ve provokasyonlara maruz kalmıştır. Tunus tarafından sağlanan güvenceler güvenilir değildir ve bu güvenceler başvuran sınırdışı edildikten sonra temin edilmiştir ki, bu da İtalya'nın başvuranın kötü muamele görebileceği yönündeki riski kabul ettiğini göstermektedir.

2. Başvuranın, Mahkemenin geçici tedbirinde bahsedilenden farklı bir karardan dolayı sınırdışı edilmiş olması, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca İtalya'nın yükümlülüklerine uygun değildir. İtalyan makamları, yeni bir sınırdışı kararı ve bunu hemen yürütme kararını mazeret göstererek Mahkemenin geçici tedbirlerine uyma görevlerinden kaçamazlar.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, Tunus'ta terörle suçlanan insanların ve mahkûmların durumuyla ilgili olarak Saadi davasında varılan sonuçları gözden geçirmek için herhangi bir neden görmemektedir. Mahkeme, sağlanan güvencelerin başvuranın maruz kalabileceği risklere karşı etkin bir koruma sağladığını kabul etmemektedir. Bununla beraber, kötü muamele riskinin olmadığı kesin bir şekilde saptanmamışsa, sağlanan diplomatik güvencelerin yetersiz kalacağıının belirtildiği Avrupa Konseyi Parlamento Meclisinin 1433 (2005) sayılı kararındaki prensibi hatırlatmaktadır. Kötü muamele riskinin varlığı, öncelikle sınırdışı sırasında Devlet tarafından bilinen yahut bilinmesi gereken bulgularla birlikte değerlendirilmelidir. Mahkeme, daha sonra ortaya çıkan ve başvuranın korkularının sağlam bir temele dayandığı hususunda Devletin takdirini onaylamak yahut aksini ispat etmek için büyük önem arz edecek bilgileri göz önünde bulundurmaktan engellenemez. Tunus makamları tarafından temin edilen unsurlar sınırdışı edilmesini takip eden haftalarda başvuranın kötü muameleye maruz kalmadığını gösterse de gelecekte başvurana ne olacağı bilinmemektedir. [par. 61 ila 64]

2. Telif edilemez hasarların vuku bulması ihtimaline binaen geçici tedbirin amacı, Mahkemenin dava konusundaki kararını beklemek için oluşturulan statükoyu devam ettirmektir. Sınırdışı edilmesinden dolayı başvuranın savunmasında ilgili tüm argümanları sunmadığı ve mahkeme kararının da muhtemelen uygulanamayacağı açıktır. Nakil işlemi, Başvuranın haklarını korumak ve Mahkemece bulunan herhangi bir ihlalin sonuçlarını telafi etmek için İtalya'yı Sözleşme'nin 1 ile 46. maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerini ifa etmekten alıkoymayacak ciddi bir engeldir. [par. 81 ila 87]

5.14.2- Labsi / Slovakia (33809/08, 15 Mayıs 2012)

Maddeler: Y: 3, 13, 34

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Sınırdışı, Aile hayatı (Ailenin dağılması), Kötü muamele, Gıyabi hüküm, Geçici tedbir

Koşullar:

Terör örgütüne üye olmaktan Cezayir’de gıyabında suçlu bulunup mahkûm edilmiş bir şahsın Slovakia’dan (iadesini Retdedilmesini takiben) Cezayir’e sınırdışı edilmesi. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyet:

Başvuran, davalı Devletin kendisini Cezayir’e sınırdışı etmekle Sözleşme’nin 3. maddesini ihlal ettiğine yönelik şikâyette bulunmuştur.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Cezayir makamlarının adil yargılamaya ve kötü muameleden korumaya yönelik verdiği teminatlar genel niteliktedir ve bu teminatların başvuranın sınırdışı edildiği zaman, menşei ülkesinde insan haklarının durumuna yönelik mevcut olan bilgiler ışığında göz önüne alınmaları gerekmektedir. Bu açıdan, ilk olarak Yüksek Mahkemenin başvuranın Cezayir’e iadesine izin vermemesi yerinde bir karardır. Mahkeme içtihadına ve birçok uluslararası belgeye istinaden, Mahkeme başvuranın Cezayir’de Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı muameleye maruz kalacağına dair haklı sebepler olduğu sonucuna varmıştır. İkinci olarak, başvuranın menşei ülkesinde kötü muameleye maruz kalmasına dair gerçek bir risk olduğu sığınma işlemleri sırasında kabul edilmiştir. Üçüncü olarak, birçok uluslararası belgenin, iadeyi alan devletin uygulamalarına ilişkin, terör faaliyetlerinde bulunduğundan şüphe edilen kişilerin, İstihbarat ve Emniyet Dairesi (DRS) tarafından kötü muameleye maruz kaldığına dair gerçek bir risk olduğunun altını çizmesi özellikle yerindedir. Bu makamın, kişileri kimseyle görüştürmeden on iki günden bir yıla kadar tutuklu olarak alıkoymuştuğu rapor edilmiştir. Bu tutma sırasında belirli işkence veya farklı türde kötü muamele vakalarının yaşandığı rapor edilmiştir. [par. 122 ila 125]

5.14.3 - O. / İtalya (37257/06, 24 Mart 2009)

Maddeler: Y: 3

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sınırdışı edilme, Kötü muamele Bkz. çok benzer bir dava olan Ben Khemais / İtalya olay özeti:

Koşullar:

Saldırı suçundan dolayı cezasını çektikten sonra, bir Tunus vatandaşının İtalya'dan terör suçlarından ötürü askeri bir mahkeme tarafından gıyabında 10 yıl hapis cezasına çarptırıldığı Tunus'a sınırdışı edilmesi. Başvuran sınırdışı edildikten sonra Tunus, İtalya'nın talebi üzerine, başvuranın ilgili Tunus kanunlarından yararlanacağı ve Tunus kanunlarının mahkûmların haklarını koruyup güvence altına aldığı ve mahkûmların adil yargılanma hakkına saygı gösterdiğine yönelik güvenceler sağlamış olup, Tunus'un İşkenceye karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne gönüllü olarak uyduğunu vurgulamıştır. Geçici tedbire uyulmamıştır.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, birkaç Tunus vatandaşının terörizm suçundan şüphelenildiğinden Tunus'a sınırdışı edildiğini ve bir daha onlardan haber alınmadığını iddia etmiştir. Uluslararası Af Örgütü ve Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı tarafından işkencenin varlığına dair yayınlanan raporlar bu iddiayı göstermiştir. Başvuranın ailesi tehdit ve provokasyonlara maruz kalmıştır. Tunus tarafından sağlanan güvenceler güvenilir değildir ve bu güvenceler başvuran sınırdışı edildikten sonra temin edilmiştir ki, bu da İtalya'nın başvuranın kötü muamele görebileceği yönündeki riski kabul ettiğini göstermektedir.

2. Başvuranın, Mahkemenin geçici tedbirinde bahsedilenden farklı bir karardan dolayı sınırdışı edilmiş olması, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca İtalya'nın yükümlülüklerine uygun değildir. İtalyan makamları, yeni bir sınırdışı kararı ve bunu hemen yürütme kararını mazeret göstererek Mahkemenin geçici tedbirlerine uyma görevlerinden kaçamazlar.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, Tunus'ta terörle suçlanan insanların ve mahkûmların durumuyla ilgili olarak Saadi davasında varılan sonuçları gözden geçirmek için herhangi bir neden görmemektedir. Mahkeme, sağlanan güvencelerin baş-

vuranın maruz kalabileceği risklere karşı etkin bir koruma sağladığını kabul etmemektedir. Bununla beraber, kötü muamele riskinin olmadığı kesin bir şekilde saptanmamışsa, sağlanan diplomatik güvencelerin yetersiz kalacağıının belirtildiği Avrupa Konseyi Parlamento Meclisinin 1433 (2005) sayılı kararındaki prensibi hatırlatmaktadır. Kötü muamele riskinin varlığı, öncelikle sınırdışı sırasında Devlet tarafından bilinen yahut bilinmesi gereken bulgularla birlikte değerlendirilmelidir. Mahkeme, daha sonra ortaya çıkan ve başvuranın korkularının sağlam bir temele dayandığı hususunda Devletin takdirini onaylamak yahut aksini ispat etmek için büyük önem arz edecek bilgileri göz önünde bulundurmaktan engellenemez. Tunus makamları tarafından temin edilen unsurlar sınırdışı edilmesini takip eden haftalarda başvuranın kötü muameleye maruz kalmadığını gösterse de gelecekte başvurana ne olacağı bilinmemektedir. [par. 61 ila 64]

2. Telif edilemez hasarların vuku bulması ihtimaline binaen geçici tedbirin amacı, Mahkemenin dava konusundaki kararını beklemek için oluşturulan statükoyu devam ettirmektir. Sınırdışı edilmesinden dolayı başvuranın savunmasında ilgili tüm argümanları sunmadığı ve mahkeme kararının da muhtemelen uygulanamayacağı açıktır. Nakil işlemi, Başvuranın haklarını korumak ve Mahkemece bulunan herhangi bir ihlalin sonuçlarını telafi etmek için İtalya'yı Sözleşme'nin 1 ile 46. maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerini ifa etmekten alıkoymayacak ciddi bir engeldir. [par. 81 ila 87]

5.14.4 - Othman (Abu Qatada) / Birleşik Krallık (8139/09, 17 Ocak 2012)

Maddeler: Y: 6; N: 3,5

Anahtar kelimeler: Teminat, Sığınma, Sınırdışı, Adil yargılama, Kötü muamele

Koşullar:

Bir Ürdün vatandaşının Birleşik Krallık'tan Ürdün'e sınırdışı edilmesi. Başvuran, Birleşmiş Milletler El Kaide Yaptırımlar Komitesinin El Kaide ile bağlantılı kişiler listesinde. Başvuran, Ermeni Okuluna ve Amman'daki Jerusalemler Oteline saldırı teşebbüsü düzenlemekten Ürdün'de iki defa giyabi olarak mahkûm edilmiştir. Ürdün makamları, başvuranın Birleşik Krallık'tan iadesini talep etmiştir. Talep, 2000 yılının başında Ürdün tarafından geri çekilmiştir. 2000 yılının sonbaharında başvuran, bu defa batı Ürdün ve Ür-

dün'deki İsrail hedeflerine patlamalara yol açmaktan yine Ürdün'de gıyabi olarak (in absentia) yargılanmıştır. Birleşik Krallık ve Ürdün, bir kişinin bir Devlete bir diğeri tarafından iade edildiğinde gözetilecek uluslararası insan hakları standartlarına uyumlulukla ilgili olarak bir dizi teminatı tesis eden bir Mutabakat Zaptı (MOU) hakkında görüşmüştür. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Ürdün'e sınırdışı edildiğinde, başvuran işkence veya kötü muamele görme riskiyle karşılaşacaktır ve esasen, uluslararası toplumun teminatlar hakkındaki eleştirileri dikkate alınmalıdır. Başvuranın dayanağı, sunmuş olduğu Ürdün hapishanelerinin hukukun üstünlüğünden uzak olduklarını gösteren kanıtlardır. MOU altında kabul edilen görev tanımında belirtilen gözetlemenin mahiyeti de sınırlıdır.

2. Özel Göçmen Temyiz Komisyonu (SIAC) için Ürdün tarafından verilen teminatların etkililiğini doğrulamak için başvurana açıklanmayan belgelere güvenmek, Sözleşme'nin 13. maddesiyle birlikte alındığında, Sözleşme'nin 3.maddesiyle bağdaşmamaktadır.

3. Sınırdışı edilmesi halinde, Ürdün yasaları kapsamında 50 güne kadar hücre hapsi (incommunicado) mümkün olduğundan başvuranın Sözleşme'nin 5. maddesince garanti edilen özgürlük hakkı açıkça inkâr edilir ve böyle bir tutulma süresince kendisine adli yardım sağlanmayacaktır. Yeniden yargılanmasında hüküm giyerse, her türlü hapis hükmü Sözleşme'nin 6. maddesinin açık ihlali sonucunda verileceğinden, Sözleşme'nin 5. maddesinin ihlalini oluşturur.

4. Eğer gıyabında hüküm giydiği suçlardan herhangi biri için Ürdün'de yeniden yargılanırsa, başvuran açık bir adaleti tanımama riskiyle karşılaşır. Al-Hamasher ve Abu Hawsher'in itirafları, başvuranın ilk yargılamalarda giydiği hükümlerin en etkili dayanağıydı ve diğer davalıların bazıları her yargılamada hukuki yardım olmadan hücre hapsinde (incommunicado) tutulmuşlar ve işkence görmüşlerdir. İşkence kullanımına dair kanıtlar, açık bir adaleti tanımamadır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Teminatların fiilen uygulamalarını değerlendirirken ve bunlara ne tür bir ağırlık verilmesi gerektiğini belirlerken ilk soru, iadeyi alan devletteki genel

insan hakları durumunun her türlü teminatların kabulünü engelleyip engellemediği sorusudur. Fakat sadece ender durumlarda bir ülkedeki genel durum teminatlara hiçbir ağırlık verilmeyeceğini ifade edebilir. Daha yaygın olarak, Mahkeme ilk olarak verilen teminatların niteliğini ve ikinci olarak kabul eden Devletin uygulamaları ışığında bunlara güvenilip güvenilmeyeceğini değerlendirir. Bunu yaparken Mahkeme, diğer şeyler arasında, aşağıdaki faktörleri dikkate alır: (i) teminat şartları Mahkemeye açıklandı mı; (ii) teminatlar belirli mi, yoksa genel ve belirsiz mi; (iii) teminatları kim verdi ve bu kişi kabul eden Devleti bağlayabilir mi; (iv) eğer teminatlar kabul eden Devletin merkezi hükümeti tarafından düzenlenmiş ise, yerel makamların bunlara uyması beklenebilir mi; (v) teminatlar bir Akit Devlet tarafından mı verildi; (vi) gönderen ve kabul eden devletlerarasındaki ikili ilişkilerin süresi ve gücü, kabul eden Devletin benzer teminatlara uyma sicili dâhil; (viii) teminatlara uygunluk, diplomatik veya diğer izleme mekanizmaları (başvuranın avukatlarına kontrolsüz ulaşımın sağlanması dâhil) yoluyla tarafsız olarak doğrulanabilir mi; (ix) uluslararası izleme mekanizmalarıyla (uluslararası insan hakları sivil toplum örgütleri dâhil) işbirliği yapmakta istekli olup olmadığı ve işkence iddialarını araştırmaya ve sorumluları cezalandırmaya istekli olup olmadığı dâhil olmak üzere, kabul eden Devlette işkenceye karşı etkili bir koruma sistemi mevcut mu; (x) başvuran daha önce kabul eden Devlette kötü muamele görmüş mü; ve (xi) teminatların güvenilirliği gönderen Akit Devletin yerel mahkemelerince incelenmiş midir. Mahkeme, çok taraflı yükümlülükler uymayan bir Devlete iki taraflı teminatlara uymakta da güvenilmeyeceğine dair asla mutlak bir kural koymamıştır. Bir Devletin çok taraflı yükümlülüklerine uymama derecesi en fazla, bu Devletin çift taraflı teminatlarının yeterli olup olmadıklarını belirleyen bir faktördür. Benzer şekilde, kabul eden Devlette sistemli bir işkence ve kötü muamele sorunu mevcut olduğunda teminat istemeye bir yasak bulunmamaktadır. Birleşik Krallık ve Ürdün Hükümetleri, Ürdün'e dönüşü üzerine başvuranın kötü muamele görmeyeceğini temin etmek için şeffaf ve ayrıntılı teminatlar almak ve sağlamak için eşsiz çabalar sarf etmiştir. Bu Mutabakat Zaptı aynı zamanda Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komite ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi tarafından incelenen her türlü teminata üstün görünecektir. Mutabakat Zaptı spesifik ve kapsamlıdır. Doğrudan başvuranın Sözleşme haklarının Ürdün'de korunmasını ele alır. Teminatlar verildikleri bağlamda görülmelidir. Mahkeme, teminatların Birleşik Krallık ile olan ikili ilişkilerinin tarihsel olarak çok güçlü olan bir hükümet tarafından iyi niyetle verildikleri

sonucuna ulaşmak için yeterli kanıtların mevcut olduğu kanısındadır. Ayrıca bu teminatlar Kralın açık onayı ve desteğini alarak Ürdün Hükümetinin en üst düzeyinde onaylanmıştır. Bu nedenle, Mutabakat Zaptının Ürdün yasalarındaki statüsü ne olursa olsun, teminatların Ürdün Devletini bağlama yetkisine sahip olan devlet görevlileri tarafından verildikleri açıktır. Tüm bu faktörler Mutabakat Zaptının lafzı ve ruhuna uyumu daha olası hale getirir. Benzer şekilde, başvuran yüksek profilinin kendisini daha büyük riske atacağını savunmuş olsa da, Mutabakat Zaptının görüşüldüğü daha geniş siyasi ortam bakımından Mahkeme bu savı kabul edemez. Başvuranın yüksek profilinin Ürdün makamlarının onun uygun muamele görmesini temin etmek için daha dikkatli davranmalarına neden olacağı kanısındadır; Ürdün Hükümeti, kötü muamelenin Birleşik Krallık ile olan ikili ilişkileri için ciddi sonuçlar meydana getirmekle kalmayıp aynı zamanda uluslararası öfkeye de neden olacağına şüphesiz farkındadır. [par.188, 189 ve 193 – 196 arası]

2. Başvuranın, teminatlara güvenildiği yerlerde şeffaflık ve usul adaletinin sağlanmasının artan bir ihtiyaç olduğuna dair savı için Mahkeme, kendi içtihat hukukunda bir destek olduğu kanısında değildir; tüm 3. madde davalarında olduğu gibi, gerekli olan şey bağımsız ve sıkı bir incelemedir. Başvuranın çıkarlarının mahkemeler önünde her zaman korunması şartıyla, Sözleşme'nin 13. maddesi yerel mahkemelerin kapalı kanıtlar almalarına mutlak bir engel koyuyor olarak yorumlanamaz. Mevcut durumda, en azından Ürdün'deki kötü muamele konusu bakımından, başvurana karşı Özel Göçmen Temyiz Komisyonu (SIAC) önünde bir dava açılmamıştır. Bunun yerine, Ürdün'e sınırdışı edilmesi halinde gerçek bir kötü muamele riski olabileceği iddiasını ileri sürmektedir. Mahkemenin görüşüne göre, SIAC'ın özel avukatlar yardımıyla, bu konuda kapalı kanıtlar alarak başvuranın iddiasını titizlikle incelemeyeceğine dair bir kanıt mevcut değildir. Ne de Mahkeme, SIAC'ın kapalı kanıtlara dayanarak kabul edilemez bir yanlış sonuç riski altında olduğuna ikna olmuştur: böyle bir risk mümkün olduğu ölçüde özel avukatların varlığıyla azaltılmıştır. Kapalı kanıtların Birleşik Devletlerin başvurana olan ilgisiyle bağlantılı olarak duyulmuş olduğu, GID'in teminatlara uyma taahhüdü ve Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığının Mutabakat Zaptını görüşmesi göz önünde bulundurulsa dahi, Mahkeme bu konuların çok genel bir mahiyette oldukları kanısındadır. Başvuran bu kapalı kanıtları görmüş olsaydı, bu kanıtlara özel avukatların itiraz edemeyecekleri bir şekilde itiraz edebileceğini öngörmek için bir neden yoktur. [par.219, 223 ve 224]

3. Sözleşme'nin 5. maddesinin bir sınırdışı etme davasında uygulanması mümkündür. Bu nedenle Mahkeme, eğer bir Akit Devlet, bir başvuranın Sözleşme'nin 5. maddesinin açıkça çiğnenme riski altında olduğu bir Devlete naklederse, bu Akit Devletin Sözleşme'nin 5. maddesini ihlal etmiş olacağı kanısındadır. Fakat Sözleşme'nin 6. maddesinde olduğu gibi, yüksek bir eşik uygulanmalıdır. Sözleşme'nin 5. maddesinin açıkça çiğnenmesi sadece eğer, örneğin, kabul eden Devlet keyfi olarak bir başvurayı yargı önüne getirme niyeti olmadan seneler boyunca tutarsa meydana gelir. Eğer bir başvuran kabul eden Devlette önceden açık bir haksız yargılama sonucu hüküm giymiş biri olarak, uzun bir süreliğine hapsedilme riskiyle karşılaşacaksa da Sözleşme'nin 5. maddesinin açıkça çiğnenmesi meydana gelebilir. Başvuranın Ürdün'deki yargılama öncesi tutulma hali bakımından Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin açıkça çiğnenme riskinin olmayacağı kanısındadır, çünkü Ürdün açıkça başvurayı yargı önüne getirme niyetindedir ve bunu başvurayı tutma tarihinden itibaren elli gün içinde yapmalıdır. Elli günlük tutma, Sözleşme'nin 5. maddesinin açıkça çiğnenmesi için gerekli olan tutma süresinden çok daha kısadır ve dolayısıyla, eğer başvuran Ürdün'e sınırdışı edilirse, bu madde ihlal edilmiş olmayacaktır. [par.233 ve 235]

4. Mahkemenin içtihat hukukunda "adaletin açıkça tanınmaması" terimi, Sözleşme'nin 6. maddesi hükmüne veya içerdiği ilkelere açıkça aykırı olan bir yargılamayla eşanlamlı olmuştur. Bu terimin daha belirli bir tanımı istenmiş olmasa da, Mahkeme yine de belirli haksızlık şekillerinin adaletin açıkça tanınmamasıyla eşdeğer olabileceklerini belirtmiştir. Bu haksızlık şekilleri şunları içerir: daha sonra suçlamanın esası hakkında yeni tespitler yapılması imkanı olmayan gıyabında hüküm giyme; mahiyet olarak özet olan ve savunmanın haklarını tamamıyla göz ardı ederek yürütülen bir yargılama; tutmanın yasallığını incelemek için bağımsız ve tarafsız bir mahkemeye ulaşım olmadan tutulma; özellikle yabancı bir ülkede tutulan bir kişi için bir avukata ulaşımın kasıtlı ve sistemli bir şekilde Retdedilmesi. Adaletin açıkça tanınmaması, yargılama işlemlerinde basit düzensizlikler veya koruyucu önlemlerin yokluğunun ötesine gider. İstenilen şey, Sözleşme'nin 6. maddesine garanti edilen ve bu maddenin garanti ettiği hakkın esasının iptaline veya yok edilmesine eşdeğer olacak kadar temel olan adil yargılama ilkelere çiğnenmesidir. Bu şartın karşılanıp karşılanmadığını değerlendirirken Mahkeme, 3. maddedeki sınırdışı etme davalarında olan standardın ve ispat

külfetinin aynısının uygulanması gerektiği kanısındadır. Bu nedenle, başvuranın bir Akit Devletten çıkartılması halinde açıkça adaleti tanımama riskine maruz kalacağını düşünmek için sağlam dayanakların olduğunu kanıtlayabilecek kanıtlar göstermek başvurana kalmıştır. Bu tür kanıtların gösterildiği yerlerde, bunlar hakkında her türlü şüpheyi dağıtmak Hükümete kalmıştır. Mahkeme, işkence yoluyla elde edilen kanıtların ceza yargılamasında kabul edildiklerinde, açıkça adaleti tanımamanın meydana geleceğini tespit etmiştir. Başvuran, Abu Hawsher ve Al-Hamasher isimli kişilerin ona karşı kanıtlar sağlamaları için işkence gördüklerini göstermiştir ve Mahkeme başvurana karşı daha yüksek bir ispat külfetinin adilce getirilemeyeceği kanısına varmıştır. Bu sonuçları dikkate alarak Mahkeme, başvuranın yeniden yargılanmasının açıkça adaleti tanımama olacağı kanısındadır. [par. 259, 260, 261 ve 282]

5.14.5 - Saadi / İtalya [BD] (37201/06, 28 Şubat 2008)

Maddeler: Y: 3

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sınırdışı Edilme, Kötü Muamele

Koşullar:

Başvuranın terör niteliğindeki suç örgütlenmesi nedeniyle İtalya'da infaz edilen cezası ve Retdedilen sığınma başvurusunu takiben İtalya'dan, terör örgütüne üyelik ve teröre teşvik suçlarından askeri bir mahkeme tarafından gıyabında 20 yıl hapis cezasına çarptırıldığı Tunus'a sınırdışı edilmesi. İtalya'nın talebiyle Tunus, başvuranın Tunus'a sınırdışı edilmesiyle ilgili Tunus kanunlarının güvencesinden yararlanacağını ve yürürlükteki Tunus kanunlarının Tunus'taki mahkûmların haklarını güvence altına alıp koruduğunu ve onlara adil yargılanma hakkı tanıdığını garanti edip, Tunus'un ilgili uluslararası antlaşma ve sözleşmeleri gönüllü olarak yerine getirdiğinin altını çizmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyet:

Başvuran, özellikle İslami köktencilikle ilişkilendirilenler olmak üzere, terörist faaliyetlerden dolayı şüphelenilen kişilerin sıklıkla Tunus'ta işkence gördüğünün "herkesçe bilinen bir husus" olduğunu sunmuştur. Başvuranın ailesi polis tarafından birçok kez ziyaret edilmiş ve devamlı tehdit ve provo-

kasyona maruz kalmıştır; bu yüzden kız kardeşi iki defa intihara teşebbüs etmiştir. Tunus'un imzalamış olduğu antlaşmaların hatırlatılması yeterli addedilmemelidir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Prensip olarak, başvuran eğer şikâyet edilen tedbir uygulanırsa Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı bir muameleye maruz kalma riskiyle karşı karşıya kalacağına dair önemli gerekçeler olduğunu kanıtlar nitelikte deliller sunmalıdır. Bu gibi deliller sunulduğunda bunlarla ilgili endişeleri gidermek Hükümetin yapacağı bir iştir. Gerçekten kötü muamele riskinin bulunup bulunmadığını belirlemek için Mahkeme, başvuranın sınırdışı edileceği devletteki genel durumu ve başvuranın kişisel durumunu göz önüne alarak başvurunu bu devlete göndermenin öngörülebilir sonuçlarını incelemelidir. Bu maksatla Mahkeme, belirli bir devletteki genel durumla ilgili olarak çoğunlukla Uluslararası Af Örgütü veya Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı da dâhil olmak üzere hükümet kaynakları gibi bağımsız uluslararası insan haklarını koruma kuruluşlarının son raporlarına önem atfetmiştir. İadenin yapıldığı devletteki belirsiz bir durum dolayısıyla oluşan kötü muamele ihtimali, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali için tek başına bir neden oluşturmamaktadır. Mevcut kaynakların genel bir durumu tarif ettiği hallerde, başvuranın bir davaya ilişkin belirli iddiaları diğer başka delillerle desteklenmelidir. Bugün terörizm tehlikesinin çapı ve toplum açısından teşkil ettiği tehdit, Sözleşme'nin 3. maddesinin mutlak mahiyetinin sorgulanmasına sebebiyet vermemelidir. Mahkeme, doğrudan imza sahibi Devletin yaptığı muamele ile bir başka Devlet makamlarınca yapılan muamele arasında bir ayrımın zorunlu olarak yapılmasını ve bu ikinci kötü muamele şekline karşı korumanın bir bütün olarak toplum çıkarlarına karşı dengelenmesini kabul edemez. Mahkeme nezdinde sunulan deliller şahsın geri gönderilmesinin önemli riskler taşıdığını ya gösterir ya da göstermez. İlgili şahsın iade edilmemesi halinde topluma önemli oranda tehlike arz edebileceği olasılığı, kişinin iade edildiği takdirde kötü muameleye maruz kalma riskini herhangi bir şekilde azaltmamaktadır. Uluslararası Kızıl Haç Komitesinin yapacağı ziyaretler kötü muameleye maruz kalma riskini ortadan kaldırmamaktadır. Prensip olarak, temel haklara saygı gösterilmesini güvence altına alan uluslararası antlaşmalara taraf olunması ve iç hukukun varlığı, mevcut davada olduğu gibi ilgili makamlarca Sözleşme ilkelerine açık bir şekilde ay-

kırı uygulamalara başvurulduğu veya bu uygulamaların hoş görüldüğünü gösteren güvenilir kaynakların bulunduğu durumlarda tek başlarına kötü muamele riskine karşı yeterli bir koruma sağlayamamaktadırlar. [par. 129, 130, 131, 137, 138, 139, 146 ve 147]

5.14.6 - Sellem / İtalya (12584/08, 5 Mayıs 2009)

Maddeler: Y: 3

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sınırdışı edilme, Kötü muamele

Bkz. çok benzer bir dava olan Ben Khemais / İtalya olay özeti (Yukarıda)

5.14.7 - Toumi / İtalya (25716/09, 05 Nisan 2011)

Maddeler: Y: 3, 34

Anahtar kelimeler: Teminat, Sınırdışı, Kötü Muamele, Geçici Tedbir Bkz. çok benzer bir dava olan Ben Khemais / İtalya olay özeti (Yukarıda)

5.14.8 - Trabelsi / İtalya (50163/08, 13 Nisan 2010)

Maddeler: Y: 3, 34

Anahtar Kelimeler: Teminat, Sınırdışı, Kötü Muamele, Geçici Tedbirler

Koşullar:

Bir Tunus vatandaşının hapis cezasını çektikten sonra İtalya'dan Tunus'a sınırdışı edilmesi. Bu kişi Tunus'ta askeri bir Mahkeme tarafından gıyabında verilen kararla terörist saldırıları nedeniyle 10 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmıştır. Başvuran sınırdışı edildikten sonra, İtalya'nın talebi üzerine Tunus, başvuranın ilgili Tunus yasalarının korumasından yararlanacağına dair teminat vermiş ve Tunus yasalarının mahkûmların haklarını garanti ettiklerini ve koruduklarına ve mahkûmların adil yargılanma haklarını temin ettiklerine dair teminat vermiş ve Tunus'un İşkenceye Karşı BM Sözleşmesine gönüllü olarak taraf olduğunu belirtmiştir. Geçici tedbire uyulmuştur.

İlgili şikâyetler:

1. Başvuran, terörizm şüphelisi oldukları gerekçesiyle Tunus'a sınırdışı edilen birkaç Tunus vatandaşından bir daha haber alınmadığını iddia etmiştir. Uluslararası Af Örgütü ve ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan ve

Tunus'ta işkence kullanıldığını gösteren raporlar bu iddiayı teyit etmiştir. Sağlanan teminatlar güvenilir değildir.

2. Tunus tarafından sağlanan teminatlar, İtalyan makamlarına ancak sınır-dışı etme gerçekleştirildikten 1 ay sonra ulaşmıştır. Bu nedenle, Tunus'tan herhangi bir resmi garanti alınmadan sınırdışı kararı alınmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Mahkeme, Tunus'taki mahkûmların ve terörizm ile suçlanan kişilerin durumuyla ilgili olan Saadi davasında varılan sonuçları gözden geçirmek için bir neden görmemektedir. Mahkeme, sağlanan teminatların başvuruların karşı karşıya buldukları ciddi riske karşı etkili bir koruma sağladığını kabul edememekte ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin 1433 (2005) sayılı kararında tesis ettiği ilkeyi hatırlatmakta ve bu ilkeye göre, bir kötü muamele riskinin olmadığı kesin olarak belirlenmedikçe diplomatik teminatlar yeterli değildir. Bir kötü muamele riskinin varlığı öncelikle sınırdışı etme tarihinde Devletin bildiği veya bilmesi gereken olgularla değerlendirilmelidir. Fakat Mahkeme, daha sonra açıklanan ve Devletin bir başvuranın korkularının yerli olduklarına dair yaptığı değerlendirmenin onaylanması veya çürütülmesinde gerekli olabilecek bilgileri dikkate almakta serbesttir. [par.47, 48 ve 49]

2. Onarılması mümkün olmayan bir hasar riski inandırıcı bir şekilde öne sürülürse geçici tedbirin konusu olan kişi, Mahkemenin davayı karara bağlamasına kadar mevcut durumunu korumalıdır. Sınırdışı edilmesi nedeniyle başvuranın savunması için tüm ilgili savları sunamadığına dair açık kanıtlar mevcuttur ve Mahkemenin kararı bu kanıtların etkisinden yoksun olma olasılığı mevcuttur. Bu nakil, İtalya'nın Sözleşme'nin 1. ve 46. maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesi için ve Mahkemenin tespit ettiği bir ihlalin sonuçlarını telafi etmesi için ciddi bir engeldir. Ayrıca Devlet başvuranı sınırdışı etmeden önce, halen yürürlükte olduğunu bildiği geçici tedbirlerin kaldırılmasını talep etmemiş ve gözlemlerinde istediği diplomatik teminatları almadan sınırdışı etme sürecini tamamlamıştır. [par. 65, 68, 69 ve 70]

5.14.9 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.14.10 - Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.14.11 - Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)

Bkz. Sayfa: 122

5.14.12 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)

Bkz. Sayfa: 46

5.14.13 - Babar Ahmad ve diğerleri / Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08 & 36742/08, 6 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 125

5.14.14 - Babar Ahmad ve Diğerleri / Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08;36742/08, 66911/09 & 67354/09, 10 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 127

5.14.15 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 49

5.14.16 - Baysakov ve diğerleri / Ukrayna (54131/08, 8 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 115

5.14.17 - Chahal / Birleşik Krallık [BD] (22414/93, 15 Kasım 1996)

Bkz. Sayfa: 163

5.14.18 - Chentiev ve Ibragimov / Slovakya (21022/08 & 51946/08, 14 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 132

5.14.19 - Cipriani / İtalya (22142/07, 30 Mart 2009)

Bkz. Sayfa: 135

5.14.20 - Dzhaksybergenov (aka Jaxybergenov) Ukrayna / (12343/10, 10 Şubat 2011)

Bkz. Sayfa: 136

5.14.21 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)

Bkz. Sayfa: 137

5.14.22 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.14.23 - Gasayev / İspanya (48514/06, 17 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 139

5.14.24 - Harkins ve Edwards / Birleşik Krallık (9146/07 & 32650/07, 17 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 140

5.14.25 - K. / Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.14.26 - Khaydarov / Rusya (21055/09, 20 May 2010)

Bkz. Sayfa: 69

5.14.27 - Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)

Bkz. Sayfa: 71

5.14.28 - King / Birleşik Krallık (9742/07, 26 Ocak 2010)

Bkz. Sayfa: 142

5.14.29 - Klein / Rusya (24268/08, 1 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 143

5.14.30 - Kolesnik / Rusya(26876/08, 17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.14.31 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 78

5.14.32 - Mamatkulov ve Askarov / Türkiye [BD] (46827/99 & 46951/99, 4 Şubat 2005)

Bkz. Sayfa: 145

5.14.33 - Nivette / Fransa (44190/98, 3 Temmuz 2001)

Bkz. Sayfa: 147

5.14.34 - Rrapo / Arnavutluk (58555/10, 25 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 149

5.14.35 - Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.14.36 - Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 91

5.14.37 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.14.38 - Shamayev ve diğerleri/Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.14.39 - Soering / Birleşik Krallık (14038/88, 7 Temmuz 1989)

Bkz. Sayfa: 150

5.14.40 - Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)

Bkz. Sayfa: 100

5.14.41 - Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.14.42 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 107

5.14.43 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.15 - KÖTÜ MUAMELE

5.15.1 - Ananyev ve diğerleri / Rusya (42525/07 & 60800/08, 20 Ocak 2012)

Maddeler: Y: 3

Anahtar kelimeler: Kötü Muamele

Koşullar:

Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali riskini değerlendirmesi cezai konularda karşılıklı adli yardımlaşmayla meseleleriyle (yalnız yerel ceza yargılamaları) doğrudan bağlantılı değildir.

İlgili şikâyetler:

1. Tutukevlerindeki tutma şartlarının yetersizliği, Rusya'da yapısal bir sorunu temsil etmektedir. Konuyla ilgili Mahkemeye tekrar tekrar yapılan başvurular, bu sorunun varlığını ve gerçekliğini kanıtlamıştır. Rus makamları bu şartları iyileştirmek için bazı önemsiz ve nadir önlemler almış olsalar da, yetersiz finansman ve bir önleme yolu olarak gözaltı önlemlerinin yaygın kullanımı nedeniyle, bu önlemler yeterli olmamıştır.

2. Başvuranlar Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında, bu hükmü çiğneyerek kendilerini IZ-67/1 (Sn. Ananyev) ve IZ-30/1 (Sn. Bashirov) tutukevlerinde, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele oluşturacak kadar sert şartlarda tutulduklarından şikâyet etmişlerdir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

1. Şimdilik Rus hukukunda, iddia edilen ihlali önlemek için veya bu ihlalin devamını önleyebilecek ve başvurana yetersiz tutma şartları hakkında bir şikâyetle ilgili yeterli ve uygun bir tazminat sağlamak için kullanılabilecek etkili hukuk yolları mevcuttur. [par.119]

2. Asgari düzeyde şiddete ulaşan bir kötü muamele genelde fiili bedensel yaralanma veya şiddetli fiziksel veya akli acı çekmeyi içerir. Fakat bunların yokluğunda dahi, muamele bir kişiyi aşağılıyorsa veya itibarını düşürüyorsa, kişinin insanlık onuruna saygı göstermiyor veya azaltıyorsa veya manevi ve fiziksel direncini kırabilecek korku, endişe veya aşağılık duygularına neden oluyorsa, bu muamele aşağılayıcı olarak nitelenebilir ve aynı zamanda Sözleşme'nin 3. maddesi yasağı kapsamına girer. Bir hapishane hücresinin

aşırı alan yetersizliği, aleyhte olan tutma şartlarının Sözleşme'nin 3. maddesi bakımından "aşağılayıcı" olup olmadıklarını tespit etmek amacıyla dikkate alınacak bir durum olarak ağır basmaktadır. Dört metre kare hükmü, çoklu barınmaların istenilen standardı olarak kalsa da, Mahkeme başvuruların üç metre kaReten daha az yerde kaldıklarını tespit etmiş ve aşırı kalabalık kendiliğinden Sözleşme'nin 3. maddesi ihlali bulgusunu haklı çıkaracak kadar aşırı olarak kabul edilmelidir. Kişisel alan eksikliğinden dolayı Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilip edilmediğine karar verirken, Mahkeme aşağıdaki hususları dikkate almalıdır: (a) her bir tutuklunun hücrete ayrı bir uyuma yeri olmalıdır; (b) her bir tutuklu en az üç metre karelik bir yer alanına sahip olmalı ve (c) hücrenin toplam yüzeyi, tutukluların eşyalar arasında serbestçe dolaşabilmelerine izin verecek genişlikte olmalıdır. Yukarıdaki hususlardan birinin eksik olması, kendiliğinden tutma şartlarının aşağılayıcı muamele anlamına geldiği ve Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiği varsayımını yaratır. Geniş bir hapis hücresinin söz konusu olduğu durumlarda dahi, mahkûm başına üç – dört metre kare büyüklüğünde, alan faktörü kanıtlanan havalandırma ve ışıklandırma eksikliği ile birlikte olduğundan, Mahkeme Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline kanaat getirmiştir. Açık alan egzersizi mevcudiyeti ve süresi ve mahkûmun bunu yapabildiği şartlar özellikle dikkate alınmalıdır. Metal kepenklerin takılması nedeniyle doğal ışığa ve havaya ulaşım kısıtlaması, mahkûmların zaten aşırı kalabalık olan hücreteki durumlarını ciddi şekilde ağırlaştırmış ve Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali lehinde şiddetle ağır basmıştır. [par. 140, 143, 145, 148, 149, 150 ve 54]

5.15.2 - Gäfgen / Almanya [BD] (22978/05, 6 Temmuz2010)

Maddeler: Y: 3; N: 6/1, 6/3

Anahtar kelimeler: Kötü Muamele,

Koşullar:

Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak (işkence tehdidi) alınan kanıtların ceza yargılamasında kullanılması. (İşkence ve insanlık dışı muamele arasındaki fark)

İlgili şikâyet:

Başvuran, 1 Ekim 2002 tarihinde, dedektif polis memuru E. tarafından yapılan sorgulaması sırasında Sözleşme'nin 3. maddesiyle yasaklanan mu-

amele gördüğünü iddia etmiştir. Dedektif E., eğer J.'nin bulunduğu yeri açıklamazsa, "benzerini asla görmediği dayanılmaz acılar çekeceği" tehdidinde bulunmuştur. Bu acıyı hiçbir iz bırakmadan vermekle tehdit etmiş ve bu tür tekniklerde özel eğitim alan bir polisin helikopter ile polis merkezine geldiğini söylemiştir. Sorgulama sırasında da başvurana fiziksel zararlar verilmiştir. E. birkaç defa çürükler oluşacak şekilde başvuranın göğsüne vurmuş ve bir defasında ise duvara kafasını çarpacak şekilde itmiş. Başvuran, emniyetin zaten J.'nin öldüğünü bildiği bir zamanda onu tehdit ettiğini iddia etmiş ve bu nedenle, ona karşı cezai soruşturmanın ilerleyebilmesi için kendisini suçlu çıkarması için zorlanmıştır.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Mahkeme muamelenin "insanlık dışı" olduğu kanısındadır. Çünkü diğer etkenlerin yanında, önceden tasarlanmış, saatlerce durmadan uygulanmış veya fiili bedensel yaralanma, ya da yoğun fiziksel ve zihinsel acıya neden olmuştur. Eğer bir muamele kurbanlarında korku, endişe ve aşağılık duyguları uyandırıyor, onu alçaltıp değerini düşürüyorsa ve muhtemelen onların fiziksel veya moral direncini kırıyor veya kurbanı kendi iradesi veya vicdanına karşı hareket etmeye zorluyorsa, bu muamele "aşağılayıcı" olarak kabul edilir. Belirli bir kötü muamele şeklinin işkence olarak sınıflandırılıp sınıflandırılmayacağını belirlenmesinde, Sözleşme'nin 3. maddesinde geçen bu tanım ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele arasındaki fark dikkate alınmalıdır. Önceki davalarda belirtildiği gibi, Sözleşme'nin böyle bir fark yoluyla, çok ciddi ve dayanılmaz acılara neden olan kasıtlı insanlık dışı muameleye özel bir damga eklemesi niyetinde olduğu gibi görünmektedir. 1. maddesinde işkenceyi, bilgi elde etmek, ceza vermek veya korkutmak amacıyla kasten şiddetli acı çektirilmesi olarak tanımladığı İşkenceye ve Diğer İnsanlık Dışı Aşağılayıcı Muamele veya Cezalara karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin de tanıdığı gibi, muamelenin şiddetine ek olarak, işkencede bir niyet unsuru mevcuttur. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin 3. maddesinin yasakladığı bir muamele tehdidinin, yeterince gerçek ve çabuk olması şartıyla, bu hükme ters düşebileceğini tekrar eder. Dolayısıyla bir kişiyi işkenceyle tehdit etmek en azından insanlık dışı muamele oluşturabilir. [par. 89, 90 ve 91]

5.15.3 - Samaras ve diğlerleri / Yunanistan (11463/09, 28 Şubat 2012)

Maddeler: Y:3

Anahtar kelimeler: Kötü Muamele

Koşullar:

On iki Yunanistan vatandaşının ve bir Somali vatandaşının Ioannina isimli Yunan hapishanesindeki tutulma şartları.

İlgili şikâyetler:

Başvuranlar tutulma şartlarının ulusal ve uluslararası standartlara uygun olmadığını ve bu nedenle kendilerine ciddi fiziksel ve psikolojik eziyete neden olmaları olası olduğunu iddia etmişlerdir. Kapalı ve aşırı kalabalık, masasız ve sandalyesiz ve hareket edecek boş alan olmayan hücre veya koşullarda yaşadıklarını, günde 18 saat yataklarında kalmaları gereken koşullarda geçirdiklerini ve kendilerinden birkaç kişinin hastalıkları için tedavi görmediklerini iddia etmişlerdir.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Sözleşme'nin 3. maddesi Devlete, tüm mahkûmların insanlık onuruna saygıyla bağdaşan şartlarda tutulmalarını ve tedbirin ifa edilme yönteminin mahkûmları tutulmanın kendisinde zaten var olan kaçınılmaz acı çekme düzeyini aşan bir sıkıntıya veya zora sokmamasını temin etme yükümlülüğü getirmiştir. Hapishanedeki ciddi aşırı nüfusun Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir konu meydana getirdiğini hatırlatan Mahkeme, buna rağmen sözleşme bakımından her bir mahkûma ne kadar kişisel alan verilmesi gerektiğine karar verememektedir. Çünkü bu konu mesela özgürlükten yoksun bırakma süresi, açık alan egzersizleri olanağı veya mahkûmun zihinsel veya fiziksel durumu gibi birçok faktöre dayalı olabilir. Aşırı kalabalığın tek başına Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında bir sorun meydana getirecek ölçüde olmadığı durumlarda, örneğin tuvaleti özel kullanma olanağı, havalandırma sistemi, doğal ışık ve havaya ulaşım, ısıtma kalitesi ve temel temizlik şartları gibi tutmanın diğer yönleri dikkate alınmalıdır. Mahkeme, 3. madde şartlarına uyumu incelerken aşırı kalabalık veya bir mahkûma düşen kişisel alan dışında kalan unsurların da dikkate alınabileceğine ilişkin içtihadını gözden geçirmek niyetinde değildir. Yatakhane dışına çıkma olanağı bu

unsurlardan biridir. Fakat tek başına alındığında böyle bir faktörün ölçęi- nin Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmediği bulgusunu lehe çevirecek kadar önemli olduğu düşünülemez. Mahkeme aynı zamanda özgürlüğün şeklini ve süresini, tutmanın küresel süresine ve hapisanede etkin olan genel şartlara karşı tartmalıdır. Mahkeme, başvuranların çalıştıkları sürenin, mahkûmiyetlerinin toplam süresinin sadece sınırlı bir kısmını oluşturduğu- na dikkat çeker. [par. 56, 57, 59, 63 ve 65]

5.15.4 - Cipriani / İtalya (22142/07, 30 Mart 2009)

Bkz. Sayfa: 135

5.15.5 - Iskandarov / Rusya (17185/05, 23 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 60

5.15.6 - Abdolkhani ve Karimnia / Türkiye (No. 1) (30471/08, 22 Eylül 2009)

Bkz. Sayfa: 179

5.15.7 - Abdulazhon Isakov / Rusya (14049/08, 08 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 45

5.15.8 - Abdulkhakov / Rusya (14743/11, 2 Ekim 2012)

Bkz. Sayfa: 174

5.15.9 - Ahorugeze / İsveç (37075/09, 27 Ekim 2011)

Bkz. Sayfa: 117

5.15.10 - Al Hanchi / Bosna Hersek (48205/09, 15 Kasım 2011)

Bkz. Sayfa: 183

5.15.11 - Al Husin / Bosna Hersek (3727/08, 07 Şubat 2012)

Bkz. Sayfa: 154

5.15.12 - Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)

Bkz. Sayfa: 122

5.15.13 - Aoulmi / Fransa (50278/999, 17 Ocak 2006)

Bkz. Sayfa: 206

5.15.14- Aronica / Almanya (72032/01, 18 Nisan 2002)

Bkz. Sayfa: 120

5.15.15 - Aswat / Birleşik Krallık (17299/12, 16 Nisan 2013)

Bkz. Sayfa: 120

5.17.16 - Azimov / Rusya (67474/11, 18 Nisan 2013)

Bkz. Sayfa: 46

5.15.17 - Babar Ahmad ve Diğerleri / Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08; 36742/08, 66911/09 & 67354/09, 10 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 127

5.15.18 - Babar Ahmad ve diğerleri / Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08 & 36742/08, 6 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 125

5.15.19- Bajsultanov / Avusturya (54131/10, 12 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 184

5.15.20 - Bakoyev / Rusya (30225/11, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 49

5.15.21 - Balogun / Birleşik Krallık (60286/09, 10 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 207

5.15.22 - Baysakov ve diğerleri / Ukrayna (54131/08, 8 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 115

5.15.23 - Ben Khemais / İtalya (246/07, 24 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 220

5.15.24 - Chahal / Birleşik Krallık [BD] (22414/93, 15 Kasım 1996)

Bkz. Sayfa: 163

5.15.25- Charahili / Türkiye (46605/07, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 186

5.15.26 - Chentiev ve Ibragimov / Slovakya (21022/08 & 51946/08, 14 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 132

5.15.27 - Cipriani / İtalya (22142/07, 30 Mart 2009)

Bkz. Sayfa:135

5.15.28 - Collins ve Akaziebie / İsveç (23944/05, 8 Mart 2007)

Bkz. Sayfa: 187

5.15.29 - Čonka / Belçika (51564/99, 5 Şubat 2002)

Bkz. Sayfa: 188

5.15.30 - Cruz Varas / İsveç (15576/89, 20 Mart 1991)

Bkz. Sayfa: 189

5.15.31- D. / Birleşik Krallık (30240/96, 2 Mayıs 1997)

Bkz. Sayfa: 209

5.15.32 - Dzhaksybergenov (Jaxybergenov) / Ukrayna (12343/10, 10 Şubat 2011)

Bkz. Sayfa: 136

5.15.33 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)

Bkz. Sayfa: 137

5.15.34 - Elmuratov / Rusya (66317/09, 03 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 52

5.15.35 - F. N. ve diğerleri / İsveç (28774/09)

Bkz. Sayfa: 190

5.15.36 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.15.37 - Gasayev / İspanya (48514/06, 17 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 139

5.15.38 - Harkins ve Edwards / Birleşik Krallık (9146/07 & 32650/07, 17 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 140

5.15.39 - Hirsi Jamaa ve diğerleri / İtalya [BD] (27765/09, 23 Şubat 2012)

Bkz. Sayfa: 210

5.15.40 - Ismoilov ve diğerleri / Rusya (2947/06, 24 Nisan 2008)

Bkz. Sayfa: 62

5.15.41 - Jabari / Türkiye (40035/98, 11 Temmuz 2000)

Bkz. Sayfa: 191

5.15.42 - J. H. / Birleşik Krallık (48839/09, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 192

5.15.43 - K. / Rusya (69235/11, 23 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 64

5.15.44 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.15.45 - Keshmiri / Türkiye (36370/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 203

5.15.46- Khodzhayev / Rusya (52466/08, 12 Mayıs2010)

Bkz. Sayfa: 71

5.15.47- Khudyakova / Rusya (13476/04, 8 Ocak 2009)

Bkz. Sayfa: 73

5.15.48- King / Birleşik Krallık (9742/07, 26 Ocak 2010)

Bkz. Sayfa: 142

5.15.49- Klein / Rusya (24268/08, 1 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 143

5.15.50- Kolesnik / Rusya (26876/08, 17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.15.51- Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 78

5.15.52- Labsi / Slovakya (33809/08, 15 Mayıs 2012)

Bkz. Sayfa: 222

5.15.53- Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

5.15.54- Mamatkulov ve Askarov / Türkiye [BD] (46827/99 & 46951/99, 4 Şubat 2005)

Bkz. Sayfa: 145

5.15.55- Mannai / İtalya (9961/10, 27 Mart 2012)

Bkz. Sayfa: 211

5.15.56- M. S. / Belçika (50012/08, 31 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 164

5.15.57- Müslim / Türkiye (53566/99, 26 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 211

5.15.58- N. / Finlandiya (38885/02, 26 Temmuz 2005)

Bkz. Sayfa: 193

5.15.59- Nivette / Fransa (44190/98, 3 Temmuz 2001)

Bkz. Sayfa: 147

5.15.60- O. / İtalya (37257/06, 24 Mart 2009)

Bkz. Sayfa: 223

5.15.61- Othman (Abu Qatada) / Birleşik Krallık (8139/09, 17 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 224

5.15.62- Rafea / Fransa (25393/10, 30 Mayıs 2013)

Bkz. Sayfa: 148

5.15.63- Rrapo / Arnavutluk (58555/10, 25 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 149

5.15.64- Rustamov / Rusya (11209/10, 3 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 89

5.15.65- Ryabikin / Rusya (8320/04, 19 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 91

5.15.66- Saadi / İtalya [BD] (37201/06, 28 Şubat 2008)

Bkz. Sayfa: 229

5.15.67 - Sellem / İtalya (12584/08, 5 Mayıs 2009)

Bkz. Sayfa: 231

5.15.68 - Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.15.69 - Shamayev ve diğerleri / Gürcistan ve Rusya (36378/02, 14 Nisan 2005)

Bkz. Sayfa: 97

5.15.70- Shchebet / Rusya (16074/07, 12 Haziran 2008)

Bkz. Sayfa: 99

5.15.71 - S. H. H. / Birleşik Krallık (60367/10, 29 Ocak 2013)

Bkz. Sayfa: 194

5.15.72 - Soering / Birleşik Krallık (14038/88, 7 Temmuz 1989)

Bkz. Sayfa: 150

5.15.73- Soldatenko / Ukrayna (2440/07, 23 Ekim 2008)

Bkz. Sayfa: 100

5.15.74- Sufi ve Elmi / Birleşik Krallık (8319/07 & 11449/07, 28 Haziran 2011)

Bkz. Sayfa: 196

5.15.75 - Sultani / Fransa (45223/05, 20 Eylül 2007)

Bkz. Sayfa: 200

5.15.76 - T. I. / Birleşik Krallık (43844/98, 7 Mart 2000)

Bkz. Sayfa: 200

5.15.77- Toumi / İtalya (25716/09, 05 Nisan 2011)

Bkz. Sayfa: 231

5.15.78- Trabelsi / İtalya (50163/08, 13 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 231

5.15.79- Umirov / Rusya (17455/11, 18 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 105

5.15.80 - Veermäe / Finlandiya (38704/03, 15 Mart 2005)

Bkz. Sayfa: 40

5.15.81 - Vilvarajah ve diğerleri / Birleşik Krallık (13163/87 & 13164/87 & 13165/87 & 13447/87 & 13448/87, 30 Ekim 1991)

Bkz. Sayfa: 201

5.15.82 - Willcox ve Hurford / United Kingdom (43759/10 & 43771/12, 18 Ocak 2013)

Bkz. Sayfa: 35

5.15.83 - Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 107

5.15.84- Yoh-Ekale Mwanje / Belçika (10486/10, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 161

5.15.85- Y. P. ve L. P. / Fransa (32476/06, 2 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 202

5.15.86 - Zokhidov / Rusya (67286/10, 5 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 112

5.16 - ÖLÜM CEZASI

5.16.1 - Babar Ahmad ve Diğerleri/ Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08 & 36742/08, 6 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 125

5.16.2 - Baysakov ve diğerleri / Ukrayna (54131/08, 8 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 184

5.16.3 - Chentiev ve Ibragimov / Slovakya (21022/08 ve 51946/08, 14 Eylül 2010)

Bkz. Sayfa: 132

5.16.4 - Cipriani / İtalya (22142/07, 30 Mart 2009)

Bkz. Sayfa: 135

5.16.5 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)

Bkz. Sayfa: 137

5.16.6 - Gasayev / İspanya (48514/06, 17 Şubat 2009)

Bkz. Sayfa: 139

5.16.7 - Kaboulov / Ukrayna (41015/04, 19 Kasım 2009)

Bkz. Sayfa: 67

5.16.8 - Kozhayev / Rusya (60045/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 78

5.16.9 - Öcalan / Türkiye (46221/99, 2 Mayıs 2005)

Bkz. Sayfa: 87

5.16.10 - Rrapo / Arnavutluk (58555/10, 25 Eylül 2012)

Bkz. Sayfa: 149

5.16.11 - Soering / Birleşik Krallık (14038/88, 7 Temmuz 1989)

Bkz. Sayfa: 150

5.17 - ÖMÜR BOYU HAPİS CEZASI

5.17.1. Vinter ve diğerleri / Birleşik Krallık (66069/09 ve 130/10 ve 3896/10, 9 Temmuz 2013)

Maddeler: Y:3

Anahtar kelimeler: Müebbet Hapis Cezası

Koşullar:

Birleşik Krallıkta çekilen müebbet hapis cezaları.

İlgili şikâyetler:

Şartlı tahliyesiz müebbet hapis cezaları (ömür boyu azaltılamaz hapis cezaları), Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal etmiştir. Dışişleri Bakanının af yetkisi (erken tahliye yetkisi), verilmiş bir müebbet hapis cezasını indirilebilir yapacak kadar geniş değildir. Bu genel bir tahliye yetkisi değildir ve ilerleme, rehabilitasyon, pişmanlık veya paraya çevrilmeyi dikkate almayı içermez. Af ayrıca, sadece eğer tahmin üç ay içinde ölüm ise ve kamuya zarar gelmeyecekse geçerli olmak üzere, dar anlamda yorumlanmıştır. Dışişleri bakanının yetkisi hiç kullanılmamış olup, bu yetki, Sözleşme'nin 3. maddesinin gerektirdiği şartlı tahliyeye izin veriyor gibi yorumlanamaz (af dayanaklı tahliyeler haricinde bir tahliye). Daire'nin yaklaşımı kusurluydu, çünkü iki konuya hitap etmemiştir: (i) başvuranların şartlı tahliyesiz ömür boyu hapis cezalarının başlangıçtan itibaren (ab initio) kötü muamele oluşturdıklarına ilişkin 3. maddenin temel konusu ve (ii) Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmesini temin etmek için şartlı tahliyesiz müebbet hapis cezasına dâhil edilecek incelemeye dair usul şartı.

Mahkemenin vardığı sonuçlar:

Bir ömür boyu hapis cezası, salt uygulamada tamamıyla çekilebileceği olgusundan dolayı indirilemez hale gelmez. Eğer bir ömür boyu hapis cezası hukuken ve fiilen indirilebilir ise, 3. madde kapsamında hiçbir sorun doğmaz. Eğer ulusal hukukun bir ömür boyu hapis cezasının değiştirilmesi, hafifletilmesi, sona erdirilmesi veya mahkûmun şartlı tahliyesi bakımından gözden geçirilmesine izin veriyorsa, bu Sözleşme'nin 3. maddesinin yerine getirilmesi için yeterli olur. Müebbet hapis bağlamında Sözleşme'nin 3. maddesi, cezanın indirebilirliğini gerektiriyor olarak yorumlanmalıdır. Bu yorumlama, yerel makamların, mahkûmiyet süresince mahkûmdaki değişimlerin önemli derecede olduğunu ve iyileşmeye doğru bu tür bir ilerlemenin meydana geldiğini düşündürecek bir gözden geçirme anlamında olmalıdır. Öyle ki, süregelen tutukluluk yasal cezai temellerde artık haklı gösterilemez. İç hukukun böyle bir gözden geçirme olanağını sağlamadığı hallerde, şartlı tahliyesiz bir müebbet hapis cezası, Sözleşme'nin 3. maddesi standartlarına uygun olmayacaktır. Zorunlu kılınan bu gözden geçirmenin mutlaka hükmün verilmesinden sonra, gelecekte olacak bir olay olsa da, bir müebbet hapis mahkûmu, hükmünün hukuki şartlarının bu bakımdan Sözleşme'nin 3. maddesi şartlarına uymadıkları hakkında şikâyet dilekçesi vermeden önce beklemek ve hükmünün belirsiz sayıda yılını yatmak zorunda bırakılmamalıdır. Hükmün, uygulamada, iç hukuk altında indirilemez olduğu durumlarda, mahkûmun salıverme için dikkate alınmasını sağlayacak olan bu rehabilitasyona dayanarak belirsiz bir gelecek tarihte bir mekanizmanın getirilip getirilmeyeceğini bilmeden, kendi iyileştirmesi üzerinde çalışmasını beklemek tutarsız olur. Bir müebbet hapis mahkûmu, hükmün gözden geçirileceği veya gözden geçirilmesinin yollarının aranacağı durumlar dâhil mahkûmiyetinin başlangıcından itibaren, hangi şartlar altında ne yapması gerektiğini bilme hakkına sahiptir. İç hukukun şartlı tahliyesiz müebbet hapis cezasının gözden geçirilmesi için herhangi bir mekanizma veya bir olasılık sağlamadığı hallerde, bu zeminde Sözleşme'nin 3. maddesiyle olan uyumsuzluk, hapsedilmenin daha sonraki bir aşamasında değil, şartlı tahliyesiz müebbet hapis cezasının verilmesi anında zaten doğmuş olur. [par. 108, 109, 119, 121, 122]

5.17.2. Babar Ahmad ve Diğerleri / Birleşik Krallık (Karar)(24027/07, 11949/08;36742/08, 66911/09 & 67354/09, 10 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 127

5.17.3. Einhorn / Fransa(71555/01, 16 Ekim 2001)

Bkz. Sayfa: 137

5.17.4 - Harkins ve Edwards / Birleşik Krallık (9146/07 & 32650/07)

Bkz. Sayfa: 140

5.17.5. Kafkaris / Güney Kıbrıs (21906/04, 12 Şubat 2008)

Bkz. Sayfa: 159

5.17.6. Babar Ahmad ve diğerleri / Birleşik Krallık (24027/07, 11949/08 & 36742/08,6 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 125

5.17.7 Nivette / Fransa (44190/98, 3 Temmuz 2001)

Bkz. Sayfa: 147

5.18- AYRIMCILIK

5.18.1 - Kafkaris / Güney Kıbrıs (21906/04, 12 Şubat 2008)

Bkz. Sayfa: 159

5.18.2 - Veermäe / Finlandiya (38704/03, 15 Mart 2005)

Bkz. Sayfa: 40

5.19 - ADİL YARGILAMA

5.19.1 - Al Husin / Bosna Hersek (3727/08, 07 Şubat 2012)

Bkz. Sayfa: 154

5.19.2 Al-Moayad / Almanya (35865/03, 20 Şubat 2007)

Bkz. Sayfa: 122

5.19.3 A. M. / İtalya (37019/97, 14 Aralık 1999)

Bkz. Sayfa: 15

5.19.4 Aronica / Almanya (72032/01, 18 Nisan 2002))

Bkz. Sayfa: 120

5.19.5 Babar Ahmad ve diğeri / Birleşik Krallık (Karar) (24027/07, 11949/08 & 36742/08 , 6 Temmuz 2010)

Bkz. Sayfa: 125

5.19.6 - Csozánzski / İsveç (22318/02, 27 Haziran 2006)

Bkz.Sayfa: 38

5.19.7 - Drozd ve Janousek / Fransa ve İspanya (12747/87, 26 Haziran 1992)

Bkz. Sayfa: 33

5.19.8 - Dzhaksybergenov (aka Jaxybergenov) / Ukrayna (12343/10, 10 Şubat 2011)

Bkz. Sayfa: 136

5.19.9 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)

Bkz. Sayfa: 137

5.19.10 - Fafrowicz / Polonya (43609/07, 17 Nisan2012)

Bkz. Sayfa: 9

5.19.11 - Gaforov / Rusya (25404/09, 21 Ekim 2010)

Bkz. Sayfa: 55

5.19.12 - King / Birleşik Krallık (9742/07, 26 Ocak 2010)

Bkz. Sayfa: 142

5.19.13 - Kolesnik / Rusya (26876/08 ,17 Haziran 2010)

Bkz. Sayfa: 75

5.19.14- Kostecki / Polonya (14932/09, 4 Haziran 2013)

Bkz. Sayfa: 10

5.19.15 Lynas / İsviçre (7317/75, 6 Ekim 1976)

Bkz. Sayfa: 86

5.19.16 Mamatkulov ve Askarov / Türkiye [BD] (46827/99 & 46951/99, 4 Şubat 2005)

Bkz. Sayfa: 145

5.19.17 Marcello Viola / İtalya (45106/04, 5 Ekim 2006)

Bkz. Sayfa: 10

5.19.18 Öcalan / Türkiye [BD] (46221/99, 12 Mayıs 2005)

Bkz. Sayfa: 87

5.19.19 Othman (Abu Qatada) / Birleşik Krallık (8139/09, 17 Ocak 2012)

Bkz. Sayfa: 224

5.19.20- Damir Sibgatullin / Rusya (1413/05, 24 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 11

5.19.21- Smith / Almanya (27801/05, 1 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 34

5.19.22- Solakov / Makedonya (47023/99, 31 Ekim2001)

Bkz. Sayfa: 5

5.19.23- Somogyi / İtalya (67972/01, 18 Mayıs 2004)

Bkz. Sayfa: 15

5.19.24- Stojkovic / Fransa ve Belçika (25303/08, 27 Ekim 2011)

Bkz. Sayfa: 13

5.19.25- Tseber / Çek Cumhuriyeti (46203/08, 22 Kasım 2012)

Bkz. Sayfa: 14

5.19.26 Van Ingen / Belçika (9987/03, 13 Mayıs 2008)

Bkz. Sayfa: 6

5.19.27- Veermäe / Finlandiya (38704/03, 15 Mart 2005)

Bkz. Sayfa: 40

5.19.28- Willcox ve Hurford / Birleşik Krallık (43759/10 & 43771/12, 18 Ocak 2013)

Bkz. Sayfa: 35

5.19.29 Yefimova / Rusya (39786/09, 19 Şubat 2013)

Bkz. Sayfa: 107

5.19.30 Zhukovskiy / Ukrayna (31240/03, 3 Mart 2011)

Bkz. Sayfa: 7

5.20 - AİLE HAYATI (Ailenin Korunması)

5.20.1 - A.H. Khan / Birleşik Krallık (6222/10, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 181

5.20.2 Antwi ve diğerleri / Norveç (26940/10, 14 Şubat 2012)

Bkz. Sayfa: 205

5.20.3 - Aoulmi / Fransa (50278/99, 17 Ocak 2006)

Bkz. Sayfa: 206

5.20.4 - Aronica / Almanya (72032/01, 18 Nisan 2002)

Bkz. Sayfa: 120

5.20.5 - Bajsultanov / Avusturya (54131/10, 12 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 184

5.20.6 - Balogun / Birleşik Krallık (60286/09, 10 Nisan 2012)

Bkz. Sayfa: 207

5.20.7 - Boultif / İsviçre (54273, 02 Ağustos 2001)

Bkz. Sayfa: 208

5.20.8 - Cruz Varas / İsveç (15576/89, 20 Mart 1991)

Bkz. Sayfa: 189

5.20.9 - King / Birleşik Krallık (9742/07, 26 Ocak 2010)

Bkz. Sayfa: 142

5.20.10-Labsi / Slovakya (33809/08, 15 Mayıs 2012)

Bkz. Sayfa: 222

5.20.11-N. / Finlandiya (38885/0226 ,Temmuz 2005)

Bkz. Sayfa: 193

5.20.12-Nasri / Fransa (19465/92, 13 Temmuz 1995)

Bkz. Sayfa: 211

5.20.13-Samsonnikov / Estonya (52178/10, 3 Temmuz 2012)

Bkz. Sayfa: 212

5.20.14-Shakurov / Rusya (55822/10, 5 Haziran 2012)

Bkz. Sayfa: 93

5.21 - MASUMİYET KARİNESİ

5.21.1 - Ismoilov ve diğerleri / Rusya (2947/06)

Bkz. Sayfa: 62

5.22 - MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI

5.22.1.Smith / Almanya(27801/05, 1 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 34

BÖLÜM 6
ULUSLARARASI CEZA HUKUKU

6.1-AYNI SUÇTAN DOLAYI İKİ KERE YARGILANMAMA (Ne Bis In Idem)

6.1.1 - Veermäe / Finlandiya (38704/03 , 15 Mart 2005)

Bkz. Sayfa: 40

6.2 - KANUNSUZ CEZA OLMAZ (Nulla Poena Sine Lege)

6.2.1 - Csozszánszki / İsveç (22318/02 , 27 Haziran 2006)

Bkz. Sayfa: 38

6.3 - KOVUŞTURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

6.3.1 - Rantsev / Güney Kıbrıs ve Rusya (25965/04, 7 Ocak 2010)

Bkz. Sayfa: 3

6.4 - GIYABÎ HÜKÜM

6.4.1 - Bozano / İsviçre (9009/80, 12 Temmuz 1984)

Bkz. Sayfa: 159

6.4.2 - Einhorn / Fransa (71555/01, 16 Ekim 2001)

Bkz. Sayfa: 137

6.4.3. Garkavyi / Ukrayna (25978/07, 18 Şubat 2010)

Bkz. Sayfa: 21

6.4.4. Klein / Rusya (24268/08, 1 Nisan 2010)

Bkz. Sayfa: 143

6.4.5. Labsi / Slovakya(No.: 33809/08, 15 Mayıs 2012)

Bkz. Sayfa: 222

6.4.6. Somogyi / İtalya (67972/01, 18 Mayıs 2004)

Bkz. Sayfa: 15

6.5 – MAHSUP (Yabancı cezaların düşülmesi)

6.5.1 - Zandbergs / Letonya (71092/01, 20 Aralık 2011)

Bkz. Sayfa: 1

EKLER:

1- AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

MADDE 2- Yaşam hakkı

1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez.

2. Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

- a) Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunmasının sağlanması;
- b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme;
- c) Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması

MADDE 3- İşkence yasağı

Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.

MADDE 5- Özgürlük ve güvenlik hakkı

1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

- a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması;
- b) Kişinin, bir mahkeme tarafından yasaya uygun olarak verilen bir karara uymaması sebebiyle veya yasanın öngördüğü bir yükümlülüğün uygulanmasını sağlamak amacıyla yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması;
- c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel

olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

d) Bir küçüğün gözetim altında eğitimi için usulüne uygun olarak verilmiş bir karar gereği tutulması veya yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yasaya uygun olarak tutulması;

e) Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını engellemek amacıyla, hastalığı yayabilecek kişilerin, akıl hastalarının, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılarının veya serserilerin yasaya uygun olarak tutulması;

f) Kişinin, usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması veya hakkında derdest bir sınır dışı ya da iade işleminin olması nedeniyle yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması;

2. Yakalanan her kişiye, yakalanma nedenlerinin ve kendisine yöneltilen her türlü suçlamanın en kısa sürede ve anladığı bir dilde bildirilmesi zorunludur.

3. İşbu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulan herkesin derhal bir yargıç veya yasayla adli görev yapmaya yetkili kılınmış sair bir kamu görevlisinin önüne çıkarılması zorunlu olup, bu kişi makul bir süre içinde yargılanma ya da yargılama süresince serbest bırakılma hakkına sahiptir. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminat şartına bağlanabilir.

4. Yakalama veya tutulma yoluyla özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, tutulma işleminin yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar verilmesi ve, eğer tutulma yasaya aykırı ise, serbest bırakılması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı bir yakalama veya tutma işleminin mağduru olan herkes tazminat hakkına sahiptir.

MADDE 6- Adil yargılanma hakkı

1. Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir. Karar alenî olarak verilir. Ancak, demokratik bir toplum içinde ahlak, kamu düzeni veya ulusal güvenlik yararına, küçüklerin çıkarları veya bir davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veyahut, aleniyetin adil yargılamaya zarar verebileceği kimi özel durumlarda ve mah-

kemece bunun kaçınılmaz olarak değerlendirildiği ölçüde, duruşma salonu tüm dava süresince veya kısmen basına ve dinleyicilere kapatılabilir.

2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır.

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

a) Kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürete, anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak;

c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müda-finin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddî olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek;

d) İddia tanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek;

e) Mahkemede kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı takdirde bir tercümanın yardımından ücretsiz olarak yararlanmak.

MADDE 7- Kanunsuz ceza olmaz

1. Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Aynı biçimde, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

2. Bu madde, işlendiği zaman uygar uluslar tarafından tanınan genel hukuk ilkelerine göre suç sayılan bir eylem veya ihmalden suçlu bulunan bir kimsenin yargılanmasına ve ce-zalandırılmasına engel değildir.

MADDE 8- Özel ve aile hayatına saygı hakkı

1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.

MADDE 13- Etkili başvuru hakkı

Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir.

MADDE 34- Bireysel başvurular

Bu Sözleşme veya protokollerinde tanınan haklarının Yüksek Sözleşmeci Taraflar’dan biri tarafından ihlal edilmesinden dolayı mağdur olduğunu öne süren her gerçek kişi, hükümet dışı kuruluş veya kişi grupları Mahkeme’ye başvurabilir. Yüksek Sözleşmeci Taraflar bu hakkın etkin bir şekilde kullanılmasını hiçbir surette engel olmamayı taahhüt ederler.

MADDE 35- Kabul edilebilirlik koşulları

1. Mahkeme’ye ancak, uluslararası hukukun genel olarak kabul edilen ilkeleri uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmesinden sonra ve iç hukuktaki kesin karar tarihinden itibaren altı aylık bir süre içinde başvurulabilir.

2. Mahkeme, 34. madde uyarınca sunulan bireysel başvuruları aşağıda sayılı hallerde ele almaz:

a) Başvuru isimsiz ise; veya

b) Başvuru, Mahkemece daha önce incelenmiş ya da uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm merciine daha önceden sunulmuş bir başka başvuruyla esasen aynı olup yeni olgular içermiyorsa.

3. Aşağıdaki hallerde Mahkeme, 34. madde uyarınca sunulan bireysel başvuruları kabul edilemez bulur:

a) Başvurunun konu bakımından Sözleşme veya Protokollerinin hükümleriyle bağdaşmaması, dayanaktan açıkça yoksun veya bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması niteliğinde olması, veya;

b) Başvurucunun önemli bir zarar görmemiş olması; meğer ki Sözleşme ve Protokolleri ile güvence altına alınan insan haklarına saygı ilkesi başvurunun esastan incelenmesini gerektirsin. Ancak ulusal bir mahkeme tarafından gereği gibi incelenmemiş hiçbir dava bu gerekçe ile Retdedilemez.

4. Mahkeme bu maddeye göre kabul edilemez bulunduğu tüm başvuruları Retdeder. Mahkeme, yargılamanın her aşamasında bu yönde karar verilebilir.

MADDE 41- Adil tazmin

Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.

2- AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ İÇ TÜZÜĞÜ

Madde 36- Başvuranların Temsil Edilmesi

1. Kişiler, sivil toplum örgütleri veya kişi grupları, Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca başvurularını, başlangıçta bizzat kendileri veya bir temsilci aracılığıyla yapabilirler.

2. Bir başvurunun, İçtüzüğün 54 § 2 (b) maddesi uyarınca davalı Sözleşmeci Tarafa bildirilmesini takiben, Daire Başkanı aksine karar vermedikçe, başvuran bu maddenin 4. fıkrasına uygun olarak temsil edilmelidir.

3. Daire tarafından yapılmasına karar verilen bir duruşmada, Daire Başkanı istisnai hallerde başvuranın kendi davasını bizzat savunmasına izni vermedikçe, başvuranın, gerektiği takdirde bir avukat veya uygun görülen diğer bir temsilci tarafından temsil edilmesi zorunludur.

4. (a) Bu maddenin 2 ve 3. fıkraları doğrultusunda başvuran adına hareket edecek olan temsilci, Sözleşmeci Taraflardan birinde çalışmaya yetkili olan ve bu ülkelerden birinde ikamet eden bir müdafî veya Daire Başkanı tarafından onaylanan herhangi bir kişi olacaktır.

(b) Daire Başkanı, istisnai durumlarda ve yargılamanın herhangi bir aşamasında, şartların veya müdafinin ya da yukarıdaki bent uyarınca atanmış diğer kişinin böyle olmasını gerektirdiğini düşündüğü durumlarda, yukarıdaki bent uyarınca atanmış diğer kişinin başvuranı artık temsil edemeyeceğine veya başvurana yardımcı olamayacağına ve başvuranın başka bir temsilci araması gerektiğine karar verebilir.

5. (a) Müdafî veya onaylanmış diğer temsilcinin veya kendi davasını bizzat savunma izni isteyen başvuranın, aşağıdaki bent uyarınca izin verilmiş olsa bile, Mahkeme'nin resmi dillerinden birini yeterince anlıyor olması gerekir.

(b) Mahkeme'nin resmi dillerinden birinde kendisini ifade etme yeterliliğine sahip değilse, İçtüzüğün 34 § 3 maddesi uyarınca, Daire Başkanı tarafından Sözleşmeci Taraflardan birinin resmi dilini kullanmasına izin verilebilir.

Madde 39- Geçici tedbirler

1. Daire veya gerektiği takdirde, Bölüm Başkanı veya bu maddenin 4. fıkrası uyarınca atanan nöbetçi bir yargıç, taraflardan birinin ya da ilgili herhangi bir kişinin talebi üzerine veya re'sen, tarafların yararı veya önlerindeki yargılamanın uygun şekilde yürütülmesi için alınması gerektiğini düşündükleri geçici tedbirleri taraflara bildirebilir.

2. Uygun olduğu düşünülen durumlarda, belirli bir davada alınan tedbire ilişkin bildirim Bakanlar Komitesi'ne verilebilir.

3. Daire, ya da gerektiği takdirde, Bölüm Başkanı veya bu maddenin 4. fıkrası uyarınca atanan nöbetçi bir yargıç, bildirdikleri geçici bir tedbirin uygulanmasıyla bağlantılı bir konu hakkında taraflardan bilgi talebinde bulunabilir.

4. Mahkeme Başkanı, geçici tedbir talepleri konusunda karar vermek üzere Bölüm Başkan Yardımcılarını nöbetçi yargıçlar olarak atayabilir.

3- SUÇLULARIN İADESİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

MADDE 16- Muvakkat Tevkif

1) Müstacel hallerde, iadeyi talep eden tarafın salâhiyetli makamları istenen şahsın muvakkat tevkifini talep edebilirler; kendisinden iade talep edilen tarafın salâhiyetli makamları ise bu talep hakkında işbu Tarafın kanunlarına tevfikân karar vereceklerdir.

2) Muvakkat tevkif talebinde 12 inci maddenin 2 inci fıkrasının (a) bendinde mezkûr belgelerden birinin mevcudiyeti zikretilecek ve bir iade talebi yapılmak hususundaki niyete işaret edilecektir. Bu talepte, yapılacak iade talebine esas teşkil eden fiil, bu fiilin ika edildiği yer ve tarih ve istenen şahsın eşkalî imkân nispetinde tarif edilecektir.

3) Muvakkat tevkif talebi, talep edilen tarafın salâhiyetli makamlarına diplomatik yoldan yapılabileceği gibi doğrudan doğruya posta veya telgraf yoluyla veya Milletlerarası Polis Teşkilâtı (İnterpol) vasıtasıyla yahut yazıya münkalip olacak veya istenen tarafça makbul görülecek herhangi bir vasıta ile yapılabilir.

4) Muvakkat tevkif, tevkifi takip eden 18 günlük müddet zarfında talep edilen tarafa iade talebinin ve 12 inci maddede mezkûr belgelerin tevdi edilmemesi halinde sona erer; muvakkat tevkif hiçbir suretle tevkiften sonra 40 günü tecavüz edemez. Bununla beraber, muvakkaten serbest bırakma

her vakit mümkündür; ancak talep edilen taraf, istenen şahsın kaçmasına mâni olmak için lüzumlu addettiği tedbirleri alacaktır.

5) Serbest bırakma, iade talebinin ahiren vürudu halinde yeni bir tevkife veya iadeye mâni teşkil etmez.

4- CEZA YARGILARININ MİLLETLERARASI DEĞERİ KONUSUNDA AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Madde : 32

1. İstenilen Devlet yerine getirme isteğinden sonra;

(a) Kendi kanunu bu suç yüzünden tutmaya izin veriyorsa,

(b) Kaçma yahut gıyabî mahkûmiyet halinde delillerin karartılması tehlikesi varsa, hükümlüyü hürriyetinden yoksun kılabilir.

2. İstenilen Devlet, isteyen Devlet yerine getirmeyi isteme niyetini bildirdikten sonra ve bu Devletin isteği ile, (a) ve (b) bentlerinde gösterilen şartlar gerçekleşmiş olmak şartı ile, hükümlüyü hürriyetinden yoksun kılabilir. Bu istekte, mahkûmiyete sebep olan suç, işlendiği yer-zaman ve hükümlünün mümkün, olduğu kadar açık eşkâli bildirilecektir, Mahkûmiyete yol açan eylemler de kısaca açıklanacaktır.

Madde : 33

1. Hürriyetten yoksun kılmada istenilen Devletin kanunu uygulanır. Serbest bırakmada da bu kanunun tayin ettiği şartlara göre hareket edilir.

2. Hürriyetten yoksun kılınma, her halde:

(a) Hükmeollmiş olan hürriyeti bağlayıcı ceza kadar sürdüğünde,

(b) 32 inci maddenin. 2 nci fıkrası uyarınca yapılmışsa ve istek, hürriyetten yoksun kılmanın başlamasından itibaren 18 gün içinde 16 ıncı maddede belirtilen belgelerle birlikte istenilen Devletin eline geçmezse sona erer.

5- HÜKÜMLÜLERİN NAKLİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

MADDE 11 – Mahkûmiyetin Değiştirilmesi

1) Mahkûmiyetin değiştirilmesi halinde, yerine getiren Devlet Kanununda öngörülen usuller uygulanacaktır. Yetkili merci hükmü değişirken;

a) Hüküm Devletinde verilen yargı açıkça veya zımnen yer aldığı takdirde olaylarla ilgili tesbit (subut) lerle bağlı olacaktır;

- b) Hürriyeti bağlayıcı müeyyideyi para müeyyidesine çeviremeyecektir.
- c) Hükümlü tarafından çekilen hürriyeti bağlayıcı sürenin tamamını mahsup edecektir.
- d) Hükümlünün cezalandırma durumunu ağırlaştırmayacak ve yerine getiren Devlet Kanununun işlenen suç veya suçlar için öngörebileceği herhangi bir asgarî miktarla bağlı olmayacaktır.
- 2) Mahkûmiyetin değiştirilmesi işlemi, hükümlünün naklinden sonra yapılmış ise yerine getiren Devlet bu şahsı işlemler sonuçlanıncaya kadar nezarete bulunduracak veya yerine getiren Devlette bulunmasını sağlayacak önlemler alacaktır.

6- HÜKÜMLÜLERİN NAKLİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ EK PROTOKOLÜ

Madde 3 – Sınır dışı etme ya da ülke dışına çıkarma kararına tabi olan hükümlüler

1. Hüküm Devletin talebi üzerine, infaz Devleti, bu Maddenin hükümlerine tabi olmak koşuluyla, infaz Devletine iletilen mahkûmiyet kararının ya da mahkûmiyet kararını takip eden idari kararın, sınır dışı etme ya da ülke dışına çıkarma emrini veya hükümlünün hapisneden serbest bırakıldıktan sonra hüküm Devleti ülkesinde kalmasına izin vermeyen başka herhangi bir tedbiri içermesi halinde, hükümlünün rızasına gerek duymadan bu kişinin nakline izin verebilir.

2. İnfaz Devleti, hükümlünün görüşünü dikkate almadan birinci fıkra kapsamında anlaşmaya varmaz.

3. Bu Maddenin uygulanması kapsamında, hüküm Devleti, infaz Devletine aşağıdakileri temin eder:

- a. önerilen nakle dair hükümlünün görüşlerini içeren bir beyan ve
- b. sınır dışı etme ya da ülke dışına çıkarma emrinin veya hükümlünün hapisneden serbest bırakıldıktan sonra hüküm Devleti ülkesinde kalmasına izin vermeyen başka herhangi tedbir kararının bir nüshası.

4. Bu Maddenin hükümleri uyarınca nakledilen kişi, infaz edilecek mahkûmiyetine konu olan suç dışında naklinden önce işlemiş olduğu herhangi bir suçun mahkûmiyetinin ya da tutuklama kararının infazı için dava edilemez, mahkûm edilemez ya da tutuklanamaz veya aşağıdaki durumlar dışında başka hiçbir nedenle hükümlünün hürriyeti kısıtlanamaz:

a. hüküm Devletin bu şekilde yetkilendirmesi durumunda: yetkilendirme talebiyle birlikte tüm ilgili belgeler ve hükümlünün beyanını içeren yasal bir kayıt gönderilir; yetkilendirme talep edilen suçun tek başına hüküm Devleti kanunları uyarınca iadeye tabi olması ya da iadenin sadece ceza miktarı nedeniyle gerçekleştirilemiyor olması durumunda yetkilendirme verilir;

b. infaz Devleti ülkesini terk etme imkanı olan hükümlünün, nihai olarak serbest bırakıldığı tarihten itibaren 45 gün içerisinde infaz Devletini terk etmemesi ya da terk etmesinin üzerine bu ülkeye geri dönmesi durumunda.

5. 4. fıkranın hükümlerine bakılmaksızın, infaz Devleti, zamanaşımının hukuki etkilerini önlemek için hükümlünün gıyabında yargılama dâhil olmak üzere kanunları uyarınca gerekli olan her türlü tedbiri alabilir.

6. Tüm Âkit Devletler, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacak bir bildirimle bu Maddede tanımlanan koşullarda mahkûmiyetin infazını devralmayacağını belirtebilir.

7 - PC-OC TANITIM BİLGİLERİ

Cezai Konularda İşbirliğine Dair Avrupa Sözleşmelerinin İşleyişi İle İlgili Çalışan Uzmanlar Komitesi (PC-OC)

Bu birim, Avrupa Konseyi Tüzüğü Madde 17 ve devletlerarası komiteler ve alt organlar, referans şartları ve çalışma metotlarına ilişkin olan CM/Res (2011) Karar No 24. gereğince Bakanlar Komitesi tarafından kurulmuştur.

Komite Türü: Alt Organ

Referans Şartlarının geçerlilik süresi: 1 Ocak 2014 – 31 Aralık 2015

TEMEL GÖREVLER

CDPC (Suç Problemleri ile ilgili Avrupa Komitesi)'nin denetiminde çalışan bu Komite'nin görevleri:

- i. Uygulamalarını kolaylaştırma amacıyla cezai işlerde uluslararası işbirliği sözleşmelerinin işleyişinin denetlenmesi ve değerlendirilmesi;
- ii. Cezai işlerde uluslararası işbirliği sözleşmelerinin uygulanmasında taraf Devletlerin karşılaştığı zorlukları tartışmak ve bu sözleşme hükümlerinin uygulanması hakkında bağlayıcı olmayan fikirler üretmek;
- iii. CDPC'nin direktifleri doğrultusunda bilhassa uygulanabilir işbirliğinin geliştirilmesi ve normatif metinler ortaya konması da dâhil olmak üzere cezai işlerde uluslararası işbirliğinin etkinliğinin artırılması amacı ile çeşitli adımların atılmasına çalışmak;
- iv. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi diğer uluslararası çerçevelerdeki sözleşmelerde bahsi geçen konulardaki gelişmeleri takip etmek ve uygun olduğunda, bu sözleşmelerin bu gibi gelişmelerle uyum içerisinde olmasını temin edecek tedbirler almak;
- v. Cezai işlerde uluslararası işbirliği açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin uygulamasını takip etmek;
- vi. CDPC tarafından verilen diğer direktifleri yerine getirmek,

- vii. Bakanlar Komitesinin almış olduğu CM/Del/Aralık(2013)1168/10.2 sayılı kararlara uygun olarak düzenli aralıklarla ve kaynakların elverişliliğini ve Komitenin önceliklerini de dikkate alarak, sorumluluğu CDPC'ye verilmiş olan sözleşmeleri, uygun olduğu durumlarda sözleşme ile ilgili kurumlar ile işbirliği içerisinde incelemek ve bu inceleme hakkında Bakanlar Komitesine bir rapor sunmak.

DAYANAK / SEKTÖR / PROGRAM

- Dayanak** : Hukukun Üstünlüğü
Sektör : Ortak Standart ve Politikalar
Program : Ortak Standart ve Programların geliştirilmesi ve uygulanması

BEKLENEN SONUÇLAR

- i. Cezai işlerde karşılıklı adli yardımlaşmayı geliştirmek ve kolaylaştırmak amacı ile bir veya birkaç örnek talep formları ve faydalı kılavuzlar hazırlanması.
- ii. Hükümlülerin Nakli Sözleşmesi (Tavsiye Kararı No. R(84)11) hakkında bilgi veren standart metnin, Ek Protokol hakkındaki bir metinle tamamlanması ve Tavsiye Kararı No. R (92)18E eklenmiş olan örnek talep formunun da güncellenmesi.
- iii. Hükümlülerin Nakli Sözleşmesi ve Ek Protokolü, yeni standart ve/veya faydalı kılavuzların taslaklarının hazırlanarak modernizasyon ve geliştirilmeleri amacı ile değerlendirilmesi.
- iv. Cezai konularda uluslararası işbirliğine ilişkin olarak Avrupa Konseyi Sözleşmelerinin uygulamalarını etkileyen meselelerin ele alınması. Bu konular arasında iade ve sığınma davaları arasındaki ilişki, "iade etme veya kovuşturma" ilkesinin uygulanması, uluslararası işbirliğinde ve aynı zamanda tüzel kişiliklere karşı açılan davalarda karşılıklı adli yardımlaşmayı sağlamak amacı ile "güvenceler" in kullanılması.
- v. Sözleşmelerin tarafı olan Devletlerin karşılaştıkları somut problemlerin toplantılarda ve internet üzerindeki bir forumda tartışılarak mümkün olan en erken aşamada tespit edilip etkili çözümlerin teklif edilmesi ve ikili istişarelerin mümkün kılınması.
- vi. Bir ihtiyaç tespit edildiğinde, kullanışlı prosedür kılavuzlarının ve ikili

istişare kanallarının uygulayıcılara (devlet memurları, hakimler ve savcılar) cezai konularda uluslararası işbirliğine ilişkin sözleşmelerin uygulanmasında yardım amacı ile geliştirilmesi.

vii. PC-OC'nin kullanımı kolay olan web sayfası, uygulayıcıların ülke bilgileri, yasal standartlar, içtihatlar, faydalı kılavuzlar, örnek formlar, tematik geçmiş belgeler ve PC-OC'nin bağlayıcı olmayan fikirleri gibi içeriğe ulaşabilecekleri ve bu bilgiler vasıtası ile cezai konularda uluslararası işbirliğine ilişkin sözleşmelerin uygulanmasının daha da kolaylaşabileceği bir web sayfasının hazırlanması. (Ayrıca bu sayfa vasıtası ile uygulayıcılar PC-OC'ye sorularını da gönderebilecekler.)

KOMPOZİSYON

Üyeler:

Üye ülkelerin hükümetlerinden, uluslararası ceza hukuku alanında, mümkün olan en yüksek rütbeli ve bilhassa cezai konularda uluslararası işbirliğinden sorumlu olan bir veya iki temsilci tayin etmeleri istenmektedir.

Avrupa Konseyi her bir üye ülkeden bir temsilcinin seyahat ve barınma masraflarını karşılayacaktır ancak temsilcisi Başkan seçilen ülke için ikinci temsilcinin de masrafları karşılanır.

Komitenin her bir üyesinin bir oy hakkı bulunur. Bir ülkenin birden fazla temsilcisi bulunursa sadece birinin oy hakkı olur.

Bakanlar Komitesinin CM/Del/Aralık(2013)1168/10.2 sayılı kararları gereğince herhangi bir taraf devletten sözleşme temelli bir kurum bulunmazsa, bu durumda –oy verme hakları da bulunmak üzere- üye olmayan ülkeler, taraf oldukları sözleşmelerle ilgili toplantılara davet edilirler.

Katılımcılar:

Aşağıda belirtilen kurumlar oy hakkı bulunmamak ve masrafları kendileri karşılamak üzere temsilciler gönderebilirler:

- Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi;
- Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Makamlar Kongresi;
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi;

- İnsan Hakları Komiserliği,
- Avrupa Konseyi Uluslararası Sivil Toplum Örgütleri Konferansı;
- Avrupa Konseyi İnsan Hakları Yürütme Komitesi;
- Avrupa Savcılarını Danışma Konseyi;
- Avrupa Yargıçları Danışma Konseyi;
- Adaletin Verimliliği Avrupa Komisyonu;
- Uygun olan diğer Avrupa Konseyi hükümetler arası komiteler.

Aşağıda belirtilen kurumlar için ise temsilcilerin oy hakkı bulunmamasına rağmen masraflar davet eden kuruma aittir:

- Avrupa Birliği;
- Avrupa Konseyinin Gözlemci Ülkeleri: Kanada, Papalık, Japonya, Meksika, Birleşik Devletler;
- Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi;
- Interpol;
- Birleşmiş Milletler Bölgeler arası Suç ve Adalet Araştırma Enstitüsü;
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi;
- Uluslararası Ceza Mahkemesi;
- Avrupa Suçun Önlenmesi ve Kontrolü Enstitüsü;
- Amerikan Eyaletleri Örgütü;
- İbero-Amerikan Uluslararası Adli İşbirliği Ağı

ÇALIŞMA ŞEKİLLERİ

Genel Kurul Toplantıları

48 üye, 2014'te 2 toplantı, 3 gün

48 üye, 2015'te 2 toplantı, 3 gün

Çalışma Grubu Toplantıları

9 üye (Büro üyeleri ve PC-OC tarafından seçilen 7 üye) 2014'te 2 toplantı, 3 gün

9 üye (Büro üyeleri ve PC-OC tarafından seçilen 7 üye) 2014'te 2 toplantı, 3 gün

Tüm üye ülkeler masraflarını karşılanmaksızın çalışma grubu toplantısına temsilci gönderebilirler.

Büro:

Büro, Başkan ve Başkan Yardımcısından oluşur. Bir yıllığına seçilirler. Tekrar bir defa daha seçilebilirler.

Komite ayrıca kendi üyeleri arasından bir Cinsiyet Eşitliği Raportörü ataması yapar.

Komitenin işleyiş kuralları, devletlerarası komitelerin ve alt organların referans şartları ve çalışma metotlarına ilişkin olan CM/Res (2011) Karar No 24. 'da belirtildiği gibi düzenlenir.

